

TAMPERE

TALOUSARVIO 2023

taloussuunnitelma 2023–2026

KAUPUNGINVALTUUSTON HYVÄKSYMÄ 14.11.2022

Tampereen kaupunki
Talousarvio 2023 ja taloussuunnitelma 2023–2026

Julkaisija:
Tampereen kaupunki, Konsernihallinto
PL 487, 33101 Tampere
www.tampere.fi/talous

Kannen suunnittelu: Tampereen kaupunki, Veli-Matti Lahdenniemi
Kannen kuva: Marko Kallio, Skyfox.

Paino: PunaMusta Oy

KOHTI TULEVAISUUDEN ELINVOIMAISTA KAUPUNKIA

Tulevaisuuden Tampereetta rakennetaan keskellä maailmanlaajuisia haasteita.

Inflaatio, Venäjän aloittama hyökkäyssota Ukrainassa ja siitä seurannut energiapula sekä materiaalien saatavuusongelmat vaikuttavat myös tamperelaisiin ja kaupungin toimintaan monin tavoin. On silti hyvä pitää mielessä, että Ukrainan sota on ennen kaikkea inhimillinen kriisi. Tampere on vuoden 2022 alusta asti varautunut ukrainalaisten maahantuloon sekä pyrkinyt luomaan turvallista arkea tänne tuleville. Tämä työ jatkuu myös vuonna 2023.

Vaikeasta maailmantilanteesta huolimatta katsomme luottavaisesti tulevaisuuteen. Varaudumme laajassa yhteistyössä turvaamaan kaupungin toimintakyvyn ja kehitämme samalla rohkeasti vetovoimaista kaupunkiamme eteenpäin. Tampere on suomalainen menestystarina, ja nyt jos koskaan sitä pitää jatkaa vahvalla, eteenpäin katsovalla yhteisellä tekemisellä. Tulevaisuudessa menestyvät kaupungit, jotka sijoittavat osaamiseen, tulevaisuuteen ja houkuttelevaan kaupunkiin.

Tampere on tunnettu rohkeista tulevaisuusinvestoinneista. Esimerkistä käy raitiotie, jolla tehtiin ensimmäisen vuotensa aikana lähes kymmenen miljoonaa matkaa tai Nokia Arena, joka on nopeasti lunastanut paikkansa tamperelaisten sydämessä. Nyt ja tulevaisuudessa rakennamme näiden kauaskantoisten päätösten hyötyjen päälle. Ratikka alkaa kulkea Santalahteen ensi kesänä ja Pirkkala-Linnainmaa-yhteysvälin hankesuunnitelman on määrä valmistua alkuvuodesta 2023.

Tampereetta kehitetään edelleen yhä kiinnostavammaksi paikaksi nähdä, kokea ja elää – helposti ja mukavasti. Nokia Arenan jälkeen asemanseudun suunnittelu jatkuu. Tavoitteena on rakentaa siitä uudenlainen työn, liikenteen, vapaa-ajan ja asumisen

solmukohta. Tammelan stadion on valmistumassa ja tuo hyvien kulkuyhteyksien äärelle uuden asumisen ja urheilun kiinnostavan kokonaisuuden. Tampereen asema kansainvälisen huippu-urheilun polttopisteenä vahvistuu edelleen Hakametsän Sport Campuksen kehityksellä. Kaikki sijaitsevat kivenheiton päässä toisistaan.

Särkänniemen alueen kehittämisen yhdistää keskustaa ja Näsijärven rantaa täysin uudennaiseksi elämysalueeksi ja ympärivuotiseksi tapahtumien ja matkailun keskipisteeksi, ja keskustan länsipuolta viedään ensi vuonna eteenpäin taiteen ja kulttuurin keskittymänä.

Talous tasapainossa

Vuoden 2023 talousarviota on valmisteltu isojen muutosten ja epävarmuuden keskellä. Ensi vuoden talousarvio on kuitenkin tasapainossa.

Kaupungin vuoden 2022 talous on toteutuksessa huomattavasti talousarviota parempana ja vuodesta on tulossa vahvasti ylijäämäinen. Tähän vaikuttavat dynaamisen yrityskenttämme tuottama kasvu ja sen tuoma myönteinen verokehitys, tytäryhtiöidemme onnistuneet tulevaisuusinvestoinnit sekä korkeina jatkuneet omaisuuden myynnit. Tämä helpottaa valmistautumista varsin hankaliin talousvuosiin.

Vuodesta 2024 lähtien kuntatalouden talousnäköymät ovat vaikeat. Tämän vuoksi talouden hallinnassa keskeisintä on pitää toimintamenojen kasvu verorahoituksen kasvua pienempänä.

Kaupungin investointitarpeet pysyvät muuttoliikkeen, rakennuskannan uudis- ja perusparantamisinvestointien, joukkoliikenteen järjestämisen sekä elinvoimainvestointien vuoksi lähivuosina edelleen mittavina. Jatkossa meidän on sovittava kaupungin investoinnit ja tulorahoitus tasapainoisella tavalla niin, että kaupungin

lainamäärä ei kasva hallitsemattomasti. Laaditun talous- ja tuottavuusohjelman toimenpiteillä on tarkoitus viedä kaupungin talouden rakenteita kestävämmälle pohjalle.

Kustannussäästöjä haetaan esimerkiksi digitalisaatiosta ja palveluiden kustannuksia aletaan tarkastella yksikkökustannusten avulla, jotta kasvavan kaupungin talouden rakenteita sekä tuottavuutta parantavien toimenpiteiden vaikutuksia ymmärretään paremmin. Vertailua erityisesti kuuden suurimman kaupungin kesken jatketaan ja kehitetään, mikä osaltaan kirittää ja tuo uusia ideoita toimintaamme. Investointiprosessia kehitetään, jotta uudet investoinnit tehdään taloudellisesti kestäväällä ja tehokkaalla tavalla, laadusta tinkimättä.

Vuoden 2023 talousarvion vuosikate on 126,9 miljoonaa euroa ja tilikauden tulos on tasapainossa eli 0. Veroja ei koroteta. Kaupunkilaisten tarjottavien palvelujen määrä ja laatu pysyy laadukkaana.

Investointeja sisältyy talousarvioon 227 miljoonaa euroa ja investoinneista lähes puolet kohdistuu talonrakennushankkeisiin. Investointeja on hyllytetty, mutta taso on edelleen korkea. Kaupungin maksuvalmius on vahva ja vuoden 2023 investoinnit pyritään toteuttamaan ilman lisävelkaantumista.

Uusia päivähoitopaikkoja, ryhmäkoot ennallaan

Vuoden 2023 talousarvio ja tasapainotussuunnitelmia on laadittu niin, että vaikutukset lasten ja nuorten hyvinvointiin ja harrastuksiin ovat mahdollisimman pienet. Nousevien hintojen keskellä köyhyystyöryhmän toimenpiteisiin lisätään 100 000 euroa, joka käytetään esimerkiksi harrastuspassiin, ruoka-apuun ja puistoruokailuun. Lasten harrastusmaksut eivät nouse ja tekojääratoja rakennetaan kaksi.

Varhaiskasvatuksen palvelutarpeen kasvuun varaudutaan ensi vuoden talousarvioesityksessä 125 uudella päivähoitopaikalla. Varhaiskasvatuksen tuen lakimuutokseen varaudutaan lisäämällä erityisopetusta ja palkkaamalla erityisopettajia.

Perusopetuksessa ryhmäkoot säilyvät ennallaan. Oppilasmäärän arvioidaan kasvavan 240 oppilaalla syksyllä 2023. Pienryhmiä ja esimerkiksi tukiopetusta lisätään, jotta oppilaan saama tuki vahvistuisi.

Koronan pitkä häntä, talousvaikeudet ja epävarma maailmanpoliittinen tilanne rasittavat myös monia nuoria. Toisen asteen koulutuksessa kiinnitetään yhä enemmän huomioita myös nuorten ahdistuneisuuden sekä koulukiusaamisen vähentämiseen.

Elinvoiman kehittämisessä korostuu työvoiman saatavuus

Kaupungin tulevaisuuden menestyksen parhaita takeita on vahva osaaminen ja menestyvä yrityskehitys.

Osaamisen lisäämiseen ja osaajapulaan pyritään vastaamaan kansainvälisten osaajien houkuttelun, joustavien koulutusmallien ja elinkeinoelämän kanssa tehtävän tiiviin yhteistyön avulla. Yrityksille esimerkiksi tarjotaan ensi vuonna dataan perustuvia kaupungin palveluita. Kansainvälisyyden vahvistaminen on keskeinen ensi vuoden laaja teema. Sitä edistetään myös digitalisaation keinoin ja tekemällä kansainvälistä

yhteistyötä esimerkiksi Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelman kautta. Käynnistämme lisäksi Welcoming City -ohjelman, jonka tavoitteena on tehdä Tampereesta entistä avoimempi ja kansainvälisempi kaupunki.

Tampereen vahvaa työllisyyskehitystä edistetään edelleen vaikuttavilla työllisyys- ja kasvupalveluilla. Hyvää opiskelijakaupunkia rakennetaan esimerkiksi kaupungin, korkeakoulu-yhteisön ja opiskelijajärjestöjen yhteisellä opiskelijaystävällisysohjelmalla. Vuoden aikana kasvatetaan lukiopaikkojen määrää vuoden 2022 päätösten mukaisesti.

Tampereella on edelleen odotettavissa vahvaa väestönkasvua ja investointimme pysyvät varsin korkealla tasolla. Vuonna 2023 kestävä kasvua ja vetovoimaisuutta edistetään edelleen kaupunkisuunnittelussa ja infrarakentamisella. Toteutettavia asuinalueita ovat esimerkiksi Hervannan pohjoisakseli, pientalopainotteinen Ojala, Tohlopinranta ja Raholan radanvarsi, ja työn alla on myös Kolmenkulman yritysalue. Suunnittelussa keskeisimpiä kohteita ovat Viinikanlahti, Nurmi-Sorila ja Alasjärven länsipuoli.

Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa jatkuu tiiviinä

Vuodenvaihteessa edessä on historian suurin hallinnollinen muutos, kun sosiaali- ja terveyspalvelut sekä pelastuspalvelut siirtyvät vuoden 2023 alussa uusille hyvinvointialueille. Hy-

vinvointi ei silti katoa kaupungin työstä minnekään, päinvastoin.

Historiallisessa muutoksessa kaupungin ja hyvinvointialueen yhteistyö on erittäin tärkeää. Vuonna 2023 keskitymme varmistamaan yhdessä hyvinvointialueen kanssa, että kaupunkilaiset saavat palvelunsa sujuvasti ja saumattomasti. Hyvinvointia edistämme myös esimerkiksi kaavoituksen ja liikunta- ja kulttuuripalveluiden ja keskustan kehittämisen kautta.

Muutoksen kynnyksellä haluan vielä välittää lämpimät kiitokseni kaikille hyvinvointialueelle siirtyville työntekijöille. Työnantaja vaihtuu, tärkeä työ kaupunkilaisten hyväksi jatkuu. Kiitos ja onnea uuteen!

Pormestari
Anna-Kaisa Ikonen

SISÄLLYSLUETTELO

ESIPUHE.....	3
YLEISPERUSTELUT	7
Talous- ja strategiaprosessi.....	9
Tampereen kaupungin organisaatio.....	9
Taloudelliset lähtökohdat	11
Talouden kehitysnäkymät.....	11
Kuntatalous	12
Kaupungin talous.....	13
Sote-uudistus.....	14
Toimintaympäristö.....	15
Väestö.....	15
Työ	17
Asuminen.....	19
Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta.....	21
Talousarvion osat	21
Talousarvion sitovuus.....	21
Tilivelvollisuus	24
Henkilöstö.....	25
Tampereen strategia 2030	27
Strategian rakenne ja keskeiset sisällöt	27
Strategiset painopisteet, valtuustokauden tavoitteet ja vuositavoitteet.....	30
Tuottavuuden tila.....	38
Kehittämistoiminta Tampereen kaupungilla	40
Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma	41
Hiedanranta-kehitysohjelma.....	42
Tampere Junior -kehitysohjelma	43
Elämystalouden kehitysohjelma	44
Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelma.....	45
Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelma	46
Muu kehittämistoiminta	47
Ilmastobudjetti	49
Riskienhallinta ja turvallisuus	51
Hankinnat	53
KÄYTTÖTALOUSOSA JA INVESTOINNIT YKSIKÖITTÄIN.....	55
Sivistyspalvelujen palvelualue	55
Sivistys- ja kulttuurilautakunta	56
Varhaiskasvatus ja esiopetus.....	59
Perusopetus.....	60
Kulttuuri	61
Liikunta ja nuorisoyhteisöt	62
Elinvoiman ja kilpailukykyyn palvelualue	63
Elinvoima- ja osaamislautakunta.....	63
Ammatillinen koulutus.....	66
Lukiokoulutus	67
Työllisyys- ja kasvupalvelut	68
Vetovoima ja edunvalvonta	69
Elinkeinopalvelut	70
Strateginen hankekehitys	70
Asunto- ja kiinteistölautakunta	71
Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka	74
Talonrakennushankkeet	75

Kaupunkiympäristön palvelualue	85
Yhdyskuntalautakunta	85
Kaupunkiympäristön suunnittelu	88
Kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja ylläpito	89
Kestävä kaupunki	90
Joukkoliikennelautakunta	91
Joukkoliikenne	93
Konsernihallinto	94
Konsernihallinto	94
Yhteiset erät	96
Taseyksiköt	97
Vahinkorahasto	97
Liikelaitokset	98
Tampereen Vesi Liikelaitos	99
Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos	101
Laskelmat	103
Tuloslaskelma	104
Verotulot	107
Valtionosuudet	110
Korkotulot ja -menot	112
Muut rahoitustulot ja -menot	114
Investoinnit	115
Rahoituslaskelma	118
Antolainauksen muutokset	120
Lainakannan muutokset	121
LIITTEET	122
Konsernin toiminta ja talous	123
Investoinnit kohteittain 2023-2032	133
Täydentäviä tietoja	141
Kaupunginvaltuustossa 14.11.2022 tehdyt muutokset talousarvioon	142

YLEISPERUSTELUT

Talous- ja strategiaprosessi

Tampereen kaupungin organisaatio

Taloudelliset lähtökohdat

Talouden kehitysnäkymät

Kuntatalous

Kaupungin talous

Sote-uudistus

Toimintaympäristö

Väestö

Työ

Asuminen

Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta

Talousarvion osat

Talousarvion sitovuus

Tilivelvollisen valvontavastuu

Henkilöstö

Tampereen strategia 2030

Strategiset painopisteet ja vuositavoitteet

Tuottavuuden tila

Kehittämistoiminta Tampereen kaupungilla

Ilmastobudjetti

Riskienhallinta ja turvallisuus

Hankinnat

TALOUS- JA STRATEGIAPROSESSI

Kaupunginhallituksen kehittämiskokous hyväksyi 7.2.2022 vuoden 2023 talous- ja strategiaproessin aikataulun ja toteutuksen. Samassa kokouksessa kaupunginhallitus kävi lähetekeskustelun vuosien 2023–2026 investointitasosta. Vuoden 2023 suunnittelua taustoitti Venäjän hyökkäyksestä helmikuussa käynnistynyt Ukrainan sota ja sen heijastevaikutukset kaupungin toimintaan. Lisäksi talouden tasapainottamistyötä jatkettiin talous- ja tuottavuusohjelman valmistelulla. Ohjelmaa laadittiin pormestarin johdolla

kaupunginhallituksen kehittämiskokouksen toimiessa ohjausryhmänä.

Kaupunginhallitus käsitteli kokouksessaan 25.4.2022 vuoden 2023 toiminnan ja talouden suunnittelun lähtökohtia. Kaupunginvaltuusto kävi lähetekeskustelun talousarvion laadinnan perusteista iltakoulussa 16.5.2022. Kaupungin toimintayksiköiden kanssa käytiin kehysneuvottelut toukokuussa. Kaupungin laajennettu johtoryhmä kävi keskustelua omassa talous- ja strategiaseminaarissaan 2.-3.6.2022. Kaupunginhallitus hyväksyi

vuoden 2023 talousarviokehityksen ja linjasi kaupungin investointitasosta 22.8.2022.

Lautakunnat käsittelivät talousarvioehdotuksensa 16.9.2022 mennessä. Pormestarin talousarvioehdotus esiteltiin valtuustolle ja tiedotusvälineille 24.10.2022. Kaupunginvaltuusto käsittelee vuoden 2023 talousarvion sekä talous- ja tuottavuusohjelman 14.11.2022. Vuosisuunnitelmat hyväksytään 19.12.2022 mennessä lautakunnissa ja kaupunginhallituksessa.

TAMPEREEN KAUPUNGIN ORGANISAATIO

Sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyy kunnilta hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta. Kyseessä on erittäin suuri hallinnon uudistus ja muutos kuntien toimintaan. Uudistuksen valmistelua varten on kaupungissa perustettu projekti, joka koordinoi sosiaali- ja terveystalouden ja pelastustoimen sujuvan luovutuksen hyvinvointialueelle ja huolehtii toiminnan jatkuvuuden turvaamisesta kaupungin kokonaisedun mukaisesti. Projekti toteutetaan ajalla 21.9.2021-31.3.2023.

Kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävissä toimivat henkilöt siirtyvät Pirkanmaan hyvinvointialueen palvelukseen samoin kuin opiskeluhoollon psykologit ja kuraattorit. Lisäksi konsernihallinnon tukipalvelutehtävistä siirtyy henkilöstöä hyvinvointialueelle. Sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen käytössä oleva irtain omaisuus sekä sopimukset ja vastuut siirtyvät hyvinvointialueelle. Sosiaa-

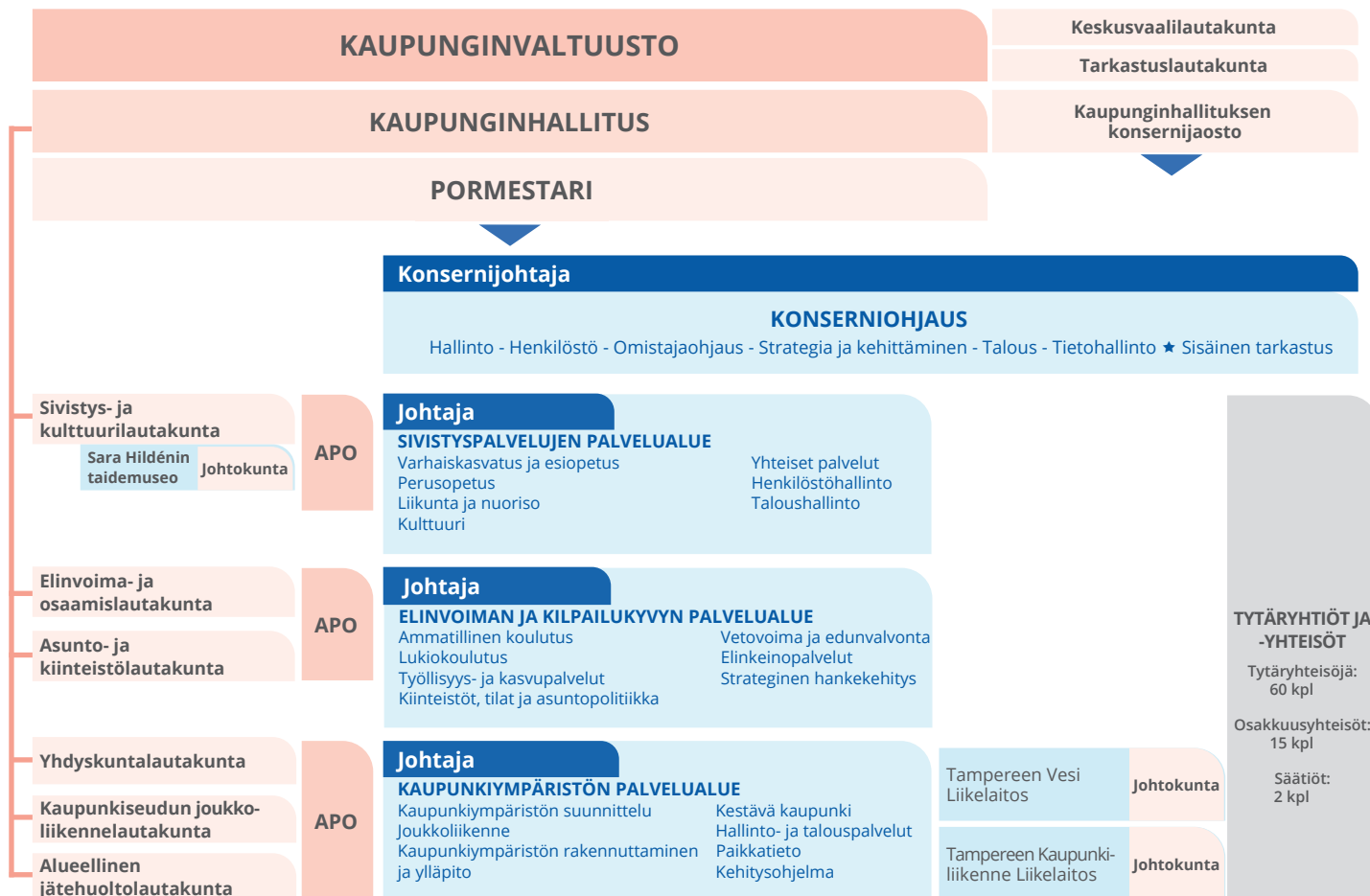
li- ja terveystalouden lautakunta ja sen yksilöasioiden jaosto, apulaishallituksen tehtävä sekä Pirkanmaan pelastuslaitos neuvottelukuntineen lakkaavat toimintansa uudistuksen myötä. Uudistuksen myötä Tampereen kaupungilta siirtyy Pirkanmaan hyvinvointialueelle noin 5747 vakanssia. Lopullinen siirtyvien henkilöiden määrä päivittyy siirtohetken 1.1.2023 mukaisesti.

Kaupungin hankintatoimea ja sen johtamista uudistetaan tukemaan paremmin Tampereen strategisia tavoitteita.

Tampere valmistautuu yhdessä Pirkanmaan kuntien kanssa TE-palvelu-uudistukseen, jossa perinteisesti valtion hoitamat työllisyys- ja yrityspalvelut siirretään kuntien järjestämisvastuulle 1.1.2025. Järjestämisvastuu on joko vastuukunnalla tai kuntayhtymällä. Jos työvoiman määrä on alle 20 000, on kuntien pääsääntöisesti muodostettava yhteistoiminta-alue. Palvelujen rahoitus ja työttömyystur-

vamaksuihin liittyvä kannustinmalli on kuntakohtainen. Lisäksi uudistukseen liittyy ohjausjärjestelmän uudistaminen. Vuoden 2023 aikana Pirkanmaan kunnat suunnittelevat yhteisen palvelustrategiatyön muodossa siirtyvät palvelut ja tehtävät osaksi kuntien muuta palveluekosysteemiä. Mahdolliset kuntasopimukset uusista työllisyysalueista on toimitettava valtiolle syksyllä 2023. Uudistus muuttaa merkittävästi palvelutuotantoa ja vahvistaa kuntayhteistyötä. Toimintaa ohjaava lainsäädäntö uudistuu vuosien 2023–2025 aikana. Uudistukseen edetään Pirkanmaan työllisyyden edistämisen kuntakokeilun kautta, joka jatkuu vuoden 2024 loppuun. Uudistuksella on liittymäpinta kotoutumisen kokonaisuudistukseen. Lisäksi uudistuksella on hyvinvointialueen kanssa laajoja asiakaspalveluun liittyviä lakisäätöisiä yhdyspintoja, jotka tulee jo kuntakokeilun aikana valmistella kuntayhteistyössä työllisyyspalvelujen ja kotoutumispalvelujen osalta.

Tampereen kaupungin organisaatio 1.1.2023

TALOUELLISET LÄHTÖKOHDAT

Talouden kehitysnäkymät

Valtiovarainministeriö arvioi syksyn 2022 kuntatalousohjelmassa, että bruttokansantuote kasvaa Suomessa 1,7 prosenttia vuonna 2022. Tuotanto on kehittynyt alkuvuonna 2022 suotuisasti ja myös työllisyys on jatkanut nopeaa kasvuaan. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on nostanut energian, raaka-aineiden sekä ruuan hintoja hyvin nopeasti. Kuluttajahintojen nousun arvioidaan leikkaavan kotitalouksien ostovoimaa, kulutusta ja talouden kasvua selvästi vuoden 2022 lopulla ja vuoden 2023 alkupuolella. Myös Suomen ulkomaankaupan näkymät ovat heikentyneet merkittävästi sodan myötä.

Venäjän osuus Suomen viennistä ja tuonnista on puolittunut hyökkäyksen alun jälkeen, mutta kauppa ei kuitenkaan ole vielä loppunut. Menetetyn Venäjän kaupan korvaamista hidastavat Euroopan heikentyneet talousnäkymät ja viennin kasvun arvioidaan jäävän vaisuksi. Lisäksi lisääntynyt epävarmuus siirtää investointeja tulevaisuuteen.

Valtiovarainministeriö arvioi bruttokansantuotteen kasvun hidastuvan 0,5 prosenttiin vuonna 2023 ja toipuvan hivenen 1,4 prosentin kasvuun vuonna 2024. Vuonna 2025 bruttokansantuotteen kasvun arvioidaan olevan 1,5 prosenttia ja 1,4 prosenttia vuonna 2026. Venäjän hyökkäyssodan vuoksi tehdyt

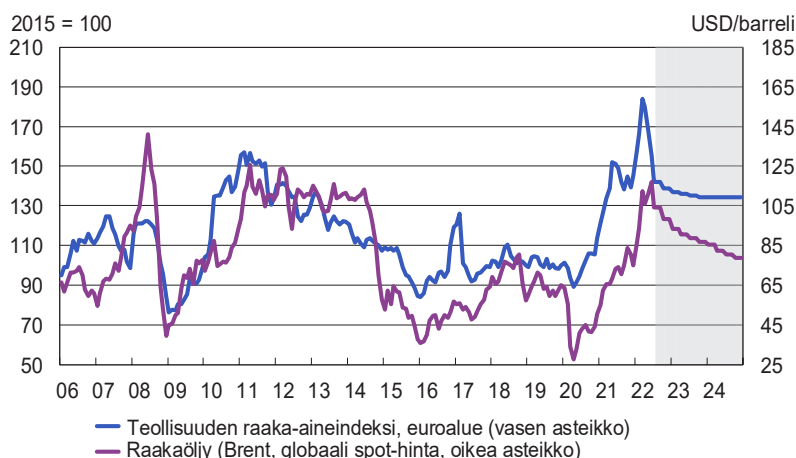
lukuisat varautumiseen liittyvät toimet heikentävät julkista taloutta myös tulevina vuosina. Ensi vuoden jälkeen nähtävissä oleva vaimea talouskasvu ei riitä korjaamaan julkisen talouden menojen ja tulojen välistä epätasapainoa ja alijäämä pysyy mittavana.

Julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen kohosi korkealle tasolle covid-19-epidemian vuoksi eikä ole palautunut kriisiä edeltäneelle tasolle. Valtionhallinnon, paikallishallinnon ja hyvinvointialueiden yhteenlaskettu alijäämä pysyy mittavana, joten velkasuhde alkaa kivuta uudelleen ylöspäin vuodesta 2023 lähtien. Alijäämien lisäksi velkasuhdetta kasvattavat lähivuosina myös korkomenot.

Ennustelukuja	2021	2022**	2023**	2024**	2025**	2026**
BKT markkinahintaan, määrän muutos, %	3,0	1,7	0,5	1,4	1,5	1,4
Yleinen ansiotaso, muutos, %	2,4	2,6	3,5	3,0	3,0	3,0
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	2,2	6,5	3,2	1,8	1,9	2,0
Rakennuskustannusindeksi, muutos, %	5,5	8,6	3,3	2,3	2,4	2,4
Peruspalvelujen hintaindeksi, muutos, %	2,4	3,8	3,8	3,3	3,8	3,7
Työllisten määrä, muutos-%	2,4	2,2	-0,2	0,3	0,4	0,3
Työllisyysaste (15-64-vuotiaat), %	72,3	73,9	73,8	74,1	74,4	74,7
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä, suhteessa BKT:een, %	-2,7	-1,4	-2,2	-2,2	-2,4	-2,4
Rakenteellinen jäämä, suhteessa BKT:een, %	-2,0	-1,0	-1,5	-1,7	-2,2	-2,4
Julkisyhteisöjen bruttovelka, suhteessa BKT:een, %	72,3	71,2	72,7	74,1	75,2	76,0

Lähde: Valtiovarainministeriö (Taloudellinen katsaus ja Kuntatalousohjelma, syksy 2022). ** Ennuste

RAAKA-AINEIDEN HINNAT

Lähde: Hamburgisches WeltWirtschafts Institut, Macrobond, VM

Kuntatalous

2021

Kuntatalouden vuosikate oli edellisvuoden tapaan poikkeuksellisen vahva ja vuosikate kattoi sekä poistot että nettoinvestoinnit. Tämä siitä huolimatta, että vuosikate heikkeni edellisvuodesta reilulla 100 milj. eurolla. Tilikauden tulos oli lähes edellisvuoden 1,6 mrd. euron tasolla. Vuosikatteen vahvana pysymisen taustalla oli toimintakatteen maltillinen kasvu, verotulojen voimakas kasvu ja valtion koronaepidemiaan liittyvä mittava tukipaketti. Myös kuntakonsernien tulokset olivat erittäin hyviä.

2022

Valtiovarainministeriö arvioi, että valtion toimenpiteiden yhteisvaikutus kuntatalouteen ovat lähellä nollaa vuonna 2022. Kuntien uusiin ja laajeneviin tehtäviin osoitetaan täysi valtionosuus ja valtion päättämät veroperustemuutokset kompensoidaan kunnille. Valtionosuujärjestelmän erikoisen kriteeristön vuoksi osalla kuntia perus-

palvelujen valtionosuudet kuitenkin vähenevät vuodesta 2021, vaikka valtio lisäsi kuntien valtionosuuksia noin 300 milj. eurolla vuonna 2022. Monet kunnat myyvät sote-kiinteistöjään, mikä yhdessä poikkeuksellisen vahvan yhteisöverokertymän ohella parantaa merkittävästi kuntien taloutta. Kuntien vuodesta 2022 onkin tulossa erinomainen.

Vuosi 2022 näyttää talouden tunnuslukujen perusteella kuntataloudessa hyvältä. Ennusteen mukaan toiminnan ja investointien rahavirta kääntyy positiiviseksi, mutta lukuja parantaa Helsingin kaupungin liikennelaitoksen (HKL) yhtiöittäminen, joka vaikuttaa etenkin nettoinvestointeihin ja sitä kautta toiminnan- ja investointien rahavirtaan ja rahoituksen rahavirran lukuihin. Kuntien toimintakatteen arvioidaan heikenevän pienentyneiden valtionavustusten vauhdittamana, mutta vuosikate pysyy lähellä viime vuoden tasoa verorahoituksen kasvaessa ripeästi.

2023-2026

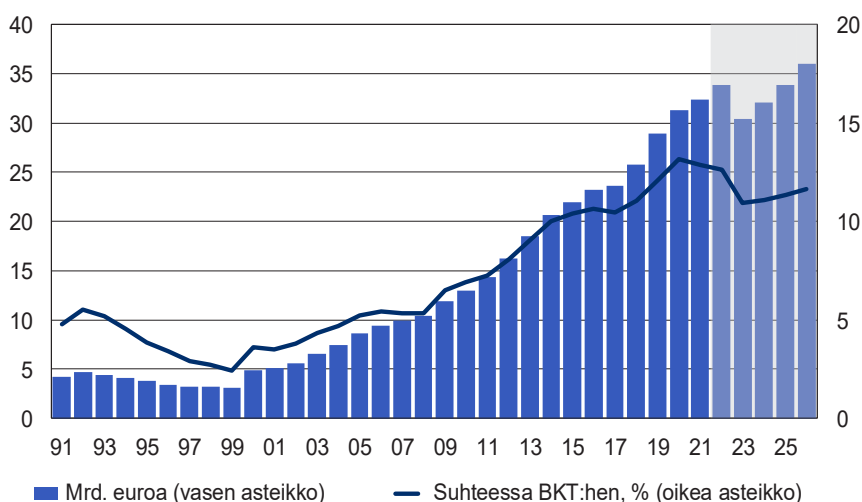
Kuntataloudessa vuosi 2023 näyttää talouden tunnuslukujen perus-

teella ennätyksellisen vahvalta, sillä sote-uudistuksen kuntien verotuloja leikkaava vaikutus ei näy vielä täysimääräisesti kunnallis- ja yhteisöverotuloissa.

Kaikkiin talouden ennusteisiin sisältyy kuitenkin edelleen poikkeuksellisen paljon epävarmuutta. Venäjän hyökkäys Ukrainaan jatkuu ja näkyvä tulevaisuuteen on kovin epävarma. Myöskään covid-19-virukseen liittyvät uhkakuvat eivät ole täysin poistuneet. Kuntatalouden osalta epävarmuutta liittyy myös sote- ja pelastustoimen kustannuskehitykseen sekä hyvinvointialueille siirtyviin kustannuksiin ja tuloihin, joiden lopulliset vaikutukset kuntatalouteen selviävät vasta vuoden 2022 tilinpäätöstietojen valmistuttua.

Kuntataloudesta siirtyy hyvinvointialueiden mukana investointeja arviolta 950 milj. euron edestä. Vaikka investointien nopeimman kasvuvaiheen arvioidaan olevan jo takanapäin, oletetaan investointien pysyvän korkealla tasolla.

PAIKALLISHALLINNON VELKA

Pl. Hyvinvointialuehallinto vuodesta 2023 alkaen.
Lähde: Tilastokeskus, VM (Kuntatalousohjelma, syksy 2022)

Kaupungin talous

2021

Vuonna 2021 kaupungin toimintamenot kasvoivat 8,1 prosenttia ja asukaskohtaiset toimintamenot 6,7 prosenttia. Toimintakate (nettomenot) kasvoi 2,3 prosenttia ja asukaskohtainen toimintakate 1,0 prosenttia. Nettomenojen maltilliseen kasvuun vaikuttivat erityisesti poikkeuksellisen suuret omaisuuden myyntivoitot sekä valtion korona-avustukset sosiaali- ja terveyspalvelujen koronakustannuksiin. Vuosikate oli edellisvuoden tapaan korkea, 181,4 milj. euroa ja tilikauden tuloksesta muodostui 74,7 milj. euroa ylijäämäinen. Verotuloja kertyi 82,1 milj. euroa edellistä vuotta enemmän ja verotulot kasvoivat 7,9 prosenttia. Investointimenot olivat 235,0 milj. euroa. Pitkäaikaisen lainojen määrä väheni 14,9 milj. eurolla ja asukaskohtainen lainakanta väheni 148 eurolla 3 647 euroon.

2022

Koronapandemia vaikuttaa edelleen vuoden 2022 talouteen, mikä näkyy sekä toimintamenojen että tukien ja avustusten kasvussa. Toimintatulojen arvioidaan vähenevän 1,1 prosenttia ja toimintamenojen arvioidaan kasvavan 3,9 prosenttia edellisestä vuodesta.

Nettomenot ovat kasvamassa 7,2 prosentilla ja kasvussa näkyy erityisesti koronapandemian ja myyntivoittojen vähenemisen vaikutus. Verotulot ovat kasvamassa 5,3 prosenttia ja valtionosuudet 3,0 prosenttia. Verorahoitus on kokonaisuudessaan kasvamassa 3,0 prosenttia. Tilikauden tuloksesta on tulossa huomattavasti alkuperäistä talousarviota parempi. Tulosenuste on elokuun toiminnan ja talouden katsauksessa 34,4 milj. euroa. Investointeja arvioidaan toteutuvan 259 milj. euroa. Pitkäaikainen korollinen lainamäärä rahalaitoksille ei kasva vuonna 2022. Asukaskohtaiseksi lainamääräksi vuoden lopussa arvioidaan 3 773 euroa.

2023

Vuoden 2023 talousarviossa vuosikate on 126,9 milj. euroa ja tilikausi päätty nollatulokseen. Kaupungin ja liikelaitosten yhteenlasketut ulkoiset investointimenot ovat 226,6 milj. euroa. Toiminnan ja investointien rahavirta on 86,2 milj. euroa negatiivinen. Investointien tulo-rahoitusprosentti on talousarviossa 57. Suurimmat investointimenot ovat Asunto- ja kiinteistölautekunnan 109,6 milj. euron talonrakennusinvestoinnit ja Yhdyskuntalautakunnan 50 milj. euron perusinvestoinnit.

Pitkäaikainen korollinen lainamäärä rahalaitoksille ei kasva vuonna 2023. Asukaskohtainen lainamäärä on vuoden lopussa 3 728 euroa. Taloussuunnitelmakaudella kaupungin lainamäärä on kasvamassa kahden vähenevän vuoden jälkeen. Sote-uudistuksen lopulliset vaikutukset verorahoitukseen saadaan vuosien 2023 ja 2024 aikana. Jatkossa on entistäkin tärkeämpää pitää toimintamenojen kasvu verorahoituksen kasvua pienempänä ja investointien toteuttamista on syytä jaksottaa pidemmälle ajanjaksolle.

TILIKAUDEN TULOS

0 milj. €

TA 2023

NETTOINVESTOINNIT

222,2 milj. €

TA 2023

INVESTOINTIEN TULORAHOTUS

57 %

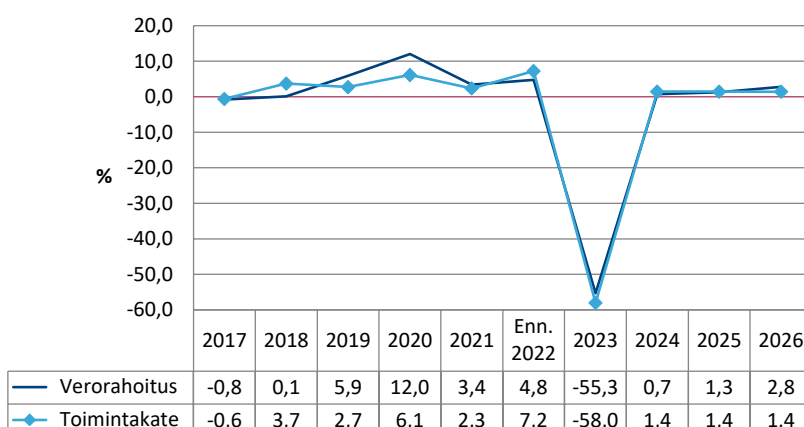
TA 2023

LAINAMÄÄRÄ/AS.

3 728 €

ENN. 31.12.2023

TAMPEREEN KAUPUNGIN TOIMINTAKATTEEN (NETTOMENOJEN) JA VERORAHOTUKSEN MUUTOS

Sote-uudistus

Sote-uudistus on Suomen historian yksi merkittävimmistä hallinnollisista uudistuksista. Hyvinvointialueiden perustamisella vastataan yhteiskunnan muutoksiin liittyen väestön ikääntymiseen ja palvelutarpeen kasvuun sekä syntyvyyden laskuun ja huoltosuhteen muutokseen. Tampereen sosiaali- ja terveystoimen ja pelastustoimen palvelut siirtyvät Pirkanmaan hyvinvointialue Pirhan vastuulle 1.1.2023 alkaen.

Siirtyvään toimintaan sisältyy myös Työllisyys- ja kasvupalveluiden osalta kuntouttava työtoiminta, Perusopetuksen ja Toisen asteen koulutuksen osalta oppilas- ja opiskelijahuollon psykologit ja kuraattorit sekä osuus konsernihallinnon tukipalveluista. Joiltain osin rajanveto hyvinvointialueelle siirtyvän ja kaupunkiin jäävän toiminnan välillä on vaatinut lisäselvityksiä. Laissa on määritelty hyvinvointialueelle ja toisaalta kunnan järjestämisvastuulle kuuluvat tehtävät. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on määritelty molempien tehtäväksi siltä osin kuin tehtävä kytkeytyy kunnan/hyvinvointialueen muihin lakisääteisiin tehtäviin. Osa tehtävistä on yhteisiä, yhdyspinnoille syntyviä palveluja. Kaupungille

jääviä tehtäviä ovat esimerkiksi palveluliikenne, aktiivipassi ja ruokajakelu, kotouttamisen tehtävät, osa järjestöavustuksista, Tampere Junior -kehitysohjelma ja osa etsivästä nuorisotyöstä. Jäävien tehtävien nettovaikutus vuoden 2023 talousarviossa on noin 3,5 milj. euroa.

Soteuudistuksen myötä kaupungin nettokustannukset (toimintakate ja poistot) vähenevät noin 908 milj. euroa. Kaupungin henkilöstömäärä vähentyy noin 5800 henkilötyövuodella vuoden 2022 vuosisuunnitelmaan nähden. Verorahoitus (verotulot ja valtionosuudet) pienenee yhteensä noin 898 milj. eurolla. Tiedot perustuvat talousarvion valmisteluaineistoon ja sote-uudistus.fi kuntien rahoituslaskelmaan 9/2022. Taseessa olevaa irtainta omaisuutta, kuten ajoneuvoja, siirtyy noin 12 milj. euron arvosta. Omaisuuden siirto katetaan ilman tulosvaikutusta kirjanpidollisesti peruspääomaa alentamalla. Vastaavalla tavalla käsitellään myös siirtyvä lomapalkkavelka.

Kaupunki vuokraa omistamiaan soten ja pelastustoimen tiloja hyvinvointialueelle 3+1 vuoden vuokrasopimuksella 106 kappaletta. Vuokra määräytyy vuokra-asetuksen mukaan.

Kaupungin tavoitteena on keskittyä perustoimintaansa ja siihen liittyvien tilojen omistamiseen ja vuokraukseen. Kaupunki pyrkii yhtiöittämisen sijaan luopumaan sote-kiinteistöjensä omistamisesta sekä ennen hyvinvointialueiden toiminnan käynnistämistä 1.1.2023 että kolmen vuoden siirtymäaikana.

Lisäksi kaupungilta siirtyy tilavuokrasopimuksia hyvinvointialueelle 129 kappaletta. Muita sopimuksia, kuten palvelusopimuksia ja ICMT-sopimuksia, siirtyy yhteensä 1 140 kappaletta. Lopulliset luvut päivitetään siirtohetken 1.1.2023 mukaisesti.

Uudistuksessa syntyy useita yhteisesti hoidettavia tehtäviä, yhdyspintoja, kaupungin ja hyvinvointialueen välille. Kaupungin ja hyvinvointialueen tiivistä yhteistyötä edellyttävät erityisesti: hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, järjestökoordinaatio ja järjestöjen tuki, opiskelu- ja huollon palvelut, työllisyyspalvelut, maahanmuuttajien kotoutumisen palvelut, maankäytön ja palveluverkon suunnittelu, perhekeskustoiminta, hyvinvointikeskusten alustapalvelut sekä varautuminen ja ympäristöterveys. Tampere tekee vaikuttavaa yhteistyötä ja toimii vastuullisesti uudessa tilanteessa varmistaen yhteistyölle hyvät edellytykset.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Väestö

Tampereen väkiluku oli vuoden 2021 lopussa 244 223 asukasta. Viime vuonna väestö kasvoi 3 214 asukkaalla (1,3 %). Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Tampereen väkiluku ylitti elokuun 2022 lopussa 247 000 asukkaan rajan ja Tampereen kaupunkistrategiassa tavoiteltu 3 000 asukkaan vuosittainen väestönkasvu on mahdollista saavuttaa myös kuluva vuonna. Tampereen kaupunkiseudun väkiluku oli vuoden 2021 lopussa 403 054 asukasta, mikä oli 4 997 asukasta enemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Vuoden 2021 lopussa lähes joka viides tamperelainen oli yli 65-vuotias. Vuoteen 2035 mennessä määrän odotetaan kasvavan noin neljänneksellä tämänhetkisestä. Päivähoito- ja koulutuskäisiä Tampereen väestöstä oli noin 14 prosenttia. Tampereella oli sataa työkäistä kohti 47,8 alle 15-vuotiaasta ja 65 vuotta täyttänyttä. Väestöllinen huoltosuhde säilyi Helsingin (46,9) jälkeen maan toiseksi parhaana. Koko maan väestöllinen huoltosuhde oli 62,4.

Ulkomaankansalaisten sekä vieraskielisten määrä kasvaa vuosittain. Vuonna 2021 vieraskielisten osuus väestöstä oli 8,5 prosenttia ja ulkomaan kansalaisten 5,2 prosenttia.

Kansainvälisten muuttojen osuus kasvussa

Tampereen väestönkasvu on perustunut viime vuosina valtaosin kuntien väliseen muuttovoittoon. Vuonna 2021 rakenteessa tapahtui kuitenkin muutosta, kun kuntien välisen muuttovoiton osuus laski 57 prosenttiin. Tätä edeltävänä vuonna osuus oli yli 70 prosenttia. Vastaavasti maahanmuuttovoiton osuus kasvoi lähes 40 prosenttiin.

Syntyneiden määrä kääntyi pitkästä aikaa kasvuun vuonna 2020 ja suunta jatkui myös vuonna 2021, jolloin uusia tamperelaisia syntyi 2 267. Luonnollisen väestönlisäyksen määrä laski kuitenkin ennätyksellisen alas, 114 asukkaaseen. Määrä ei ole ollut näin alhainen kertaaan viimeisen 30 vuoden aikana. Luonnollisen väestönlisäyksen osuus väestönkasvusta oli alle neljä prosenttia.

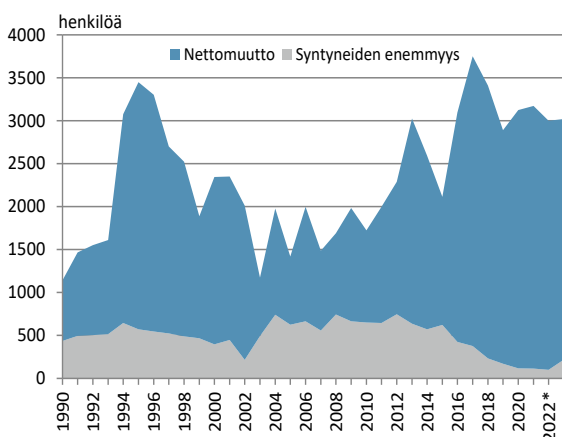
ENNAKKOVÄKILUKU
250 000

(31.12.2023)

MUUTOS

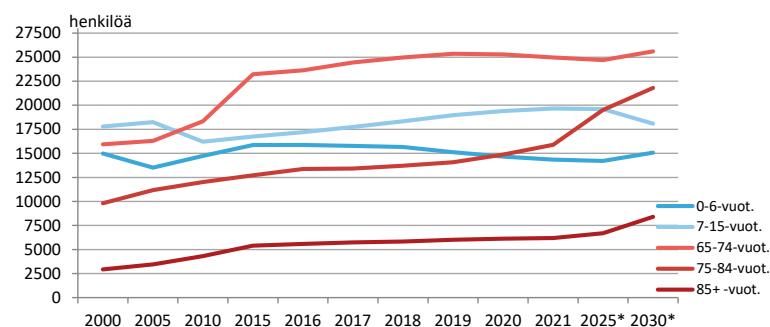
+3 000

VÄESTÖN MUUTOKSET

Lähde: Tilastokeskus, *arvio

LASTEN JA IKÄIHMISTEN IKÄRYHMÄT 2000–2030

Lähde: Tilastokeskus, *kaupungin oma väestösuunnite

Pienituloisten asuntokuntien määrä kääntyi laskuun

Tampereella oli vuoden 2021 lopussa yhteensä 136 968 asuntokuntaa, joista yhden henkilön asuntokuntia oli yli puolet. Asuntokuntien keskikoko oli 1,74 henkilöä. Koko maan osalta keskikoko oli 1,94 henkilöä.

Usean vuoden ajan jatkunut pienituloisten asuntokuntien määrän kasvu taittui vuonna 2020 ja pienituloisten asuntokuntien osuus laski vuoden 2017 tasolle, 21 prosenttiin. Vastaava osuus yhden henkilön asuntokunnista oli 31,4 prosenttia. Tätä selittää osittain opiskelijoiden suuri määrä. Käytettävissä oleva rahatulo kulutusyksikköä kohden oli 22 891 euroa (mediaani) vuonna 2020.

Asuntoväestöön kuuluvista alle 18-vuotiaista 12,5 prosenttia oli pienituloisia vuonna 2020, osuus on edellisvuosia matalampi. Pitkittyneesti pienituloisia eli henkilöitä, jotka ovat kuuluneet pienituloisiin kotitalouksiin tilastovuoden lisäksi kahtena vuotena kolmen edellisvuoden aikana, oli 9,1 prosenttia asuntoväestöstä. Osuus kääntyi hienoiseen laskuun edellisvuosista. Pitkittyneesti pienituloisten määrä on kuitenkin kaksinkertaistunut 2000-luvun alkuun verrattuna.

ULKOMAAN KANSALAISIA

12 631

(31.12.2021)

VIERASTA KIELTÄ PUHUVIA

20 793

(31.12.2021)

Työ

Työllisyystilanne on kohentunut poikkeukselliseen tasolle vuoden 2022 aikana. Tampereen työttömyysaste alitti kymmenen prosentin rajan huhti- ja toukokuussa 2022, ensi kertaa sitten finanssikriisin puhkeamisen vuonna 2008. Kesäkauden työttömyysasteet olivat hieman tätä korkeampia, mutta elokuussa työttömyys palautui jälleen 9,9 prosenttiin (koko maa: 9,1 %).

Työttömänä työnhakijana oli elokuussa 11 972 tamperelaista, mikä on yli 1700 henkilöä vähemmän kuin vuodenvaihteessa ja 2700 henkilöä vähemmän kuin vuosi sitten elokuussa. Nuoria alle 25-vuotiaita työttömiä oli 1508, yli 50-vuotiaita 3464, ulkomaalaisia 1324 ja pitkäaikaistyöttömänä 4022 henkilöä. Alle 25-vuotiaiden sekä pitkäaikaistyöttömien määrät ovat supistuneet noin neljänneksellä vuodentakaisesta. Pitkäaikaistyöttömyys ei ole vielä palautunut koronapandemiaa edeltäneelle tasolle. Ulkomaalaisten työttömien määrä on hieman lisääntynyt. Kokoaikaisesti lomautettuna oli elokuussa enää 300 henkilöä.

Tampereen työttömyys on laskenut keskimääräistä vauhdikkaammin niin vuodentakaiseen kuin alkuvuoden tilanteeseen verrattuna. Samalla ero valtakunnalliseen keskitasoon on kaventunut. Kapeimmillaan Tampereen ja koko

maan työttömyysasteen välinen ero on ollut vain puoli prosenttiyksikköä kuluvana vuonna, mikä sekin on poikkeuksellinen näkymä työllisyyskuvassa. Tampereella työttömyys on toiseksi vähäisintä kuutoskaupunkien välisessä vertailussa.

Avoimien työpaikkojen määrä on säilynyt korkeana. Elokuussa uusia avoimia työpaikkailmoituksia oli 8477 (+132 kpl vuodentakaisesta). Eniten paikkoja on ilmoitettu tarjolle puhtaanapidossa, rakennusalalla, terveyden- ja sairaanhoidossa, ravintola-alalla ja myynnissä. Viitteitä työvoimapulasta on annettu useilla eri aloilla ja osaamistarpeilla. Kysynnän ja tarjonnan välistä suhdetta ovat entuudestaan mutkistaneet toisiaan seuranneet suuret käänneet työmarkkinoilla – ensin koronapandemian aikaansaama murros ja muun muassa sulkutoimista kärsineiden alojen työntekijöiden alanvaihdot, pandemiasta toipumisen käynnistyminen ja sittemmin sotatilanne laajoine vaikutuksineen.

Valtiovarainministeriö ennustaa Suomen työllisyyden kasvun hidastuvan loppuvuonna (VM:n Taloudellinen katsaus, syksy 2022). Talouden kasvun odotetaan vaimenevan etenkin rakennustoiminnassa, kaupassa ja kemian teollisuudessa, mikä johtaa työvoiman

TYÖTTÖMYYSASTE

9,9 %

(8/2022)

TYÖTTÖMIEN MÄÄRÄ

11 972

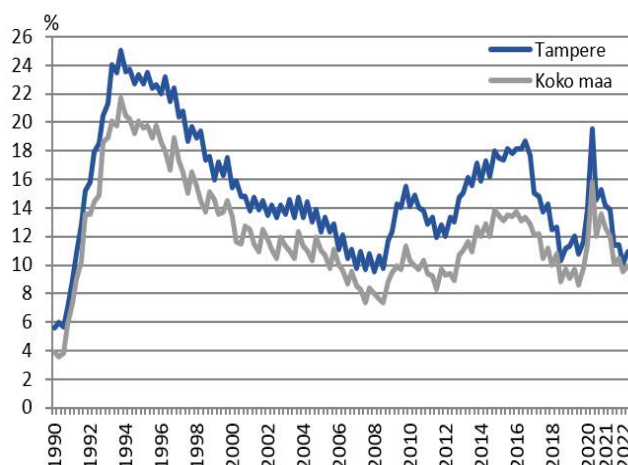
(8/2022)

UUDET AVOIMET TYÖPAIKAT

8 477

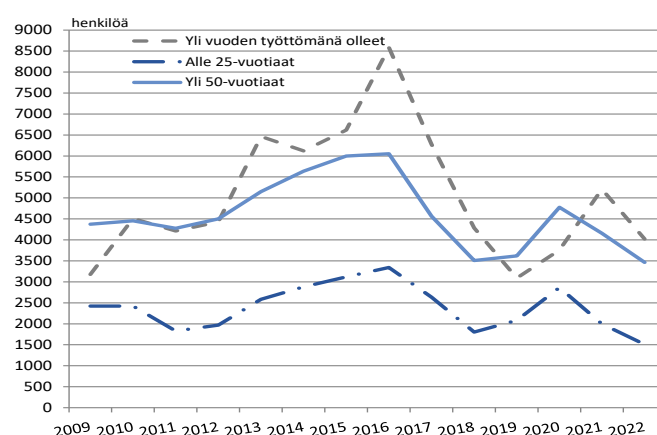
(8/2022)

TAMPEREEN JA KOKO MAAN TYÖTTÖMYYSASTE 1990–2022, NELJÄNNESVUOSITTAIN

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö (työnvälitystilasto)

TYÖTTÖMYYDEN RAKENNE TAMPEREELLA 2009–2022, ELOKUU

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö (työnvälitystilasto)

kysynnän laskemiseen. Ennustenäky-
mässä työllisten määrän nähdään hie-
man supistuvan ja työttömyyden lisää-
ntyvän vuonna 2023, kohdistuen etenkin
jalostustoimialoille. Kasvun nähdään
elpyvän vuonna 2024, ja työllisyyden
kasvavan tällöin etenkin palvelualoilla.
Työikäisen väestön väheneminen nos-
taa työllisyysasteen ennakoidusti 74,1
prosenttiin vuonna 2024.

Valtiovarainministeriön ennusteen
mukaan tuotanto kasvaa vielä tänä
vuonna erityisesti rakentamisessa (5,3
) ja myös teollisuudessa (2,7 %) ja pal-
veluissa (1,5 %). Elinkeinoelämän arviot
tulevasta kehityksestä ovat heikenty-
neet, mutta vielä kohtuullisemmalla
tasolla kuin esimerkiksi koronapande-
mian alussa. Elinkeinoelämän keskus-
liiton luottamusindikaattorit ovat olleet

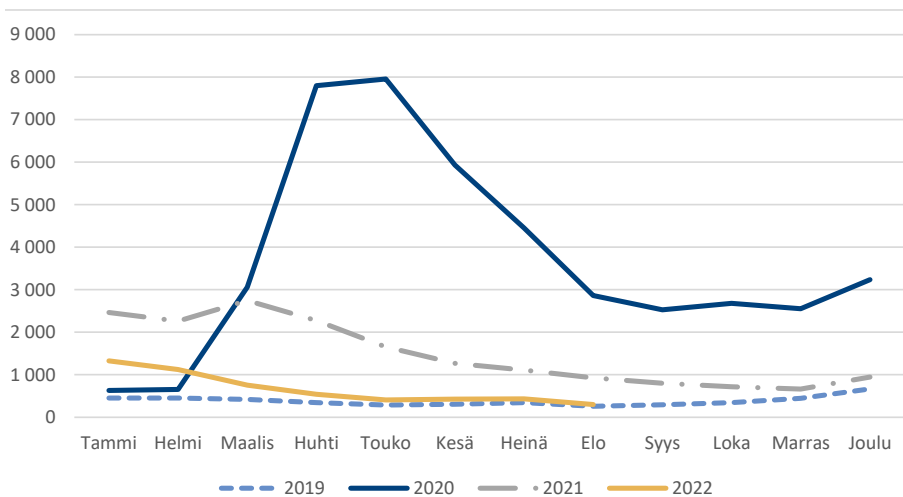
laskussa, mutta yritysten luottamuksen
heikentyminen loiveni hieman syys-
kuussa. Tuleviin kuukausiin kohdistuu
kuitenkin suurta epävarmuutta muun
muassa energian hintojen ja korkojen
nousun myötä. Pirkanmaan pk-yrityk-
sissä suhdannenäkymät ja arviot liike-
vaihdon ja investointien kehityksestä
ovat hieman koko maan keskiarvoa po-
siitiivisempia (Pk-yritysbarometri, syksy
2022).

Epävarmuuksien lisääntyessä ku-
luttajien luottamus omaan ja Suomen
talouteen on painunut alimmalle ta-
solle koko mittaushistoriansa aikana
(Tilastokeskus, syyskuun 2022 mittaus).
Luottamusindikaattori kääntyi jyrkkään
laskuun maaliskuussa. Kuluttajilla on
vain vähän aikeita käyttää rahaa kes-
totavaroiden tai asunnon hankintaan.

Länsi-Suomen alueella luottamusin-
dikaattori (-19,0) on hieman heikompi
kuin maassa keskimäärin (-18,3).

Tampereen yritys kentällä uusien
yritysten perustaminen on jatkunut
vilkkaana kuluvana vuonna, joskin ke-
vätkaudella hieman vähentynyt vuo-
den 2021 huipusta. Uusia yrityksiä on
perustettu tammi-elokuussa 1250, mi-
kä on 11 prosenttia vähemmän kuin
vuonna 2021, mutta 8 prosenttia enem-
män kuin 2020 vastaavaan aikaan (PRH
kaupparekisteri). Aloittaneet yritykset
jakautuvat lähes puoliksi osakeyhtiöi-
hin ja yksityisiin elinkeinonharjoittajiin.
Toiminta on lakannut aikaisempaa har-
vemmassa yrityksessä, mistä johtuen
yritysten nettolisäys on edelleen ollut
kasvussa vuonna 2022.

LOMAUTETTUJEN MÄÄRÄ TAMPEREELLA 2019-2022

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö (työnvälitystilasto)

Asuminen

Tampereen asuntotuotanto on jatkunut edelleen vilkkaana. Vuonna 2021 asuntoja valmistui 2 674 kpl. Tuotannon odotetaan nousevan 2022 noin 4 000 asuntoon ja laskevan vuonna 2023 n. 2 500 asuntoon. Asuntotuotanto on vuodesta 2017 asti ollut poikkeuksellisen suurta, tähänastisen huippuvuoden ollessa 2019. Vuonna 2021 valmistuneiden asuntojen määrä oli alempi kuin neljänä aiempina vuonna, mutta kuitenkin suurempi kuin muina 2000-luvun alkuvuosina. Viime vuosien

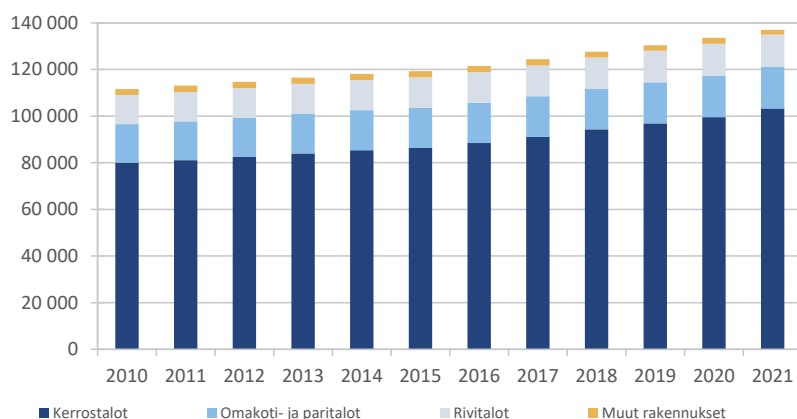
suuren asuntotuotannon vaikuttamina on ollut mm. Tampereen väestönkasvun painottuminen nuoriin, opiskelijoihin ja pienituloisiin, sekä sen myötä Tampereen kiinnostavuus sijoittajien näkökulmasta, mikä on näkynyt asuntotuotannon painottumisena pieniin kerrostaloasuntoihin.

Rakennuslupien ja asuntoaloitusten määrät ennakoivat asuntotuotannon kasvua vuodelle 2022. Rakennuslupia on myönnetty vuonna 2021 yli 5 100 asunnolle, ja uusia asuntoja aloitettu yli

5 400 kpl, mikä on ennätyskellisen korkea taso. Vuoden 2022 syyskuun loppuun mennessä on valmistunut saman verran asuntoja kuin koko edeltävänä vuonna.

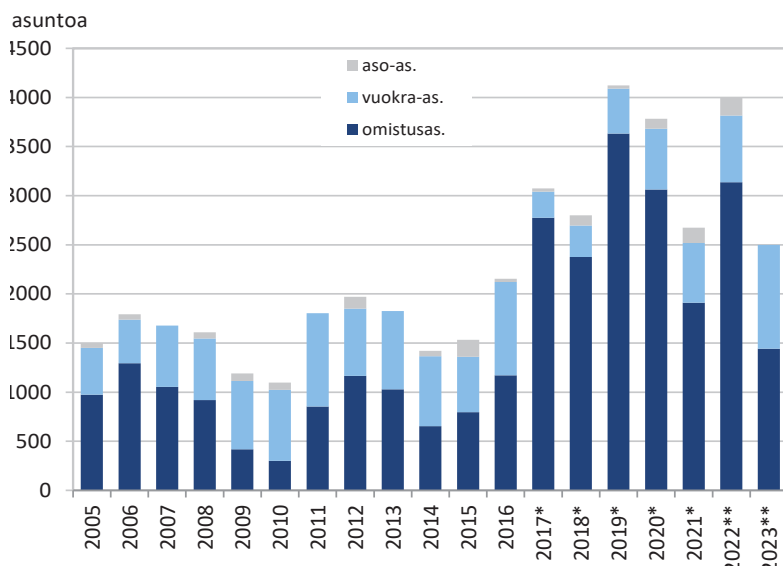
Koronapandemia ja Ukrainan sota ovat vaikeuttaneet rakennustuotteiden saatavuutta, ja tällä hetkellä rakennustuotteiden saatavuus ja hinnat ovat vaikeasti ennustettavissa. Kohonnut inflaatio sekä korkojen nousu hillitsevät omistusasunnon vaihtoa harkitsevien toimimista. Merkittävimpiin kasvukeskuksiin, kuten Tampereelle, on viimeisten muutaman vuoden aikana valmistunut poikkeuksellisen paljon vaapaarahoitteisia vuokra-asuntoja. Tällä hetkellä Tampereella on monenlaisten omistajatahojen tarjoamia vuokra-asuntoja aiempia vuosia huomattavasti enemmän, mikä alkanee hillitä sijoitusasuntojen tuotantoa. Muuttunut toimintaympäristö näkyy jossain määrin vuoden 2022 asuntaloituksissa ja rakennusluissa ennakoiden asuntotuotannon määrän laskua vuodelle 2023. Syyskuun 2022 loppuun mennessä uusia asuntoja oli aloitettu noin 2 200 ja rakennuslupia haettu noin 2 400 asunnolle.

ASUNTOKUNNAT TALOTYYPIN MUKAAN

Lähde: Tilastokeskus

VALMISTUNEET ASUNNOT HALLINTAMUODON MUKAAN

Lähde: Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka

*Vuodesta 2017 alkaen vuokra-asunnot sisältävät vain kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon ja omistusasunnot sisältävät omistusasuntotuotannon sekä muun kuin kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon.

**Arvio

Suuri osa asunnoista, hallintamuo-
dosta riippumatta, valmistuu kerrosta-
loihin. Valtaosa asunnoista on yksiöitä
tai kaksioita. Vuonna 2021 valmistuneis-
ta asunnoista 86 % sijaitsi kerrostalois-
sa ja noin 42 % oli yksiöitä. Kerrostalo-
asuntojen osuus pysynyt suunnilleen
samana edellisvuoteen verrattuna. Va-
paarahoitteisia, pieniä vuokra-asuntoja
on syntynyt runsaasti uuteen asun-
tantaan. Kuitenkin yksiöiden osuus
asunnoista on kääntynyt laskuun vuo-
den 2020 jälkeen, mikä viittaa siihen,
että pienasuntojen osuus on lähitule-
vaisuudessa hiljalleen vähenemässä.
Tähän on myös ohjattu mm. kaupun-
gin tontinluovutuksessa tasapainoi-
sen asuntotakauman varmistamiseksi.
Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoi-
keusasuntojen aloitukset ovat lisäänty-
neet edellisvuodesta ja niiden osuuden
asuntotuotannosta arvellaan kasvavan

lähivuosina. Valtuuston 13.6.2022 hy-
väksymissä asunto- ja maapolitiikka
linjauksissa tavoitellaan 150 pientalo-
tontin luovutusta vuosittain. Olemassa
oleva tonttivaranto ei tätä mahdollista.
Pientalotonttivarannon kasvattaminen
on käynnistetty sekä uusia alueita kaa-
voittamalla että täydennysrakentamis-
ta edistämällä. Työtä jatketaan edelleen
vuonna 2023. Pientalotonttivarannon
kasvattaminen edellyttää myös pien-
talorakentamiselle sopivan maan han-
kintaa.

Vuoden 2021 aikana vanhoista osa-
keasunnoista tehtiin 5 913 kauppaa.
Asuntojen keskimääräiset neliöhinnat
ovat nousseet viiden vuoden takaiseen
verrattuna noin viidenneksen. Vapaa-
rahoitteisten vuokra-asuntojen neliö-
vuokra oli vuonna 2021 keskimäärin
15,50 euroa kuukaudessa. Vuodessa
vuokrat nousivat noin 1,5 prosenttia.

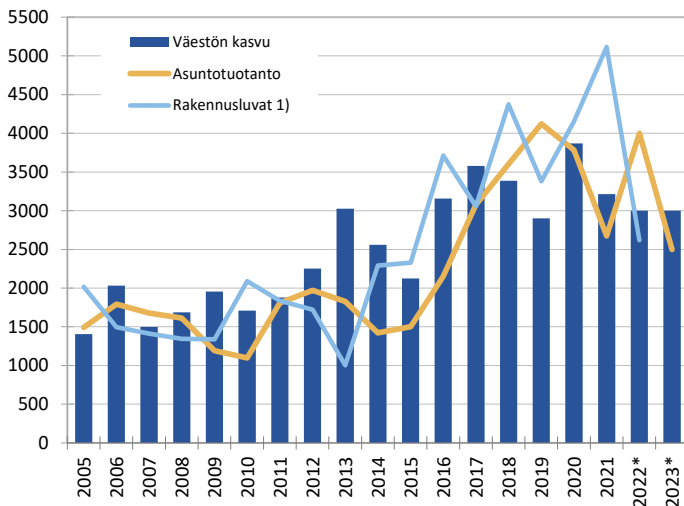
ARVIO VUONNA 2023
VALMISTUVIEN
ASUNTOJEN MÄÄRÄSTÄ

2 500

ASUNTOJEN
KESKIVUOKRA
VUONNA 2021

15,50 €/m²

VÄESTÖN KASVU JA ASUNTOTUOTANTO 2000-LUVULLA

1) Asuntotuotantoon myönnetty, v. 2022 vain 30.9 .asti.

*arvio

Lähde: Tilastokeskus, Rakennusvalvonta ja Kiinteistöt, tilat ja
asuntopolitiikka

TALOUSARVION RAKENNE, SITOVUUS JA SEURANTA

Talousarvion osat

Kunnan talousarviosta ja -suunnitelmasta, niiden rakenteesta, sisällöstä ja laadinnasta on säännökset kuntalaissa. Tämän lisäksi talousarviosta ja -suunnitelmasta antaa ohjeita ja suosituksia Suomen Kuntaliitto. Kunnan kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä on soveltuvin osin voimassa, mitä kirjanpitolaissa on säädetty. Tältä osin sitovia ohjeita ja lausuntoja kunnille antaa työ- ja elinkeinoministeriön alainen kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaosto. Talousarvion sisältö on laadittu ottaen huomioon soveltuvin osin mainitut säännökset ja ohjeet.

Talousarviossa on seuraavat osat: yleisperustelut, käyttötalousosa ja investoinnit yksiköittäin, tuloslaskelmaosa, investointiosa, rahoitusosa sekä liitteet.

Yleisperustelut

Osassa esitetään talousarvion taloudelliset lähtökohdat ja toimintaympäristö, talousarvion rakenne ja sitovuus, henkilöstö sekä strategian toteuttaminen. Lisäksi yleisperustelut sisältää muun muassa kaupunkiorganisaation sitovat toiminnan tavoitteet ja strategiset kehitysohjelmat. Yleisperusteluihin sisältyy myös tietoja hankinnoista ja kehittämistoiminnasta, Tuottavuuden tila-osio sekä ilmastobudjetti.

Käyttötalousosa ja investoinnit yksiköittäin

Osassa esitetään toimintayksiköiden toiminnan kuvaukset ja toimintaympäristön muutokset sekä sitovat toiminnan tavoitteet. Osaan kuuluvat palvelualueet, konsernihallinto sekä liikelaitokset ja muut taseyksiköt. Yksiköiden talouden kokonaiskuvan saamiseksi esitetään käyttötalouden lisäksi myös yksiköiden investoinnit.

Tuloslaskelmaosa

Osassa osoitetaan tulorahoituksen riittävyys palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Tuloslaskelmalla osoitetaan kuinka kunnan tilikauden tulorahoitus riittää palvelutoiminnan jaksotettuihin menoihin, rahoitusmenoihin ja omaisuuden kulumista kuvaaviin suunnitelman mukaisiin poistoihin. Tuloslaskelmaosassa esitetään koko kaupungin yhdistetty tuloslaskelma. Osassa esitetään myös verotulot, valtionosuudet ja rahoituserät.

Investointiosa

Osassa esitetään investointien kustannusarviot ja niiden jaksottuminen investointimenoina suunnitteluvuosille sekä investointiin saatavat rahoitusosuudet ja muut tulot. Investointilaskelma sisältää investointisuunnitelmat talousarvio- ja suunnitelmavuosille.

Rahoitusosa

Osassa esitetään toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat. Rahoituslaskelmassa esitetään käyttötalousosan sekä investointien tulojen ja menojen aiheuttama rahavirta (toiminnan ja investointien rahavirta). Lisäksi rahoituslaskelmaan merkitään antolainauksen, lainakannan ja oman pääoman muutokset sekä arvioidaan muut maksuvalmiuden muutokset (rahoituksen rahavirta). Rahoituslaskelman lopussa esitetään näiden rahavirtojen yhteenlaskettu muutos, joka kuvaa talousarvion vaikutusta kunnan maksuvalmiuteen vuoden aikana.

Talousarvion liitetiedoissa

asetetaan kaupunkikonsernin tytäryhtiöille ja -yhteisöille tavoitteet, jotka tuovat esiin pääomistajan tahdon. Lisäksi liitetiedoissa esitetään investointihankelista vuosille 2022-2032 sekä tunnuslukuja useammalta vuodelta taulukossa Täydentäviä tietoja.

Talousarvion sitovuus

Kaupunginvaltuusto määrää, miten talousarvio ja sen perustelut sitovat kaupunginhallitusta ja muita kaupungin viranomaisia.

Organisaatiomuutoksiin liittyviä toimintoja ja niihin liittyviä määrärahoja voidaan siirtää talousarvion hyväksymisen jälkeen konsernijohtajan päätöksellä.

Yleisperustelut

ovat kaupunkitasoisia sitovia toiminnan tavoitteita ja talousarvion sitovuusmäärittelyjä lukuun ottamatta informaatiota, jota ei ole tarkoitettu sitovaksi talousarvion osaksi.

Käyttötalous ja investoinnit yksiköittäin

osaan sisältyvät kaupunginvaltuustoon nähden sitovat erät on esitetty oheisessa taulukossa. Lisäksi sitovia ovat toiminnan tavoitteet.

Laskelmaosassa

esitetään talousarviovuoden ja talous-suunnitelmavuosien koko kaupungin tuloslaskelmat, investoinnit ja rahoituslaskelmat.

Valtuustoon nähden sitovia eräiä ovat korkotulojen ja -menojen netto. Rahoituslaitoksista nostettavien pitkäaikaisten lainojen lisäys ei saa olla budjetoitua suurempi.

Konsernijohtajalla tai hänen määräämällään konsernihallinnon viranhaltijalla on oikeus ottaa vuoden 2023 talousarvioon ja mahdollisiin muutettuihin talousarvioihin sisältyvä lainamäärä, oikeus ottaa vuoden 2023 aikana lyhytaikaisia lainoja 60 milj. euron määrään saakka maksuvalmiuden turvaamiseksi, myöntää uusia konsernitili-luottoja 30 milj. euroon asti sekä oikeus konvertoida ja maksaa ennen aikaisesti takaisin kaupungin taseeseen sisältyviä ottolainoja.

Muilta osin laskelmaosa on informaatiota koko kaupungin yhteenlasketusta taloudesta ja se ei ole sitova talousarvion osa. Olennaisista poikkeamista on raportoitava valtuustolle.

TALOUSARVION SITOVUUSTASOT

KÄYTTÖTALOUSOSA JA INVESTOINNIT YKSIKÖITTÄIN (1 000 euroa)

KÄYTTÖTALOUS		TA 2023
Sivistyspalvelujen palvelualue		
Sivistys- ja kulttuurilautakunta		
Sivistys- ja kulttuurilautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	Toimintakate	-451 020
Tampere Junior -kehitysohjelma	Toimintakate	-787
Hiedanranta-kehitysohjelma	Toimintakate	-75
Elinvoiman ja kilpailukyvn palvelualue		
Elinvoima- ja osaamislautakunta		
Elinvoima- ja osaamislautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	Toimintakate	-95 434
Ammatillinen koulutus	Tilikauden tulos	0
Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma	Toimintakate	-4 610
Hiedanranta-kehitysohjelma	Toimintakate	-429
Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelma	Toimintakate	-1 284
Elämystalouden kehitysohjelma	Toimintakate	-820
Asunto- ja kiinteistölahtakunta		
Asunto- ja kiinteistölahtakunta (pl. erikseen sitovat erät)	Toimintakate	135 542
Hiedanranta-kehitysohjelma	Toimintakate	-1 000
Kaupunkiympäristön palvelualue		
Yhdyskuntalahtakunta		
Yhdyskuntalahtakunta (pl. erikseen sitovat erät)	Toimintakate	-44 343
Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma	Toimintakate	-330
Hiedanranta-kehitysohjelma	Toimintakate	-400
Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelma	Toimintakate	-500
Joukkoliikennelahtakunta	Toimintakate	-28 982
Konsernihallinto		
ICT-kehittäminen	Toimintakate+nettoinvestoinnit	-8 800
Tarkastuslahtakunta	Toimintakate	-403
Keskusvaalilahtakunta	Toimintakate	-622
Konsernihallinto	Toimintakate	-28 724
Yhteiset erät	Toimintakate	-111 417
Liikelaitokset		
Tampereen Vesi Liikelaitos	Korvaus peruspääomasta	-14 700
Tampereen Vesi Liikelaitos	Liikelyläämä	28 773
Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos	Liikelyläämä	0

INVESTOINNIT		TA 2023
Sivistyspalvelujen palvelualue		
Sivistys- ja kulttuurilautakunta	Nettoinvestoinnit	-12 100
Elinvoiman ja kilpailukyvyn palvelualue		
Elinvoima- ja osaamislautakunta		
Elinvoima- ja osaamislautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	Nettoinvestoinnit	-1 240
Ammatillinen koulutus	Nettoinvestoinnit	-1 600
Asunto- ja kiinteistölautakunta		
Asunto- ja kiinteistölautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	Nettoinvestoinnit	-14 660
Talonrakennushankkeet (pl. Hiedanranta)	Nettoinvestoinnit	-108 641
Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma	Nettoinvestoinnit	-1 800
Hiedanranta-kehitysohjelma	Nettoinvestoinnit	-2 000
Kaupunkiympäristön palvelualue		
Yhdyskuntalautakunta		
Yhdyskuntalautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	Nettoinvestoinnit	-46 510
Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma	Nettoinvestoinnit	-4 640
Hiedanranta-kehitysohjelma	Nettoinvestoinnit	-800
Joukkoliikennelautakunta	Nettoinvestoinnit	-500
Konsernihallinto		
Konsernihallinto	Nettoinvestoinnit	-100
Yhteiset erät	Nettoinvestoinnit	-4 400
Liikelaitokset		
Tampereen Vesi Liikelaitos	Nettoinvestoinnit	-18 000
Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos	Nettoinvestoinnit	0
LASKELMAOSA		TA 2023
Korkotuotot ja -kulut		-11 169
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		68 832

Tilivelvollisuus

Kuntalaki ja muu lainsäädäntö asettavat vaatimuksia kaupungin luottamushenkilöiden, johdon ja esimiesten johtamistyölle sekä alaisensa toiminnan valvonnalle. Kuntalain tarkoittamia tilivelvollisia ovat valtuustoa lukuun ottamatta muiden luottamushenkilötoimielinten jäsenet, pormestari ja apulaispormestarit sekä konsernijohtaja, konserniyksiköiden johtajat, palvelualueiden johtajat, palveluryhmien johtajat, liikelaitosten johtajat sekä johtosäännöissä määrätty toimielinten esittelijät. Viime kädessä kunnan vastuunalaisella tilintarkastajalla on kuitenkin harkintavalta tilivelvollisen määrittelemisessä.

Kuntalain mukaan tilivelvollisuus merkitsee sitä, että tilivelvollisen toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi. Tilintarkastuskertomuksessa voidaan kohdistaa häneen muistutus, ja häneltä voidaan evätä vastuuvapaus sekä omasta että alaisensa tekemisestä ja myös tekemättä jättämisestä. Tilivel-

vollisella on siis vastuu johtamansa toiminnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuudesta ja jatkuvasta kehittämisestä. Sisäinen valvonta tarkoittaa toimintatapoja, joilla varmistetaan toiminnan lainmukaisuus, resurssien optimaalinen käyttö sekä johtamiseen käytettävän tiedon riittävyys. Riskejä arvioimalla tunnistetaan ja arvioidaan tavoitteiden saavuttamista uhkaavia riskejä. Sen jälkeen korjataan tarvittaessa toimintaa ja tehdään päätöksiä riskien hallitsemiseksi.

Tilintarkastajan tehtävänä on tarkastaa, onko kaupungin sisäinen valvonta, riskienhallinta ja konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti. Tilintarkastaja antaa kultakin tilikaudelta valtuustolle tilintarkastuskertomuksen. Kertomuksessa esitetään, onko tilinpäätös hyväksyttävä ja voidaanko toimielimen jäsenelle ja toimielimen tehtäväalueen johtavalle viranhaltijalle eli tilivelvollisille myöntää vastuuvapaus.

HENKILÖSTÖ

Henkilöstömenot ja palkalliset henkilötyövuodet

Vuoden 2023 talousarviossa henkilöstömenot ovat 431,1 miljoonaa euroa ja ne vähenevät vuoden 2022 vuosisuunnitelmaan nähden 270,3 miljoonaa euroa (-38,5 %). KT Kunta- ja hyvinvointialueyrittäjät, JAU ja JUKO ovat päässeet erillissopimukseen kunta-alan uusista työ- ja virkaehtosopimuksista. Sopimuskausi on 1.5.2022–30.4.2025.

Sopimuskorotukset ovat vuonna 2023 yhteensä 3,1 %. Palkkoja korotetaan 1,5 % yleiskorotuksella 1.6.2023 lukien. Lisäksi sopimukseen sisältyy 1.6.2023 lukien 0,4 % suuruinen järjestelyerä sekä 1,2 % suuruinen kehittämisohjelma, joiden tarkemmasta kohdenuksesta neuvotellaan myöhemmin. Palkankorotusten arvioidaan kasvattavan kaupungin henkilöstömenoja noin 12,3 miljoonaa euroa vuonna 2023.

Henkilötyövuosien määrä vuonna 2022 on vuosisuunnitelman mukaan 13 815 henkilötyövuotta. Vuonna 2023 suunniteltu henkilöstön määrä laskee 8 274 henkilötyövuoteen. Suunnitelma sisältää vakinaisen ja määräaikaisen henkilöstön. Palkkatuetun henkilöstön osuus on 229 henkilötyövuotta, missä on laskua 48 henkilötyövuotta vuoden 2022 vuosisuunnitelmaan nähden.

Pirkanmaan hyvinvointialue aloittaa toimintansa 1.1.2023, jolloin voimaantulon mukaiset tehtävät ja henkilöstö siirtyvät pois kaupungin järjestämisvastuun piiristä. Muutos vähentää

henkilötyövuosia noin 5 800:lla vuoden 2022 vuosisuunnitelmaan nähden.

Pormestari Anna-Kaisa Iksen pormestariohjelmassa erääksi keskeiseksi tavoitteeksi on asetettu talouden tasapainottamisen jatkaminen tulevalle valtuustokaudella. Taloussuunnitelmakauden keskeisenä tavoitteena on mitoittaa toimintamenojen kasvu verorahoituksen kasvua pienemmäksi. Taloudellisiin syihin perustuvat palkattomat vapaat sekä lomarahavapaat ovat aiempien vuosien tapaan käytettävissä työnantajan aloitteesta tapahtuvissa vapaajärjestelyissä. Kaupunkitasoiset talouden tasapainottamistoimenpiteet edellyttävät aina kaupunkitasoista yhteistoimintamenettelyä ja päätöksentekoa henkilöstövaikutusten osalta.

Eläkeikänsä saavuttaa vuosittain noin 150 henkilöä, mikä muun vaihtuvuuden lisäksi antaa osin mahdollisuuksia toiminnan uudelleenarviointiin ja tehtäväjärjestelyihin.

Uusi Tampere

Tulevaisuuden Tampere rakennetaan osaavan ja hyvinvoivan henkilöstön voimin. Kaupungin rooli ja tehtävät muuttuvat Pirkanmaan hyvinvointialueen aloittaessa toimintansa. Vahva ja saumatonta yhteistyötä jatkaa kaupunkilaisten ja kaupungin hyväksi.

Tulevaisuus haastaa uudistumaan ja edellyttää organisaatioilta uudistumiskykyä ja muutostajavuutta. Elintärkeää on uuden oppiminen ja osaamisen

hyödyntäminen, luovuus sekä yhdessä tekeminen digitalisaation ja tekoälyn mahdollisuudet huomioiden. Kaupungin pito- ja vetovoima, vastuullisuus sekä hyvä työntekijäkokemus edellyttävät tekoja ja rohkeita uudistuksia. Tähän sisältyvät panostukset rekrytointiin, kansainvälisten osaajien houkuttelu, laadukas perehdytys ja henkilöstön pysyvyyttä vahvistavat toimet.

Kaupungin strategisena tavoitteena on henkilöstön työhyvinvoinnin lisääminen sekä sairauspoissaolojen minimointi. Hyvä työkyky on työhyvinvoinnin perusta, ja sitä voidaan vahvistaa sekä työnantajan että työntekijän toimin. Henkilöstön hyvinvointi heijastuu suoraan asiakaskokemukseen, työn tuottavuuteen ja työkyvyttömyyden kustannuksiin. Sillä on myönteinen vaikutus myös työnantajamielikuvaan ja rekrytointien onnistumiseen.

Kaupungin henkilöstöprofiiliin muutuksessa työhyvinvoinnin kohentamisen painopisteet mukautuvat uuteen tilanteeseen. Hybridityöskentelyn optimointiin sekä mielenterveysperusteisten sairauspoissaolojen ennaltaehkäisyyn ja vähentämiseen tähtäävät toimenpiteet ovat kaupunkitasoisissa tarkastelussa yhä merkityksellisempiä. Esihenkilöiden tukeminen arjen työkykyjohtamisessa jatkuu ja saa uusia muotoja. Kaikissa toimenpiteissä pyritään mahdollisimman tehokkaaseen resurssien kohdentamiseen ja vaikuttavuuden tavoitteluun sekä tämän todentamiseen.

HENKILÖSTÖMENOT JA HENKILÖTYÖVUODET 2021–2023

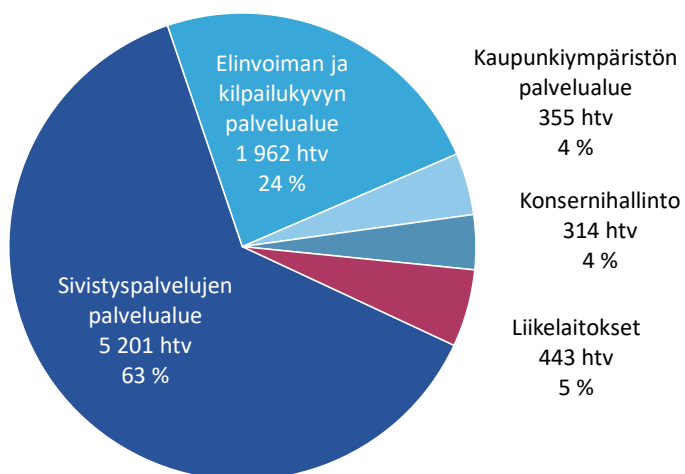
	TP 2021	Muutettu TA 2022	Enn. 2022	TA 2023
Henkilötyövuodet	12 955	13 815	13 306	8 274
Henkilöstömenot, M€	665,7	701,4	690,9	431,1

HENKILÖSTÖMENOT JA HENKILÖTYÖVUODET 2022–2023

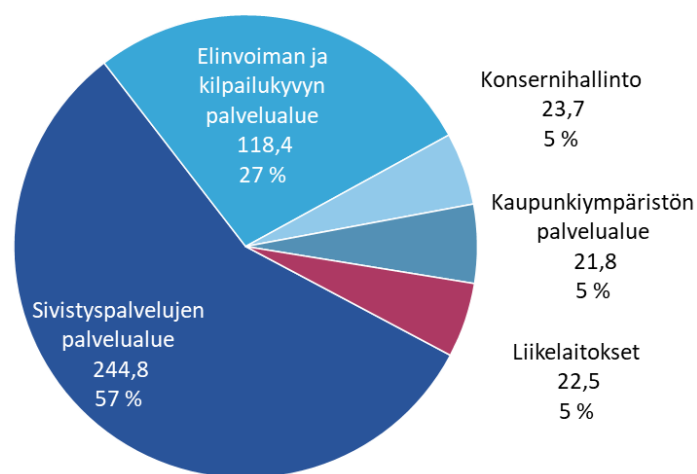
	Muutettu TA 2022		TA 2023	
	1 000 EUR	HTV	1 000 EUR	HTV
Sosiaali- ja terveystalvelujen palvelualue	243 879	4 964	0	0
Sivistystalvelujen palvelualue yhteensä	229 876	4 958	244 774	5 201
josta Varhaiskasvatus ja esiopetus	75 945	1 908	84 810	1 990
Perusopetus	110 627	2 028	114 596	2 168
Kulttuuri	26 701	662	27 306	663
Liikunta ja nuoris	13 946	306	14 696	316
Elinvoiman ja kilpailukyyn palvelualue yhteensä	115 723	2 049	118 410	1 962
josta Ammatillinen koulutus	65 319	1 153	66 889	1 081
Lukiokoulutus	22 786	317	22 804	293
Työllisyys- ja kasvupalvelut *)	22 738	486	24 570	487
Kaupunkiympäristön palvelualue	20 361	345	21 770	355
Konsernihallinto	28 892	352	23 696	314
Liikelaikokset yhteensä	24 386	461	22 495	443
Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaik	14 831	300	13 187	279
Tampereen Vesi Liikelaik	9 555	161	9 308	164
Pirkanmaan pelastuslaik	38 284	686	0	0
Yhteensä	701 402	13 815	431 145	8 274

*) Sisältää palkkatukityöllistettyjä 229 htv vuonna 2023

HENKILÖTYÖVUODET VUONNA 2023

HENKILÖSTÖMENOT VUONNA 2023

TAMPEREEN STRATEGIA 2030

Tampereen strategia 2030 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 15.11.2021. Strategia valmisteltiin Anna-Kaisa Ikosen pormestariohjelman 2021–2025 poh-

jalta. Strategia perustuu tunnistettuihin tulevaisuuden muutostekijöihin ja sisältää kaupungin kehittämisen pitkän aikavälin tavoitteet.

Strategian rakenne ja keskeiset sisällöt

Strategia kertoo kaupungin vision ja visiota täydentävät painopisteittäiset tavoitetilat, jotka yhdessä ilmaisevat, millainen Tampere on vuonna 2030, kun strategia on toteutunut. Strategiassa määritellään painopisteiden linjaukset sekä valtuustokauden tavoitteet ja mittarit, jotka kertovat, miten strategiaa toteutetaan ja miten strategian toteutumista seurataan.

Tampereen strategian visio on Tekemisen kaupunki. Strategian visiota täydentää neljä painopistettä, joiden kautta strategian keskeiset sisällöt on esitetty. Painopisteet ovat: Yhdenvertaiset yksilöt, tekevät yhteisöt, hiilineutraaleja tekoja ja tulevaisuuden edelläkävijyyttä. Painopisteille on luotu vuoteen 2030 tähtäävä tavoitetila sekä valtuustokaudelle kohdistuvat linjaukset, tavoitteet ja mittarit. Strategia nostaa keskeisesti esiin asiakaskokemuksen kehittämisen. Asiakaskokemuksen

linjaukset antavat suunnan palveluiden ja kohtaamisten kehittämiseksi sekä luovat perustan Tampereen pito- ja vetovoiman vahvistamiselle. Strategian toteutumisen mahdollistaa läpileikkävänä painopisteenä rohkeasti uudistuva kaupunki. Tässä painopisteessä on luotu linjauksia, valtuustokauden tavoitteita ja mittareita henkilöstöön, omistamiseen, talouteen, hankintoihin, verkostoitumiseen sekä tiedolla johtamiseen ja digitalisaatioon liittyen.

Strategian keskeiset sisällöt rakentuvat vision ja sitä täydentävien painopisteiden kautta. Strategian tavoitteena on, että Tampere on paras paikka kasvaa, kehittyä ja ikääntyä. Tampereella jokainen voi olla oma itsensä ja toteuttaa unelmiaan. Tekemisen kaupunkia tehdään yhdessä. Tavoitteena on, että Tampere viitoittaa suuntaa tulevaisuuden hyvinvointia, luovuutta ja innovatiivisuutta ruokkivaan yhteisöllisyyteen.

Tekemisen kaupunki on edelläkävijä. Tavoitteena on, että olemme kansainvälisen tason tapahtumien ja kulttuurin keskittymä, luomme yrityksille parhaat puitteet onnistua ja varmistamme, että Tampereella on parhaat edellytykset tehdä tulevaisuuden ratkaisuja. Asemaa kansainvälisenä tieteen ja korkean osaamisen kaupunkina tulee entisestään vahvistaa. Tekemisen kaupunki kantaa vastuun kestävästä tulevaisuudesta. Tavoitteena on, että Tampere tunnetaan vaikuttavista teoistaan ilmaston ja luonnon monimuotoisuuden eteen. Tulevaisuudessa kaupungin vetovoima vahvistuu tarjoamalla kaupunkilaisille sujuvaa arkea, jossa kestävien valintojen tekeminen on helppoa. Samalla luodaan uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Tekemisen kaupunki on kestävä ja rohkeasti tulevaisuuteen katsova kaupunki.

YHDENVERTAISET YKSILÖT

Tampere on paras paikka kasvaa, kehittyä ja ikääntyä. Tampereella jokainen voi olla oma itsensä ja toteuttaa unelmiaan.

TEKEVÄT YHTEISÖT

Tampere näyttää suuntaa tulevaisuuden yhteisöllisyyteen. Tampereen moninaiset yhteisöt ja yritykset ruokkivat hyvinvointia, luovuutta ja innovatiivisuutta. Yhdessä teemme parempaa huomista.

TEKEMISEN KAUPUNKI

HIILINEUTRAALEJA TEKOJA

Tampere on kansainvälisesti tunnettu vaikuttavista teoistaan ilmastoon ja luonnon monimuotoisuuden eteen. Kestävien valintojen tekeminen on täällä helppoa – vetovoimamme syntyy arjen sujuvuudesta.

TULEVAISUUDEN EDELLÄKÄVIJYYTTÄ

Tampere jatkaa menestystarinaansa; meillä on parhaat edellytykset tehdä tulevaisuuden ratkaisuja. Tampereen asema kansainvälisenä tieteen ja korkean osaamisen kaupunkina on vahva.

Odotukset ylittävä asiakaskokemus

SUJUVA – LUOTETTAVA - INHIMILLINEN

ROHKEASTI UUDISTUVA KAUPUNKI

Strateginen johtamisjärjestelmä

Strategia on ylin kaupungin toimintaa ohjaava asiakirja ja se luo perustan kaupungin johtamiselle ja kehittämiselle. Strategian sisältöjä tarkennetaan lautakuntien ja kaupunginhallituksen alaiselle toiminnalle laadittavissa palvelusuunnitelmissa. Palvelusuunnitelmat laaditaan valtuustokaudelle 2022–2025. Palvelusuunnitelmien sisällöt tarkentuvat lautakuntien ja konsernihallinnon vuosisuunnitelmissa. Johtokunnat tarkentavat strategian sisältöjä vuosittain laadittavissa palvelu- ja vuosisuunnitelmissa. Palvelusuunnitelma hyväksytään lautakunnissa ja kaupunginhallituksessa valtuustokaudelle 2022–2025 ja vuosisuunnitelmat hyväksytään lautakunnissa vuosittain vuoden loppuun mennessä.

Talousarvion toiminnan tavoitteet johdetaan vuosittain strategiasta. Toiminnan tavoitteiden toteutumista seurataan toiminnan ja talouden katkaissa ja tilinpäätöksessä.

Kaupunginhallituksen ohjauksessa toteutetaan kehitysohjelmia, jotka ovat keskeisiä välineitä merkittävien strategisten muutosten aikaan saamiseen. Kehitysohjelmat ovat laajoja useita toimijoita yhdistäviä kokonaisuuksia, joihin liittyy myös merkittäviä taloudellisia panostuksia. Maankäytön suunnittelun osalta strategiaa konkre-

tisoidaan valtuustokausittain päivitetävissä Tampereen kantakaupungin yleiskaavassa. Myös erillisohjelmissa ja suunnitelmissa tarkennetaan strategian sisältöjä.

Strategian toteuttamisessa korostuu laaja yhteistyö sidosryhmien ja asukkaiden kanssa sekä kaupunkikonsernin sisällä tavoitteiden asettaminen, vastuuttaminen ja seuraaminen. Myös johtoryhmytyöskentely, tuloskortit, tavoite- ja kehityskeskustelut sekä palkitseminen ovat tärkeitä välineitä strategian toteuttamisessa. Lisäksi viestinnällä, yhteisillä toimintatavoilla ja strategiafoorumeilla tuetaan strategista johtamista ja strategian konkretisointia toiminnaksi.

Strategia sisältää keskeiset viestit omistajapolitiikan ja henkilöstöpolitiikan osalta. Näitä tarkennetaan kaupunginvaltuuston hyväksymällä konserniohjeella ja omistajaohjauksen periaatteilla sekä kaupunginhallituksen hyväksymällä henkilöstöpolitiikan periaatteilla.

Strategian valmistelussa on huomioitu YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelman ympäristölliseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen kestävyyskohdittuihin tavoitteisiin. Agenda 2030 sisältää 17 tavoitetta, jotka eri maiden tulisi yhdessä saavuttaa vuoteen 2030 mennessä. Tampereen kaupunkikonserni edistää Agenda 2030 -tavoitteita kokonaisuutena strategisen johtamisjär-

jestelmänsä avulla, ja arvioi, raportoi ja viestii kestävämpää tulevaisuutta rakentavista teoistaan avoimesti.

Vuoden 2023 toiminnan tavoitteet

Talousarviossa asetetaan Kuntalain tarkoittamat, valtuustoon nähden sitovat toiminnan tavoitteet, jotka pohjautuvat Tampereen strategiaan. Tavoitteita asetetaan ensisijaisesti toiminnan vaikuttavuudelle ja tuloksille.

Terveystieteen mukaan kunnan on seurattava asukkaidensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä. Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä raportoidaan valtuustolle vuosittain.

Kaupunkiorganisaatiolle kohdistuvat toiminnan tavoitteet esitetään yhtenä kokonaisuutena seuraavassa luvussa. Kunkin tavoitteen kohdalle on merkitty tavoitteen toteuttamisesta ensisijaisesti vastaavat tahot.

Myös liikelaitoksille sekä kaupungin tytäryhteisöille asetetut toiminnan tavoitteet toteuttavat kaupungin strategiaa. Liikelaitoksille asetetut toiminnan tavoitteet esitetään käyttötalousosassa. Liiteosassa esitetään toiminnan tavoitteet kaupunkikonsernin tytäryhteisöille ja -yhteisöille.

Toiminnan tavoitteista raportoidaan kaupunginvaltuustolle kolme kertaa vuodessa.

STRATEGISET PAINOPISTEET, VALTUUSTOKAUDEN TAVOITTEET JA VUOSITAVOITTEET

Anna-Kaisa Iksen pormestariohjelman 2021-2025 pohjalta valmisteltu Tampereen strategia 2030 sisältää neljä painopistettä: Yhdenvertaiset yksilöt, tekevät yhteisöt, hiilineutraaleja tekoja ja tulevaisuuden edelläkävijyyttä. Lisäksi strategian toteutumista tukee läpileikkaavana painopisteenä rohkeasti uudistuva kaupunki.

Painopisteiden linjaukset on avattu tarkemmin tässä osiossa. Sivujen 30–37 taulukossa esitetään painopisteiden pohjalta valmistellut toiminnan tavoitteet vuodelle 2023. Jokaisen taulukon jälkeen esitetään korostettuna ne YK:n kestävän kehityksen tavoitteet, joita kyseisellä painopisteellä erityisesti edistetään.

Painopiste: Yhdenvertaiset yksilöt

Tavoitetila 2030: Tampere on paras paikka kasvaa, kehittyä ja ikääntyä. Tampereella jokainen voi olla oma itsensä ja toteuttaa unelmiaan.

Painopisteen linjaukset:

- Työskentelemme syrjimättömyyden puolesta. Tampereella kaikki ovat yhdenvertaisia.
- Vähennämme eriarvoisuutta ja köyhyyttä. Tampereella hyvinvointi jakautuu tasaisesti eri väestöryhmien ja alueiden välillä.
- Panostamme ennaltaehkäisyyn. Edistämme hyvinvointialueen kanssa tamperelaisten hyvinvointia.
- Vahvistamme kaikessa toiminnassamme mielen hyvinvointia.
- Tiivistämme monialaista yhteistyötä turvallisuuden ja tamperelaisten turvallisuuden tunteen parantamiseksi.
- Teemme kaupungista lapsi- ja ikäihmisystävällisen.
- Pidämme huolen, että Tampereella jokainen koulu on hyvä koulu. Kaikilla on oikeus ja rauha oppia. Kehitämme lasten ja nuorten tulevaisuus- ja hyvinvointitaitoja.
- Tarjoamme laadukkaimmat ja joustavimmat mahdollisuudet elinikäiseen oppimiseen ja työllistymiseen johtavaan koulutukseen.
- Tuemme tamperelaisten työkykyä, työllisyyttä ja joustavia mahdollisuuksia osallistua työelämään.
- Kiinnitämme erityistä huomiota kotoutumisen onnistumiseen.
- Varmistamme monipuoliset ja helposti saavutettavat vapaa-ajan ja harrastamisen mahdollisuudet. Kaupunkiympäristömme tukee aktiivista elämäntapaa.
- Huomioimme erilaiset asumisen ratkaisut eri elämäntilanteisiin.

VALTUUSTOKAUDEN TAVOITTEET JA VUOSITAVOITTEET

Tavoite 2022 - 2025	Mittarit ¹	Nro	Talousarvion toiminnan tavoite 2023	Vastuutaho
Tampereelaisten koettu hyvinvointi on parantunut	Aikuisten ja yli 65-vuotiaiden koetun hyvinvoinnin indeksi Lasten ja nuorten koettu hyvinvointi	1	Lasten ja nuorten ² koettu ahdistuneisuus on vähentynyt vuoteen 2021 verrattuna	Elinvoima- ja osaamis- lautakunta, Sivistys- ja kulttuuri- lautakunta
		2	Lasten, nuorten ja aikuisten liikkuminen on lisääntynyt vuoteen 2021 verrattuna	Sivistys- ja kulttuuri- lautakunta

		3	Oppivelvollisuuden piiriin kuulumattomien, vailla ammatillista tutkintoa olevien perustutkinto-opiskelijoiden, negatiiviset eroamiset ovat vähentyneet edelliseen vuoteen verrattuna	Elinvoima- ja osaamis- lautakunta
Alueiden väliset hyvinvointierot ovat kaventuneet	Sosioekonominen indeksi Pienituloisuusaste ja lasten pienituloisuusaste Asuinaluekohtainen koetun hyvinvoinnin indeksi	4	Pienten lasten alueellisen tuen saatavuus on parantunut vuoteen 2021 verrattuna	Sivistys- ja kulttuuri- lautakunta
		5	Asuinalueiden kehittämistyön organisointi on tehty ja toiminta käynnistetty	Asunto- ja kiinteistö- lautakunta
Tamperelaiset saavat tarvitsemansa palvelut ennaltaehkäisevästi	Kotona, tehostetussa palveluasumisessa ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa asuvien ikäihmisten määrä ³ Lastensuojelun asiakkaiden määrä ³ Pitkäaikaisasunnottomien määrä Kaupungin toiminta kunta-laisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi	6	Asunnottomuus kokonaisuutena on vähentynyt ja pitkäaikaisasunnottomuus on kääntynyt laskuun yhteistyössä sidosryhmien ⁴ kanssa edelliseen vuoteen verrattuna	Asunto- ja kiinteistö- lautakunta
		7	Nuorten ja aikuisten päihteiden käyttö ⁵ on vähentynyt vuoteen 2021 verrattuna	Sivistys- ja kulttuuri- lautakunta
Kaupunkilaisten yhdenvertaisuus on parantunut	Kokemus syrjinnästä Yhdenvertaisuussuunnitelman toteutuminen		Ei vuositavoitetta 2023 ⁶	
Turvallisuus on parantunut ja turvallisuudentunne vahvistunut	Katuturvallisuus-indeksi Koettu turvallisuus Kiusaaminen (peruskoululaiset ja 2. asteen opiskelijat)	8	Kiusaaminen on vähentynyt toisen asteen koulutuksessa edelliseen vuoteen verrattuna	Elinvoima- ja osaamis- lautakunta
Kaupungin ja hyvinvointialueen yhteistyö on saumatonta	Yhteistyön tilanne	9	Hyvinvointialueen käynnistymistä on tuettu ja yhdyspintojen ⁷ toimivuus varmistettu	Kaupungin- hallitus
Työttömyys on alentunut kuuden suurimman kaupungin keskiarvoon ja erityistä tukea tarvitsevien työllistyminen on parantunut	Työttömyysaste Nuorten laaja työttömyysaste/työttömien määrä (alle 25v. ja 25-29v.) Ulkomaalaistaustaisten laaja työttömyysaste Palvelujen piirissä olevien määrä	10	Laajan työttömyysasteen ⁸ kehitys on nuorten ja ulkomaalaisten osalta kuuden suurimman kaupungin keskiarvon tasolla	Elinvoima- ja osaamis- lautakunta
		11	Työllistymistä edistävän palvelun perusteella työmarkkinatukea ⁹ saa Tampereella keskimäärin vähintään 3000 henkilöä kuukaudessa	Elinvoima- ja osaamis- lautakunta
Asuntotuotanto on alueellisesti monipuolistunut ja Tampereelle valmistuu keskimäärin 716 kohtuuhintaista asuntoa vuosittain	Asuntokannan monipuolisuus -indeksi Valmistuneiden asuntojen määrä ja koko Kohtuuhintaisten asuntojen tuotanto Perheasuntojen osuus valtuustokauden aikana valmistuneista asunnoista Luovutettujen pientalotonttien määrä	12	Asunto- ja maapolitiikan linjausten mukainen asuntotuotantotavoite 716 asuntoa toteutuu	Asunto- ja kiinteistö- lautakunta

13	Yhtiömuotoiseen asumiseen on asetettu haettavaksi avoimessa menettelyssä tai neuvottelumenettelyssä tontteja 100.000 kem2	Asunto- ja kiinteistö-lautakunta
14	Asemakaavoituksella on mahdollistettu vuosittain 150 pientalon rakentaminen ¹⁰	Yhdyskunta-lautakunta

¹ Sisällöt avattu tarkemmin mittareiden lähdeluettelossa. Luettelo: www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/talous-ja-strategia/strategia.

² Perusopetus, lukiot ja ammatillinen koulutus

³ Mittareiden mahdolliset muutokset arvioidaan vuoden 2023 alussa.

⁴ Hyvinvointialue ja vuokra-asuntotoimijat

⁵ Nuorten osuus, jotka kokeilleet huumeita vähintään 2 kertaa ja aikuisten liiallinen alkoholin käyttö

⁶ Valtuustokauden tavoitteen toteutumista seurataan määritellyn mittariston kautta. Konkreettiset toimenpiteet asetetaan palvelusuunnitelmissa ja vuosisuunnitelmissa.

⁷ Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, hyvinvointikeskustoiminta, järjestöyhteistyö, oppilas- ja opiskeluhuolto, perhekeskustoiminta, työllisyyspalvelut, maahanmuutto ja kotoutuminen, maankäyttö ja palveluverkko

⁸ Laaja työttömyysaste pitää sisällään työttömät työnhakijat ja erilaisten työllisyyspalveluiden piirissä olevat henkilöt.

⁹ Työmarkkinatukea voi saada työttömyyden tai työllistymistä edistävän palvelun (mm. työnhaun tuki, osaamisen kehittäminen ja kuntoutus) perusteella.

Kunta ei maksa työmarkkinatuen kuntaosuutta siltä ajalta, jolloin työmarkkinatukea saava henkilö osallistuu työllistymistä edistäviin palveluihin.

¹⁰ Asunto- ja maapolitiikan linjausten mukainen tavoite vuosille 2022-2025 keskimäärin 150 tonttia vuodessa.

Painopiste: Tekevät yhteisöt

Tavoitetila 2030: Tampere näyttää suuntaa tulevaisuuden yhteisöllisyyteen. Tampereen moninaiset yhteisöt ja yritykset ruokivat hyvinvointia, luovuutta ja innovatiivisuutta. Yhdessä teemme parempaa huomista.

Painopisteen linjaukset:

- Emme jätä ketään yksin – tuomme ihmisiä yhteen. Huolehdimme yhteisöllisestä tuesta eri elämänvaiheissa.
- Vahvistamme yhdistysten ja järjestöjen toimintaedellytyksiä. Tarjoamme mahdollisuuksia vapaaehtoiselle ja omaehtoiselle toiminnalle.
- Kannustamme kaupunkilaisia tekemään Tampereesta omannäköisensä.
- Toimimme luotettavana kumppanina ja yhteisen tekemisen mahdollistavana alustana. Osallistumme itse erilaisten yhteisöjen toimintaan. Lisäämme vuorovaikutusta ja sen uusia muotoja.
- Tuemme asuinalueiden yhteisöllisyyttä ja asukasosallisuutta. Viihtyisissä ja yhteisöllisissä kaupunkitiloissa kohtaaminen on helppoa.
- Olemme luovien ihmisten koti. Tampere tunnetaan kansainvälisen tason tapahtumien ja kulttuurin keskittymänä. Houkuttelemme elämysten äärelle ympäri vuoden.
- Luomme yrittäjille ja yrityksille parhaat puitteet onnistua. Tuemme yritysten syntyä, kasvua ja kansainvälistymistä tuomalla eri toimijat yhteen.

VALTUUSTOKAUDEN TAVOITTEET JA VUOSITAVOITTEET

Tavoite 2022 - 2025	Mittarit ¹	Nro	Talousarvion toiminnnan tavoite 2023	Vastuutaho
Yhteisöllinen toiminta on lisääntynyt ja yksinäisyys on vähentynyt	Kokemus asuinalueen yhteisöllisyydestä ja auttamishalusta Lasten ja nuorten kokemus itselleen tärkeään ryhmään tai yhteisöön kuulumisesta Aktiivisesti järjestötoimintaan osallistuvien osuus Itsensä yksinäiseksi tuntevien lasten, nuorten ja aikuisten osuus	15	Itsensä yksinäiseksi tuntevien lasten, nuorten ja aikuisten osuus on vähentynyt vuoteen 2021 verrattuna	Sivistys- ja kulttuurilautakunta
Osallisuus on vahvistunut	Kokemus vaikutusmahdollisuuksista asuinalueen kehittämiseen Lasten ja nuorten kokemus koulun vaikuttamismahdollisuuksista Osallistumismahdollisuuksien tunnettuus	16	Kokemus vaikuttamismahdollisuuksista oman asuinalueen kehittämiseen on parantunut vuoteen 2021 verrattuna	Sivistys- ja kulttuurilautakunta, Yhdyskuntalautakunta
Elämystalous ja luovat alat ovat vahvistuneet	Elämystalouden liikevaihto ja henkilöstö Tapahtumien lukumäärä Kävijämäärät keskeisissä kohteissa Mielikuva kulttuuritarjonnan monipuolisuudesta Myönnetty AV-alan tuotantokannustimet	17	Yritystapahtumien ja kongressien määrä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna	Elinvoima- ja osaamislautakunta
		18	Yleisarvosana Tampereesta tapahtumia ja kulttuuria tukevana ja edistävänä kaupunkina on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Sivistys- ja kulttuurilautakunta
Startup-yritysten ja yritysekosysteemien toimintaedellytykset ovat parantuneet	Startup-yritysten lukumäärä Sijoitus yritysympäristövertailuissa Kasvuekosysteemiin liittyvien yritysten määrä Uusien ulkomaisten yritysten määrä	19	Alueen startup-yritysten määrä ja niiden henkilöstömäärä ovat kasvaneet edelliseen vuoteen verrattuna	Elinvoima- ja osaamislautakunta
		20	Mielikuva Tampereen onnistumisesta innovaatioiden tukemisessa on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Elinvoima- ja osaamislautakunta

¹ Sisällöt avattu tarkemmin mittareiden lähdeluettelossa. Luettelo: www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/talous-ja-strategia/strategia.

Painopiste: Hiilineutraaleja tekoja

Tavoitetila 2030: Tampere on kansainvälisesti tunnettu vaikuttavista teoistaan ilmaston ja luonnon monimuotoisuuden eteen. Kestävien valintojen tekeminen on täällä helppoa – vetovoimamme syntyy arjen sujuvuudesta

Painopisteen linjaukset:

- Etenemme kohti kestäväää, älykästä ja monipuolista liikennejärjestelmää. Mahdollistamme kestävän ja sujuvan liikkumisen.
- Vahvistamme arjen sujuvuutta tarjoamalla laadukkaita ja saavutettavia palveluja. Pyrimme toimillamme kaupunkilaisten liikkumistarpeen vähentämiseen.
- Otamme koko kaupungin voimin harppauksia kohti hiilineutraaliutta hankinnoissa, rakentamisessa, tilojen käytössä ja palvelutuotannossa. Olemme hiilineutraali vuonna 2030. Edistämme hiilinegatiivisia ratkaisuja.
- Parannamme määrätietoisesti luonnon monimuotoisuuden tilaa. Hyödynnämme rohkeasti uusia tapoja vehreyden lisäämiseksi kaupunkiympäristössä.
- Sovitamme yhteen kasvavan ja kestävän kaupungin haasteita keskittyen kasvun laatuun. Viihtyisä ja siisti kaupunkiympäristö, houkutteleva lähiluonto ja monipuoliset virkistysmahdollisuudet saavat Tampereen erottautumaan.
- Varmistamme reilun siirtymän kestävämpään huomiseen. Ilmastoriskit ja muutokseen sopeutuminen otetaan Tampereella vakavasti.
- Annamme tukea asukkaiden, yritysten ja yhteisöjen vastuullisia valintoja edistävälle ratkaisuille ja kokeiluille. Kutsumme koko kaupunkiyhteisön mukaan rakentamaan kestäväää arkea.

VALTUUSTOKAUDEN TAVOITTEET JA VUOSITAVOITTEET

Tavoite 2022 - 2025	Mittarit ¹	Nro	Talousarvion toiminnan tavoite 2023	Vastuutaho
Ilmastopäästöjen määrä on vähentynyt vähintään 60 % vuoden 1990 tasosta	CO2-päästöt		Ei vuositavoitetta 2023 ²	
Kaupungin kestäväää kasvua on vahvistettu kaavoittamalla 80 % asuinkerrosalasta joukkoliikennevyöhykkeille ja aluekeskuksiin samoin kuin edistämällä työpaikkojen sijoittumista samoille vyöhykkeille	Asemakaavoitetun asuinkerrosalan sijoittuminen joukkoliikennevyöhykkeille ja aluekeskuksiin Kaupunkirakenteen sekoituneisuus joukkoliikennevyöhykkeillä ja aluekeskuksissa (kem2)	21	80 % asemakaavoitetusta asuinkerrosalasta sijoittuu joukkoliikennevyöhykkeille ja aluekeskuksiin	Yhdyskuntalautakunta
Kestävien liikkumismuotojen kulkutapaosuus on noussut valtuustokauden loppuun mennessä 5 %	Joukkoliikenteen nousut Matkamäärä / asukas Kestävien liikkumismuotojen kulkutapaindeksi Autokannan käyttövoima	22	Joukkoliikenteen matkustajamäärä on kasvanut 5 % edelliseen vuoteen verrattuna	Joukkoliikentelautakunta
		23	Liikkuminen kestävillä kulkutavoilla on lisääntynyt edelliseen vuoteen verrattuna	Yhdyskuntalautakunta
		24	Raitiotien ensimmäisen jatko-osuuden Pirkkala-Linnainmaa hankesuunnitelma on valmistunut päätöksentekoon ja toteutussuunnittelu käynnistynyt	Yhdyskuntalautakunta
Luonnon monimuotoisuus kaupunkiympäristössä on vahvistunut ja todennettavissa	Lumo-ohjelman toteuttaminen	25	Luonnon monimuotoisuutta kuvaavat seurantaindikaattorit on määritetty ja seuranta käynnistetty	Yhdyskuntalautakunta
Energiankulutus on vähentynyt valtuustokauden aikana keskimäärin 1 % vuodessa	Energiakulutustiedot		Ei vuositavoitetta 2023 ²	

¹ Sisällöt avattu tarkemmin mittareiden lähdeluettelossa. Luettelo: www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/talous-ja-strategia/strategia.

² Valtuustokauden tavoitteen toteutumista seurataan määritellyn mittariston kautta. Konkreettiset toimenpiteet asetetaan palvelusuunnitelmissa ja vuosisuunnitelmissa.

Painopiste: Tulevaisuuden edelläkävijyyttä

Tavoitetila 2030: Tampere jatkaa menestystarinaansa; meillä on parhaat edellytykset tehdä tulevaisuuden ratkaisuja. Tampereen asema kansainvälisenä tieteen ja korkean osaamisen kaupunkina on vahva.

Painopisteen linjaukset:

- Turvaamme Tampereen elinvoiman panostamalla koulutukseen. Laadukas opetus kaikilla kouluasteilla luo kasvualustan tulevaisuuden osaajille.
- Panostamme kansainvälisten osaajien houkutteluun. Varmistamme, että Tampereella on pitovoimaa osaajille ja heidän perheilleen.
- Edistämme työllisyyttä ja työvoiman saatavuutta yhteistyöllä. Tampereella työ löytää tekijänsä.
- Vahvistamme Tampereen vetovoimaa kansallisena ja kansainvälisenä opiskelijakaupunkina yhdessä korkeakouluyhteisön ja toisen asteen oppilaitosten kanssa.
- Teemme Tampereesta monipaikkaisen työn pääkaupungin. Sujuvien yhteyksien Tampere on helposti saavutettava, myös kansainvälisesti.
- Toimimme alustana tulevaisuuden kestäville ratkaisuille ja luomme kumppanuuksia elinkeinoelämän kanssa.
- Tuemme vihreän siirtymän vauhdittamaa teollisuuden uudistumista sekä kiertotalouden mahdollisuuksia. Hyödynnämme rohkeasti digitalisaation mahdollisuudet palvelujen kehittämisessä.
- Edistämme vientiä tulevien kasvukekosysteemien toimintaedellytyksiä. Vahvistamme kaupungin houkuttelevuutta kansainvälisille investoinneille.

VALTUUSTOKAUDEN TAVOITTEET JA VUOSITAVOITTEET

Tavoite 2022 - 2025	Mittarit ¹	Nro	Talousarvion toiminnnan tavoite 2023	Vastuutaho
Kansainvälisten osajien määrä Tampe- reella on kasvanut	Ulkomaalaisten tutkinto- opiskelijoiden alueellinen sijoittuminen valmistumi- sen jälkeen Työllisten vieraskielisten määrä Tutkijoiden ja erityisasian- tuntijoiden ensimmäisten oleskelulupien määrä Vieraskielisten yrittäjien määrä	26	Tutkijoiden ja erityisasiantuntijoiden ensimmäisten oleskelulupien määrä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna	Elinvoima- ja osaamis- lautakunta
Työvoiman saatavuus on parantunut	Työllistyneiden määrä Ammatillisen koulutuksen perustutkintojen määrä Ulkoisessa haussa olleet paikat/hakijamäärät	27	Työllisyyskokeilun aikana työllisty- neiden kokonaismäärä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna	Elinvoima- ja osaamis- lautakunta
		28	Ammatillisista perustutkinnoista on valmistunut vähintään 2700 opiske- lijaa	Elinvoima- ja osaamis- lautakunta
Kaupungin pitovoima on vahvistunut	Nettomuutto ikäluokittain Opiskelijoiden alueellinen sijoittuminen valmistumi- sen jälkeen		Ei vuositavoitetta 2023 ²	
Tampereen keskustan saavutettavuus ja elinvoima on parantunut	Keskustan elinvoimaindeksi	29	Tytytyväisyys keskustan katujen ja yleisten alueiden kunnossapitoon on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Yhdyskunta- lautakunta
		30	Keskustan saavutettavuuden paranta- miseen tähtäävä liikennejärjestelmä- suunnitelma on laadittu	Yhdyskunta- lautakunta
		31	Tampere-Pirkkalan matkustajalen- tojen määrä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna	Elinvoima- ja osaamis- lautakunta

Tampereen asema koulutus- ja opiskelukaupunkina on vahvistunut	Korkeakouluyhteisön ensisijaiset hakijat Sijoittuminen Opiskelukaupunkien suositelluhalu- kuus -tutkimuksessa Vieraskielisten tutkinto- opiskelijoiden määrä Matematiikan ja äidinkielen oppimistulokset (2., 7. ja 9. -vuosiluokka)	32	Tampere on Suomen suosituin opiskelukaupunki	Elinvoima- ja osaamis- lautakunta
		33	Perusopetuksen oppimistulokset ³ ovat parantuneet edelliseen vuoteen verrattuna	Sivistys- ja kulttuuri- lautakunta
Alueen vihreää siirtymää ja teollisuuden uudistumista on vauhditettu	Liikemäärän määrän kehitys vihreää siirtymää tukevilla toimialoilla Vihreän siirtymän rahoituk- sen määrä Yritysten TKI-panostukset		Ei vuosittain tavoitetta 2023 ²	
Tampereen väkiluku on kasvanut keski- määrin 3000 asukkaalla vuodessa	Väestön kasvu		Ei vuosittain tavoitetta 2023 ²	

¹ Sisällöt avattu tarkemmin mittareiden lähdeluettelossa. Luettelo: www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/talous-ja-strategia/strategia.

² Valtuustokauden tavoitteen toteutumista seurataan määritellyn mittariston kautta. Konkreettiset toimenpiteet asetetaan palvelusuunnitelmissa ja vuosisuunnitelmissa.

³ 2., 7. ja 9.-luokkalaisten äidinkieli

Painopiste: Rohkeasti uudistuva kaupunki

Uudistumiskykyinen kaupunkiorganisaatio mahdollistaa strategian toteutumisen.

Painopisteen linjaukset:

- Olemme vastuullinen ja vetovoimainen työnantaja. Panostamme hyvään esimiestyöhön ja työntekijäkokemukseen. Osaa-
valla ja hyvinvoivalla henkilöstöllä rakennamme uutta kaupunkia.
- Uudistamme kaupunkikonsernia uuden kunnan roolin mukaisesti. Olemme aktiivinen ja vastuullinen omistaja.
- Hoidamme taloutta vastuullisesti. Hillitsemme menojen ja velanoton kasvua. Parannamme tuottavuutta ja vahvistamme
tulopohjaa. Taloutemme on tasapainossa sote-uudistuksen jälkeen.
- Hyödynnämme rohkeasti markkinoiden innovatiivisuutta ja kehitämme omaa tuotantoamme parantaaksemme palvelu-
jemme vaikuttavuutta. Olemme edelläkävijöitä hankintojen tuloksellisuudessa.
- Teemme tiivistä yhteistyötä Tampereen kaupunkiseudun ja Pirkanmaan kuntien kanssa. Tunnistamme strategisesti mer-
kittävät kansalliset ja kansainväliset verkostot ja toimimme niissä tavoitteellisesti.
- Perustamme toimintamme luotettavaan ja ajantasaiseen tietoon. Vahvistamme määrätietoisesti ennakointia johtamisessa
ja päätöksenteossa. Olemme paras kaupunki tarjoamaan automaattisia ja ennakkoivia palveluja kuntalaisille.

VALTUUSTOKAUDEN TAVOITTEET JA VUOSITAVOITTEET

Tavoite 2022 - 2025	Mittarit ¹	Nro	Talousarvion toiminnnan tavoite 2023	Vastuutaho
Talous on tasapainossa	Tilikauden tulos Konsernitulos Investointien tulorahoitus % Lainamäärä / asukas Konsernilainamäärä / asukas	34	Tilikauden tulos on vähintään 0	Kaupungin-hallitus
		35	Investointien tulorahoitus-% on 57	Kaupungin-hallitus
		36	Vuosien 2024-2026 taloussuunnitelman laadinnassa on huomioitu talous- ja tuottavuusohjelmaan sisällytettyjen toimenpiteiden valmistelu ja toteutus	Kaupungin-hallitus
Esimiestyö on vahvistunut ja henkilöstön työhyvinvointi on parantunut	Esimiesarviointien tulokset Työhyvinvointimatriisi Kunta 10 Työntekijäkokemuskyselyn tulokset	37	Esimiesarvioinnin kaupunkitasoinen keskiarvo on vähintään 3	Kaupungin-hallitus
		38	Henkilöstön työhyvinvointi on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Kaupungin-hallitus
		39	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Kaupungin-hallitus, kaikki lautakunnat
Tampereen houkuttelevuus työnantajana on vahvistunut	Hakijakokemus Suositteleva kaupungista työnantajana	40	Hakijakokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Kaupungin-hallitus
Asiakaskokemus on parantunut	Asiakaskokemus Asiakastytytyväisyys	41	Kaupungin asiakkaista 57 % kokee, että palvelu ylittää odotukset ²	Kaupungin-hallitus
Asiointi digitaalisessa kanavassa on mahdollista 50 % kaupungin palveluja	Digitaalisten palvelujen määrä suhteessa palvelujen kokonaismäärään	42	Asiointi digitaalisessa kanavassa on mahdollista 35 % kaupungin palveluja	Kaupungin-hallitus
Hankintojen tuloksellisuus on parantunut ja innovaatio- ja yhteistyökyky on vahvistunut	Innovaatio- ja yhteistyökykyindeksi Hankintojen tuloksellisuus	43	Hankintatoiminta on uudelleen organisoitu ja hankintapalvelu on käynnistynyt	Kaupungin-hallitus

¹ Sisällöt avattu tarkemmin mittareiden lähdeluettelossa. Luettelo: www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/talous-ja-strategia/strategia.

² Mittaustavasta riippuen vaihtoehtoiset asiakaskokemusta mittaavat kysymykset ovat suositteleva tai onnistumiseen liittyviä: Kuinka todennäköisesti suosittelet meiltä saamaasi palvelua ystäväillesi? tai Kuinka onnistuimme tänään?

TUOTTAVUUDEN TILA

Kaupungin tuottavuutta seurataan tuottavuusmittareiden avulla. Mittareille asetetaan talousarviossa tavoitearvot, joita seurataan 31.8. ja 31.12. raportoinnissa. Tuottavuuden laskentaa, mittaamista ja seurantaa kehitetään edelleen osana kaupungin talouden, tuottavuuden ja tulokellisuuden vahvistamista. Tuottavuuden parantaminen on osa talouden tasapainotusta.

Vuonna 2023 painopisteenä on syventää palvelujen yksikkökustannusten mittaamista ja ottaa yksikkökustannusten tarkastelu osaksi taloussuunnittelua ja talous- ja tuottavuusohjelman toteuttamista. Kaupunki tarkastelee jo nyt toimintaansa palvelukohtaisesti automatisoidun tuotekohtaisen kustannuslaskennan avulla. Tarkastelua syvennetään ja tuodaan palvelujen yksikkökustannukset osaksi talouden kasvun hal-

litsemista. Tuottavuusmuutosta on tarkoituksenmukaista tarkastella lautakunta- ja palveluryhmätasoa tarkemmalla eli palvelujen tasolla.

Tuottavuustoimenpiteillä tavoitellaan yleistä kustannustasoa hitaampaa nettomenojen kasvua Tampereella. Vuodesta 2024 eteenpäin tuottavuudelle tullaan asettamaan jo talousarvion kehysvaiheessa prosenttimääräinen tavoite osana talouden tasapainotusta. Myös valittujen palvelujen yksikkökustannusten kasvulle asetetaan tavoitteet vuodesta 2024 alkaen. Tuottavuustoimenpiteet ja kehysvaiheen uudistaminen valmistellaan ja käynnistetään vuoden 2023 aikana. Turun kaupungin kanssa etsitään keinoja ja toimenpiteitä varautua kuntatalouden kiristymiseen vuodesta 2024 lähtien.

Tuottavuusmittaristo

Tuottavuutta tarkastellaan ja mitataan tehokkuuden ja vaikuttavuuden yhdistelmänä tuottavuuden päämittareilla sekä tuottavuutta täydentävillä ja selittävillä mittareilla. Alla olevassa kaupunkitason tuottavuusmittaritaulukossa on mittarit, joille on saatavissa tiedot kaupunkitasoisesti. Osa mittareista on talousarvion sitovien tavoitteiden mittareita. Tuottavuuden täydentävät mittarit kuvaavat palvelujen vaikuttavuutta asiakkaan näkökulmasta, mittarina käytetään tuottavuusmittaristossa asiakaskokemusta ja asiakastytytyväisyyttä. Täydentäviä mittareita käytetään lähempänä asiakasrajapintaa, esimerkiksi palveluryhmissä ja mahdollisesti lautakunnissa. Tuottavuuden mittaristoa täydennetään strategisten painotusten pohjalta sekä mittareiden ja tietopohjan kehittymisen myötä.

Tuottavuusmittarit	TP 2020	TP 2021	TA 2022	Enn 2022	TA 2023
Päämittarit					
Käyttökustannukset, euroa/asukas	-7 640	-8 125	-8 233	-8 394	-4 257
Työvoimakustannukset, euroa/asukas	-2 622	-2 732	-2 835	-2 816	-1 720
Palveluhankinnat, euroa/asukas	-3 508	-3 852	-3 841	-3 954	-1 226
Nettomenot, euroa/asukas	-5 336	-5 389	-5 741	-5 713	-2 369
Selittävät mittarit					
Sairauspoissaolot, %	4,48%	4,57%	4,27%	5,39%	4,45%
Työntekijäkokemus, QWL (max 100)	58,1	58,6	60,0	60,0	60,0
Tilatehokkuus, htm ² /asukas	3,48	3,47	3,52	3,51	2,74
Digitaaliset asiointikanavat, %	25%	28%	30%	26%	35%
Asukasmäärä	241 009	244 233	247 000	247 000	250 000

TA 2022 on muutettu talousarvio

Enn. 2022 on 31.8.2022 katsauksen tilinpäätösennuste

Tuottavuusmittaristo otettiin käyttöön vuoden 2021 alusta myös lautakunnissa. Kaikille lautakunnille yhteisiä mittareita ovat käyttökustannukset, työvoimakustannukset, palveluhankinnat ja

tilatehokkuus asukasta kohden. Muita mittareita lautakunta on voinut valita harkintansa mukaan. Lautakunta on asettanut tuottavuusmittareille tavoitearvot vuodelle 2023.

Tuottavuusmittareiden kuvaus

Käyttökustannukset (toimintamenot ja sumu-poistot) kertovat kaupungin tai muun laskentakohteen toimintaan- ja tarvitsemien tuotantokelijöiden kokonaiskustannukset. Käyttökustannukset kuvaavat kaupunkitason tuottavuuden analysoinnissa panosten kokonaismäärää, joka suhteutetaan asukasmäärään. Asukasmäärä kuvaa kaupunkitason tuottavuuslaskennassa tuotosta ja sen muutos kertoo palvelujen kysynnän volyymin muutoksesta.

Työvoimakustannukset-mittari kuvaa kaupungin henkilöstöpanostuksen määrää asukasta kohden. Mittari suhteuttaa henkilöstö- ja työvoimavuokrauksen kustannukset asukasmäärään. Työvoimakustannukset edustavat toiseksi suurinta resurssi-panosta tuottavuuden näkökulmasta.

Palveluhankinnat-mittariin lasketaan ulkoiset palvelujen hankinnat pois lukien työvoiman vuokrauskustannukset. Mittari suhteuttaa palveluhankintojen kustannukset asukasmäärään, mikä kuvaa ulkoa hankittavien panostusten määrää asukasta kohden.

Nettomenot eli toimintakate kertoo toimintatulojen ja -menojen erotuksena paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Mittari suhteuttaa nettomenot asukasmäärään.

Sairauspoissaolot-mittari kuvaa sairauspoissaolojen osuutta työ-

ajasta. Työaikatiedon ja poissaolojen osuuden seuranta tukee henkilöstöresurssien oikeaa mitoittamista ja kohdentamista. Mittari laskee sairauspoissaolojen prosenttiosuuden säännöllisestä teoreettisesta työajasta.

Työntekijäkokemusta mitataan työntekijäkokemuskyselyllä, jonka tuloksista muodostuu QWL-indeksi (Quality of Working Life). Hyvä työntekijäkokemus parantaa palvelun laatua ja työn tehokkuutta. Kysely sisältää väittämiä kolmesta teemasta: päämäärät ja luovuus, yhteenkuuluvuus ja identiteetti sekä fyysinen ja emotionaalinen turvallisuus. Mitä suurempi QWL-indeksi on, sitä suurempi vaikutus hyvällä työntekijäkokemuksella on henkilöstön suorituskykyyn ja tuottavuuteen.

Tilatehokkuus-mittarissa kaupungin palvelutoiminnassa olevien toimitilojen huoneistoneliöt suhteutetaan asukasmäärään. Toimitiloihin on laskettu kaupungin omistamat ja vuokraamat tilat pois lukien Tampereen kaupunkiliikenne Liikelaitoksen, Tampereen Vesi Liikelaitoksen ja Pirkanmaan pelastuslaitoksen tilat. Mittarin kuvaaman suhdeluvun avulla on mahdollista vertailla kuntien palvelutuotannon käytössä olevan toimitilan määrää suhteessa palvelujen kysyntään. Mittarimäärittystä tarkennetaan vuoden 2021 aikana.

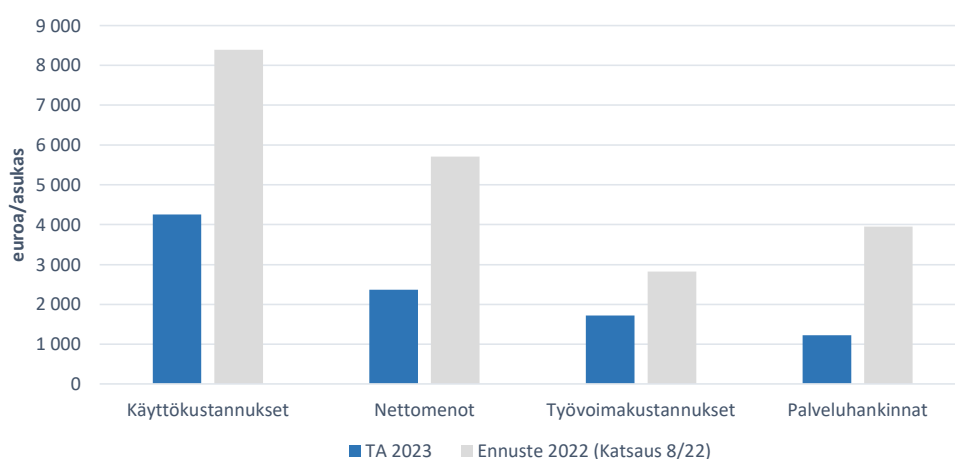
Digitaaliset asiointikanavat -mittari kuvaa digitaalisten asiointikanavien määrää suhteessa kaikkiin pal-

veluihin. Asiointikanava on väline tai tietyssä sijainnissa oleva paikka, jolla asiakas voi ottaa käyttöönsä asiointikanavassa tarjotun palvelun. Lähteenä on kansallinen palvelutietovaranto (PTV), jossa verkkoasiointikanava – merkinnällä olevat palvelut lasketaan mukaan ja tulosta verrataan PTV:n kaikkien palvelujen määrään (Tampere).

Tuottavuuden päämittarit

Tampere on valinnut tuottavuuskehityksen arviointiin kasvavan kaupungin näkökulman. Asukasmäärän kasvaessa tuottavuutta voidaan parantaa vähentämällä kustannuksia, pitämällä kustannukset nykytasolla tai hillitsemällä kustannusten kasvua niin, että se jää asukasmäärän kasvua alhaisemmaksi. Tuottavuuskehitystä arvioidaan asukasmäärä/käyttökustannukset -mittarilla. Vuosien välisessä tuottavuusmuutoksen vertailussa kustannukset deflatoidaan. Vuosien 2020 - 2022 tuottavuuskehityksen tulokintaan sisältyy pandemian vuoksi epävarmuutta. Lisäksi kertaluonteiset omaisuuden myyntivoitot vaikuttavat nettomenojen kehitykseen. Vuoden 2023 talousarvion tuottavuusmittarit eivät ole vertailukelpoisia aiempiin vuosiin sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksen vuoksi. Esimerkiksi vuoden 2023 talousarvion asukaskohtaiset käyttökustannukset alenevat 4 138 euroa/asukas eli 49,3 % kuluvan vuoden ennusteeseen verrattuna.

Päämittarit TA 2023 ja ennuste 2022

KEHITTÄMISTOIMINTA TAMPEREEN KAUPUNGILLA

Kehittämistoimintaa johdetaan kaupungin strategisen johtamisjärjestelmän mukaisesti. Tampereen strategia 2030, lautakuntien ja kaupunginhallituksen valtuustokaudelle hyväksymät palvelusuunnitelmat sekä vuosisuunnitelmat ovat keskeisiä kaupungin kehittämistä ohjaavia asiakirjoja. Tavoiteltavan muutoksen laajuudesta riippuen kehittämistehtävät organisoitetaan Tampereen kaupungilla kehitysohjelmiksi, projekteiksi ja kokeiluiksi.

Kehitysohjelmat ovat keskeinen väline kaupungin merkittävien strategisten muutosten toteuttamiseen. Ne ovat laajoja, pääsääntöisesti kahta tai kolmea palvelualueetta yhdistäviä kokonaisuuksia, joihin liittyy merkittäviä taloudellisia panostuksia ja laajaa yhteistyötä sidosryhmien kanssa. Kehitysohjelmat ovat ajallisesti rajattuja kokonaisuuksia, jotka koostuvat useista projekteista ja usein myös perus-

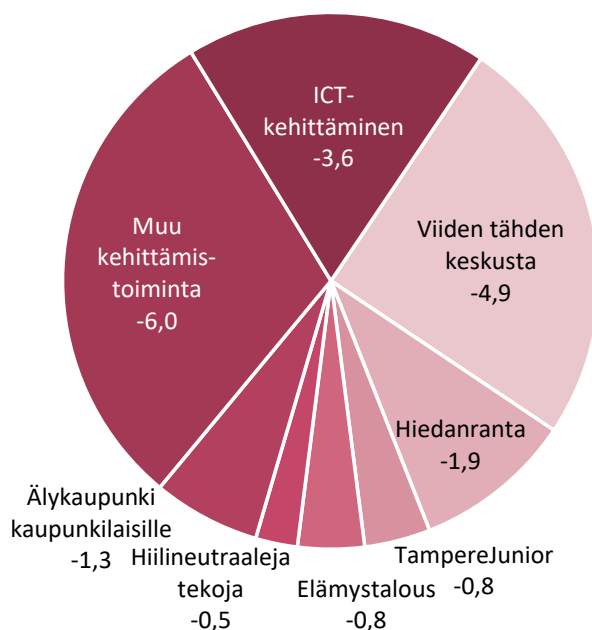
työnä toteutettavista tehtävistä, jotka yhdessä tavoittelevat ohjelman visiota ja laajempaa päämäärää. Kehitysohjelmiä toteutetaan kaupungin ohjelmajohtamisen mallin mukaisesti.

Kehitysohjelmien hyväksymisestä ja niiden toteutuksen ohjauksesta vastaa kaupunginhallitus, joka päätti 22.8.2022, että vuonna 2023 jatketaan kuuden kehitysohjelman toteutusta: Viiden tähden keskusta, Hiedanranta, Tampere Junior, Elämystalous, Älykaupunki kaupunkilaisille ja Hiilineutraaleja tekoja. Kehitysohjelmat vahvistavat kaupungin elinvoimaa, lisäävät vetovoimaa ja kilpailukykyä sekä edistävät kaupunkilaisten hyvinvointia ja kaupungin kestävä kehitystä. Lisäksi ohjelmat tukevat yhdessä kaupungin kasvua ja vahvistavat alueen myönteistä imagoa. Kaupunginvaltuusto päättää kehitysohjelmien resursoinnista talousarvion hyväksymisen yhteydessä. Talousarviossa esitetään kehitysohjel-

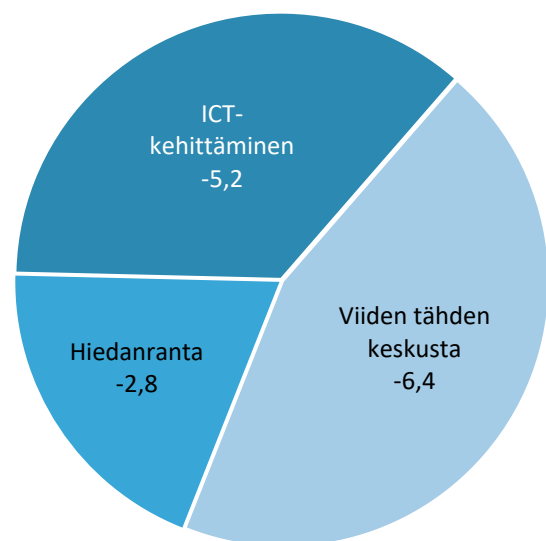
mien kuvaus, toiminnan painotukset vuodelle 2023 sekä ohjelmien talous.

Kehitysohjelmien ohella strategiaan sekä pakollisiin toiminnan ja palvelujen muutostarpeisiin vastataan Tampereen kaupungilla projekteilla ja kokeiluilla. Ne suunnitellaan osana vuosittaista toiminnan ja talouden prosessia ja johdetaan kehittämisen johtamismallin mukaisesti. Konserniyksiköiden johto sekä palvelualueiden ja palveluryhmien johtoryhmät vastaavat oman toimialansa kehittämistoiminnan suunnittelusta ja johtamisesta. Johtoryhmien tehtävänä on varmistaa, että kehittäminen on palvelusuunnitelmien mukaista, resursoitua, laadukkaasti toteutettua, tuloksia tuottavaa ja vaikuttavaa. Talousarviossa esitetään palvelualueiden ja konsernihallinnon osalta keskeiset vuoden 2023 kehittämisen teemat sekä projektien menot, ulkoiset tulot ja kaupungille jäävä osuus kustannuksista.

TOIMINTAKATE -19,8 M€

NETTOINVESTOINNIT -14,4 M€

Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma

Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma toteuttaa Tampereen keskustan kehittämistä suunnitelmallisesti ja kokonaisvaltaisesti Tampereen strategian mukaisesti. Keskustan elinvoiman ja viihtyisyyden lisäksi strategia korostaa keskustan saavutettavuutta. Kehitysohjelma edustaa kokonaisnäkemyksiä keskustan kaupunkiympäristön kehittämisen tavoitteista ja kehittämisen toimenpiteistä tuleville vuosikymmenille. Kehitysohjelmalla luodaan edellytyksiä ja vakaa näkymä yksityiselle toimeliaisuudelle ja investoinneille sekä uudelle liiketoiminnalle. Keskustan kehittämisen lisää Tampereen kilpailuetua kasvukeskusten välisessä kilpailussa, ja se on yksi keskeisistä kaupunkimarkkinoinnin kärjistä.

Kehitysohjelma luo elävää kaupunkiympäristöä maisemiin, joissa viihdytään. Luonto, rantareitit, puistot, kiinnostavat toiminnot, monipuolinen arkkitehtuuri ja erilaiset tapahtumat muodostavat keskustasta virkistävän ja vetovoimaisen miljöö. Ohjelman tavoitteena on, että keskusta on elinvoimainen kaupan ja työpaikkojen keskittymä sekä viihtyisä asumisen ym-

päristö. Elämyksien edellytykset ovat keskustassa parantuneet, keskusta kasvaa hallitusti ja on saavutettavissa kaikilla liikennemuodoilla.

Toiminnan painotukset vuonna 2023

Kannen alueen kokonaisuuden edistäminen

- Asumisen suurien hankkeiden edistäminen: Viinikanlahti, Nalkala ja Sori
- Kaupunkikehitystä edistävien keskitettyjen pysäköintilaitosten toteuttamallisen ratkaiseminen ja hankkeiden ohjelmointi
- Särkänniemen alueen kehityshankkeen edellytysten luominen
- Lapsia ja nuoria huomioivien keskustan toimenpiteiden ohjelmointi ja suunnittelu
- Keskustan kestävyyttä ja hiilineutraaliutta edistävät hankkeet ja toimenpiteet
- Keskustan viihtyisyyttä ja kiinnostavuutta lisäävät nopeat toimenpiteet

Kehittämällä julkisia yhteisiä tilojamme, keskustan puistoja ja aukioita sekä parantamalla Tampereen ainitlaatuista suhdetta ympäröiviin

vesialueisiin varmistetaan, että Tampereen keskusta on yksi parhaista paikoista asua, käydä töissä ja viettää aikaa. Seuraavia toimenpiteitä keskustan viihtyisyyden lisäämiseksi ovat Takonraitti, kulttuurikehä, kesäkadut, Mäntinrannan rantareitit ja puistoalueen kunnostaminen, Tullikamarin aukion uudistaminen sekä puistossillan ottaminen käyttöön. Ihmisten kaupungin näkökulman tuominen mukaan keskustan kehittämiseen on tulevaisuudessa keskeinen strateginen näkökulma. Suuret hankkeet ja investoinnit kaupunkikehitykseen lisäävät vetovoimaa ja ihmisläheinen kehittäminen pitovoimaa. Kehitysohjelman merkittävimmät investoinnit vuonna 2023 ovat Asemakeskuksen, Viinikanlahden ja Särkänniemen alueen suunnitteluinvestoinnit. Merkittävimmät rakennusinvestoinnit ovat Viinikanlahden ja Hakametsä Sport Campuksen esirakennustyöt sekä Ranta-Tampellan viimeistelytyöt. Merkittävimmät suunnittelukohteet ovat Viinikanlahti, Asemakeskus, Särkänniemen elämysalue ja koko läntinen keskusta mukaan lukien Ratiansuvannon alue.

Käyttötalous / toimintakate (1 000 euroa)	Muutettu TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Elinvoima- ja osaamislautakunta	-4 608	-4 610	-4 610	-4 610	-4 610
Yhdyskuntalautakunta	-330	-330	-330	-330	-330
Kehitysohjelma yhteensä	-4 938	-4 940	-4 940	-4 940	-4 940

Nettoinvestoinnit (1 000 euroa)	Muutettu TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Asunto- ja kiinteistölautakunta	-4 250	-1 800	-4 600	-2 000	-4 765
Yhdyskuntalautakunta	-12 000	-4 640	-14 920	-27 620	-26 403
Kehitysohjelma yhteensä	-16 250	-6 440	-19 520	-29 620	-31 168

Hiedanranta-kehitysohjelma

Hiedanrannan kehitysohjelman tehtävänä on johtaa ja koordinoita uuden kaupunginosan kokonaisvaltaista kehitystyötä sekä tuottaa uudenlaisia ratkaisuja älykkäälle ja resurssitehokkaalle kaupunkikehitykselle. Kehitysohjelman tavoitteena on mahdollistaa alueelle 25 000 asukasta sekä 10 000 työpaikkaa. Kaupunginosan yleissuunnitelma hyväksyttiin 8.6.2020.

Hiedanrannan maaomaisuuden kehittämisenyhtiöittämisestä päätettiin kaupunginvaltuustossa 19.10.2020. Yhtiöittämisen tavoitteena on keventää peruskaupungin käyttötalousmenoja ja investointipanostuksia sekä samallanopeuttaa alueen rakentumista. Kaupungin 100-prosenttisesti omistama Hiedanrannan Kehitys Oy on Hiedanrannan keskeisten maa-alueiden omistaja ja kehittäjä. Kaupunki vastaa edelleen kehitysohjelman tavoitteiden edistämisestä kaupungin tehtävien, alueella säilyvien omistusten ja vastuiden näkökul-

masta. Kaupunki vastaa myös kaikkien maanomistajien kehittämisen yhteensovittamisesta yleissuunnitelman mukaisesti koko ohjelma-alueella.

Hiedanrannan Kehitys Oy puolestaan vastaa omistamansa alueen kokonaisvaltaisesta kiinteistökehittämisestä yleissuunnitelman mukaisesti ja toteuttaa alueen yhdyskuntarakentamisen kaupungin ja yhtiön välisen yhteistyösovimuksen mukaisesti. Kaupungin puolesta kehitysohjelman ohjauksesta vastaa kaupunginhallitus. Yhtiön ohjaus tapahtuu omistajaohjauksen periaatteiden mukaisesti omistajan asettamien tavoitteiden. Hiedanrannassa tehdään heti ensimmäisten kaava-alueiden myötä merkittävä harppaus kestävien asuinkortteleiden, hiilineutraalin energiasuunnitelman sekä älykkään ja yhteisöllisen kaupunkiympäristön vaatimusten määrittelyssä ja konkreettisesti toteuttamisessa.

Toiminnan painotukset vuonna 2023

- Pohjoiskortteleiden asemakaavaehdotus valmistellaan hyväksyttäväksi
- Kaupallisen keskustan asemakaavotus käynnistetään
- Valmistellaan nollakuidun ratkaisuehdotus
- Varmistetaan Hiedanrannan keskustan raitiotiepysäkin ja liityntäliikenteen väliaikaisen terminaalien valmistuminen 2024
- Valmistellaan Hiedanrannan kestävä kaupunkikehittämisen kokonaisvaltaiset tavoitteet ja yhteensovitaan ne alueen muiden tavoitteiden kanssa

Kehitysalustalle on varmistettu vahvat resurssit vuodelle 2023. Kehitystoiminnan avulla haetaan uusia älykkään ja kestävä kaupunkistumisen kehityshankkeita, toimintamalleja ja konkreettisia toteutuksia. Alustatyö kohdistuu sekä Hiedanrantaan että laajemmin Tampereelle.

Käyttötalous, toimintakate (1 000 euroa)	Muutettu TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Elinvoima- ja osaamislautakunta	-429	-429	-429	-429	-429
Asunto- ja kiinteistölautakunta	-300	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Yhdyskuntalautakunta	-400	-400	-400	-400	-400
Sivistys- ja kulttuurilautakunta	-75	-75	-75	-75	-75
Kehitysohjelma yhteensä	-1 204	-1 904	-1 904	-1 904	-1 904

Nettoinvestoinnit (1 000 euroa)	Muutettu TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Asunto- ja kiinteistölautakunta	-19 000	-2 000	-3 500	-200	-3 000
Yhdyskuntalautakunta	-100	-800	-200	-1 200	-1 500
Kehitysohjelma yhteensä	-19 100	-2 800	-3 700	-1 400	-4 500

Tampere Junior -kehitysohjelma

Tampere Junior -kehitysohjelman ohjelmasuunnitelma on hyväksytty vuosille 2020–2023. Ohjelman visiona on Tampere - paras kaupunki kasvaa. Kehitysohjelman toiminnan painopisteitä ovat ihmiskeskeinen tietojohtaminen, lapsiystävällisyys sekä lasten ja nuorten hyvinvointierojen kaventaminen.

Tampere Junior -kehitysohjelmassa laaditaan lapsiperhetietoa tuottava ajantasainen tilannekuva palveluista vastaavan johdon, lähiesimiesten ja asiakastyötä tekevien ammattilaisten käyttöön. Tilannekuvalla vahvistetaan lasten, nuorten ja lapsiperheiden kanssa toimivien tiedolla johtamisen kyvykkyyttä. Lapsiperhetiedolla johtaminen mahdollistaa strategisen johtamisen kaupunkitasoisesti ja aluelähtöisesti.

Lasten, nuorten ja perheiden yhdenvertaisuutta edistetään monialaisella yhteistyöllä. Lapsiystävällinen kunta -kehittämistyön toimenpiteitä toteuttamalla lisätään tietoa lapsen oikeuksista, mahdollistetaan lasten ja nuorten osallisuus sekä vahvistetaan turvallisuutta eri alueilla ja kasvuymäristöissä. Nuorisopassilla tuetaan Tampereella asuvien perusopetuksen 7.- ja 8.-luokkalaisten nuorten harrastamista ja hyvinvointia.

Ohjelmakauden viimeisen vuoden aikana varmistetaan monialaisten rakenteiden ja toimintamallien jatkuva yhteisillä tavoitteilla. Tällä tavoin edistetään lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointierojen kaventumista. Kehitysohjelman vaikuttavuutta arvioidaan suhteessa kehitysohjelmalle asetettuihin tavoitteisiin.

Toiminnan painotukset vuonna 2023

- Tiedolla johtamisen rakenteen valmistelu lasten, nuorten ja perheiden palveluissa sekä tiedolla johtamisen kyvykkyyden lisääminen
- Lapsiystävällinen kunta -kehittämistyön toimeenpano
- Lapsibudjetoinnin käyttöönoton suunnitelma
- Nuorten osallisuus- ja vaikutusmahdollisuuksien lisääminen
- Alueelliseen yhdenvertaisuuteen vaikuttaminen turvallisuustoimenpiteillä
- Kehitysohjelman vaikuttavuuden summaaminen ja toiminnan jatkuvuuden varmistaminen

Käyttötalous, toimintakate (1 000 euroa)	TP 2021	Muutettu TA 2022	TA 2023
Sivistys- ja kulttuurilautakunta	0	0	-787
Sosiaali- ja terveystieteiden lautakunta	-666	-668	0
Kehitysohjelma yhteensä	-666	-668	-787

Elämystalouden kehitysohjelma

Elämystalouden kehitysohjelma laajentaa ja syventää edellisen valtuustokauden vetovoimainen elämyskaupunki-kehitysohjelman sisältöjä. Ydintavoitteena on tuoda yhteen kaupungin kulttuuri- ja elinkeinopolitiikkaa ja rakentaa Tampereesta kansainvälinen luovien alojen osaamiskeskittymä ja elämyksellinen kaupunki asukkaille ja matkailijoille. Kehitysohjelma konkretisoi kaupunkistrategiaa, pormestariohjelmia sekä muita ohjaavia asiakirjoja, kuten kulttuuristrategiaa, esittävien taiteiden visiota, tapahtumatoiminnan suuntaviivoja, matkailustrategiaa, elinkeinopoliittisia suuntaviivoja, seudun elinkeinostrategiaa, maakunnallista kulttuurihyvinvointisuunnitelmaa sekä Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekarttaa.

Ohjelma luo myös synergiaa käynnissä ja käynnistymässä olevien kehitysprojektien ja eri toimijoiden välille. Ohjelma tunnistaa ja tuo yhteen

kaupungin omat kehitystoimenpiteet, kulttuurilaitosten, oppilaitosten ja tapahtumapaikkojen kehitystarpeet, elämystalouden alan yritysten liiketoimintamahdollisuuksien kasvupotentiaalin ja taiteen vapaan kentän kehitys- ja kasvutarpeet sekä tulevan rakennushastokauden EU:n rahoitusinstrumenttien täysimääräisen hyödyntämisen. Kehitysohjelmaan integroituu vahvasti itsenäisenä hankkeena myös kulttuuripääkaupunkihaun pohjalta muodostunut jatkohanke Operaatio Pirkanmaa, joka toteutetaan yhdessä Pirkanmaan muiden kuntien ja eri kulttuuritoimijoiden kanssa.

Toiminnan painotukset vuonna 2023

- Luovien alojen ekosysteemin rakentuminen v.2023 loppuun mennessä
- Av-alan infra- ja ekosysteemikehittämisen osalta edistetään Tohlopin

studiohanketta sekä luodaan uusia rahoitusmalleja. Lisäksi käynnistetään alan koulutuksen kansainvälinen profilointityö sekä uudet täydennyskoulutusavaukset.

- Elämystalouden vastuullisuuden kehittäminen ja toimijoiden tarvekartoitus
- Digitaalisen tapahtumakaupunkiprojektin digiportaalin ja tapahtumapaikkaoperointimallin rakentaminen
- Tampereen järvi- ja luontomatkailun edistäminen tiekartan tavoitteita toteuttamalla
- Museokonseptien kehittäminen muuttuvassa toimintaympäristössä: digitaalisuus, uudet palvelut ja liike-toimintakehitys
- Kulttuuritilojen operointimallien kehittäminen

Käyttötalous, toimintakate (1 000 euroa)	Muutettu TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Elinvoima- ja osaamislautakunta	-790	-795	-795	-795
Kehitysohjelma yhteensä	-790	-795	-795	-795

Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelma

Älykaupunki kaupunkilaisille on yksi kaupungin kuudesta kehitysohjelmasta vuosille 2021–2025. Kaupunkia laajasti koskevalla kehitystyöllä toimeenpannaan pormestariohjelman sekä Tampereen strategian linjauksia digitaalisen murroksen toteuttamisen osalta. Strategian mukaisesti Tampere haluaa hyödyntää digitalisaation mahdollisuuksia palvelujen kehittämiseksi, perustaa toimintansa tietoon ja vahvistaa ennakkointia ihmislähtöisen kaupungin päätöksenteossa ja johtamisessa. Avaintekijä on kyky palvella paremmin, tuottaa jopa odotukset ylittäviä asiakaskokemuksia.

Ohjelman toteutuksen laadinnassa on otettu viitekehikseksi Euroopan Unionin digitaalisen kompassin soveltaminen. Koko Unionin tasolla digitaalisaatiokehitystä ohjaamaan laadittu kompassi koostuu neljästä osa-alueesta: osaaminen, julkiset palvelut, yritykset ja digitaaliset infrastruktuurit. Ohjelman avulla tavoiteltava muutos, transformaatio, perustuu

vuorovaikutuksessa tapahtuvaan tekemiseen ja aktiiviseen tekemisestä oppimiseen.

Kehitysohjelmassa keskitytään hyödyntämään dataa ja tekoälyä aiempaa tehokkaammin kaupungin, kaupunkilaisten ja yritysten hyväksi. Onnistuneella digitaalisella murroksella voidaan sekä kuroa kiinni eroa ihmisten tarpeiden ja tarjottujen palvelujen välillä että lisätä taloudellista kestävyyttä pitkällä ajanjaksolla. Uudet ratkaisut eivät tarkoita nykyisen toiminnan päälle tehtäviä lisäosiota, vaan toiminnan ja toimintakulttuurin muutosta. Kehitysohjelman tavoitteita toteutetaan viiden ensimmäisen niin sanotun Lippulaivan, eli konkreettisten esimerkkitoimitusten kautta. Kaikissa Lippulaivoissa on kaupungin eri yksiköiden jäsenten lisäksi yrityskumppaneita. Ne tähtäävät toiminnan ja toimintakulttuurin muutokseen eri aihealueilla ja niiden parissa on tehty erilaisissa projekteissa uraauurtavaa pohjatytöä vuosien ajan.

Toiminnan painotukset vuonna 2023

- Kaikki viisi dataa ja tekoälyä tarve- lähtöisten palvelujen kehittämisessä hyödyntävää Lippulaivaa ovat käynnissä. Niiden toiminta kattaa kaikki kaupungin palvelualueet.
- Toteutetaan ensimmäiset data palveluna –pilotit tamperelaisille yrityksille vuonna 2022 tehtyjen yrityskentän haastattelujen sekä keskeisen datan tunnistamisen pohjalta.
- Uusimman infrateknologian, langattomien nopeiden verkkojen ja millimetriaaltoteknologian, kehittämistä edistetään yhteisillä kokeiluilla Tampereen kaupunkiympäristössä kumppaniyritysten kanssa.
- Omadata-verkoston tietoja ja kokemuksia muista suurista kaupungeista hyödynnetään Tampereen ratkaisujen suunnittelussa osana Datastrategian toimeenpanoa.
- Edistetään aktiivisesti ihmiskeskeisten ja kestävien älykaupunkien kehitystä kansainvälisesti verkostoissa yhdessä muiden kaupunkien, yritysten ja tutkimusyksiköiden kanssa.

Lisäksi vuonna 2023 käynnistyy eettisen arvioinnin prosessin toteutus osana Lippulaivojen tukea.

Käyttötalous, toimintakate (1 000 euroa)	Muutettu TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Elinvoima- ja osaamislautakunta	-1 279	-1 284	-1 284	-1 284
Kehitysohjelma yhteensä	-1 279	-1 284	-1 284	-1 284

Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelma

Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelma edistää Tampereen asukkaiden ja yritysten oikeudenmukaista siirtymää kohti hiilineutraalia ja ilmastokestävää yhteiskuntaa. Kehitysohjelman kolmessa painopisteessä ensimmäisessä keskitytään asukkaiden kestävien kulutus- ja liikkumistottumusten edistämiseen, toisessa yritysysteistyöhön ja kiertotalouden edistämiseen ja kolmannessa kaupungin ilmasto- ja ympäristötyön ohjaukseen ja seurantaan.

Kehitysohjelma täydentää kaupungin nykyistä toimintaa ja lisää sen vaikutavuutta. Ohjelmassa hyödynnetään olemassa olevia työkaluja, toimintamalleja ja verkostoja. Tavoitteena on, että ohjelman päätyttyä asukkaiden tietoisuus, kiinnostus, osaaminen ja

motivaatio kestävästä elämäntavoista on lisääntynyt. Yritysten kiertotalouden ja hiilineutraaliuden mukainen liiketoimintaympäristö on Tampereella kaupungin toimien osalta parantunut. Kaupungilla on yhtenäinen ilmastovai- kuttamisen toimintamalli ja kaupungin toimien tunnettuus ilmasto-, ympäris- tö- ja kiertotalousasioissa on lisääntynyt myös kansainvälisesti.

Toiminnan painotukset vuonna 2023

- Käynnistetään ohjelman kohdealueilla asukkaiden ja alueellisten toimijoiden kanssa ensimmäiset yhteiskehittämistoimenpiteet. Kohdistetaan kohdealueille baseline-tutkimuksen kautta saatua tietoa perustuvaa hiilineutraaleihin tekoihin kannustavaa viestintää ja markkinointia.

- Toteutetaan kiertotaloussuunnitelmaa ja sen toimenpiteitä kaupungin omassa toiminnassa sekä kehitetään kiertotalousyhteistyötä yritysten kanssa.
- Laajennetaan ja kehitetään ilmasto- kumppanuustoimintaa seudullisesti ja yritysten määrän kasvaessa. Kehitetään harrastusseurojen ilmasto- kumppanuusmallia.
- Toteutetaan Hiilineutraali Tampere 2030 - tiekartan ja LUMO-ohjelman toimenpiteitä eri puolilla organisaa- tiota. Tuotetaan tietoa kustannus- ja päästövaikutuksista.
- Jatkokehitetään LUMO-ohjelman seurantaindikaattoreita, valmistau- dutaan tiekartan laajempaan päivi- tykseen vuonna 2024 sekä lisätään ilmastobudjetoinnin vaikuttavuutta tuottamalla tietoa budjetoinnin eri vaiheisiin sekä tuomalla esiin toi- menpiteiden erilaisia hyötyjä.

Käyttötalous, toimintakate (1 000 euroa)	Muutettu TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Yhdyskuntalautakunta	-385	-500	-385	-385	-385
Kehitysohjelma yhteensä	-385	-500	-385	-385	-385

Muu kehittämistoiminta

Muun kehittämistoiminnan vuodelle 2023 arvioidut menot ovat yhteensä 32,4 milj. euroa, josta ulkoisten tulojen osuus on 17,6 milj. euroa ja netto, eli kaupungin rahoittama osuus 14,8 milj. euroa. Kaupungin rahoitusosuudesta 8,8 milj. euroa on keskitettyä ICT-kehittämismäärärahaa. Rahoituksesta 48 % kohdistetaan palvelualueiden ja 40 % konsernihallinnon kaupunkitasoisten projektien toteutukseen. ICT-rahoituksesta 12 % on varattu tietohallinnolle kehittämisen tuen resursointiin.

Konsernihallinnossa kehitetään konsernihallinnon palvelusuunnitelman mukaisesti kaupunkikonsernin ohjaukseen, johtamiseen ja konserni-palveluihin liittyviä tehtäviä sekä vastaan organisaatiomuutoksista.

Vuonna 2023 kehittämisen keskiössä on kaupunkitasoisten tukipalveluiden jatkuvuuden turvaaminen, muun muassa henkilöstöhallinnan ja arkistoinnin prosessien uudistaminen ja digitalisointi. Myös sosiaali- ja terveyspalvelujen ja pelastustoimen sujuva siirtyminen hyvinvointialueelle jatkuu edelleen. Kehittämistoimenpiteet kohdistuvat tiedolla johtamisen edellytysten parantamiseen sekä hankintojen kehittämiseen, muun muassa kilpailutuksen- ja hankintasalkun hankintaan. Konsernihallinnon projektien rahoitus koostuu lähes kokonaan kaupungin ICT-rahoituksesta.

Palvelualueilla toteutetaan lautakuntien palvelusuunnitelmien ohjaamina strategian painopisteitä sekä palveluiden ja toiminnan painopisteitä edistäviä ja muita pakollisia kehittämistoimenpiteitä.

Elinvoiman ja kilpailukyvyn palvelualueella merkittävä painopiste on

ekosysteemisopimus pohjainen kehittämistyö sekä älykaupunki kaupunkilaisille - ja elämystalouden kehitysohjelmat. Ammatillisessa koulutuksessa jatketaan oppimisympäristöjen kehittämistä erityisesti hakemalla yhteistyöratkaisuja yrityselämän kanssa sekä virtuaaliopetuksen toteutustapoja. Kaikkien lukioiden osalta valmistaudutaan oppimisen ja koulutuksen järjestelmiä yhteen kokoavan valtakunnallisen digitaalisen palvelualueen käyttöönottoon. Yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa jatketaan seudullisen opintojen verkkotarjonnan mahdollistamista.

Työllisyys- ja kasvupalvelujen toiminnassa ja kehittämisessä keskeistä on työmarkkinoiden kohtaannon varmistaminen uudistuvien työllisyyspalvelujen, kansainvälisten osaajien houkuttelun, joustavien koulutusmallien ja tiiviin elinkeinoelämäyhteistyön avulla. Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka -palveluryhmässä koordinoitaan uutta alueellista ja poikkialueellista Kaukajärven ja Annalan asuinalueiden kehittämistyötä, käynnistetään kaupunkitasoinen asuinalueiden kehittämistyön työryhmä sekä kehitetään toimintamallia alueellisen eriytymiskehityksen ehkäisemiseksi.

Palvelualueen ulkoinen rahoitus on pääasiassa ESR-rahoitusta sekä Opetus- ja kulttuuriministeriön, Opetushallituksen ja Työ- ja elinkeinoministeriön rahoitusta.

Kaupunkiympäristön palvelualueella kehittämisen painopisteitä ovat ilmastonmuutoksen hillitseminen, älykäs ja kestävä liikkuminen sekä maankäytön digitalisaatio ja prosessien kehittäminen. Keskeiset ulkoiset rahoituslähteet palvelualueella ovat

EU:n tutkimus- ja kehitysohjelmat sekä Traficom.

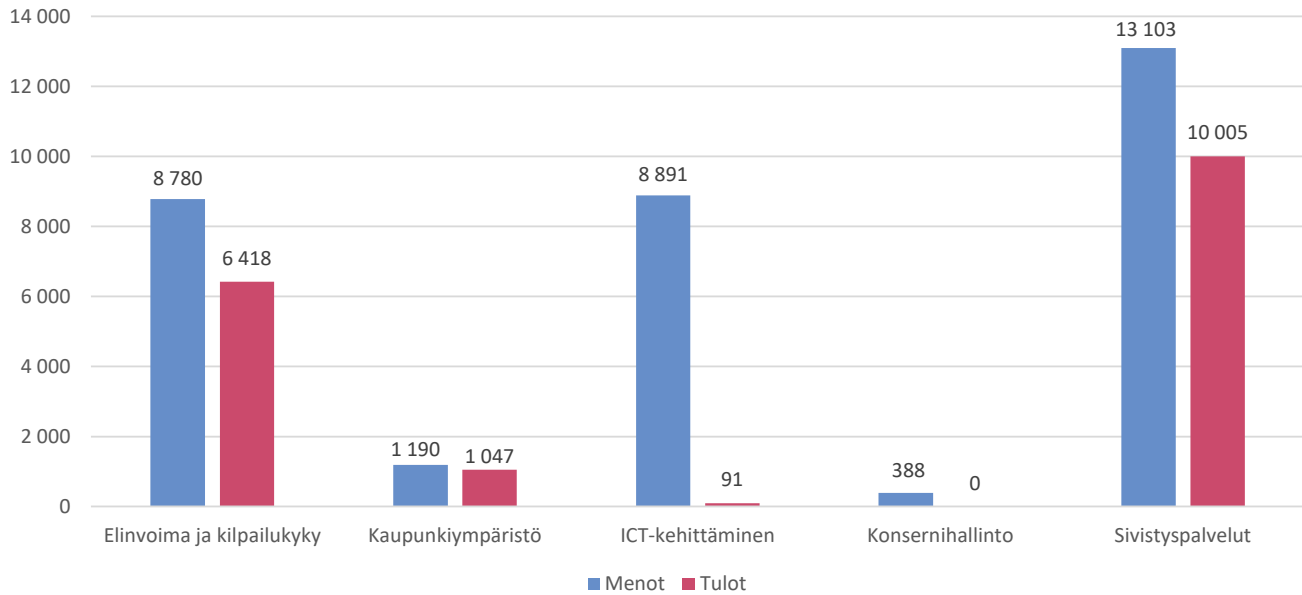
Merkittävimpiä projekteja ovat EU-rahoitteiset Fusilli, Stardust, UNaLab ja Canemure-projektit sekä joukkoliikenteen maksujärjestelmään liittyvä kehittäminen, Infra-hankkeiden kustannuslaskennan kehittäminen ja Maankäytön prosessien kehittäminen ja toiminnanohjaus -projekti. Lisäksi varaudutaan Maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksen sekä kansallisen rakennetun ympäristön tietojärjestelmän aiheuttamiin muutostarpeisiin.

Sivistyspalvelujen palvelualueella yhteiset kehittämisen kohteet ovat etenkin prosessien digitalisointi sekä väestön hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen. Kulttuurissa korostuu toimijakentän tukeminen ja nuorisopalveluissa jalkautuva nuorisotyö.

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kehittämisteemoja ovat tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen, tuen vahvistaminen lähipalveluna, uudistetun paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman mukaisen toiminnan kehittäminen sekä digitaalisen osaamisen vahvistaminen ja toiminnanohjausjärjestelmän kehittäminen. Lisäksi painotetaan yhteisöllisen toimintakulttuurin, kestävän elämäntavan ja tunne- ja vuorovaikutustaitojen edistämistä.

Perusopetuksessa kehittämisen teemoja ovat laadukkaan kohtaamisen vahvistaminen, oppimisen tuen kehittäminen, kodin ja koulun välisen viestinnän edistäminen sekä digitaalisen oppimateriaalin ja asioinnin kehittäminen. Ulkoista rahoitusta saadaan pääasiassa opetus- ja kulttuuriministeriöltä, Opetushallitukselta ja Aluehallintovirastolta.

KAUPUNGIN MUUN KEHITTÄMISTOIMINNAN MENOT JA TULOT (1 000 EUROA)

ILMASTOBUDJETTI

Tampere tavoittelee hiilineutraaliutta vuoteen 2030 mennessä. Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartassa on määritelty kaupunkikonsernin toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi. Kunta-organisaatio voi vaikuttaa toimillaan suoraan vain osaan kaupungin kasvihuonekaasupäästöistä, mutta kaupunkisuunnittelun, sääntelyn, esimerkin ja yhteistyön avulla välillisesti kaikkiin sektoreihin.

Tampere kokoaa ilmastobudjetin neljättä kertaa. Tavoitteena on tuoda ilmastotoimet näkyviksi kaupungin toiminnassa, seurata tavoitteen etenemistä ja toimenpiteiden riittävyyttä sekä mahdollistaa avoin keskustelu. Ilmastobudjetti koostuu päästöbudjetista, joka esittää hiilineutraaliustavoitteen mukaisen kaupunkitasoisen päästöjen enimmäismäärän, sekä kaupunkiorganisaation ja tytäryhteisöjen ilmastotoimet kokoavasta ilmastotoimien taloussuunnitelmasta. Ilmastobudjetin toteuma raportoidaan vuosittain tilin-

päätöksessä. Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan yksikkö laatii ilmastobudjetista ja sen toteumasta vuosittain myös tarkemman koonnin.

Päästöbudjetti

Päästöbudjetissa huomioidaan kaupungin rajojen sisällä tapahtuva sähkön, lämmön ja polttoaineiden kulutus sekä metaanipäästöt maatalouden ja jätteiden käsittelyn toiminnoista. Ruuan ja muiden hyödykkeiden tuotannon muualla aiheuttamat päästöt eivät ole mukana, mutta ilmastotoimenpiteet kohdistuvat myös niihin.

Ilmastopäästöt ovat parhaiten budjetin mukaisella kehitysuralla eri sektoreiden sähkönkulutuksessa. Kaukolämpö on jäänyt jälkeen tavoitteesta, koska Naistenlahti 3 -voimalaitosinvestointi on toteutumassa aiottua myöhemmin. Muutos näkyy päästöissä merkittävästi viimeistään vuonna 2023. Liikenteen päästöt laskevat hitaasti. Suurista ilmastopäästösektoreista sen päästöt ovat pienentyneet

vähiten, vain 20 %, verrattuna vuoteen 1990. Kaukolämmön päästöt ovat laskeneet yli 30 % ja sähkönkulutuksen 34 %, vaikka niiden päästöt ovat välillä käyneet huomattavasti korkeammalla. Mitä pidempään hitaan kehityksen annetaan jatkua, sitä rajumpi muutos tarvitaan tavoitteeseen pääsemiseksi. Erillislämmityksen päästöt ovat laskeneet viime vuosina nopeammin, joten tavoite alkaa vaikuttaa saavutettavalla. Teollisuusrakennuksissa on vielä paljon öljylämmitystä.

Tavoitteiden saavuttamiseksi on tärkeää mahdollistaa kasvavalle väestölle sujuva kestäviin liikkumismuotoihin siirtyminen ja edistää vaihtoehtoisia käyttövoimia liikenteessä. Öljyn käytöstä erillislämmityksessä on pyrittävä eroon. Jätehuollon päästöt syntyvät pääasiassa kaatopaikoilta, joiden päästöistä ja niiden vähentämisestä tarvitaan kipeästi lisätietoa.

Päästöbudjetti vuodelle 2023 sekä budjettiarviot vuosille 2025 ja 2030 hiilidioksidiekvivalenttitonneina (tCO₂e). Lisäksi Tampereen toteutuneet kasvihuonekaasupäästöt vuodelta 2020 sekä muutos vuodesta 1990. Asiantuntija-arvio päästöbudjetissa pysymisestä sektoreittain perustuu muutostarpeeseen, Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan päästöennusteeseen ja tiedossa oleviin toimenpiteisiin. Päästöt noudattavat CO₂-raportin laskentaa sillä erotuksella, että "Kuluttajien sähkönkulutus" on muutettu muotoon "Muu sähkön kulutus" ja "Lämmityssähkö" sisältää "Maalämmön".

	Toteuma 2020	Muutos vrt. 1990	2023	2025	2030	Pääsee tavoitteeseen 2030
Kaukolämpö	242 700	-30%	115 000	105 000	28 000	✓
Erillislämmitys	52 000	-58%	45 000	33 000	4 000	!
Lämmityssähkö	17 200	-54%	17 000	14 000	7 000	✓
Liikenne	231 200	-20%	177 000	158 000	115 000	✗
Muu sähkön kulutus	88 200	-34%	85 000	73 000	40 000	✓
Teollisuuden sähkönkulutus	17 700	-86%	18 000	13 000	7 000	✓
Teollisuus ja työkoneet	138 000	-3%	86 000	75 000	39 000	!
Maatalous	6 500	-25%	6 000	5 000	4 000	✓
Jätteet ja jätevedet	72 600	-17%	62 000	50 000	16 000	✗
Yhteensä	866 100		611 000	526 000	260 000	
Päästövähennys vuoteen 1990 verrattuna	-33%		-53%	-60%	-80%	

Ilmastotoimien taloussuunnitelma

Ilmastotoimien taloussuunnitelma pitää sisällään kaupunkiorganisaation (ml. liikelaitokset) ilmastomuutoksen hillintään, sopeutumiseen sekä kestävän liikkumisen edistämiseen liittyvien toimenpiteiden toimintamenot ja investoinnit. Kaupunkikonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen osalta huomioidaan ainoastaan yli 60 000 euron investointirajan ylittävät investoinnit.

Kaupunkiorganisaation ilmastotoimien toimintamenot ovat vuoden 2023 talousarviossa 8,6 milj. euroa (0,9 % kaupungin toimintamenoista), ja ne koostuvat pääosin erilaisista kestävän liikkumisen sekä ilmastomuutoksen hillinnän ja sopeutumisen henkilöstö- ja suunnittelukuluista, kävely- ja pyöräteiden kunnossapidosta, kaupunkipyöräjärjestelmästä sekä kaupungin raken-

nuskannan hiilijalanjäljen seurannasta ja pienentämisestä. Vastaavat investoinnit ovat lähes 12 milj. euroa (5,4 % kaupungin investoinneista), josta merkittävimmät erät liittyvät kävely- ja pyöräteiden rakentamiseen, opastukseen ja pyöräpysäköintiin, luonnonmukaisiin hulevesiratkaisuihin ja tulvahaittojen ehkäisyyn, ulkovalaistuksen LED-vaihtoihin, kaupungin rakennuskannan energiatehokkuuden parantamiseen, rakennusautomaation uusimiseen sekä aurinkopaneelien ja lämpöpumppujen asentamiseen. Tytäryhteisöjen osalta ilmastobudjetin investoinnit ovat vuoden 2023 talousarviossa noin 38 milj. euroa (13,6 % tytäryhteisöjen kokonaisinvestoinneista), ja ne koostuvat pääosin raitiotieinfrastruktuurista ja vaunukalustosta. Lisäksi investointeja liittyy läm-

pöpumppujen ja aurinkopaneelien asentamiseen, Pirkanmaan Jätehuollon liikennebiokaasun jakelupisteeseen sekä Sähkölaitoksen sähkökattiloihin.

Toimenpiteille laskettiin myös arvioita niiden pysyvästä päästövähennyksestä. Useille toimenpiteille ei voitu arvioida päästövähennyksiä ja osa vaikuttaa hillitsemällä kaupungin kasvun aiheuttamia lisäpäästöjä. Kaupunkiorganisaation vuoden 2023 investoinneista voitiin todentaa noin 600 tCO₂e:n ja kaupunkikonsernin tytäryhteisöjen investoinneista noin 10 100 tCO₂e:n päästövähennyksiä. Yhteensä toimenpiteiden arvioitu päästövähennys on siis vuoden 2023 investointien osalta noin 10 700 tCO₂e, mikä on 1,2 % kaikista nykyistä.

Ilmastotoimien taloussuunnitelma	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
	1000 EUR	1000 EUR	1000 EUR	1000 EUR
Kaupunkiorganisaatio - toimintamenot	-8 560	-8 240	-6 010	-1 060
Ilmastomuutoksen hillintä	-2 760	-2 690	-1 050	-1 050
Ilmastomuutokseen sopeutuminen	-300	-300	-200	0
Kestävän liikkumisen edistäminen	-5 510	-5 250	-4 760	-10
Kaupunkiorganisaatio - investoinnit	-11 950	-16 680	-13 980	-7 290
Ilmastomuutoksen hillintä	-3 700	-3 730	-2 230	-2 230
Ilmastomuutokseen sopeutuminen	-2 530	-2 530	-2 530	-30
Kestävän liikkumisen edistäminen	-5 720	-10 420	-9 220	-5 030
Tytäryhteisöt - investoinnit	-37 960	-54 250	-32 010	-3 040
Ilmastomuutoksen hillintä	-6 030	-48 320	-27 320	-1 800
Ilmastomuutokseen sopeutuminen	0	-200	-200	0
Kestävän liikkumisen edistäminen	-31 930	-5 740	-4 490	-1 240

RISKIENHALLINTA JA TURVALLISUUS

Riskienhallinnan tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä. Riskienhallinnan avulla tunnistetaan kaupungin toimintaan mahdollisesti vaikuttavat tapahtumat ja saatetaan tapahtumien riskit kaupungin hyväksymälle tasolle. Tampereen kaupungissa riskienhallinta kattaa strategiset, operatiiviset, talous- ja rahoituskelliset riskit sekä vaatimustenmukaisuus- ja vahinkoriskit. Kaupunkiorganisaatiossa riski voi kohdistua esimerkiksi kuntalaisten hyvinvointiin, kaupungin elinvoimaisuuteen, toiminnan palvelukykyyn ja tuloksellisuuteen, taloudelliseen asemaan, henkilöstöön, omaisuuteen, imagoon, eri sidosryhmiin tai ympäristöön.

Riskienhallinnan prosessia ja raportointia on edelleen kehitetty vuonna 2022. Tästä esimerkkinä on Tampereen kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet -päätöksen uusiminen ja päivittäminen vastaamaan nykyistä riskienhallinnan prosessia sekä vuonna 2021 käyttöön otettua riskienhallinnan tietojärjestelmää. Kaupunginvaltuuston 29.8.2022 hyväksymän sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet -päätöksen osaksi on nostettu uutena osiona myös kaupunkitasoiset vakuuttamisen periaatteet. Vakuuttamisen periaatteiden määrittäminen on tärkeä osa kaupungin riskienhallinnan kehittämistä. Uudistetun riskienhallinnan ohjeistuksen, prosessin ja työkalujen avulla saamme nykyistä parempaa tilannekuvaa ja ajantasaisempaa tietoa ja raportointia kaupungin merkittävimmistä riskeistä myös kaupungin ylimmälle johdolle. Konsernihallinto, palvelualueet, liikelaitokset, tytäryhtiöt ja säätiöt ylläpitävät ohjeistusten mukaisesti ajantasaista riskiprofilia toiminnas-

taan. Riskienhallinta huomioidaan myös tärkeänä osana kaupungin strategista suunnittelua ja johtamisjärjestelmää.

Turvallisuus on vakaana ja hyvinvoivan yhteiskunnan sekä myös kunnan kivijalka. Monimutkaistuva turvallisuusympäristö ja kasvava keskinäisriippuvuus edellyttävät entistä tiiviimpää vaikuttavaa turvallisuusyhteistyötä sekä kaupunkiorganisaatiossa että eri viranomaisten ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa niin alueellisella kuin kansallisellakin tasolla. Tampereen kaupungin turvallisuussuunnitelman tavoitteena on lisätä turvallisuuden tunnetta ja parantaa kuntalaisten turvallisuutta vähentämällä onnettomuuksien, tapaturmien, rikosten ja häiriöiden määrää.

Koronapandemian vaikutukset laimenivat merkittävästi vuoden 2022 aikana. Korona-viruksen kiertoa ei nykytiedon perusteella ja käytettävissä olevin keinoin pystytty välttämään. Tämän lisäksi virus muuntautuu herkästi ja Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan noin 3–6 kuukauden välein on odotettavissa uusi muunnos. Muunnokset leviävät nopeasti ja syrjäyttävät aiemmat versiot viruksesta. Korona-tilanne vaatii myös vuonna 2023 jatkuvaa seurantaa ja riittävää valmiuden ylläpitoa.

Venäjän hyökkäyssodalla Ukrainaan on valtavat globaalit vaikutukset ja sen vaikutukset myös Suomeen ja Tampereelle ovat olleet varsin laajoja. Sodan seurauksena energian saatavuus on vaikeutunut ja hinta noussut rajusti, inflaatio on kiihtynyt poikkeuksellisen nopeasti ja korot ovat kääntyneet selvään kasvuun. Sodan vaikutuksilla on vaikutusta myös jokaisen kuntalaisen talouteen. Toimeentulon vaarantuminen saattaa näkyä vuonna 2023 enenevässä määrin myös palvelutarpeiden kasvuna. Energiakriisi voi aiheuttaa talvella

2022–2023 sähkön ja kaukolämmön katkoksia. Energiakriisiin ja muihin Ukrainan sodan vaikutuksiin varautuminen vaatii merkittäviä panostuksia kaupungin riskienhallintatyöhön. Vuonna 2022 kehitettiin erityisesti väestönsuojeluvalmiuksia.

Kaupungin talouden kannalta keskeistä on pitää toimintamenojen kasvu verorahoituksen kasvua pienempänä. Tiukalla toimintamenojen kasvulla ja hallitulla investointitasolla on mahdollista saavuttaa ja pitää kaupungin talous tasapainossa. Sote-uudistus helpottaa toimintamenojen kasvun hillintää, mutta sote-uudistuksella saattaa olla muita kaupungin talouteen liittyviä haitallisia vaikutuksia. Lisäksi sote-uudistuksen valmistelussa on paljon epävarmuustekijöitä ja erityisesti uudistuksen vaikutuksia kuntatalouteen ei vielä ole arvioitavissa. Valtion talousongelmien vuoksi ei kuntatalouteen ole luvassa helpotusta, joten talousongelmat on kuntien ratkaistava itse. Valtion on myös ehdottomasti pidättydyttävä lisäämästä kuntien tehtäviä ja velvoitteita.

Kuntien sekä tulevien hyvinvointialueiden tulee turvata palvelukykyä niin normaaliolojen häiriötilanteissa kuin poikkeusoloissakin. Varautumisen prosessien toimivuus tulee varmistaa hyvinvointialueiden valmistelutyössä yhteistyössä kuntien ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa. Turvallisuus- ja varautumistyön yhteensovittaminen tulee jatkamaan tiiviinä koko toimintavuoden 2023. Väestönsuojien varustelu tarkastetaan ja tarvittaessa uusitaan vuonna 2023.

Tampereen kaupungin toimintaympäristö, lait, määräykset, ohjeet ja strategia luovat pohjan turvallisuuden johtamiselle. Organisaation yhteisen turvallisuustilannekuvan muodostaminen on tarpeen myös strategisen suunnittelun tasolla.

Kehitysprojektissa Turvallisuusjohtamisen kehittäminen Tampereen kaupungilla luotiin malli ja rakenne, joilla selkeyttään riskienhallinnan, turvallisuuden ja varautumisen vastuita ja rooleja organisaatiossa. Turvallisuuden johtamisen ja kokonaiskoordinaation kehittämisessä on otettu huomioon organisaatorakenne sekä koko konsernin erityispiirteet. Mallin tavoitteena on päästä kohti syste-

maattista turvallisuusjohtamista pistemäisestä turvallisuuden hallinnasta. Toimialakohtaista turvallisuus- ja varautumistoimintaa on vahvistettu organisaatioturvallisuuden ja varautumisen koordinaatioryhmillä, joiden tarkoitus on ohjata ja valvoa turvallisuustoimintaa niin, että konsernihallinto ja palvelualueet pystyvät vastaamaan oman toimintansa suunnittelusta ja kehittämisestä.

HANKINNAT

Hankintojen toiminnallinen ja taloudellinen merkitys Tampereen kaupungissa on suuri. Kaupunkilaisille järjestettävien palvelujen ohella hankitaan kaupungin palvelutuotannon tarvitsemia urakoita, tuotteita ja palveluja. Vuoden 2023 talousarviossa hankintojen osuus on 567 milj. euroa. Muutos kuluvaan vuoteen verrattuna on merkittävä ja se johtuu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palvelu- ja tarvikeostojen siirtymisestä Pirkanmaan hyvinvointialueen toteutettavaksi. Energian, elintarvikkeiden ja rakennustarvikkeiden hinnannousu ja inflaation kiihtyminen puolestaan nostavat kaupungin hankintamenoja.

Hankintojen osuus kaupungin menoista on jatkossakin merkittävä, joten

hankintojen tehostamisella on tärkeä rooli kaupungin talouden tasapainottamisessa. Kaupungin hankintatoimella on keskeinen rooli myös muiden kaupungin strategisten tavoitteiden toteuttamisessa. Tampereen strategia ja strategiasta hankintatoiminnan näkökulmasta kiteytyvät hankinnan strategiset painopisteet ohjaavat kaupungin hankintojen toteuttamista. Kaupungin hallitus hyväksyy strategiset painopisteet marraskuussa 2022. Kaupungin hankinnan strategiset painopisteet koskevat palvelualueita, liikelaitoksia ja konsernihallintoa.

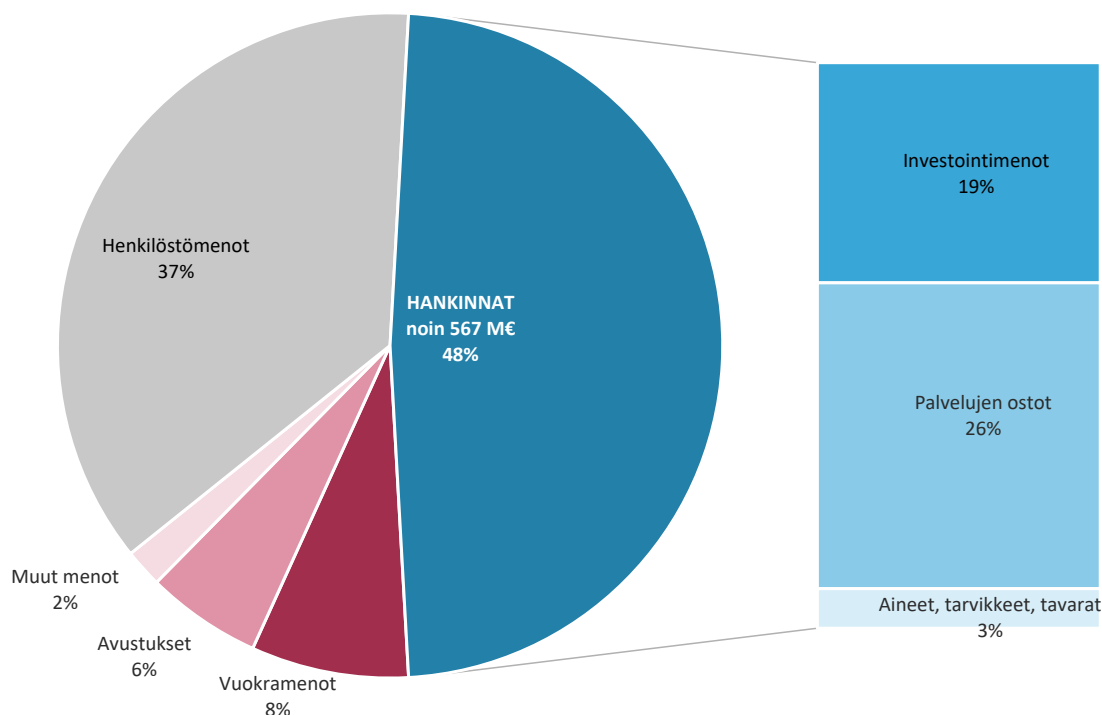
Palvelusuunnitelmissa konkretisoidaan, miten palvelualueet toteuttavat strategisia painopisteitä omassa hankintatoiminnassaan. Vuosisuunnitel-

maan sisältyvä hankintasuunnitelma tukee strategisten painopisteiden hankintalinjausten toimeenpanon kanalta merkittävien hankintojen tunnistamista.

Hankinnan strategisten painopisteiden toteutumista kaupungin hankinnoissa seurataan kaupungin hankintapalvelujen toteuttaman raportoinnin avulla ja siitä raportoidaan toiminnan ja talouden katsauksessa ja tilinpäätöksessä.

Kaupungin hankintaohjeeseen on koottu hankintoja koskevasta lainsäädännöstä tulevat ja muut kaupungin hankinnoille asetetut reunaehdot ja menettelytavat. Kaupungin hankinnoissa on noudatettava hankintalakia ja kaupungin hankintaohjetta.

HANKINTOJEN OSUUS TALOUSARVION MENOISTA

Kaupunki järjestää palveluja kuntalaisille oman palvelutoiminnan ohella hyödyntämällä yritysten ja yhteisöjen palvelutuotantoa, myöntämällä palveluseteleitä, tukemalla toimintaa avustuksin tai yhteistyössä muiden kuntien kanssa.

Kaupunkilaisille järjestettävien palvelujen ohella hankitaan kaupungin palvelutuotannon tarvitsemia urakoita, tuotteita ja palveluja. Hankintoihin liittyviä menoja voi menon pitkävaikutteisuudesta riippuen sisältyä talousarvion eri kohtiin. Käyttötalouso- sassa hankintoihin liittyviä menoja ovat palveluiden ja tavaroiden ostojen lisäksi osa vuokramenoista. Vuokramenoihin sisältyy mm. koneiden ja laitteiden leasing-vuokria. Osa hankinnoista, kuten urakat, toteutetaan investointeina.

Kaupungilla on valmisteltu vuoden 2021 aikana hankintatoiminnan organisoinnin ja johtamisen uudistusta. Uudistuksen pohjaksi on valittu kategoriapohjainen toiminta- ja johtamismalli. Mallia pilotoitiin Infran rakentamisen ja kunnossapidon sekä ICT-hankintojen kategorioissa vuonna 2022 ja siihen siirrytään asteittain vuoden 2023 aikana.

Kategoriamallissa hankintatoiminnasta vastaavat kategoriatiimit. Kategoriatiimit muo-

dostuvat kategorialla vetävästä hankintapäälliköstä, hankinta-asiantuntijoista sekä palvelualueiden edustajista, jotka tuntevat hankittavat tuotteet ja palvelut ja niihin liittyvät toiminnalliset ja asiakastarpeet. Tiimit vastaavat kategoriaan kuuluvien hankintojen suunnittelusta ja toteuttamisesta, mutta myös niiden kehittämistoimenpiteiden tunnistamisesta ja toteuttamisesta, joita kategorialle asetettujen tavoitteiden toteuttaminen vaatii.

Hankintatoiminnan tuloksellisuuden parantaminen on keskeinen tavoite, johon tähdätään hankintojen johtamisen uudistuksella sekä toteuttamalla hankintojen kehittämisen tiekartan toimenpiteitä. Keskeisiä toimenpiteitä vuodelle 2023 on hankintatoiminnan organisointi toteuttamaan kategoriajohtamismallia ja toimintaa tukevien digitaalisten ratkaisujen toteuttaminen, jotka mahdollistavat hankintojen tehostamisen kaupunkilaajuisesti tulevaisuudessa.

KÄYTTÖTALOUSOSA JA INVESTOINNIT YKSIKÖITTÄIN

Sivistyspalvelujen palvelualue

Sivistys- ja kulttuurilautakunta

Varhaiskasvatus ja esiopetus
Perusopetus
Kulttuuri
Liikunta ja nuoriso

Elinvoiman ja kilpailukyvyn palvelualue

Elinvoima- ja osaamislautakunta

Ammatillinen koulutus
Lukiokoulutus
Työllisyys- ja kasvupalvelut
Vetovoima ja edunvalvonta
Elinkeinopalvelut
Strateginen hankekehitys

Asunto- ja kiinteistölautakunta

Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka
Talonrakennushankkeet

Kaupunkiympäristön palvelualue

Yhdyskuntalautakunta

Kaupunkiympäristön suunnittelu
Kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja ylläpito
Kestävä kaupunki

Joukkoliikennelautakunta

Joukkoliikenne

Konsernihallinto

Konsernihallinto
Yhteiset erät

Taseyksiköt

Rahastot

Vahinkorahasto

Liikelaitokset

Tampereen Vesi Liikelaitos
Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos

SIVISTYS- JA KULTTUURILAUTAKUNTA

Sivistys- ja kulttuurilautakunta vastaa kaupungin koulutus-, kulttuuri- ja liikuntapolitiittisten suuntaviivojen määrittelystä ja ohjauksesta. Lautakunnan alainen toiminta koostuu neljästä palvelukokonaisuudesta, jotka ovat varhaiskasvatus ja esiopetus, perusopetus, kulttuuri sekä liikunta- ja nuorisopalvelut. Lautakunnan toimintaan kuuluu myös palvelualueen yhteisten toimintojen kokonaisuus.

Sivistyspalvelut ovat kunnalle lainsäädännössä määritellyjä tehtäviä. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen sekä perusopetuksen lainsäädäntö määrittelee pääasiassa palvelujen järjestämistavan. Kulttuuripalveluissa sekä liikunta- ja nuorisopalveluissa kunnalla on suuremmat mahdollisuudet itse määrittellä palvelujen sisältö ja laajuus.

Toimintaympäristön muutokset

Tampereen kaupungin kasvu jatkuu väestönlisäyksen perustuessa kuntien välisen muuton ja maahanmuuton voittoon. Tampereen kasvavan asukasluvun lisäksi asiakasodotukset ja palvelujen käyttötavat erilaistuvat ja palveluja on tarve kohdentaa ja muotoilla tarkemmin erilaisille käyttäjille. Kasvat odotukset lisäävät sivistyspalvelujen kysyntää ja kiihättävät palvelujen kehittämistä.

Varhaiskasvatuksen osallistumisaste on säilynyt korkeana, mutta ikäluokissa tapahtuvat muutokset heijastuvat palveluissa olevien lasten määrään. Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa lasten määrä on pysynyt lähes ennallaan, mutta palvelusetelitoiminnassa lasten määrä on syyskuusta 2021 kasvanut lähes 200. Esiopetuksen osallistumisaste on säilynyt lähes ennallaan. Perusopetuksessa oppilasmäärä kasvaa noin 250 oppilaalla. Varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja perusopetuksessa lapsista keskimäärin hieman alle 14 prosentin äidinkieli on muu kuin suomi.

Lasten ja nuorten mielenterveyden ja hyvinvoinnin lisääntyneisiin haasteisiin vastaaminen on koko kaupungin ja

tulevan Pirkanmaan hyvinvointialueen yksi keskeisimmistä yhteisistä tehtävistä. Hyvinvointialueen aloitettua on varmistettava toiminnan jatkuvuus yhdyspinnoilla liittyen erityisesti hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämiseen, varhaiskasvatukseen, esi- ja perusopetukseen, kulttuuriin ja liikuntaan sekä nuorisopalveluihin. Palvelujen sujuvuus ja jatkuvuus yhdyspinnoilla varmistetaan vuoden 2023 aikana tarkentamalla yhdyspintatoimintoihin liittyviä vastuita ja rooleja. Talousarviossa on huomioitu sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä hyvinvointialueelle sivistyspalveluista siirtyvät tehtävät ja toisaalta sosiaali- ja terveystalokunnasta sivistyspalveluihin siirtyvät uudet tehtävät, kuten hyvinvointikeskusten aluekoordinaatio, etsivä nuorisotyö, Tampere Junior-kehitysohjelma ja köyhyysohjelma. Köyhyysohjelman mukaiseen työhön lisätään resursseja harrastuspassiin, puistoruokailuun ja ruoka-apujakeluun.

Varhaiskasvatuksessa ja erityisopetuksessa työvoimapula on kasvanut sekä nuorisopalveluissa vaihtuvuus on ollut viime vuosina huomattavaa. Toimialojen pito- ja vetovoimaisuutta ja koko kaupungin työnantajaimagoa on vahvistettava johdonmukaisesti myös vuonna 2023. Toimintaympäristön muutoksiin varautumista on lisäksi jatkettava. Esimerkiksi koronan, Ukrainan sodan, inflaation ja energiakriisin suorat ja välilliset vaikutukset korostavat osaltaan turvallisuuden, riskienhallinnan ja varautumisen merkitystä jokaisella tasolla. Turvattomuuden tunteen ja taloudellisen epävarmuuden lisääntyminen saattavat heikentää merkittävästi tamperelaisten hyvinvointia.

Toimintaympäristöstä on myös havaittavissa useita positiivisia ilmiöitä. Koronan jälkeen tarve sosiaaliselle kanssakäymiselle ja palvelujen sekä sisältöjen pariin on ollut suuri. Tapahtumajärjestäminen ja tapahtumiin osallistuminen on rajoitusten jälkeen vilkastunut huomattavasti. Etäpalvelut ja etäosallistuminen tavoittavat uuden-

laisia kohderyhmiä. Korona-aikana kehitetyt etäpalvelut vahvistavat jatkossakin fyysistä palveluverkkoa.

Sivistyspalvelujen palveluverkkosuunnitelmat linjaavat tulevaisuuden tarpeita ja investointeja. Palveluverkon osalta ennakoitaan tulevaa palvelutarvetta sekä huolehditaan siitä, että palveluverkko mahdollistaa terveelliset ja turvalliset olosuhteet kaikille käyttäjille. Perusparannusten yhteydessä huomioidaan myös mahdolliset väistötilat ja niiden ketjutukset, jotta vältytään ylimääräisiltä väistötilakustannuksilta. Palveluverkkosuunnitelmien ja rakennushankkeiden lähtökohtana ovat tilojen muuntojoustavuus ja monikäyttöisyys sekä omatoimikäytön mahdollistaminen, jolloin palveluverkkoja ja tilankäyttöä saadaan tehostettua.

Toiminnan tavoitteet

Vuoden 2023 talousarvio ja sen sisältämät vuosittaiset sitovat toiminnan tavoitteet perustuvat Tampereen strategiaan 2030 ja sen pohjana olevaan Anna-Kaisa Iksen pormestariohjelmaan. Sivistys- ja kulttuurilautakunnalle kohdistuu vuonna 2023 yhteensä yhdeksän sitovaa toiminnan tavoitetta.

Tuottavuus

Tuottavuutta mitataan talouden päämittareilla, jotka on suhteutettu asukasmäärään. Täydentävät mittarit kertovat asiakaskokemuksen toteutumisesta. Selittävät mittarit kuvaavat toimintoja, joilla on vaikutusta tuottavuuteen.

Digitaalisten palvelujen kehittäminen on palvelualueen keskeinen tuottavuutta parantava toimenpidekokonaisuus. Varhaiskasvatuksen eVaka ja perusopetuksen DigiOne -hankkeiden avulla tavoitellaan merkittäviä tuottavuushyötyjä. Laskennalliset tuottavuushyödyt ovat pääosin henkilöstön ajankäyttöön kohdistuvia säästöjä, joiden avulla parannetaan palvelujen laatua. Digitaalisten palvelujen kehittämisen yhteydessä tunnistettujen tuottavuushyötyjen saavuttaminen

Nro Talousarvion toiminnan tavoite 2023

- 1 Lasten ja nuorten¹ koettu ahdistuneisuus on vähentynyt vuoteen 2021 verrattuna
- 2 Lasten, nuorten ja aikuisten liikkuminen on lisääntynyt vuoteen 2021 verrattuna
- 4 Pienten lasten alueellisen tuen saatavuus on parantunut vuoteen 2021 verrattuna
- 7 Nuorten ja aikuisten päihteiden käyttö² on vähentynyt vuoteen 2021 verrattuna
- 15 Itsensä yksinäiseksi tuntevien lasten, nuorten ja aikuisten osuus on vähentynyt vuoteen 2021 verrattuna
- 16 Kokemus vaikuttamismahdollisuuksista oman asuinalueen kehittämiseen on parantunut vuoteen 2021 verrattuna
- 18 Yleisarvosana Tampereesta tapahtumia ja kulttuuria tukevana ja edistävänä kaupunkina on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna
- 33 Perusopetuksen oppimistulokset³ ovat parantuneet edelliseen vuoteen verrattuna
- 39 Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna

¹ Perusopetus² Nuorten osuus, jotka kokeilleet huumeita vähintään 2 kertaa ja aikuisten liiallinen alkoholin käyttö³ 2., 7. ja 9.-luokkalaisten äidinkieli

Tuottavuusmittarit	TP 2020	TP 2021	Enn 2022	TA 2023
Päämittarit				
Nettokustannukset, euroa/asukas	-1 607	-1 663	-1 698	-1 808
Käyttökustannukset, euroa/asukas	-1 781	-1 854	-1 899	-2 015
Työvoimakustannukset, euroa/asukas	-853	-909	-932	-980
Palveluhankinnat, euroa/asukas	-280	-359	-376	-395
Täydentävät mittarit				
Asiakaskokemus (NPS), Kulttuuri, Liikunta ja nuorisio	-	57	53	65
Selittävät mittarit				
Työntekijäkokemus, QWL (max 100)	59,1	59,7	59,5	60,0
Sairauspoissaolot, %	4,4 %	4,6 %	5,2 %	4,6 %
Tilatehokkuus, htm2/asukas	1,9	2,0	2,0	2,0
Asukasmäärä	241 009	244 223	247 000	250 000

edellyttää toiminnan, työtapojen, osaamisen ja työroolien muutosta. Työntekijäkokemukseen ja sitä kautta myös työvoiman saatavuuteen ja pitovoimaan liittyvät asiat parantavat tuottavuutta ja tehokkuutta. Työntekijäkokemuksen parantuminen sekä sairauspoissaolojen vähentyminen vaativat pitkäjänteistä ja suunnitelmallista työtä henkilöstöhallinnon ja johdon tukemana kaikissa työyhteisöissä. Tuottavuutta edistäviä toimenpiteitä konkretisoidaan ja niiden toteutumista seurataan palveluryhmissä. Palveluverkon kriittinen tarkastelu aloitetaan tuottavuushyötyjen aikaansaamiseksi. Yksikkökoon kasvattaminen opetuspalveluissa mahdollistaa tuottavuushyötyjä siten, että palvelujen laatu ei heikkene. Vapaaehtoisesti

järjestettävissä palveluissa palveluverkon uudistaminen valmistellaan kriittisen arvioinnin perusteella. Palveluverkkosuunnittelu tehdään kaupunkitasoisesti palvelualueiden välisenä yhteistyönä. Kyse on rakenteellisesta muutoksesta, jonka taloudelliset ja palveluihin liittyvät vaikutukset näkyvät pitkällä aikavälillä. Vuodesta 2024 eteenpäin tuottavuudelle ja palvelujen yksikkökustannusten kasvuille asetetaan tavoitteet kehysvaiheessa.

Talous

Vuoden 2023 talousarviovalmistelussa on huomioitu vain lainsäädännön edellyttämät tai muut pakolliset volyymikasvun ja kustannustason nousun aiheuttamat lisäkustannukset. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen

sekä perusopetuksen palvelutarpeen kasvu sekä tuen rakenteiden vahvistaminen, varhaiskasvatuksen lakimuu- tokset ja indeksikorotukset, uusien ja peruskorjattujen tilojen valmistuminen, tukipalvelujen kustannusten nousu sekä kunta-alan palkankorotukset aiheuttavat merkittäviä kustannuspaineita. Lisäksi eläkemenuoperusteisten maksujen uudistuksessa sivistyspalveluihin kohdistuu aiempaa enemmän kustannuksia. Talousarviossa on huomioitu sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä hyvinvointialueelle ja toisaalta sosiaali- ja terveystalou- kunnasta sivistyspalveluihin siirtyvät tehtävät. Lautakunnan nettomenojen kasvu on 32,5 milj. euroa (+7,7 %) ku- luvan vuoden muutettuun talousarvi- oon verrattuna.

SIVISTYS- JA KULTTUURILAUTAKUNTA

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2021	Muutettu TA 2022	TA 2023
Toimintatulot			
Myyntitulot	8 471	9 576	9 580
Maksutulot	18 390	20 399	19 097
Tuet ja avustukset	12 294	10 810	13 481
Vuokratulot	733	1 205	1 365
Muut toimintatulot	1 274	810	846
Toimintatulot yhteensä	41 163	42 800	44 370
Valmistus omaan käyttöön	51	0	0
Toimintamenot			
Henkilöstömenot	-221 467	-229 876	-244 774
Palvelujen ostot	-88 174	-93 178	-99 090
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-14 728	-12 349	-14 356
Avustukset	-29 962	-29 264	-34 087
Vuokramenot	-91 538	-96 456	-102 924
Muut toimintamenot	-1 317	-1 089	-1 021
Toimintamenot yhteensä	-447 186	-462 213	-496 252
Toimintakate	-406 023	-419 413	-451 882
Rahoitustulot ja -menot	49	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	-5 498	-6 854	-7 446
Tilikauden tulos	-411 471	-426 267	-459 328

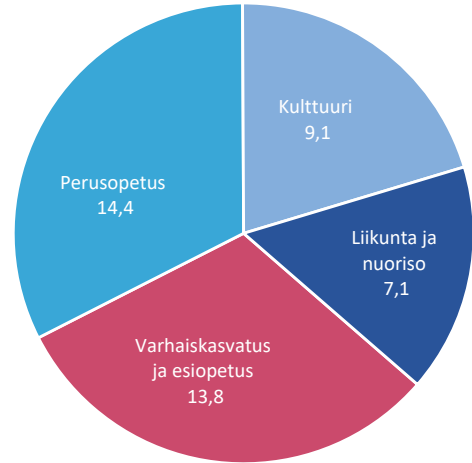
Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2021	Muutettu TA 2022	TA 2023
Investointimenot	-6 338	-12 854	-12 100
Rahoitusosuudet	28	0	0
Nettoinvestoinnit	-6 310	-12 854	-12 100
Pysyvien vastaavien luovutustulot	4	0	0

SITOVAT ERÄT

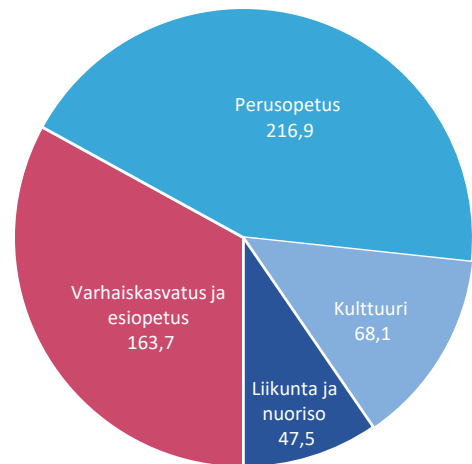
Käyttötalous (1 000 euroa)	Toiminta- tulot	Toiminta- menot	Toiminta- kate
Sivistys- ja kulttuurilautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	44 320	-495 340	-451 020
Tampere Junior	50	-837	-787
Hiedanranta	0	-75	-75

Investoinnit (1 000 euroa)	Investointi- menot	Rahoitus- osuudet	Netto- investoinnit
Sivistys- ja kulttuurilautakunta	-12 100	0	-12 100

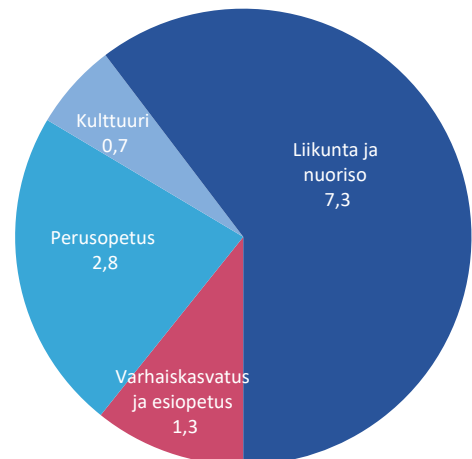
TOIMINTATULOT, 44,4 M€

TOIMINTAMENOT, 496,3 M€

INVESTOINNIT, 12,1 M€

Varhaiskasvatus ja esiopetus

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palvelukokonaisuuteen kuuluvat kunnallinen ja yksityinen varhaiskasvatus ja esiopetus sekä lakisääteinen kotihoidontuki. Kunnan tulee järjestää varhaiskasvatuslain mukaista varhaiskasvatusta sekä perusopetuslain mukaista esiopetusta kaikille sitä tarvitseville lapsille. Kunnallisena palveluna varhaiskasvatusta järjestetään päiväkotihoidon, perhepäivähoitoon ja avoimena varhaiskasvatuksena. Lisäksi järjestetään esiopetuksen jälkeistä varhaiskasvatusta ja esiopetusta täydentävää kerhotoimintaa sekä erityistä hoitoa ja opetusta tarvitsevien lasten yksikön (ERHO) palvelua. Yksityisen varhaiskasvatuksen tuottamisen vaihtoehdot ovat ostopalvelu, palveluseteli sekä yksityisen hoidon tuki ja kuntalisä.

Toiminnan painotukset ja keskeiset muutokset

Tasa-arvoa edistävillä toimenpiteillä vahvistetaan ja monipuolistetaan lapsiryhmille tarjottua tukea sekä vahvistetaan tuen tarjoamista lähipalveluna. Toimenpiteenä on henkilöstöresurssin lisääminen huomioiden myönteisen erityiskohtelun alueelliset tarpeet. Lisäksi varhaiskasvatuslain muutoksilla 1.8.2022 liittyen lapsen oikeuteen varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen, tuen toteutukseen sekä inklusiivisten periaatteiden noudattamiseen

on vaikutuksia mm. päiväkotipaikkojen määrään ja henkilöstöresurssiin. Varhaiskasvatuksessa tulee varautua mahdollisiin vuoden 2023 lakimuutoksiin ja niiden taloudellisiin sekä toiminnallisiin vaikutuksiin. Valtakunnallisesti valmistelussa olevia lakeja ovat mm. asiakasmaksulain uudistus, laki yksityisten toimijoiden luvanvaraisuudesta, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslain sekä vammaislain muutoksien vaikutukset.

Varhaiskasvatusyksikön toimintasuunnitelman painopistealueet ovat lasten tuen ja positiivisen pedagogiikan vahvistaminen (yhteisöllinen toimintakulttuurin, kestävä tulevaisuuden sekä tunne- ja vuorovaikutustaitojen edistäminen) sekä uudistetun, paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman mukaisen toiminnan vahvistaminen.

Esiopetuksen lukuvuosisuunnitelman painopistealueet ovat yhteisöllinen toimintakulttuuri esi- ja alkuopetuksessa, kestävä tulevaisuus, tunne- ja vuorovaikutustaitojen edistäminen, tuki kasvun- ja opinpolulla sekä digitaalisen osaamisen vahvistaminen.

Tampereen varhaiskasvatuksessa arvioidaan toimintaa ja laatua kansallisella, seudullisella, kunnallisella ja yksikötasolla. Varhaiskasvatusyksiköiden arviointiprosessia vahvistetaan Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) ohjaamana. Toimintakaudella 2022–2023 otetaan käyttöön Tampe-

reen kaupungin Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen arvioinnin ja laadunhallinnan käsikirja, jossa kuvataan varhaiskasvatuksen arvioinnin ja laadun kehittämisen kokonaisuus (arviointitiedon keräämisen tasot, arvioinnin vastuuryhmät ja arvioinnin toteuttaminen yksiköissä lasten, huoltajien sekä henkilökunnan osalta sekä kotialue toiminnan kehittämisen, toteuttamisen ja muutosjohtamisen kannalta merkittävät teemat).

Sähköisen toiminnanohjausjärjestelmä eVaka-Tampereen käyttöönottolaa sujuvoitetaan sähköistä asiointia ja digitalisuutta. eVakan toimintojen kehitystyö etenee vaiheittain vuosien 2022–2023 aikana.

Päiväkodin johtajien ja apulaisesi- miesten työhyvinvointia edistetään varhaiskasvatuksen esimiestyön pitkän tähtäimen suunnitelman mukaisesti.

Vuoden 2023 uudet päiväkodit ovat Sammon päiväkotit ja koulu 1/2023, Ikurin pienten lasten yksikkö 8/2023 ja Etelä-Hervannan koulu ja päiväkotit 8/2023. Hervannan siirtokelpoisesta päiväkodista luovutaan Etelä-Hervannan koulun ja päiväkodin valmistuessa.

Metsästäjän päiväkodin perusparannus valmistuu 1/2023 ja Leinola 5/2023. Raholan päiväkotit siirtyvät väistötilaan 6/2023. Palvelusetelipäiväkotit Pikku Tutkija Tutka aloittaa toimintansa 1/2023 Härmälänrannassa.

Käyttötalous, 1 000 euroa	Muutettu TA 2022	TA 2023
Toimintatulot	12 414	13 810
Toimintamenot	-147 584	-163 717
Toimintakate	-135 171	-149 907

Investoinnit, 1 000 euroa	Muutettu TA 2022	TA 2023
Investointimenot	-1 403	-1 300

Perusopetus

Perusopetus vastaa perusopetuslain mukaisen toiminnan järjestämisestä ja opetuksen kehittamisestä. Perusopetuksen palvelukokonaisuuteen sisältyvät perusopetus, monikielisille oppilaille tarkoitettu perusopetukseen valmistava opetus, sairaalaopetus sekä koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta.

Perusopetusta järjestetään suomen ja ruotsin kielen lisäksi englannin, ranskan ja saksan kielellä. Monikielisille oppilaille tarjotaan perusopetukseen valmistavaa opetusta. Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään 1.–2. luokan oppilaille sekä erityisopetuksen 1.–9. luokan oppilaille.

Toiminnan painotukset ja keskeiset muutokset

Kolmiportaisen tuen saatavuutta vahvistetaan tuen toimintasuunnitelman kautta. Henkilöstöä koulutetaan, hyödynnetään matalan kynnyksen

konsultaatiomalleja ja mentorointia. Opetus järjestetään ensisijaisesti oppilaan lähikoulussa tai koulupolun tiimin alueella kaikille erityisen tuen oppilaille.

Haastavien koronavuosien jälkeen korostetaan lasten ja nuorten sekä henkilöstön laadukasta ja kiireetöntä kohtaamista. Koulujen toimintakulttuuristen toimintatapojen lisäksi laadukasta kohtaamista tuetaan vahvistamalla yhteisöllistä oppilashuoltoa ja kouluvalmentajamallia sekä lisäämällä resurssiopettajia ja tukiopetusta. Vahvistetaan alueellista tasa-arvoa huomioimalla myönteisen erityiskohTELUN alueelliset tarpeet (KV).

Opetussuunnitelman toteuttamisen painopisteet ovat pedagogisen tuen kehittäminen, laadukas ja kiireetön kohtaaminen, ekososiaalinen toimintakulttuuri ja digitaalisen oppimateriaalin hyödyntäminen opetuksessa.

Kaupunkikohtaiset kehittämistävät ovat yhteisöllinen toimintakulttuuri, harrastaminen ja liikkuminen, oppimisympäristöt ja digitaalisuus, nivelvaihe ja 2.asteen yhteistyö, oppimisen tuki ja ohjaus, globaali kestävä elämäntapa ja yrittäjyys.

Valtakunnallisessa DigiOne-hankkeessa kehitetään ja digitalisoidaan perusopetuksen prosesseja sekä luodaan toimialalle uutta digitaalista palvelualustaa. Ahvenisjärven koulu aloittaa DigiOne oppimisen ja koulutuksen digitaalisen palvelualustan pilotoinnin keväällä 2023.

Uusia koulutaloja otetaan käyttöön vuonna 2023, Etelä-Hervanta ja Sammon koulutalon laajennusosa. Ikuirin pienten lasten yksikkö valmistuu 8/2023. Hyhkyn koulun perusparannus valmistuu 2023.

Käyttötalous, 1 000 euroa	Muutettu TA 2022	TA 2023
Toimintatulot	14 091	14 380
Toimintamenot	-204 915	-216 907
Toimintakate	-190 824	-202 527

Investoinnit, 1 000 euroa	Muutettu TA 2022	TA 2023
Investointimenot	-2 944	-2 760

Kulttuuri

Palvelukokonaisuudessa vastataan lais-
sa kunnille osoitettujen kulttuuri- ja kir-
jastopalvelujen järjestämisestä. Lisäksi
järjestetään valtionosuuksiin oikeutta-
via, kaupungin kulttuurielämän ja ve-
tovoiman kannalta merkittäviä museo-,
orkesteri-, taiteen perusopetus- ja va-
paan sivistystyön palveluja näitä oh-
jaavien lakien määrittelemällä tavalla.
Opetus- ja kulttuuriministeriön nimeä-
millä museoilla ja kirjastoilla on laki-
sääteisiä valtakunnallisesti rahoitettuja
tehtäviä, joita Tampereella toteuttavat
kaupunginkirjasto sekä Tampereen
museot. Tampereen seudun työvä-
enopisto tuottaa vapaan sivistystyön
palvelut myös Ylöjärvelle kaupunkien
välisen sopimuksen mukaisesti. Oman
toiminnan lisäksi palveluja mahdolliste-
taan avustuksilla.

Toiminnan painotukset ja keskeiset muutokset

Palveluryhmän toiminnan keskiössä
on laadukas työ sisältöjen ja asiakkai-
den parissa viime vuosia värittäneiden
pandemian, organisaatiomuutosten ja
runsaiden henkilövaihdosten jälkeen.

Museoiden ja taidelaitosten ohjel-
mistoa kehitetään vastaamaan en-

tistäkin paremmin asiakastarpeita ja
tulevia uudistuvia tiloja. Vapriikissa
valmistellaan uutta viestinnän, pelin,
postin ja digitaalisen elämän museo-
kokonaisuutta sekä digitaalista teat-
terimuseota. Taidemuseoiden ja koko-
elmakeskuksen uudisrakennusten ja
peruskorjausten suunnittelu etenee.
Kirjastojen aukioloaikoja pyritään li-
säämään omatoimiaukioloilla Kauka-
järvellä, Lielahdessa ja Sampolan kir-
jastossa. Härmälän kirjasto muuttaa
koulurakennuksen peruskorjauksen
ajaksi konttiin koulun tontille. Työvä-
enopistossa pyritään sovittamaan yh-
teen kasvavan kysyntä ja tilahaasteet.

Kulttuurin saavutettavuutta kehi-
tetään erityisesti vakiinnuttamalla
vähävaraisten kulttuuriosallistumis-
ta mahdollistava Kaikukortti sekä
5-vuotiaiden varhaiskasvatuksen
Taidekaari-malli. Hyvinvointialueen
kanssa luodaan käytännöt kulttuuri-
hyvinvointipalvelujen tuottamiseen.
Edistetään suunnitelmallisesti hyvin-
vointia ja terveyttä yhteistyössä Pir-
kanmaan hyvinvointialueen kanssa,
huomioiden myös ikääntyvän väestön
ja omaishoitajien tarpeet (KV). Toi-
minnassa huomioidaan entistä vah-

vemmin yhdenvertaisuus ja kestävä
kehitys.

Avustuksiin kohdistetaan lisä-
panostuksia kompensoimaan ko-
honnuttua kustannustasoa. Luovien
alojen toimintaympäristöä kehite-
tään osana Elämystalouden kehitys-
ohjelmaa. Taiteilijoiden ja kulttuu-
riyhteisöjen tilahaasteita ratkotaan
edistämällä Nekalan koulun kulttuu-
rikeskuksen suunnittelua ja Hiedan-
rannan kulttuurikonseptia. Alueen
taiteilijoiden osaamista esiin tuova
Pirkanmaan kulttuuripankki avataan.
Kulttuuripääkaupunkihaun työtä jat-
kava Operaatio Pirkanmaa rahoittaa
alueellisia kulttuuriprojekteja. Kau-
punki osallistuu punaisten muisto-
merkin ja Lotta Svärd -patsaan kus-
tannuksiin.

Omaa tulonmuodostusta lisätään
osana talouden tasapainottamista
mm. markkinointiin ja oheismyyntiin
panostamalla sekä korottamalla mu-
seoiden ja Filharmonian pääsymak-
suja. Muumimuseon tulotavoitetta
lasketaan. Organisaation kehittämistä
jatkettaen tukemaan toiminnan
vaikuttavaa ja taloudellista järjestä-
mistä.

Käyttötalous, 1 000 euroa	Muutettu TA 2022	TA 2023
Toimintatulot	9 624	9 062
Toimintamenot	-65 919	-68 146
Toimintakate	-56 295	-59 084

Investoinnit, 1 000 euroa	Muutettu TA 2022	TA 2023
Investointimenot	-1 761	-740

Liikunta ja nuorisoy

Palvelukokonaisuuden tehtävä on tamperelaisten aktiivisen elämäntavan edistäminen. Palvelukokonaisuus vastaa liikunta- ja nuorisolaissa kunnalle osoitettujen liikuntapalvelujen ja nuorisotyön järjestämisestä. Sisä- ja ulkoliikunnan olosuhteilla sekä liikunnan ohjauksella mahdollistetaan asukkaiden omaehtoinen liikkuminen, seurojen yhteisöllistä harjoitus- ja kilpailutoimintaa sekä liikunnan ja kulttuurin tapahtumia. Ikääntyvän väestön liikuntamahdollisuuksia kehitetään toimintakyvyn ylläpitämiseksi ja terveyden edistämiseksi huomioiden myös omaishoitajat (KV). Nuorisotyön tavoitteena on edistää yhdenvertaisuutta, osallisuutta, vaikuttamismahdollisuuksia ja nuorten edellytyksiä toimia yhteiskunnassa sekä tuottaa matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksia ja toimintaa vapaa-ajalla.

Toiminnan painotukset ja keskeiset muutokset

Liikuntaolosuhteita parannetaan vuoden 2023 aikana merkittävästi. Tamperelän stadion valmistuu, Kaupin pesäpallo- ja hiihtostadionin oheistilat valmistuvat ja koko alueen kehittä-

nen jatkuu, Hakametsän Sport Campuksen suunnittelutyö etenee ja ensimmäiset maasiirtotyöt mahdollisesti alkavat. Lisäksi aloitetaan tekojaiden rakentaminen Hervantaan ja Lielahteen talvikaudelle 2023 - 2024. Hervanan jäähalli on menossa remonttiin, joten tekojää turvaa osittain väistötilaolosuhteita Hervannassa. Vuoden 2023 merkittävimmät tapahtumat ovat monilaji European Master Games, ITF taekwondon MM-kilpailut ja painin U23 MM-kilpailut. Tapahtumissa palveluryhmän vastuulla on laadukkaiden olosuhteiden luominen kisajärjestäjien käyttöön. Tampereella järjestetään myös jääkiekon MM-kilpailut, joihin kaupunki osallistuu yhteistyökumppanina. Lisäksi erilaiset konsertit monipuolistavat liikunnan olosuhteiden käyttöä eri puolilla kaupunkia.

Vuonna 2022 uudet nuorisoyhjaajien vakanssit mahdollistavat mm. mobilisoidun nuorisotilan ja digitaalisen nuorisotilan pysyvän toiminnan sekä yhdenvertaisuustyön kehittämisen ja liikuntamotivaattorin aktivoimaan nuoria koulupäivän jälkeiseen liikunnalliseen toimintaan vuonna 2023. Etäsiivä nuorisoyhy siirtyy hyvinvointialue-

uudistuksen myötä osaksi nuorisoytyön palveluita. Lähiöohjelman ja Me-talon toiminnan päättyessä Peltolammille Multisilta -alueen asukastoiminnalle osoitetaan toimintojen jatkuvuuden turvaavat tilat yhteistyössä kaupungin ja alueen toimijoiden kanssa (KV).

Avustuksiin kohdistettu lisäpanostus suunnataan liikunnan ja nuorisoy matalan kynnyksen harrastustoimintaan.

Nykyisen palvelutason ylläpitämiseksi tarvitaan maksutuloy kasvattamista, koska kustannukset ovat kasvaneet yleisen hintatason nousun johdosta. Erityisesti puhtaanapidon-, työterveyshuollon-, ulkoisten ICT-palveluyen-, polttoaine- ja energiakustannukset ovat nousseet merkittävästi. Lasten ja nuorten harrastustoiminnan olosuhdekustannukset eivät nouse, mutta aikuisten harrastustoiminnan olosuhdekustannukset nousevat merkittävästi, kohdentuen erityisesti uimahallipalveluihin. Erityisuiimakortin hinnoittelussa huomioidaan pienituloisuus (KV).

Liikunta- ja nuorisoypalveluyen varaus- ja hinnoittelutoimintaa kehitetään vuoden 2023 aikana entistä asiakasystävällisemmäksi ja selkeälukuisemmaksi.

Käyttötalous, 1 000 euroa	Muutettu TA 2022	TA 2023
Toimintatulot	6 571	7 118
Toimintamenot	-43 695	-47 482
Toimintakate	-37 124	-40 364
Investoinnit, 1 000 euroa	Muutettu TA 2022	TA 2023
Investointimenot	-6 746	-7 300

ELINVOIMA- JA OSAAMISLAUTAKUNTA

Elinvoima- ja osaamislautakunnan tehtävänä on järjestää osaamisen ja elinkeinojen edistämisen palvelut, joita ovat toisen asteen koulutus sekä osaamisen, elinkeinojen ja työllisyyden edistäminen. Kuntouttavan työtoiminnan sekä toisen asteen opiskelijahuollon järjestäminen siirtyvät 1.1.2023 alkaen hyvinvointialueen tehtäväksi.

Lautakunta vastaa maaseutuhallinnon paikallisten viranomaistehtävien järjestämisestä sekä ohjaa työllisyys- ja elinkeinopolitiikan linjauksia ja seuraa niiden toteutumista. Lautakunta vastaa kaupungin koulutuspolitiikan suuntaviivojen määrittelystä sekä koulutuspoliittisesta ohjauksesta lukuun ottamatta perusopetusta ja varhaiskasvatusta sekä korkeakoulupolitiikkaa. Lautakunta vastaa oppivelvollisuuslain mukaisesta asuinkunnan ohjaus- ja valvontavastuusta perusopetuksen jälkeisen koulutuksen osalta.

Elinvoima- ja osaamislautakunnalla on lisäksi palveluun liittyviä erityistehtäviä.

Toimintaympäristön muutokset

Elinvoiman ja kilpailukyvyn palvelualueen merkittävimmät yhdyspinnat 1.1.2023 toimintansa aloittavan hyvinvointialueen kanssa rakennetaan työllisyyspalveluissa, maahanmuutossa, kotoutumispalveluissa, opiskelijahuollossa sekä asuntopolitiikassa.

Kiihtyneen inflaation aiheuttama epävakaa tilanne haastaa kaupungin kasvutavoitteita, työvoimapulan hoitoa sekä tapahtumatoimintaa. Kaupungistuminen jatkuu ja digitalisaation vauhdittamana etätyön lisääntyminen ja

monipaikkaisuus tuovat kaupungeille ja elinkeinoelämälle myös monia uusia mahdollisuuksia.

Uuden yritystoiminnan houkuttelu, yritysten toimintaedellytysten vahvistaminen ja osaamisen turvaaminen ovat edellytyksiä kaupungin kasvulle. Työllisyyskokeilun lähtötilanne on olennaisesti muuttunut ja kohtaanto-ongelman sijasta puhutaan muun muassa työvoimapulasta ja osaavan työvoiman saatavuuden haasteista. Suomen työttömyysaste oli elokuussa 2022 9,1 prosenttia, mikä on 1,6 %-yksikköä matalampi kuin vuotta aiemmin. Tampereen työttömyysaste oli elokuussa 9,9 prosenttia (08/2021; 12,3 %).

Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskeva lainsäädäntö on määrä vahvistaa keväällä 2023. Vastuu työnhakijoille, yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista työvoimapalveluista siirtyisi pääosin kunnille ja kuntien rahoitusvastuu työttömyysturvasta kasvaisi. Muutoksen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2025. Vuonna 2023 valmistaudutaan myös 2024 voimaan tulevaan kotoutumisen palvelurakennemuutokseen, jossa kokonaisvastuu kotoutumisesta on kunnilla. Kuntouttavan työtoiminnan palvelut siirtyvät 2023 alussa hyvinvointialueen järjestettäväksi.

Tampereen ja Tampereen seudun matkailua kehitetään tilanteessa, jossa matkailu elpyy ja Tampereen vetovoima matkailu- ja tapahtumakaupunkina erityisesti kansallisessa vertailussa on suurta.

Koronapandemia vauhditti kulttuuri-alan digitaalista kehitystä ja avasi uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Tekno-

logiateollisuuden tilauskanta on vielä vahva, mutta kysynnän hiipumisesta on saatu jo ensimmäiset signaalit.

Ammatillisen koulutuksen opetukseen ja ohjauksen tukitoimiin vuosina 2019-2022 myönnetty lisärahoitus päättyi. Opiskelijan hyvinvointiin ja tukemiseen panostetaan edelleen ja yhteistyötä eri toimijoiden, esimerkiksi hyvinvointialueen, yhdyspinoilla kehitetään. Oppivelvollisuuden laajentuminen kasvattaa maksuttomaan koulutukseen oikeutettujen määrää vielä syksyllä 2023.

Toiminnan tavoitteet

Vuoden 2023 talousarvio ja sen sisältämät vuosittaiset sitovat toiminnan tavoitteet perustuvat Tampereen strategiaan 2030 ja sen pohjana olevaan Anna-Kaisa Iksen pormestariohjelmaan. Elinvoima- ja osaamislautakunnalle kohdistuu vuonna 2023 yhteensä 14 sitovaa toiminnan tavoitetta.

Tuottavuus

Tuottavuutta edistetään toimenpidekokonaisuudella, jota tarkennetaan toimenpiteiksi vuosisuunnitelmassa: Asiakas- ja palveluprosesseja, työ- ja toimintatapaa sekä johtamista uudistetaan digitalisaation ja tiedolla johtamisen keinoin.

Tuottavuutta mitataan talouden päämittareilla, jotka on suhteutettu asukasmäärään. Selittävät mittarit kuvaavat toimintoja, joilla on vaikutusta tuottavuuteen. Tuottavuusmittareiden kehittämistä jatketaan. Vuodesta 2024 eteenpäin tuottavuudelle ja palvelujen yksikkökustannusten kasvulle asetetaan tavoitteet kehysvaiheessa.

Nro Talousarvion toiminnan tavoite 2023

- 1 Lasten ja nuorten¹ koettu ahdistuneisuus on vähentynyt vuoteen 2021 verrattuna
- 3 Oppivelvollisuuden piiriin kuulumattomien, vailla ammatillista tutkintoa olevien perustutkinto-opiskelijoiden, negatiiviset eroamiset ovat vähentyneet edelliseen vuoteen verrattuna
- 8 Kiusaaminen on vähentynyt toisen asteen koulutuksessa edelliseen vuoteen verrattuna
- 10 Laajan työttömyysasteen² kehitys on nuorten ja ulkomaalaisten osalta kuuden suurimman kaupungin keskiarvon tasolla
- 11 Työllistymistä edistävän palvelun perusteella työmarkkinatukea³ saa Tampereella keskimäärin vähintään 3000 henkilöä kuukaudessa
- 17 Yritystapahtumien ja kongressien määrä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna
- 19 Alueen startup-yritysten määrä ja niiden henkilöstömäärä ovat kasvaneet edelliseen vuoteen verrattuna
- 20 Mielikuva Tampereen onnistumisesta innovaatioiden tukemisessa on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna
- 26 Tutkijoiden ja erityisasiantuntijoiden ensimmäisten oleskelulupien määrä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna
- 27 Työllisyyskokeilun aikana työllistyneiden kokonaismäärä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna
- 28 Ammatillisista perustutkinnoista on valmistunut vähintään 2700 opiskelijaa
- 31 Tampere-Pirkkalan matkustajalentojen määrä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna
- 32 Tampere on Suomen suosituin opiskelukaupunki
- 39 Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna

¹ Lukiot ja ammatillinen koulutus

² Laaja työttömyysaste pitää sisällään työttömät työnhakijat ja erilaisten työllisyyspalveluiden piirissä olevat henkilöt.

³ Työmarkkinatukea voi saada työttömyyden tai työllistymistä edistävän palvelun (mm. työnhaun tuki, osaamisen kehittäminen ja kuntoutus) perusteella. Kunta ei maksa työmarkkinatuen kuntaosuutta siltä ajalta, jolloin työmarkkinatukea saava henkilö osallistuu työllistymistä edistäviin palveluihin.

Tuottavuusmittarit	TP 2020	TP2021	Enn 2022	TA 2023
Päämittarit				
Nettokustannukset, euroa/asukas	-353	-383	-406	-403
Käyttökustannukset, euroa/asukas	-770	-825	-847	-891
Työvoimakustannukset, euroa/asukas	-379	-420	-437	-457
Palveluhankinnat, euroa/asukas	-131	-128	-159	-161
Sairauspoissaolot, %	2,5 %	2,7 %	3,4 %	2,5 %
Tilatehokkuus, htm2/asukas	0,7	0,7	0,7	0,7

Talous

Elinvoima- ja osaamislautakunnan talous muodostuu kuudesta palveluryhmästä: Ammatillinen koulutus, Lukiokoulutus, Työllisyys- ja kasvupalvelut, Elinkeinopalvelut, Vetovoima ja edunvalvonta sekä Strateginen hankkekehitys. Toimintatulot muodostuvat pääosin Ammatillisen koulutuksen valtionosuustuloista sekä Työllisyys- ja kasvupalveluihin kohdistuvista palkka- ja työllistämistuista. Toimintakate vuonna 2023 on -100,7 milj. euroa. Lautakunnan toimintatulot muodostuvat pääosin ammatillisen koulutuksen valtionosuuksista, työllisyydenhoidon

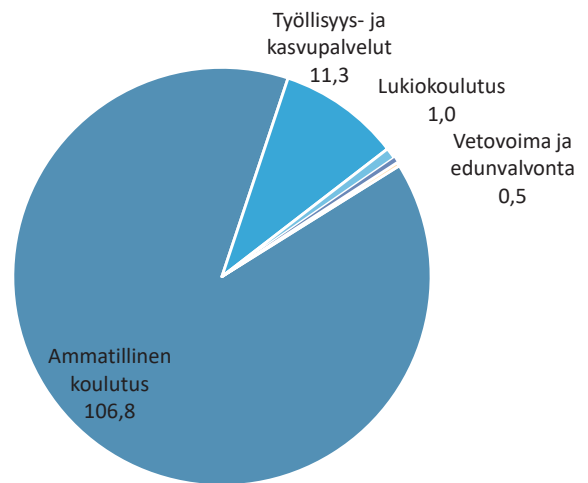
tuista ja avustuksista sekä ulkoisesta projektirahoituksesta. Ammatillisen koulutuksen vuoden 2022 valtionosuudeksi on arvioitu 94,0 milj. euroa. Lisäksi vuodelle 2023 kohdennetaan 3,7 milj. euroa aikaisempien vuosien lisärahoituspäätöksillä saatua rahoitusta. Maksettaviin avustuksiin sisältyy työmarkkinatuen kuntaosuus (-24,5 milj. euroa) sekä vuosisuunnitelman yhteydessä päätettävät lautakunnan myöntämät kumppanuusavustukset. Investointimenot (-2,8 milj. euroa) kohdistuvat ammatilliseen koulutuksen sekä lukio- koulutuksen toimintaan.

ELINVOIMA- JA OSAAMISLAUTAKUNTA

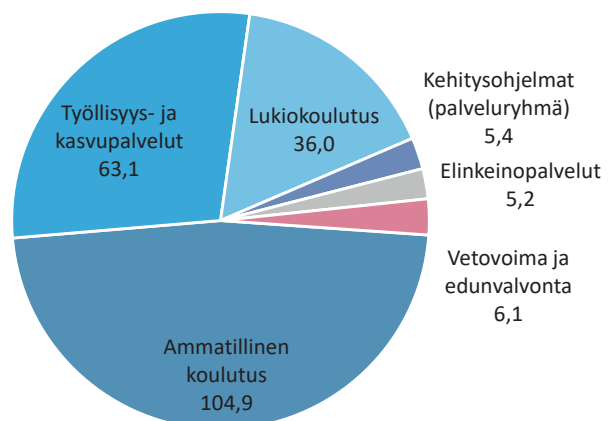
Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2021	Muutettu TA 2022	TA 2023
Toimintatulot			
Myyntitulot	95 517	98 002	107 896
Maksutulot	710	662	558
Tuet ja avustukset	9 915	12 280	11 089
Vuokratulot	360	380	377
Muut toimintatulot	335	50	40
Toimintatulot yhteensä	106 837	111 375	119 960
Toimintamenot			
Henkilöstömenot	-102 521	-110 843	-114 263
Palvelujen ostot	-31 176	-40 802	-40 262
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 800	-6 576	-7 922
Avustukset	-34 099	-28 090	-27 816
Vuokramenot	-24 436	-25 692	-29 569
Muut toimintamenot	-422	-633	-877
Toimintamenot yhteensä	-200 455	-212 637	-220 709
Toimintakate	-93 618	-101 262	-100 749
Rahoitustulot ja -menot	-14	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	-1 062	-1 405	-2 018
Tilikauden tulos	-94 694	-102 667	-102 767

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2021	Muutettu TA 2022	TA 2023
Nettoinvestoinnit	-1 615	-3 700	-2 840
Pysyvien vastaavien luovutustulot	67	0	0

TOIMINTATULOT, 120,0 M€

TOIMINTAMENOT, 220,7 M€

SITOVAT ERÄT

Käyttötalous (1 000 euroa)	Toiminta- tulot	Toiminta- menot	Toiminta- kate	Poistot	Tilikauden tulos
Elinvoima- ja osaamislautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	12 745	-108 179	-95 434	-190	-95 624
Ammatillinen koulutus	106 769	-104 941	1 828	-1 828	0
Viiden tähden keskusta	204	-4 814	-4 610	0	-4 610
Hiedanranta	132	-561	-429	0	-429
Älykaupunki kaupunkilaisille	0	-1 284	-1 284	0	-1 284
Elämystalouden kehitysohjelma	110	-930	-820	0	-820
Investoinnit (1 000 euroa)	Investointi- menot	Rahoitus- osuudet	Netto- investoinnit		
Ammatillinen koulutus	-1 600	0	-1 600		
Elinvoima- ja osaamislautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	-1 240	0	-1 240		

Ammatillinen koulutus

Tampereen kaupunki järjestää ammatillista koulutusta ammatillisen koulutuksen yhteistoimintasopimuksen perusteella Tampereen seudun ammattiopistossa (TREDU). Opetusta tarjotaan seuraavilla koulutusaloilla: humanistiset ja taidealat, kauppa ja hallinto, luonnontieteet, tietojenkäsittely ja tietoliikenne (ICT), tekniikan alat, maa- ja metsätalousalat, terveys- ja hyvinvointialat sekä palvelualat. Tutkintokoulutukseen valmistavaa koulutusta (TUVU) järjestetään ammatillisen koulutuksen järjestämisluvan perusteella 1.8.2022 alkaen. Tampereen kaupunki toteuttaa TUVU- koulutukseen sisältyviä perusopetuslain ja lukiolain mukaisia koulutuksen osia Tampereen kaupungin peruskouluissa ja lukioissa uuden TUVU- luvan perusteella. Tietyissä seutukunnissa TREDU järjestää TUVU-koulutusta sopimus pohjaisesti. Lisäksi toteutetaan muita koulutuspalveluita, esimerkiksi henkilöstökoulutus, tilauskoulutus, työelämäpalvelut, aikuisten perusopetus, pakolaisten kotouttamiskoulutukset ja maahanmuuttajien osamiskeskustoiminta.

Toiminnan painotukset ja keskeiset muutokset

Ammatilliselle koulutukselle vuosina 2019-2022 myönnetty lisärahoitus opetuksen ja ohjauksen tukitoimiin päättyy. Lisärahoituksen päättymisestä huolimatta opiskelijan hyvinvointiin ja tukemiseen panostetaan edelleen ja yhteistyötä eri toimijoiden, esimerkiksi hyvinvointialueen, yhdyspinnoilla kehitetään.

Palveluverkkosuunnittelu etenee tavoitteena tilojen käytön tehostaminen ja palveluverkon tiivistäminen edelleen. Samalla jatketaan oppimisympäristöjen kehittämistä erityisesti hakemalla yhteistyöratkaisuja yrityselämän kanssa. Kehittäminen perustuu koulutusten toteuttamissuunnitteluun ja kehittyviin toteutustapoihin kuten virtuaaliopetukseen. Digitaalisia ratkaisuja ja sähköisiä palveluita hyödynnetään palveluiden ja tuottavuuden parantamiseksi, esimerkiksi Telia Ace -palvelun käyttöönotto.

Uudelle strategiakaudelle päivitetyn strategisen ohjelmakokonaisuuden toteuttaminen käynnistyy. Strategisina painopisteinä myös uudella kaudella ovat teknologisesti älykkäämpää tulevaisuutta TREDusta, tulevaisuuden yrit-

täjäyttä TREDusta sekä kestävä elämäntapa TREDusta.

Yhteistyötä työllisyyden edistämisen kuntakokeilun ja Työllisyys- ja kasvupalveluiden yhdyspinnalla jatketaan.

Jatkuvan oppimisen palveluiden ja tarjonnan kehittäminen jatkuu tiiviissä yhteistyössä työnantajien kanssa.

Henkilöstön osaamisen hyödyntämistä kehitetään ja pyritään integroimaan opetuksen toteuttamisessa.

Talousarvioehdotus perustuu valtionosuuksiarvioon, joka edellyttää 8965 tavoitteellista opiskelijavuotta. Vuonna 2022 opiskelijavuotia arvioidaan toteutuvan noin 9000. Järjestämisluvan mukainen opiskelijavuotimäärä on 8065. Ammatillisen koulutuksen rahoitusmallin muutosvalmistelua seurataan ja muutokset huomioidaan toiminnan ja talouden suunnittelussa. Aktiivista edunvalvontaa jatketaan alueen riittävän ammatillisen osaamisen turvaamiseksi.

Oppivelvollisuuden laajentuminen kasvattaa maksuttomaan koulutukseen oikeutettujen määrää vielä syksyllä 2023.

Toimintaa tehostamalla ja tuottavuutta parantamalla tavoitellaan toiminnan ja talouden tasapainoa. Erilaisiin ulkoa tuleviin muutoksiin reagoidaan aktiivisesti.

Käyttötalous, 1 000 euroa	Muutettu TA 2022	TA 2023
Toimintatulot	101 669	106 769
Toimintamenot	-100 276	-104 941
Toimintakate	1 393	1 828
Poistot ja arvonalentumiset	-1 393	-1 828
Tilikauden tulos	0	0

Investoinnit, 1 000 euroa	Muutettu TA 2022	TA 2023
Investointimenot	-3 700	-1 600

Lukiokoulutus

Lukiokoulutuksen palveluryhmä käsittää nuorten ja aikuisten lukiokoulutuksen. Vuonna 2023 lukio-opetusta järjestetään kuudessa päivälukiossa ja aikuislukiossa. Tampereen kaupungin lukioilla on viisi valtakunnallista erityistehtävää: kuvataide ja design, urheilu, luonnontieteet, musiikki ja musiikkiteatteri sekä englanninkielinen IB-opetus. Omina opetussuunnitelmallisina painotuksina ovat matematiikka - tekniikka, yhteiskuntatiede, viestintä sekä Sammon keskuslukiossa syksyllä 2021 käynnistynyt skeittilinja.

Toiminnan painotukset ja keskeiset muutokset

Oppivelvollisuuden laajentuminen kasvattaa maksuttoman toisen asteen oikeutettuja noin 1300 opiskelijalla syksyllä 2023. Tampereen kaupungin lukioiden opiskelijamäärän arvioidaan

kasvavan 163 opiskelijalla. Kasvua aiheuttavat sekä vuonna 2022 tehdyt aloituspaikkalisäykset, että opiskeluaikojen pidentyminen. Lukion opetussuunnitelma uudistui ja oppivelvollisuus laajentui syksyllä 2021. Edellä mainitut uudistukset ja muutokset sekä poikkeusolojen aiheuttamien oppimis- ja hyvinvointivajeiden tasointaminen edellyttävät oppilaitosten johtamisen, erityisopetuksen ja ohjauksen vahvistamista, johon pyritään muun muassa seuraavin keinoin; LU-PA-pajan toimintojen jatkuminen normaalina toimintana hankerahoituksen päättyessä sekä ryhmänohjauksen ja erityisopetuksen vahvistaminen myös digitaalisen ohjauksen keinoin SUUNTA-hankkeen päättyessä. Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA) sisältyy vuonna 2023 ammatillisen koulutuksen järjestämislupaan, luki-

oon suuntaavien opiskelijoiden osalta toteutus ja käytänteet sovitaan Tredun kanssa.

Yhteistyössä muiden oppilaisten kanssa jatketaan seudullisen opintojen verkkotarjonnan mahdollistamista.

Lyseon lukio siirtyy Pyynikintie 2:een remontin ajaksi 2023-2025 ja valmistellaan Hatanpään lukion siirtymistä Pyynikintielle vuonna 2025.

DigiOne-hankkeen pilotoitinvaiheessa lyseon lukio ylläpitää kahta opiskelijahallintojärjestelmää. Myös muiden lukioiden osalta valmistaudutaan oppimisen ja koulutuksen järjestelmiä yhteen kokoavan valtakunnallisen digitaalisen palvelualustan käyttöönottoon. Ratkaistavaksi tulevat myös pääkäyttäjäys ja tekninen tuki.

Opiskelijahuoltohenkilöstö, psykologi- ja kuraattoripalvelut, siirtyvät hyvinvointialueelle 1.1.2023.

Käyttötalous, 1 000 euroa	Muutettu TA 2022	TA 2023
Toimintatulot	1 225	1 032
Toimintamenot	-33 743	-36 011
Toimintakate	-32 518	-34 979

Investoinnit, 1 000 euroa	Muutettu TA 2022	TA 2023
Investointimenot	0	-1 240

Työllisyys- ja kasvupalvelut

Palveluryhmä järjestää ja tuottaa kaupungin osalta julkisia työvoima- ja yrityspalveluja yrityksille, työnantaja-asiakkaille ja työnhakija-asiakkaille. Työllisyys- ja kasvupalvelujen palveluryhmä sisältää työllisyyden edistämisen palvelut ja työllisyydenhoidon, kaupungin yritys- ja työnantajapalvelujen järjestämisen, Ohjaamon ja nuorisotakuun koordinoinnin sekä kansainvälisen osaamisen palvelujen järjestämisen ja koordinoinnin elinvoiman ja kilpailukyvyyn palvelualueella ja koko kaupungin tasolla. Palveluryhmän tehtäviin kuuluu järjestää työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain nojalla kaupungille siirretyt palvelut ja tehtävät sekä Pirkanmaan kokeilualueen kuntien välisessä yhteistyösopimuksessa Tampereen kaupungin hoidettavaksi sovitut keskitetyt palvelut ja tehtävät. Kuntakokeilun avulla ratkaistaan työvoiman saatavuuteen liittyviä haasteita ja edistetään työnhakijoiden työllistymistä ja koulutukseen ohjautumista sekä maahanmuuttajien kotoutumista. Kuntakokeilun kautta valmistaudutaan TE-palvelujen järjestämistä vastuuun siirtoon kunnille vuoden 2025 alussa. Kuntakokeiluja on jatkettu lakimuutoksella vuoden 2024 loppuun. Hyvinvointialueen perustamisesta johtuen palveluryhmään on siirtymässä tehtäviä ja palveluja, jotka on uudelleen organisoitava kaupungissa. Näitä tehtäviä on siirtymässä hyvinvoinnin palvelualueelta.

Toiminnan painotukset ja keskeiset muutokset

Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskeva lainsäädäntö on määrää vahvistaa keväällä 2023. Vastuu työnhakijoille, yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista työvoima-

palveluista siirtyisi pääosin kunnille ja kuntien rahoitusvastuu työttömyys-turvasta kasvaisi. Muutoksen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2025. TE-palvelut tulevat osaksi kuntien elinvoimapalveluita. Pirkanmaalla uudistusta valmistellaan kuntien ja muiden toimijoiden yhteisellä palvelustrategiatyöllä ja lisäksi kuntien on tehtävä järjestämisalueita koskevat ratkaisut. Vain kunnat, joiden työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä, voivat halutessaan järjestää palvelut itsenäisesti. Kuntien on toimitettava työ- ja elinkeinoministeriölle työvoimapalvelujen järjestämistä koskevat päätökset tai yhteistoimintasopimukset lokakuun 2023 loppuun mennessä. Vuonna 2023 valmistaudutaan myös 2025 voimaan tulevaan kotoutumisen palvelurakennemuutokseen, jossa kokonaisvastuu kotoutumisesta on kunnilla.

Hyvinvointialueen ja työllisyys- ja kotoutumispalvelujen yhdyspintojen toimivuus on varmistettava asiakkaiden palvelujen saatavuuden turvaamiseksi ja kaupungin työttömyyskustannusten hillitsemiseksi. Kuntouttavan työtoiminnan palvelut siirtyvät 2023 alussa hyvinvointialueen järjestettäväksi.

Työllisyys- ja kasvupalvelujen toiminnassa keskeistä on työmarkkinoiden kohtaannon varmistaminen uudistuvien työllisyyspalvelujen, kansainvälisten osaajien houkutteluun, joustavien koulutusmallien ja tiiviin elinkeinoelämäyhteistyön avulla. Digitalisaatiota hyödynnetään laaja-alaisesti alustaratkaisulla ja tuottavuutta tukevalla data- ja digi-infrastruktuurin kehitystyöllä.

Työvoiman saatavuuden turvaamiseksi jatkokehitetään rekrytointitilanteisiin räätälöityjä koulutusratkaisuja, valmistellaan hankkeita työvoimapala-

aloille sekä muotoillaan julkisen ja yksityisen työnvälityksen uusia yhteisiä toimintamalleja.

Laki kotoutumisen edistämisestä linjaa, että kotoutumisen edistämisen kokonaisvastuu on kunnalla. Hallituksen esityksessä lakia muutetaan siten, hyvinvointialueen vastuulla ovat maahanmuuttajien sosiaali- ja terveyspalvelut ja kunta vastaa 2023 alkaen kotoutumista edistävien palveluiden järjestämisestä. Tampereen kaupungin vastaanottokeskustoiminta sekä maahanmuuttajien sosiaalipalveluissa oleva pakolaisten kotoutumista edistävä työ siirtyvät vuoden 2023 alusta elinvoima- ja osaamislautakunnan järjestettäväksi.

Kansainvälisen osaamisen palvelut -yksikkö järjestää kotoutumisaikaisen työnhakija-asiakkaiden palvelut Kansainvälisessä osaamiskeskuksessa ja Monikielinen neuvonta Mainio palvelee maahanmuuttajataustaisia henkilöitä sekä tukee alkuvaiheen kotoutumista. Pirkanmaan kunnat ostavat palvelut Tampereelta keskitetysti osana kuntakokeilua. Ukraina-projekti toimii Pirkanmaan kuntien yhteisesti rahoitettuna projektina, jota Tampere koordinoi keskitetysti. International House Tampere tukee yrityksiä kansainvälisissä rekrytoinneissa ja edistää osaajien houkuttelua.

Kasvupalvelut-yksikkö järjestää ja kehittää yrittäjyys- ja yrityspalveluita osana tulevaisuuden elinvoimapalveluita. Keskeisinä kehittämiskokonaisuuksina ovat datalähtöiset palvelut yrityksille, asiakaslähtöiset alkuvaiheen startup-palvelut ja ekosysteemisopimusten toimeenpano. EU- rahoitteista kestävästä kaupunkikehityksestä ja innovaatiotoimintaa toteutetaan ekosysteemisopimuksella.

Käyttötalous, 1 000 euroa	Muutettu TA 2022	TA 2023
Toimintatulot	7 746	11 318
Toimintamenot	-62 748	-63 097
Toimintakate	-55 002	-51 779

Vetovoima ja edunvalvonta

Palveluryhmä sisältää elinvoima- ja osaamislautakunnan alaiset matkailu- ja tapahtumapalvelut. Palveluryhmän tavoitteena on edistää Tampereen alueen kansallista ja kansainvälistä tunnettua ja vetovoimaisuutta. Palveluryhmän vastaa myös korkeakoulu- ja yhteistyön strategisesta kehittämisestä, edunvalvonnan kehittämisestä ja koordinoinnista sekä suur tapahtumien ja tapahtumien hausta. Brysselissä toimiva EU-toimisto vastaa kaupungin ja koko maakunnan yhteisestä edunvalvonnasta, tukee sidosryhmien verkostoitumista ja edistää EU-rahoituksen hyödyntämistä kehittämistoiminnassa. Palveluryhmä vastaa myös Tampereen matkailun edistämistä ja markkinointia toteuttavan Visit Tampere Oy:n palvelutilauksesta.

Toiminnan painotukset ja keskeiset muutokset

Tampereen ja Tampereen seudun matkailua kehitetään edelleen ti-

lanteessa, jossa matkailu elpyy ja Tampereen vetovoima matkailu- ja tapahtumakaupunkina erityisesti kansallisessa vertailussa on suurta. Kansainvälisiä matkailijoita houkuttelevaan osana toteuttavia suur tapahtumia (esim. Jääkiekon MM-kisat 2023 ja European Masters Games 2023). Kansainvälisen matkailun edistämistä edesauttaa vuonna 2022 avatut lukuisat lentoyhteydet, josta oletetaan erityisesti Keski-Euroopasta suuntautuvaa matkailua Tampereelle ja laajemmin Järvi-Suomen alueelle.

Osana kaupungin ja kaupunkiseudun vetovoiman kasvattamista edistetään järvi- ja luontomatkailun tiekartan toimenpiteitä käytössä olevien resurssien puitteissa. Lisäksi liikkeelle lähtenyt digitaalinen tapahtumakaupunki -kokonaisuutta viedään eteenpäin. Nämä toimenpiteet nivoutuvat osaksi Elämystalouden kehitysohjelmaa, jossa vahvana painopisteenä on myös AV-alan liike-

toiminta- ja liiketoimintaympäristön kehittäminen sekä kestävyystoimenpiteiden edistäminen osana kaupungin elämystaloutta.

Korkeakouluyhteistyön yksikkö edistää laaja-alaisesti Tampereen kaupungin ja korkeakouluyhteistyön (Tampereen yliopisto ja Tampereen ammattikorkeakoulu) strategista kumppanuutta. Keskeisiä painopisteitä ovat vuonna 2022 valmistuneen opiskelijaystävällisyyden toimenpideohjelman jalkauttaminen sekä kaupungin ja korkeakouluyhteistyön välisen tutkimusyhteistyön ja yhteisen TKIO- ja hanketoiminnan edistäminen.

Edunvalvonnassa pääpaino on hallitusohjelmaan vaikuttaminen yhdessä alueen muiden toimijoiden kanssa keväällä 2023 käytävien eduskuntavaalien myötä.

Käyttötalous, 1 000 euroa	Muutettu TA 2022	TA 2023
Toimintatulot	500	505
Toimintamenot	-5 796	-6 128
Toimintakate	-5 296	-5 623

Elinkeinopalvelut

Elinkeinopalvelujen palveluryhmä sisältää elinvoima- ja osaamislautakunnan alaiset elinkeinopalvelut sekä elinvoiman, osaamisen ja elinkeinojen kehittämisen tuet ja avustukset. Lautakunnan palvelukokonaisuus sisältää myös maataloushallinnon viranomaispalvelut, jotka Lempäälän kaupunki tuottaa yhteistoiminta-alesopimuksen perusteella. Palveluryhmän tavoitteena on edistää Tampereen alueen elinvoimaisuutta ja kilpailukykyä edesauttamalla yritysten syntyä ja kasvua sekä

kaupungin kansallista ja kansainvälistä tunnettuutta ja vetovoimaisuutta. Palveluryhmä panostaa myös älykaupunkialustakehitykseen.

Toiminnan painotukset ja keskeiset muutokset

Vuoden 2023 painopisteenä on mm. EU-rahoituksen aktivointi yrityksille. Lisäksi varmistetaan saavutettujen lento-yhteyksien pysyvyys. Kasvatetaan kaupunkimarkkinointia huomioiden myös järvi- ja luontomatkailuteema.

Käyttötalous, 1 000 euroa	Muutettu TA 2022	TA 2023
Toimintatulot	12	0
Toimintamenot	-4 814	-5 157
Toimintakate	-4 802	-5 157

Strateginen hankekehitys

Strateginen hankekehitys-palveluryhmän kokonaisuus muodostuu Viiden tähden keskustan ja Hiedanrannan kehitysohjelmien elinvoima- ja osaamislautakunnan alaisesta toiminnasta. Kehitysohjelmat ovat valtuustoon nähden ohjelmittain sitovia. Kehitysohjelmat perustuvat kaupunkistrategiaan ja ne toteutetaan kaupunginhallituksen ohjauksessa. Kehitysohjelmista esitetään tarkemmat ohjelmakohtaiset kuvaukset talousarviokirjassa.

Käyttötalous, 1 000 euroa	Muutettu TA 2022	TA 2023
Toimintatulot	222	336
Toimintamenot	-5 259	-5 375
Toimintakate	-5 037	-5 039

ASUNTO- JA KIINTEISTÖLAUTAKUNTA

Lautakunta vastaa asunto- ja maapolitiikan valmistelusta ja toteutuksesta sekä kaupungin tilaomaisuuden hallinnasta kaupunkistrategian tavoitteiden mukaisesti. Asuntopolitiikan osalta lautakunta vastaa lisäksi edunvalvonnasta ja asumisen kehittämisestä. Lautakunta huolehtii asuntolainsäädännön ja siihen liittyvien säännösten mukaisista viranomais tehtävistä ja käyttää näissä asioissa viranomaiselle kuuluvaa ratkaisuvalltaa. Maapolitiikan osalta lautakunta vastaa lisäksi kaupungin maaomaisuuden kehittämisestä, maanomistajan tavoitteiden asettamisesta ja kaupungin maa- ja vesialueiden sekä tilaomaisuuden edunvalvonnasta. Asunto- ja kiinteistölautakunnan alaisuudessa Tredu on vastannut toimintaansa varten Tredu Kiinteistöt Oy:ltä tai muilta toimijoilta vuokratuista tiloista ja niiden ylläpidon järjestämisestä lautakunnan 21.8.2019 § 106 tekemän päätöksen mukaisesti. Elinvoiman ja kilpailukyvyn palvelualueen organisaatiossa asunto- ja kiinteistölautakunnan järjestämät palvelut kuuluvat kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka -palveluryhmään ja kaupunginhallituksen ohjauksessa toimiviin viiden tähden keskustan ja Hiedanrannan kehitysohjelmiin.

Toimintaympäristön muutokset

Tamperelaisia oli heinäkuun 2022 lopussa 245 439 ja kasvua edelliseen vuoteen on ollut 1 216 asukasta. Rakennuslupia myönnettiin vuoden 2022 en-

simmäisen puoliskon aikana, kesäkuun 2022 loppuun mennessä, 1935 asunnolle, kun vuoden 2021 ensimmäisen puoliskon aikana rakennuslupia myönnettiin 3314 asunnolle. Vuoden 2022 ensimmäisen vuosipuolikkaan aikana käynnistyi 1746 uuden asunnon rakentaminen, kun vuoden 2021 ensimmäisen vuosipuolikkaan aikana käynnistyi 2984 uuden asunnon rakentaminen. Asuntoja valmistui vuoden 2022 ensimmäisellä puoliskolla 2213 asuntoa, kun vuoden 2021 ensimmäisellä vuosipuoliskolla valmistui 1005 asuntoa. Heinäkuun 2022 loppuun mennessä oli aloitettu 375 kohtuuhintaisen vuokra-asunnon rakentaminen. Uusia asumisoikeusasuntoja ei aloitettu tammiheinäkuussa 2022. Heinäkuun loppuun mennessä oli valmistunut 340 kohtuuhintaista vuokra-asuntoa ja 39 asumisoikeusasuntoa.

Korona ja Ukrainan sota ovat vaikeuttaneet rakennustuotteiden saatavuutta, ja tuotteiden saatavuus ja hinnat ovat vaikeasti ennustettavissa. Kohonnut inflaatio sekä korkojen nousu hillitsevät omistusasunnon vaihtoa harkitsevien toimimista. Merkittävimpiin kasvukeskuksiin, kuten Tampereelle, on viimeisten muutaman vuoden aikana valmistunut poikkeuksellisen paljon vapaarahoitteisia vuokra-asuntoja. Tällä hetkellä Tampereella on monenlaisien omistajatahojen tarjoamia vuokra-asuntoja aiempia vuosia huomattavasti enemmän, mikä alkanee hillitä sijoitusasuntojen tuotantoa. Tampereella sekä

vapaarahoitteinen että valtion tukema asuntotuotanto jatkuvat vuoden 2022 vahvana, perustuen vuonna 2021 aloitettujen asuntojen rakentamisen poikkeuksellisen suureen määrään (5464 asuntaloitusta).

Vuonna 2021 hyväksytty lakiesitys sosiaali- ja terveystalouden järjestämisen siirtymisestä hyvinvointialueille on käynnistänyt muutoksen myös palvelutilojen osalta. Kaupunki on valmistellut vuonna 2022 kahden sote-kiinteistön sisältävän portfolion myyntiä. Myynnillä kaupungin on tarkoitus irtautua sote-kiinteistöjen omistamisesta ja kohdentaa myynnistä saatavat tulot kaupungin järjestämisvastuulle jäävien palveluiden investointeihin mm. koulut ja päiväkodit sekä kulttuuri- ja liikuntatilat. Edellä kerrottujen myyntien jälkeen jatketaan vuonna 2023 selvitystä siitä, kuinka siirtymäaikana voidaan hallitusti luopua jäljelle jäävistä sote-kiinteistöistä. Kaupunki on myös valmistautunut vuokraamaan omistukseensa jääviä tiloja hyvinvointialueelle hyvinvointialueudistukseen liittyvän vuokra-asetuksen mukaisesti.

Toiminnan tavoitteet

Vuoden 2023 talousarvio ja sen sisältämät vuosittaiset sitovat toiminnan tavoitteet perustuvat Tampereen strategiaan 2030 ja sen pohjana olevaan Anna-Kaisa Iksen pormestariohjelmaan. Asunto- ja kiinteistölautakunnalle kohdistuu vuonna 2023 yhteensä viisi sitovaa toiminnan tavoitetta.

Nro Talousarvion toiminnan tavoite 2023

5	Asuinalueiden kehittämistyön organisointi on tehty ja toiminta käynnistetty
6	Asunnottomuus kokonaisuutena on vähentynyt ja pitkäaikaisasunnottomuus on kääntynyt laskuun yhteistyössä sidosryhmien ¹ kanssa edelliseen vuoteen verrattuna
12	Asunto- ja maapolitiikan linjausten mukainen asuntotuotantotavoite 716 asuntoa toteutuu
13	Yhtiömuotoiseen asumiseen on asetettu haettavaksi avoimessa menettelyssä tai neuvottelumenettelyssä tontteja 100.000 km ²
39	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna

¹ Hyvinvointialue ja vuokra-asuntotoimijat

Tuottavuus

Tuottavuutta edistetään toimenpidekokonaisuuksilla, jotka tarkennetaan toimenpiteiksi vuosisuunnitelmassa: Palveluiden järjestämisessä lisätään digitalisaatiota ja sähköisen allekirjoituksen käyttöä laajennetaan. Palveluryhmän palvelujen ja prosessien kehittämistä jatketaan ja tässä työssä hyödynnetään monipuolisesti palvelumuotoilua.

Tuottavuutta mitataan talouden päämittareilla, jotka on suhteutettu asukasmäärään. Selittävät mittarit kuvaavat toimintoja, joilla on vaikutusta tuottavuuteen.

Tuottavuusmittarit	TP 2020	TP2021	Enn 2022	TA 2023
Päämittarit				
Käyttökustannukset, euroa/asukas	-571	-592	-635	-527
Työvoimakustannukset, euroa/asukas	-16	-17	-19	-17
Palveluhankinnat, euroa/asukas	-220	-221	-215	-198
Selittävät mittarit				
Tilatehokkuus (m2/htv)	11,6	11,1	9,1	9,1

Talous

Asunto- ja kiinteistölautakunnan toimintakate on 134,5 milj. euroa. Toimintatulot 220,0 milj. euroa muodostuvat pääosin tilaomaisuuden vuokratuotoista, maa-alueiden vuokratuotoista sekä maa-alueiden ja rakennusten pysyvien vastaavien myyntivoitoista. Pysyvien vastaavien myyntivoitot yhteensä 20,9 milj. euroa vähenevät kuluvan vuoden vuosisuunnitelmaan nähden 32,9 milj. euroa. Maksutuloihin kirjautuvat mm.

maankäyttösopimuskorvaukset. Toimintamenot ovat yhteensä 85,4 milj. euroa ja niihin sisältyvät mm. Tampereen Tilapalvelut Oy:ltä ostettavat tilojen ja kiinteistöjen hankejohtamis-, ylläpito- ja kunnossapitopalvelut. Vuoden 2023 alusta toimintansa aloittava hyvinvointialue vaikuttaa etenkin tilojen aiheuttamiin käyttö- ja pääomakuluihin sekä tiloista saataviin vuokratuloihin, jotka pienevät noin 30 milj. euroa.

ASUNTO- JA KIINTEISTÖLAUTAKUNTA

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2021	Muutettu TA 2022	TA 2023
Toimintatulot			
Myyntitulot	1 168	1 090	480
Maksutulot	13 845	1 518	1 966
Tuet ja avustukset	189	123	153
Vuokratulot	210 444	219 000	196 476
Muut toimintatulot	66 980	53 796	20 900
Toimintatulot yhteensä	292 627	275 527	219 974
Toimintamenot			
Henkilöstömenot	-4 039	-4 880	-4 147
Palvelujen ostot	-54 040	-53 052	-49 612
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-474	-388	-378
Avustukset	-100	-410	-420
Vuokramenot	-43 353	-52 185	-30 589
Muut toimintamenot	-294	-1 115	-287
Toimintamenot yhteensä	-102 301	-112 029	-85 432
Toimintakate	190 325	163 498	134 542
Rahoitustulot ja -menot	-17 558	-18 740	-15 125
Vuosikate	172 767	144 759	119 417
Poistot ja arvonalentumiset	-42 157	-41 218	-46 513
Tilikauden tulos	130 611	103 541	72 904

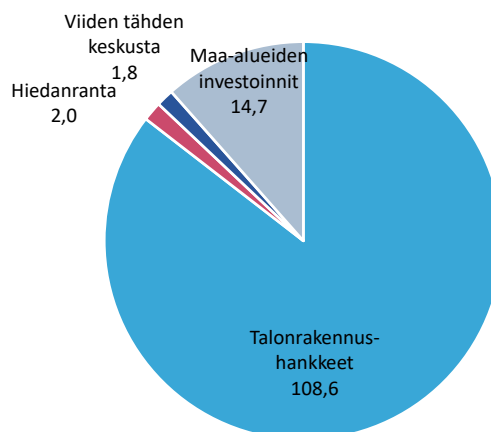
Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2021	Muutettu TA 2022	TA 2023
Investointimenot	-107 792	-164 204	-128 101
Rahoitusosuudet	547	293	1 000
Nettoinvestoinnit	-107 245	-163 911	-127 101
Pysyvien vastaavien luovutustulot	101 298	68 300	29 400

SITOVAT ERÄT

Käyttötalous (1 000 euroa)	Toiminta- tulot	Toiminta- menot	Toiminta- kate	Rahoitus- tuotot ja -kulut	Poistot ja arvonalen- tumiset	Tilikauden tulos
Asunto- ja kiinteistölautakunta, toimintakate (pl. erikseen sitovat erät)	219 975	-84 433	135 542	-15 125	-46 513	73 904
Hiedanranta-kehitysohjelma, toimintakate	0	-1 000	-1 000	0	0	-1 000

Investoinnit (1 000 euroa)	Investointi- menot	Rahoitus- osuudet	Netto- investoinnit
Asunto- ja kiinteistölautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	-14 660	0	-14 660
Talonrakennushankkeet (pl. Hiedanranta)	-109 641	1 000	-108 641
Viiden tähden keskusta-kehitysohjelma	-1 800	0	-1 800
Hiedanranta-kehitysohjelma	-2 000	0	-2 000

NETTOINVESTOINNIT 127,1 M€

Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka

Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka -palveluryhmän tehtäviä ovat kaupungin maa- ja asuntopolitiikan valmistelu ja toteutus, palvelutilaverkkojen suunnittelu yhteistyössä tiloissa toimivien palveluryhmien ja yksiköiden kanssa, luontovirkistykseen ja retkeilyyn tarkoitettujen alueiden kehittäminen ja ylläpito sekä osaltaan kaupungin tilaomaisuuden hallinta.

Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka -palveluryhmä toteuttaa osaltaan kaupungin väestönkasvun, asuinrakentamisen ja elinkeinoelämän sijoittumisen edellytyksiä. Lisäksi edistetään asuntotuotannon kilpailun syntymistä ja asumisen kohtuuhintaisuutta. Yhdessä muiden palvelualueiden kanssa laaditaan ja toteutetaan palveluiden, asumisen, liikenteen ja maankäytön toteuttamisen ja investointien pitkän aikavälin suunnitelman (PALM) -ohjelmaa.

Toiminnan painotukset ja keskeiset muutokset

Kaupunginvaltuusto hyväksyi asuntopolitiikan linjaukset kesäkuussa 2022. Linjausten toimeenpano jatkuu vuonna 2023.

Uutta asumista mahdollistetaan maankäytön kehittämiseen liittyvillä sopimuksilla sekä maanluovutuksella. Yritysten toimintaedellytyksiä parannetaan yritysalueita kehittämällä elinkeinoelämän tarpeisiin ja niin, että riittävä määrä yritystonttitarjontaa on olemassa.

Kaupungin maalta etsitään täydennysrakentamisaikkoja pientalorakentamiselle yhteensovittaen kestävä kehitys neljää eri ulottuvuutta (ekologinen, sosiaalinen, taloudellinen ja kulttuurinen ulottuvuus).

Kasvavassa kaupungissa huolehditaan lähivirkistysmahdollisuuksista ja retkeilyn viestinnän ja kohteiden kehittäminen on tärkeää.

Kaupungin tilankäytön tehostamista ja palvelutilaverkkojen kehittämistä toimialojen palveluverkkosuunnitelmien

pohjalta jatketaan asetettujen tavoitteiden mukaisesti yhteistyössä sivistys- ja kulttuuripalveluiden, lukiokoulutuksen ja konsernihallinnon kanssa. Palveluverkossa tarpeettomien ja valittujen sote-kohteiden realisointia jatketaan joko suoraan myyden tai rakennettua kiinteistöomaisuutta kehittämällä.

Vuonna 2023 on käynnissä noin 19 ison tilainvestoinnin tarveselvitys-, hankesuunnitelma- ja toteutussuunnitelma-vaihetta. Niiden suunnittelun yhteydessä lasketaan hankkeen hiilijalanjälki, hiilikädenjälki, elinkaarikustannukset ja investointikustannukset. Puurakentamisen edistäminen huomioidaan kaupungin talonrakennushankkeissa ja tontinluovutuksessa. Kaupungin palvelurakennusten talonrakennusinvestointeihin liittyen sekä osana kaikkea palveluryhmän työskentelyä toteutamme päivitettyä Hiili-neutraali Tampere 2030-tiekarttaa.

Maanomaisuuden investoinnit kohdentuvat vahvistuneiden asemakaavojen ja kaupungin sitoumusten mukaisiin johtosiirtoihin ja pilaantuneiden maiden puhdistamiseen sekä maan esirakentamisen kustannuksiin valikoiduilla alueilla. Johtosiirtoja toteutetaan vuonna 2023 mm. Hervannan pohjoisakselin alueella, Ratinan Voimakadun sekä Peltolammin hyvinvointikeskuksen alueella. Pilaantuneita maa-alueita puhdistetaan muun muassa Lakalaivan Sulkavuorella, Takojankadulla sekä raitiotien rakentamisen alueella.

Hyvinvointialue vastaa vuoden 2023 alusta sote-palveluista. Vuoden 2022 loppuun mennessä valmistuvat kaupungin ja hyvinvointialueen yhdyspintojen ja yhteistyörakenteiden kuvaukset sekä niitä koskevat yhteistyösopimukset, perustaksi vuoden 2023 alusta alkavalle yhteistyölle.

Vuoden 2022 aikana on valmisteltu Kaukajärven ja Annalan asuinalueiden kehittämistyön käynnistämistä Peltolammin-Multisillan asuinalueiden kehittämistyön päättyessä vuoden 2022 lopussa.

Kaikki palvelualueet ovat sitoutuneet olemaan mukana Kaukajärven ja Annalan asuinalueiden kehittämistyössä ja projektin toteutus käynnistyy 1.1.2023. Koordinoimme alueellista ja poikkihallinnollista sekä alueen toimijoiden ja asukkaiden kanssa tehtävää yhteiskehittämistä. Vuonna 2023 käynnistetään myös kaupunkitasoinen asuinalueiden kehittämistyön työryhmä ohjaamaan ja seuraamaan asuinalueiden kehittämistyötä sekä kehittämään toimintamallia alueellisen eriytymiskehityksen ehkäisemiseksi.

Kohdennamme työtämme asuntotuotannon monipuolistamiseksi, kohtuuhintaisen asuntotuotannon edellytysten varmistamiseksi sekä segregaatiokehityksen ehkäisemiseksi. Kaupunki edistää ikäihmisten monipuolisia asumisvaihtoehtoja ja yhteisöllistä asumista (KV). Erityisesti tuotamme asumisen tavoitteet asema-kaavoitusohjelmavaiheessa sekä asema-kaavahankkeiden suunnittelun pohjaksi. Työskentelemme myös vuonna 2023 pitkäaikaisasunnottomuuden poistamiseksi ja muun asunnottomuuden puolittamiseksi.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden tilojen vuokrasopimusten siirtyessä hyvinvointialueelle ja kaupungin jäädessä vuokrantajaksi vielä joidenkin tilojen osalta, kehitämme tilaomaisuuden hallintaa muutoksen edellyttämään suuntaan vahvistamalla asiakaspalvelua ja sopimusosaamista uusilla ja korvaavilla rekrytoinneilla. Tarpeettoman tilaomaisuuden realisointi jatkuu edelleen. Realisointeja toteutetaan joko kohteita suoraan myymällä tai kiinteistökehityksen kautta.

Vuonna 2023 palveluryhmässä jatketaan ja kehitetään edelleen asiakaskokemustiedon keräämistä palvelutoiminnan kehittämisen pohjaksi. Työntekijäkokemuksen parantamiseksi toteutetaan sovitut kehittämistoimenpiteet, uusiin tarpeisiin reagoidaan sekä varmistetaan henkilöstöresurssien ja osaamisen riittävyys.

Käyttötalous, 1 000 euroa	Muutettu TA 2022	TA 2023
Toimintatulot	275 527	219 974
Toimintamenot	-112 029	-85 432
Toimintakate	163 498	134 542

Investoinnit, 1 000 euroa	Muutettu TA 2022	TA 2023
Investointimenot	-164 204	-128 101
Rahoitusosuudet	293	1 000
Pys. vast. luovutustulot	68 300	29 400

TALONRAKENNUSHANKKEET VUOSINA 2023–2026 (1 000 EUROA)

Hankkeen nimi	Kust. arvio	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	Valmistumisvuosi
UUDIS- JA LISÄRAKENNUKSET						
VARHAISKASVATUS JA PERUSOPETUS						
Etelä-Hervannan koulun, päiväkodin ja suun terveydenhuollon uudisrakennus	33 960	10 600				2023
Ikurin päiväkoti ja koulu (puurakenteinen)	10 700	5 910				2023
Eteläpuiston päiväkoti ja koulu ja PMO sali	10 049	7 500	2 049			2024
Lamminpään koulun rakennus 2 uudisrakennus	10 454	3 200	6 954			2024
Ahvenisjärven (ent. Pohjois-Hervannan) koulun uudisrakennus	28 305	500	12 935	14 570		2025
Järvensivun päiväkoti ja koulu perusparannus ja laajennus	6 000			100	2 900	2027
Kalkun päiväkoti ja koulu	5 400			200	2 600	2027
Kanjonin päiväkoti ja koulu	11 000			300	5 350	2027
Takahuhti B koulu, v11-4 perusparannus ja päiväkodin laajennus	19 800		300	5 000	5 500	2027
Peltolammin hyvinvointikeskus uudisrakennus (koulu, päiväkoti, nuorisotilat ja kirjasto)	30 300		400	7 425	14 850	2027
Kaukajärven koulu, päiväkoti, nuorisotilat ja kirjasto perusparannus ja laajennus	29 795			400	12 000	2028
Viinikanlahden päiväkoti ja koulu (puurakenteinen)	9 000				300	2028
Messukylän (uusi) päiväkoti	8 260	7 332				2023
Tasanteen uusi päiväkoti (puurakenteinen)	8 070	5 506	2 364			2024
Tahmelan uusi päiväkoti	5 700	200	2 456	3 044		2025
Koivistonkylän päiväkoti	4 900		200	1 700	3 000	2026
KULTTUURI- JA VAPAA-AIKAPALVELUT						
Vapaa-aikapalvelut						
Tammelan stadion	34 000	14 780				2023
Kalevan liikuntapuiston huoltorakennus	1 500	50	1 450			2024
Kaupin pesäpallostadionin oheistilat	4 501	4 501				2024
Kaupin jalkapallo-olosuhteiden parantaminen (katsomo ja oheistilat)	4 084		4 084			2024
Hiedanrannan liikuntahalli ja nuorisotilat	10 000				200	2027
Uusi palloilu- ja liikuntahalli (korvaa Pynikin palloiluhalli)					200	2028
Kulttuuripalvelut						
Tampereen Taidemuseon laajennus	27 291			300	1 000	2027
MUUT KIINTEISTÖT						
TKL-Varikko - itäinen tukikohta	3 000				200	2027
KORJAUSHANKKEET						
VARHAISKASVATUS JA PERUSOPETUS						
Hyhkyn koulun rakennusten 1 ja 2 perusparannus	7 800	1 450				2023
Messukylän koulu / puurakennukset 2 ja 1 ja kivirakennus perusparannus	7 975	3 735				2023
Pynikintie 2 perusparannus	23 960	6 700				2023
Härmälän koulun ja kirjaston perusparannus	14 481	6 378	7 904			2024
Aleksanterin koulun (ruokalarakennus, puurakennus ja kivirakennus) perusparannus	12 200		200	2 000	1 100	2029
Harjun koulun rakennusten A, B ja C perusparannus	3 600		100	2 800	700	2026
Hatanpään koulun perusparannus	19 000		200	9 400	9 400	2026
Kissanmaan koulun perusparannus	13 510		7 350	5 960		2025
Lamminpään koulun rakennus 1 perusparannus	5 234		300	3 500	1 434	2026
Tammelan koulun, rakennus 2 uuden osan sisäilmaperustarvikkeiden perusparannus	20 410	400	2 000	10 406	7 604	2026
Koiviston koulun perusparannus (kivikoulu ja tiilikoulu)	11 800				200	2028
Kämmenniemen koulun perusparannus	12 500		200	6 000	6 300	2028

Hankkeen nimi	Kust. arvio	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	Valmistumisvuosi
Pyynikin koulun perusparannus	9 400				200	2028
Tammelan koulun perusparannus (rakennus 1)	11 995			200	400	2028
Raholan koulun perusparannus	10 800				200	2028
Päiväkotien ja koulurakennusten pienet hankkeet		3 500	3 500	3 500	3 500	
Hatanpään Jukolan perusparannus ja muutostyöt	6 880	200	2 440	4 240		2025
Päiväkotien perusparannukset		3 500	3 500	3 500	3 500	
LUKIOKOULUTUS						
Lyseon Lukion perusparannus ja laajennus	20 237	5 500	11 000	3 337		2025
Lukioiden pienet hankkeet		400	400	400	400	
KULTTUURI- JA VAPAA-AIKAPALVELUT						
Vapaa-aikapalvelut						
Hervannan jäähallin oheistilojen perusparannus	2 049	1 949				2023
Hervannan vapaa-aikakeskuksen V-rakennuksen perusparannus	11 440	2 500	8 540			2024
Rauhaniemen sauna	1 200		100	1 100		2025
Tesoman uimahallin perusparannus	4 200			200	2 000	2027
Hakametsän Sport-Campuksen kehittäminen	15 400				100	2028
Tampereen stadion (Ratina)	27 000				500	2029
Kirjastot ja kansalaisopistoyksikkö pienet hankkeet		500	500	500	500	
Tampere-talon korjaustyöt		400	400	400	400	
Liikuntapaikkojen ja nuorisotilojen perusparannukset / pienet hankkeet		3 000	3 000	3 000	3 000	
Kulttuuripalvelut						
Nekalan koulun sisäilmakorjaus ja muutos kulttuurin tiloiksi	12 250	400	9 450	2 300		2025
Tullikamari perusparannus	10 810		3 500	7 110		2025
De Gamlas Hem ja Kurila (PMO), perusparannus	5 500		100	3 500	1 900	2026
Kokoelmakeskus, perusparannus	17 885			300	8 091	2026
Tampereen Taidemuseon perusparannus	6 644				200	2029
Kulttuuri ja taide pienet hankkeet		1 000	1 000	1 000	1 000	
SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT						
Sosiaali- ja terveystalokorjausten pienet hankkeet		1 000	1 000	500	500	
KONSERNIHALLINTO						
Kauppahalli	11 000		300	4 000	5 000	2027
Rollikkahalli	10 000				300	2028
MUUT INVESTOINNIT						
Valmistuneiden kohteiden jälkityöt		400	400	400	400	
Sisäilmaolosuhdeinvestoinnit		3 000	3 000	3 000	3 000	
Muiden rakennusten sekä kaupunkikuvallisten kohteiden investoinnit		3 600	3 600	3 600	3 600	
Ensikertainen kalustaminen välivuokrauksessa		50	50	50	50	
Hiedanrannan Kartano	5 000			200	2 800	2027
TALONRAKENNUKSET YHT.		109 641	107 226	119 442	116 379	
Rahoitusosuudet		1 000				
TALONRAKENNUSHANKKEIDEN NETTOINVESTOINNIT		108 641	107 226	119 442	116 379	
TALONRAKENNUSHANKKEIDEN NETTOINVESTOINNIT, PL. HIEDANRANTA (sitova erä)		108 641	107 226	119 242	113 579	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		2 230	3 000	3 000	3 000	
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA YHTEENSÄ		106 411	104 226	116 442	113 379	

Hankkeen nimi	Kust. arvio	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	Valmis- tumis- vuosi
VUOKRAUKSELLA TAI MUULLA RAHOITUSMALLILLA TOTEUTETTAVAT HANKKEET						
Hiedanrannan hyvinvointikeskus (koulu ja päiväkoti)	34 100	100				2028
Kisapuiston uusi päiväkoti (vanhan Kisapuiston koulun ja päiväkodin paikalle)	9 657		9 657			2024
Lamminrahkan yhtenäiskoulu 1.vaihe (yhteishanke Kangasala)	10 405	10 405				2023
Lamminrahkan yhtenäiskoulu 2.vaihe (yhteishanke Kangasala)	3 634					2027
Ojalan päiväkoti ja koulu (puurakenteinen)	11 338		11 338			2024
Peltolammin hyvinvointikeskus (koulun liikuntatilat ja kirjastoauton tilat)	4 928					2027
Sara Hildénin taidemuseo	3 000				200	2026
TKL-Varikko - läntinen tukikohta	7 000		200	6 800		2025
Virastotalon laajennus ja perusparannus	50 235					2025

Vuoden 2023 hankkeiden perustelut

VARHAISKASVATUS JA PERUSOPETUS

Messukylän uusi päiväkot

Messukylän päiväkodin uudisrakennus rakennetaan Messukylän koulun välittömään läheisyyteen. Päiväkotitoimitetaan 160 lapselle. Lisäksi viereinen Messukylän koulu voi käyttää tiloja, mikäli alueen palveluntarve sitä vaatii. Hankkeelle oli suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2021-2022. Esitetään rakentamisrahaa vuodelle 2023.

Etelä-Hervannan koulun, päiväkodin ja suun terveydenhuollon uudisrakennus

Koulu kärsi sisäilmaongelmista ja koulu purettiin vuonna 2020. Koulurakennus korvataan uudella 1300 oppilaan (luokat 0-9) koulun ja 160 lapsen päiväkodin rakennuksella ja lisäksi rakennukseen keskitetään eteläisen alueen hammashoidon tilat. Hankkeelle oli rakentamisrahaa vuosille 2021-2022. Esitetään rakentamisrahaa vuodelle 2023.

Ikurin päiväkot ja koulu

Vanha Ikurin koulu ja samalla tontilla oleva Myllärin päiväkot sekä läheinen Länsi-Tesoman päiväkot korvataan uudella päiväkoti- ja koulurakennuksella. Päiväkotitoimitetaan kahdeksalle ryhmälle eli noin 160 lapselle ja koulu noin 150 oppilaalle (luokat 0-2 kaksisarjaisena). Hankkeelle oli rakentamisrahaa vuodelle 2022. Esitetään rakentamisrahaa vuodelle 2023.

Pyynikintie 2 perusparannus

Rakennus peruskorjataan koulujen väistötilakäyttöön, lukiokoulutuksen käyttöön sekä esittävän taiteen ilta-ikätyötiloiksi. Perusparannushankkeelle oli suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2021-2022. Esitetään rakentamisrahaa vuodelle 2023.

Hyhkyn koulun rakennusten 1 ja 2 perusparannus

Rakennukset kärsivät sisäilmaongelmasta ja tarvitsevat perusparannuksen. Samassa yhteydessä tehdään oppimisympäristöjen ja palveluverkkopäätösten edellyttämät muutostyöt. Päiväkotitoiminta kiinteistössä päättyy. Jatkossa rakennuksissa tulee toimimaan luokkien 0-4 koulu. Väistötilat sijaitsevat koulun viereisellä kentällä, koulu siirtyi etupainotteisesti tiloihin elokuussa 2020. Perusparannushankkeelle oli suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2020-2022 ja rakentamisrahaa esitetään vuodelle 2023.

Messukylän koulu / puurakennukset 2 ja 1 ja kivirakennus perusparannus

Koulurakennukset tarvitsevat perusparannuksen. Samassa yhteydessä tehdään oppimisympäristöjen kehityksen ja palveluverkkopäätösten edellyttämät muutostyöt. Koulussa on noin 350 oppilasta (luokat 0-6 kaksisarjaisena). Perusparannushankkeelle oli suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2020-2022. Rakentamisrahaa esitetään vuodelle 2023.

Lamminpään koulun rakennus 2

Heikkokuntoinen vanha koulurakennus korvataan tarve- ja hankesuunnitelman mukaisesti uudisrakennuksella. Rakennuksen 2 hankkeelle oli suunnittelurahaa vuosille 2021-2022. Esitetään rakentamisrahaa vuosille 2023-2024.

Tammelan koulu, rakennus 2 uuden osan sisäilma- ja perusparannus

Perusparannuksen yhteydessä tehdään oppimisympäristöjen kehityksen edellyttämiä tilamuutoksia. Esiselvitysvaiheessa on tutkittu myös rakennuksen korvaamista uudisrakennuksella. Toteutus edellyttää vireillä olevan asemakaavan vahvistumista. Suunnittelurahaa esitetään vuodelle 2023 sekä suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2024-2026.

Eteläpuiston päiväkot ja koulu ja PMO sali

Eteläpuiston päiväkotitoimitetaan 120 lapselle ja koulu (luokat 0-2) 150 lapselle. Päiväkodin salia käyttää myös Pirkanmaan musiikkiopisto (PMO) harjoitustilanaan iltaisin ja viikonloppuisin. Hankkeelle oli suunnittelurahaa vuodelle 2022. Hankkeelle esitetään rakentamisrahaa vuosille 2023-2024.

Ahvenisjärven (ent. Pohjois-Hervannan) koulun uudisrakennus

Vanha koulu on huonokuntoinen ja vaatisi kattavan perusparannuksen. Vanha koulu korvataan uudella 1100 oppilaan (luokat 0-9) koululla. Toteutuksen edellyttämä asemakaavamuutos on vireillä. Hankkeelle oli suunnittelurahaa vuodelle 2022 ja esitetään suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2023-2025.

Tasantien päiväkot (puurakenteinen)

Päiväkotitoimitettiin sisäilmaongelmien vuoksi väistötiloihin keväällä 2022 Olkahisen koulun tontilla sijaitsevaan siirtokelpoiseen rakennukseen. Päiväkotirakennus toteutetaan puurakenteisena. Päiväkotitoimitetaan 140 lapselle. Hankkeelle oli suunnitteluraha vuodelle 2022 ja esitetään rakentamisrahaa vuosille 2023-2024.

Tahmelan päiväkot

Päiväkotitoimitettiin sisäilmaongelmien vuoksi väistötiloihin syksyllä 2022 Hyhkyn koulun tontilla sijaitsevaan siirtokelpoiseen rakennukseen. Nykyinen rakennus korvataan uudella puurakenteisella päiväkodilla. Päiväkotitoimitetaan 100 lapselle. Hankkeelle esitetään suunnitteluraha vuodelle 2023 ja rakentamisrahaa vuosille 2024-2025.

Päiväkotien perusparannus

Päiväkotitiloissa uudistetaan vanhaa tekniikkaa ja parannetaan olosuhteita. Kohteita perusparannetaan palveluverkon ja rakennusten teknisen kunnon

perusteella. Hankkeiden toteutus pyritään ajoittamaan siten, että päiväkotien toiminta siirtyisi pääosin olemassa oleviin vapaisiin väistötiloihin. Lisäksi määrärahaa käytetään tulevien perusparannuksien suunnitteluun. Vuonna 2023 valmistuu Leinolan perusparannus ja Raholan päiväkodin perusparannus käynnistyy. Raholan päiväkotihanke valmistuu vuonna 2024. Vuosina 2024-2029 toteutetaan Helapuiston, Turtolan, Majalanpuiston päiväkodin, Hennerin leikkipuiston sekä Jussinkylän päiväkodin perusparannushankkeet.

Päiväkotien ja koulurakennusten pienet hankkeet

Määrärahaa käytetään kasvatuksen ja opetuksen tilojen käyttäjälähtöisiin ja rakennuksen sisäilman ja kunnon parantamiseen tähtääviin hankkeisiin. Tällaisia voivat olla esimerkiksi tilamuu- tokset, osittaiset perusparannukset (esimerkiksi pihat, rakenteet, tekniset järjestelmät), turvallisuutta ja sisäilma- olosuhteita parantavat hankkeet.

LUKIOKOULUTUS

Lyseon Lukion perusparannus

Perusparannuksen yhteydessä tehdään tarpeellisia tilamutoksia rakennuksen suojeluvarvot huomioiden. Tilat suunnitellaan nykymuotoisen lukio- opetuksen tarpeisiin ja niiden käytettävyyttä sekä esteettömyyttä parannetaan. Hankkeelle oli suunnittelurahaa vuodelle 2022. Hankkeelle esitetään suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2023–2025.

Lukioiden pienet hankkeet

Määrärahaa käytetään lukioiden tilojen pieniin perusparannus- ja muutostöihin erillisen vuosisuunnitelman mukaan.

KULTTUURI- JA VAPAA- AIKAPALVELUT

Kaupin pesäpallostadionin oheistilat

Kaupin pesäpallo- ja hiihtostadionin rakentamisen ensimmäinen vaihe on

valmistunut ja otettu käyttöön kesällä 2022. Oheistilat toteutetaan toisessa rakennusvaiheessa. Hankkeelle esitetään rakentamisrahaa vuodelle 2023.

Tammelan stadion

Tammelan stadion suunnitellaan siten, että se täyttää kansainvälisten jalkapallo-otteluiden vaatimukset olosuhteiltaan ja varustukseltaan. Asemakaavassa olevien asuntorakentamiseen tarkoitettujen tonttien luovutus edellyttää stadionin toteuttamista samanaikaisesti. Toteutussuunnitelma hyväksyttiin toukokuussa 2021. Hankkeelle oli suunnitteluraha vuodelle 2020 ja rakentamisrahaa vuosille 2021-2022. Esitetään rakentamisrahaa vuodelle 2023.

Nekalan koulun sisäilmakorjaus ja muutos kulttuurin tiloiksi

Rakennus kärsii sisäilmaongelmista. Keväällä 2021 valmistuneessa kulttuuritilaselvityksessä on linjattu, että rakennus muutetaan erilaisten kulttuurin toimijoiden tiloiksi. Samalla toteutetaan tarvittavat sisäilmakorjaukset. Suunnittelurahaa oli vuodelle 2022. Esitetään suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2023–2025.

Hervannan vapaa- aikakeskuksen perusparannus (V-rakennus)

Perusparannuksen lisäksi rakennukseen on suunniteltu toiminnallisia parannuksia tehostamaan tilankäyttöä. Hankkeelle oli suunnittelurahaa vuonna 2022. Rakentamisrahaa esitetään vuosille 2023–2024.

Kalevan liikuntapuiston huoltorakennus

Kalevan liikuntapuistoon valmistui tekojäärata luistelukäyttöön vuonna 2020. Nykyinen huonokuntoinen huoltorakennus on purettu. Uusi huoltorakennus on suunniteltu toteutettavan vuonna 2024. Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2023 ja rakentamisrahaa vuodelle 2024.

Hervannan jäähallin oheistilojen perusparannus

Pukuhuone- ja varastotilat ovat huonokuntoiset. Lisäksi nykyinen jääkoneen säilytyspaikka on todettu turvallisuusriskiksi. Hankkeessa tilat rakennetaan uudelleen ja jääkoneen sijoituspaikka muutetaan. Hankkeelle oli suunnitteluraha vuodelle 2022. Esitetään rakentamisrahaa vuodelle 2023.

Tampere-talon korjaustyöt

Tampere-talon toiminnan kannalta välttämättömiin korvausinvestointeihin sekä pieniin toiminnallisiin muutoksiin varataan vuosittain 400 000 euroa. Julkisivun, salaojen ja talotekniikan laajempia perusparannustarpeita on kartoitettu vuosina 2021 – 2022 kuntotutkimuksella ja esiselvityksillä.

Kulttuuri- ja taide pienet hankkeet

Määrärahaa käytetään kulttuuri- ja taidarakennusten sekä kansalaisopiston perusparannus- ja muutostöihin erillisen vuosisuunnitelman mukaan.

Kirjastot ja kansalaisopistoyksikkö pienet hankkeet

Määrärahaa käytetään kirjastojen ja kansalaisopistoyksikköiden tilojen pieniin perusparannus- ja muutostöihin erillisen vuosisuunnitelman mukaan.

Liikuntapaikkojen ja nuorisotilojen perusparannukset / pienet hankkeet

Määrärahaa käytetään kaupungin omistuksessa olevien liikuntatilojen ja nuorisotilojen peruskorjauksiin. Vuosien 2023-2025 aikana toteutetaan ainakin Pyynikin uimarannan uusi huoltorakennus, Vuoreksen kentän kone- ja kalustohalli, Pyynikin palloiluhallin toiminnan jatkuvuuden turvaava puku- ja pesutilojen saneeraus ja Kaupin urheilupuiston huoltorakennus A:n perusparannus. Myös Koulukadun kentän katsomorakennuksen julkisivujen peruskorjaus ja muutama uimarantojen ja urheilukenttien huoltorakennus (uu-

disrakennuksia) on työlliställä. Määrärahaa käytetään myös liikunta- ja vapaa-aikarakennusten ja nuorisotoimen käytössä olevien rakennusten pieniin perusparannus- ja muutostöihin erillisen vuosisuunnitelman mukaan. Määrärahasta kohdistetaan 0,2 milj. euroa erityisesti uimarantojen rakennusten uusimiseen ja perusparannukseen erillisen suunnitelman mukaan.

KONSERNIHALLINTO

Sisäilmaolosuhde-investoinnit

Määräraha käytetään rakennusten sisäilmaongelmia aiheuttavien teknisten ja rakenteellisten ongelmien korjaamiseen kohteissa, joissa ei tehdä muita perusparannustöitä. Määräraha mahdollistaa toiminnan edellyttämien sisäilmaolosuhteiden parantamisen ja kiinteistöjen teknisten ja rakenteellisten ongelmien hoitamisen.

Valmistuneiden kohteiden jälkityöt

Määrärahalla hoidetaan edellisinä vuosina valmistuneiden kohteiden jälkitöitä, kuten pihatyöt ja valmistuneissa kohteissa todettuja käyttöä haittaavia puutteita.

MUUT KIINTEISTÖT

**Muiden rakennusten
kiinteistö- ja laiteinvestoinnit
sekä kaupunkikuvallisten
kohteiden investoinnit**

Määrärahaa käytetään kaupungin omistuksessa olevien ja kaupungin konsernin ulkopuolelle vuokrattujen tilojen investointeihin vuokrauksen ja vuokratuottojen mahdollistamiseksi sekä kaupunkikuvallisesti tärkeiden kohteiden investointeihin (piiput ja muut maamerkit. Määrärahalla toteutetaan liikelaitosten pieniä perusrannus- ja korjausinvestointeja ja toiminnan edellyttämiä muutoksia sekä palvelukäyttöön vuokrattujen kohteiden yhteiskäytössä olevien tilojen kalustamista silloin, kun niitä ei ole sisällytetty muihin määrärahoihin. Lisäksi määrärahaa käytetään kehitettävien ja realisoitavien kiinteistöjen kehityskustannuksiin.

ENSIKERTAINEN KALUSTAMINEN VUOKRAUKSELLA TAI MUULLA RAHOITUS- MALLILLA TOTEUTETTAVISSA HANKKEISSA

Määrärahaa käytetään ulkopuoliselta kiinteistönomistajalta vuokrattujen tai muulla kuin investointimäärä-rahalla toteutettujen hankkeiden käyttäjäläh-töisiin investointeihin, joita ei sisällytetä vuokra- tai rahoitussopimukseen.

Sosiaali- ja terveystalouden pienet hankkeet

Määräraha käytetään sosiaali- ja terveystoimen toimitilojen pieniin perusparannus- ja muutostöihin sekä toiminnan edellyttämiin toiminnallisiin muutoksiin erillisen vuosisuunnitelman mukaan.

TULOT

Talonrakennushankkeiden tulot muodostuvat Tammelan Stadionille budjetoidusta opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämästä valtionavustuksesta ja Uefan HatTrick investointiavustuksesta. Investointeja rahoitetaan myymällä tarpeettomaksi käynnyttä kiinteistö- ja tilaomaisuutta.

Taloussuunnitelmakauden 2024–2026 hankkeiden perustelut

VARHAISKASVATUS JA PERUSOPETUS

Kissanmaan koulun perusparannus

Perusparannuksen yhteydessä tehdään oppimisympäristöjen kehityksen ja palveluverkkopäätösten edellyttämät muutostyöt. Koulun nykyinen oppilasmäärä on noin 350 (luokat 0–6 kaksisarjaisena). Perusparannuksen jälkeen rakennuksen kokonaiskapasiteetti tulee olemaan noin 550 oppilasta. Perusparannushankkeelle oli suunnittelurahaa vuodelle 2022 ja rakentamisrahaa esitetään vuosille 2024–2025.

Kalkun päiväkotia ja koulu

Kalkun heikkokuntainen koulurakennus on päätetty korvata uudella päiväkoti- ja koulurakennuksella. Päiväkoti mitoitetaan neljälle ryhmälle eli noin 80 lapselle ja koulu noin 75 oppilaalle (luokat 0–2 yksisarjaisena). Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2025 ja rakentamisrahaa vuosille 2026–2027.

Koivistonkylän päiväkotia

Koivistonkylän päiväkotia mitoitetaan 100 lapselle. Hanke edellyttää poikkeamislupaa tai asemakaavamuutosta. Valmisteluvaiheessa tutkitaan myös vanhan rakennuksen korvaamista uu-

disrakennuksella. Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2024 ja rakentamisrahaa 2025-2026.

Lamminpään koulun rakennus 1 perusparannus

Perusparannuksen yhteydessä tehdään oppimisympäristöjen kehityksen edellyttämät muutostyöt. Tulevaisuudessa koulu (rakennus 1 ja 2) tulee olemaan kolmesarjainen luokkien 0–6 koulu, jossa oppilasmäärä on noin 525 oppilasta. Rakennus mitoitetaan noin 300 oppilaalle. Perusparannushankkeelle esitetään suunnittelu- ja rakentamismisrahaa vuosille 2024–2026.

Tammelan koulun rakennus 1 perusparannus

Koulurakennuksen perusparannuksen yhteydessä tehdään oppimisympäristöjen kehityksen edellyttämät muutostyöt. Hankkeen asemakaava on vireillä. Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuosille 2025–2026 ja rakentamisrahaa vuosille 2027–2028.

Harjun koulun rakennusten A, B ja C perusparannus

Perusparannuksen yhteydessä tehdään oppimisympäristöjen kehityksen edellyttämät muutostyöt. Perusparannettavissa koulurakennuksissa on tilat noin 200 oppilaalle (luokat 0–6). Perusparannushankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2024 ja rakentamisrahaa vuosille 2025–2026.

Hatanpään koulun perusparannus

Perusparannuksen yhteydessä tehdään oppimisympäristöjen kehityksen edellyttämät muutostyöt. Perusparannettavassa koulurakennuksessa on tilat noin 570 oppilaalle (luokat 0–9). Perusparannushankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2024 ja rakentamisrahaa vuosille 2025–2026.

Aleksanterin koulun (ruokalarakennus, puurakennus ja kivirakennus) perusparannus

Perusparannuksen yhteydessä tehdään oppimisympäristöjen kehityksen edellyttämät muutostyöt. Perusparannushankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2024 ja rakentamisrahaa vuosille 2025–2028.

Kaukajärven koulu, päiväkotiki, nuorisotilat ja kirjasto perusparannus ja laajennus

Kaukajärven koulu perusparannetaan ja laajennetaan. Kouluun suunnitellaan tilat 1300 oppilaalle ja päiväkotiki mitoitetaan 160 lapselle, lisäksi rakennukseen sijoittuvat uusi alueen kirjasto ja nuorisotilat. Valmistumisen jälkeen luovutaan vanhasta Annalan koulusta, Juvan päiväkodista ja Kaukajärven kirjastosta.

Hanke edellyttää asemakaavamuutosta. Valmisteluvaiheessa tutkitaan myös vanhan rakennuksen korvaamista uudisrakennuksella. Hankkeelle esitetään suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2025–2028.

Takahuhti B koulu, vl1-4 perusparannus ja päiväkodin laajennus

Koulurakennus tarvitsee perusparannuksen. Koulurakennuksen yhteyteen rakennetaan uusi 300 lapsen päiväkotiki koulun laajennusosana. Hankkeen valmistumisen jälkeen luovutaan Pappilan, Takahuhtin ja Ankkarin päiväkodeista. Hankkeen toteutus vaiheistetaan. Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2024 ja rakentamisrahaa vuosille 2025–2027.

Viinikanlahden päiväkotiki ja koulu

Viinikanlahden päiväkodin ja koulun uudisrakennus rakennetaan uudelle asemakaavoitettavalle alueelle. Päiväkotiki mitoitetaan 160 lapselle ja koulun esi- ja alkuopetuksen (luokat 0–2) tilat toteutetaan kaksisarjaisena. Suunnitteluvaiheessa tutkitaan myös mahdollisuutta toteuttaa alueen yhteiskäyttöiset liikuntatilat rakennuksen yhteyteen. Liikuntatilat eivät ole investoinnissa mukana. Kohteen edellyttämä asemakaava on vireillä. Suunnittelu- ja rakentamisrahaa esitetään vuosille 2026–2028.

Järvensivun koulu ja päiväkotiki perusparannus ja laajennus

Koulu on suljettu sisäilmaongelmien vuoksi. Palveluverkkosuunnitelman mukaan koulu muutetaan 120 lapsen päiväkodiksi ja koulu 1-sarjaisena, eli noin 75 oppilasta. Valmisteluvaiheessa tutkitaan ensisijaisesti ratkaisua, jossa päiväkodin tilat sijoitetaan uudisrakennukseen ja osa nykyisistä rakennuksista perusparannetaan. Hankkeelle esitetään suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2025–2027.

Kanjonin päiväkotiki ja koulu

Palveluverkkosuunnitelman mukaan huonokuntoiset rakennukset korva-

taan uudisrakennuksella. Uusi päiväkotiki mitoitetaan 160 lapselle ja koulun esi- ja alkuopetuksen (luokat 0–2) tilat toteutetaan kaksisarjaisena eli noin 150 oppilaalle. Hankkeelle esitetään suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2025–2027.

Kämmenniemen koulun perusparannus

Perusparannuksen yhteydessä tehdään oppimisympäristöjen kehityksen edellyttämät muutostyöt. Perusparannettavassa koulurakennuksessa on oppilaita noin 414 (luokat 0–9), kirjasto ja nuorisotilat. Perusparannushankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2024 ja rakentamisrahaa vuosille 2025–2026.

Hatanpään Jukolan perusparannus ja muutostyöt

Palveluverkkosuunnitelman mukaan alueella on tarve 120 lapsen päiväkodille. Jukolan rakennukseen suunnitellaan lisäksi tiloja eri toimijoille. Asemakaavalla suojellun rakennuksen käyttöönotto edellyttää kohteen perusparannusta. Hankkeelle esitetään suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2023–2025.

Koiviston koulun perusparannus (kivikoulu ja tiilikoulu)

Perusparannuksen yhteydessä tehdään oppimisympäristöjen kehityksen edellyttämät muutostyöt. Perusparannettavissa koulurakennuksissa on tilat noin 480 oppilaalle (luokat 0–6). Perusparannushankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2026 ja rakentamisrahaa vuosille 2027–2028.

Pyynikin koulun perusparannus

Perusparannuksen yhteydessä tehdään oppimisympäristöjen kehityksen edellyttämät muutostyöt. Perusparannettavissa koulurakennuksissa on tilat noin 435 oppilaalle (luokat 0–6). Perusparannushankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2026 ja rakentamisrahaa vuosille 2027–2028.

Peltolammin hyvinvointikeskus (koulu, päiväkot, nuorisotilat ja kirjasto)

Alueen yleissuunnitelman ja palveluverkkosuunnitelman mukaisesti toteutetaan uusi Peltolammin ja Multi-sillan aluetta palveleva hyvinvointikeskus. Hyvinvointikeskukseen sijoittuu alueen uusi koulu ja päiväkot, nuorisotilat ja kirjasto. Hankkeen edellyttämä kaavamuutos on vireillä. Hyvinvointikeskus muodostuu kahdesta erillisestä rakennuksesta, joiden välille toteutetaan lämmin kulkuyhteys. Katso kohde Peltolammin hyvinvointikeskus (liikunta- ja kirjastoauton tilat). Molempien osien toteutusaikataulu yhteensovitetaan siten, että ne ovat käyttöönotettavissa samanaikaisesti. Nykyinen Peltolammin koulutontti tullaan kaavoittamaan uudelleen asuinkäyttöön. Hankkeelle esitetään suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2024–2027.

KULTTUURI- JA VAPAA-AIKAPALVELUT

De Gamlas Hem ja Kurila (PMO), perusparannus

Rakennukset ovat perusparannuksen tarpeessa. Perusparannusten yhteydessä tehdään asemakaavan ja suojeluarvojen mahdollistamissa rajoissa tarpeellisia tilamuutoksia sekä lisätään tilojen käytettävyyttä ja parannetaan esteettömyyttä. Suunnitelman mukaan musiikkiopisto hyödyntää samalle tontille rakennettavaa uutta Eteläpuiston päiväkotia ja koulua väistötiloina rakennustöiden ajan. Hankkeelle esitetään suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2024–2026.

Tullikamari

Tullikamari on laajan peruskorjauksen tarpeessa. Vesikatko edellyttää uusimista ja samassa yhteydessä tulee tehtäväksi useita rakennuksen toiminnan kannalta välttämättömiä korjauksia. Hankkeelle oli suunnittelurahaa vuodelle 2022. Esitetään rakentamisrahaa vuosille 2024–2025.

Kokoelmakeskus

Tampereen museoiden kokoelmien säilytys on keskitetty Ruskossa sijaitsevaan Kokoelmakeskukseen. Perusparannuksessa korjataan kosteusvaurioituneet rakenteet ja uusitaan talotekniset järjestelmät niiltä osin kuin niitä ei ole uusittu edellisessä peruskorjauksessa. Tarveselvityksessä selvitetään Tampereen museoiden tarvitsema olosuhdesäädellyn varastotilan määrä. Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2025 ja rakentamisrahaa vuosille 2026–2028.

Tampereen taidemuseon laajennus

Tampereen kaupunki järjesti vuonna 2018 Tampereen taidemuseon laajentamisen suunnittelusta sekä Pyyntikintorin ja museota ympäröivän alueen kehittämisestä yleisen kansainvälisen kilpailun. Museon lisärakentamisen kustannuksia on tarkoitus kattaa alueelle kaavoitettavan rakennusoikeuden myynnillä. Alueella on käynnistynyt asemakaavamuutos, jolla mahdollistetaan museon laajennuksen toteuttaminen voittaneen kilpailuehdotuksen pohjalta sekä alueen tuleva täydennysrakentaminen. Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuosille 2025–2026 ja rakentamisrahaa vuosille 2027–2029.

Tampereen taidemuseon perusparannus

Tampereen taidemuseon arkkitehtuurikilpailun voittaneessa suunnitelmassa on suunniteltu laajennus (uudisrakennusosat) sekä taidemuseon olemassa olevat ja perusparannuksen tarpeessa olevat tilat kokonaisuutena. Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2026 ja rakentamisrahaa vuosille 2027–2029.

Kaupin jalkapallo-olosuhteiden parantaminen (katsomo ja oheistilat)

Jalkapallokentälle rakennetaan uusi katsomorakennus, johon sijoittuvat myös pukuhuoneet ja aputilat. Vanha huoltorakennus voidaan purkaa kat-

somon valmistuttua ja toteuttaa pysäköintialue uuden asemakaavan mukaisesti. Hankkeen asemakaava on vireillä. Hankkeelle esitetään suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuodelle 2024.

Tesoman uimahallin perusparannus

Rakennus on perusparannuksen tarpeessa. Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2025 ja rakentamisrahaa vuosille 2026–2027.

Kaukajärven soutu- ja melontastadion

Nykyiset toiminnan edellyttämät säilytys- ja muut toimintaan liittyvät tilat eivät ole riittävät ja ajanmukaisella tasolla. Osana toiminnan kehittämistä toteutetaan uudet tilat toiminnalle. Kohde edellyttää asemakaavamuutosta, suunnitelman mukaan kohde liitetään asemakaavaohjelmassa esitettyyn Kaukajärven pohjoisrannan asemakaavaan. Hankkeelle esitetään suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2026–2027.

Hiedanrannan liikuntahalli ja nuorisotilat

Hiedanrannan hyvinvointikeskuksen (koulu ja päiväkot) välittömään läheisyyteen toteutetaan koulua ja aluetta palveleva liikuntahalli ja nuorisotilat. Hanke edellyttää asemakaavamuutosta. Toteutuksen aikataulu yhteensovitetaan hyvinvointikeskuksen aikatauluun siten, että liikuntatilat ovat valmiit koulun valmistuessa. Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2026 ja rakentamisrahaa vuosille 2027–2028.

Rauhaniemen sauna

Rakennus on huonokuntoinen ja vaatii perusparannuksen. Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2024 ja rakentamisrahaa vuodelle 2025.

Hakametsän Sportcampuksen kehittäminen

Hakametsän alueen täydennysrakentamista ja toimintoja kehitetään Sport Campus-konseptikilpailun pohjalta laadittavalla asemakaavamuutoksella.

Hakametsän jäähalli säilyy jääurheilukäytössä, mutta hallin toimivuuden kehittämiseksi on tarpeen tehdä muutos- ja korjaustöitä. Hakametsän hallin suunnitteluun ja rakentamiseen on budjetoitu määrärahaa vuosille 2026–2028.

Uusi palloilu- ja liikuntahalli

Pyynikin palloiluhalli on huonokuntoinen ja vaatisi kattavan perusparannuksen. Tilat eivät vastaa kaikilta osin nykyisiä tarpeita. Tampereen kaupungin liikunnan palveluverkkosuunnitelman mukaisesti Pyynikin palloiluhallille esitetään korvaavaa vaihtoehtoa, joka palvelee kilpa- ja ammattiurheilua sekä huomioi alueelliset tarpeet. Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2026 ja rakentamisrahaa vuosille 2027–2028.

KONSERNIHALLINTO

Kauppahalli

Rakennus on huonokuntoinen ja vaatii perusparannuksen. Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2024 ja rakentamisrahaa vuosille 2025–2027.

Hiedanrannan Kartano

Rakennus on huonokuntoinen ja vaatii perusparannuksen. Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2025 ja rakentamisrahaa vuosille 2026–2027. Ennen perusparannusta selvitetään rakennuksen käyttömahdollisuudet palveluverkossa.

Tampereen kaupunkiliikenteen itäinen varikko

Kaupungin itäpuolelle on tarpeen sijoittaa pienempi tukivarikko, johon voidaan sijoittaa osa uudistuvista joukkoliikenteen ajoneuvoista. Sijainnille tutkitaan vaihtoehtoisia sijaintipaikkoja ja mahdollisuutta yhdistää muiden logistiikkatoimintojen kanssa. Itäiselle varikolle esitetään suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2026–2027.

Rolikkahalli

Rakennus on perusparannuksen tarpeessa. Ennen perusparannusta selvitetään rakennuksen käyttömahdollisuudet palveluverkossa. Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2026 ja rakentamisrahaa vuosille 2027–2028.

Vuokrauksella tai muulla rahoitusmallilla toteutettavat hankkeet

Seuraavat tilajärjestelyt toteutetaan vuokraamalla tai muulla rahoitusmallilla. Muilla rahoitusmallilla toteutettavien kohteiden investointisuunnitelmissa kuvataan hankkeen suuruutta ja ajoitusta. Hankkeiden käyttötalousvaikutukset voidaan arvioida sopimusneuvottelujen tarkentuessa.

Tampereen kaupunkiliikenteen läntinen varikko

Joukkoliikenteen sähköistyminen muuttaa varikkotoimintojen tarpeita. Tiloilta on esitetty ratkaisua kahdesta eri varikosta, joiden sijainnin ja toteutusmallin tutkiminen on kesken. Varikoiden laajuuteen vaikuttaa Nekalan nykyisen varikon käyttömahdollisuudet. Ensin toteutettavalle läntiselle varikolle esitetään suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2024–2025.

Virastotalon laajennus ja perusparannus

Kaupungin virastot keskitetään laajennuksen ja perusparannuksen jälkeen Virastotaloon ja luovutaan Frenckellis-tä. Virastotalon laajennuksen ja perus-

parannuksen toteuttaa Koy Tampereen Virastotalo. Rakennustyö on suunniteltu toteutettavaksi kahdessa vaiheessa, jotta ei tarvita erillisiä väistötiloja. Hanke suunnitellaan niin, että se mahdollistaa jatkossa myös lisärakentamista tontille. Tämä edellyttää lisää rakennusoikeutta ja asemakaavamuutosta.

Hiedanrannan koulu ja päiväkot

Palveluverkkosuunnitelman mukaisesti toteutetaan aluetta palveleva hyvinvointikeskus. Hyvinvointikeskukseen sijoittuu alueen uusi 1500 oppilaan koulu ja 200 lapsen päiväkot. Hanke edellyttää asemakaavamuutosta. Esi-selvitysvaiheessa tehdään selvitys toteutustavasta (elinkaarihanke tai oma investointi). Hyvinvointikeskuksen välittömään läheisyyteen toteutetaan Hiedanrannan liikuntahalli ja nuorisotilat. Molempien osien toteutusaikataulu yhteensovitetaan siten, että ne ovat käyttöönotettavissa samanaikaisesti. Toteutustavan selvitystyöhön ja tarveselvitykseen varataan suunnittelurahaa vuodelle 2023. Arvioitu valmistumisvuosi on 2028.

Lamminrahkan yhtenäiskoulu

Kangasala ja Tampere toteuttavat yhdessä Lamminrahkaan 3.–9.-vuosiluokkien yhtenäiskoulun. Yhtenäis-koulu rakennetaan kahdessa vaiheessa. Vuonna 2023 valmistuu kaupunkien yhdessä toteuttama 1. rakennusvaihe. Tilat rakennetaan 500:lle 3.–6. luokkien oppilaalle. Rakentamiskustannukset ja ylläpitokulut on sovittu jaettavan kaupunkien kesken oppilasmääräarvion perusteella eli Kangasalan osuus on 62,37 % (580:930) ja Tampereen 37,63 % (350:930). Hankkeen 1.vaihe valmistuu vuonna 2023. Toisen vaiheen valmistumisvuodeksi on arvioitu 2027.

Kisapuiston uusi päiväkot

Kisapuiston koulu suljettiin sisäilmaongelmien vuoksi vuonna 2017. Samalla tontilla sijaitseva noin 100 lapsen Kisapuiston päiväkot kärsi sisäilmaongelmista ja se suljettiin vuonna 2019. Rakennukset purettiin vuonna 2021. Suunnitelman mukaisesti toteutetaan noin 240 lapsen uusi päiväkotiyksikkö. Samassa yhteydessä luovutaan pienistä ja epätarkoituksenmukaisista päiväkodeista. Hankkeen valmistumisvuosi on 2024.

Ojalan päiväkotia ja koulu

Ojalan uusi puurakenteinen päiväkotia mitoitetaan 160 lapselle ja koulun esi- ja alkuopetuksen (luokat 0–2) tilat toteutetaan kaksisarjaisena. Hankkeen valmistumisvuodeksi on arvioitu 2024.

Sara Hildénin taidemuseo Finlaysonin alueelle

Alueella on käynnistynyt asemakaavamuutos, jolla mahdollistetaan Sara Hildénin taidemuseon laajennuksen toteuttaminen arkkitehtuurikilpailun voittaneen ehdotuksen pohjalta. Tampereen kaupunki, Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma ja Sara Hildénin Säätiö perustavat museora-

kennusta toteuttamaan ja omistamaan keskinäisen kiinteistöosakeyhtiön, joka vuokraa tilat Tampereen kaupungille Sara Hildénin taidemuseon käyttöön. Taidemuseon on arvioitu valmistuvan vuonna 2026. Investoinnin käynnistyttyä kaupunki lyhentää pääomainsa vuosittain noin 200 000 eurolla. Vanhasta museorakennuksesta luovutaan uuden valmistuessa.

Peltolammin hyvinvointikeskus (koulun liikunta- ja kirjastoauton tilat)

Alueen yleissuunnitelman ja palveluverkkosuunnitelman mukaisesti toteutetaan uusi Peltolammin ja Multi-sillan aluetta palveleva hyvinvointikeskus. Tä-

hän hyvinvointikeskuksen osaan sijoituu alueen koulua ja asukkaita palveleva liikuntasali sekä uudet kirjastoauton tilat. Hankkeen edellyttämä kaavamuu- tos on vireillä. Hyvinvointikeskus muodostuu kahdesta erillisestä rakennuksesta, joiden välille toteutetaan lämmin kulkuyhteys. Katso kohde Peltolammin hyvinvointikeskus (koulu, päiväkotia, nuorisotilat ja kirjasto). Molempien osien toteutusaikataulu yhteensovitet- taan, että ne ovat käyttöön otettavissa samanaikaisesti.

Hankkeen valmistumisvuodeksi on arvioitu 2027.

YHDYSKUNTALAUTAKUNTA

Yhdyskuntalautakunnan tehtävänä on järjestää kaupunkirakenteen kehittämistä kokonaisuutena, kaupunkisuunnittelua, rakentamista ja ylläpitoa koskevat palvelut sekä viranomaispalvelut. Lautakunta vastaa kestävän kaupunkikehityksen ja ympäristöpolitiikan linjausten ja sitoumusten koordinaatiosta, toimeenpanosta ja seurannasta. Lautakunnalle kuuluu liikenteen hallinta paitsi ympäristö- ja rakennusjaostolle sekä Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnalle kuuluvat tehtävät.

Jätehuoltolautakunnan 0,521 milj. euron toimintamenot sisältyvät yhdyskuntalautakunnan talousarvioon.

Toimintaympäristön muutokset

Venäjän käynnistämästä hyökkäyssodasta johtuva epävarmuus sekä energian ja rakentamisen kustannusten nousu heijastuvat voimakkaasti kaupunkiympäristön palvelualueen toimintaan. Infra-rakentamisen kustannusten kasvu yhdistettynä investointimäärärahojen pienenemiseen

tarkoittaa, että kaupunkiympäristön investointeja tulee priorisoida vielä aiempaakin tarkemmin. Epävarmuus näkyy myös yksityisessä rakentamisessa. Uusia asuntoja valmistui alkuvuoden 2022 aikana paljon, mutta rakennuslupia uusien asuntojen rakentamiseen myönnettiin selvästi vähemmän kuin edellisinä vuosina.

Tampereen väkiluku kasvoi alkuvuonna 2022 hieman aiempia vuosia hitaammin. Heinäkuun lopussa tamperelaisia oli 245 439. Kasvua vuoden takaiseen oli kuitenkin yli 1 200 asukasta. Kaupungin kestävää kasvua edistävää maankäyttöä kehitetään tulevana vuosina erityisesti nykyisellä ja tulevilla raitiotielinjoilla ja muilla joukkoliikennekäytävillä. Raitiotien rakentaminen kohti Lentävänniemeä jatkuu vuoteen 2024. Pirkkala-Linnainmaa -yhteysvälin hankesuunnitelma valmistuu alkuvuonna 2023 ja toteutussuunnitelun on määrä käynnistyä siten, että kaupunginvaltuusto voi päättää linjan toteuttamisesta vuoden 2024 lopussa.

Joukkoliikennejärjestelmän kehittäminen kytkeytyy tiiviisti kaupungin

ilmastotavoitteisiin. Tampereen asukaskohtaiset kasvihuonekasvupäästöt putosivat vuonna 2020 3,6 Co2-ekvivalentitonniin. Kasvihuonekaasupäästöjen väheneminen on kuitenkin viime vuosina ollut hidasta. Ilman merkittäviä toimia ja Hiilineutraali Tampere 2030 -ilmasto-ohjelman määrätietoisuutta toteuttamista tavoitteena olevaa hiilineutraaliutta ei saavuteta vuoteen 2030 mennessä. Valtuuston edellyttämä Aitolahden ja Teiskon haja-asutusalueen rantoja koskeva selvitys mahdollisista loma-asuntojen käyttö-tarkoituksen muutoksista vapaa-ajan käytöstä pysyvään asumiseen toteutetaan kuluva valtuustokauden aikana (KV).

Toiminnan tavoitteet

Vuoden 2023 talousarvio ja sen sisältämät vuosittaiset sitovat toiminnan tavoitteet perustuvat Tampereen strategiaan 2030 ja sen pohjana olevaan Anna-Kaisa Iksen pormestariohjelmaan. Yhdyskuntalautakunnalle kohdistuu vuonna 2023 yhteensä yhdeksän sitovaa toiminnan tavoitetta.

Nro Talousarvion toiminnan tavoite 2023

14	Asemakaavoituksella on mahdollistettu vuosittain 150 pientalon rakentaminen ¹
16	Kokemus vaikuttamismahdollisuuksista oman asuinalueen kehittämiseen on parantunut vuoteen 2021 verrattuna
21	80 % asemakaavoitetusta asuinalueesta sijoittuu joukkoliikennevyöhykkeille ja aluekeskuksiin
23	Liikkuminen kestäväillä kulkutavoilla on lisääntynyt edelliseen vuoteen verrattuna
24	Raitiotien ensimmäisen jatko-osuuden Pirkkala-Linnainmaa hankesuunnitelma on valmistunut päätöksentekoon ja toteutussuunnittelu käynnistynyt
25	Luonnon monimuotoisuutta kuvaavat seurantaindikaattorit on määritetty ja seuranta käynnistetty
29	Tyytyväisyys keskustan katujen ja yleisten alueiden kunnossapitoon on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna
30	Keskustan saavutettavuuden parantamiseen tähtäävä liikennejärjestelmäsuunnitelma on laadittu
39	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna

¹ Asunto- ja maapolitiikan linjausten mukainen tavoite vuosille 2022-2025 keskimäärin 150 tonttia vuodessa.

Tuottavuus

Tuottavuuden tavoitteet ja kehityksen seuranta laajennettiin vuonna 2021 lautakuntien alaiseen toimintaan. Tuottavuutta mitataan talouden päämittareilla, jotka on suhteutettu asukasmäärään. Selittävät mittarit kuvaavat toimintoja, joilla on vaikutusta tuottavuuteen. Tuottavuuden parantamiseksi palvelualueella on ollut käynnissä tuottavuus- ja tuloksellisuuspilotti, jossa

kehitetään tuottavuuden mittaamista, johtamista ja seuranta. Tavoitteena on saada aikaan mittareilla todennettavaa tuottavuusmuutosta. Koronapandemian aikana toteutettuja uusia toimintatapoja hyödynnetään digitalisaation edistämiseksi. Vuodesta 2024 eteenpäin tuottavuudelle ja palvelujen yksikkökustannusten kasvulle asetetaan tavoitteet kehysvaiheessa.

Tuottavuusmittarit	TP 2020	TP 2021	Enn 2022	TA 2023
Päämittarit				
Nettokustannukset, euroa/asukas	-109	-134	-171	-182
Käyttökustannukset, euroa/asukas	-401	-428	-485	-512
Työvoimakustannukset, euroa/asukas	-73	-75	-77	-81
Palveluhankinnat, euroa/asukas	-132	-135	-145	-141
Selittävät mittarit				
Työntekijäkokemus, QWL (max 100)	-	60,1	62,0	60,0
Sairauspoissaolot, %	2,6 %	2,2 %	2,8 %	2,8 %
Tilatehokkuus, htm2/henkilötyövuosi	14,8	13,9	14,4	13,4

Talous

Talousarvioesityksessä on huomioitu talousarviopohjaan tehtyjä tulojen lisäyksiä yhteensä 0,7 milj. euroa ja menojen lisäyksiä yhteensä 5,1 milj. euroa. Tuloja lisää muun muassa pysäköinninvalvonnan kattavuuden parantaminen uusilla ja muuttuneilla alueilla sekä asemakaavoituksen kaavoitustulot. Menojen lisäyksistä merkittävimpänä ovat raitiotien infra- ja hallintovastik-

keen maksamiseen varattu menojen 1,7 milj. euron lisäys, kunnossapidon tason varmistamiseen tehty 1,0 milj. euron lisäys (vuoden 2022 kehyspohjista) sekä kaupungin kasvun myötä aiheutuvasta palvelutarpeen kasvusta johtuvat menojen lisäykset. Lautakunnan palveluihin kohdistuvat kaupungin projektitoiminnan tulot ja menot on huomioitu.

YHDYSKUNTALAUTAKUNTA

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2021	Muutettu TA 2022	TA 2023
Toimintatulot			
Myyntitulot	10 615	11 385	11 008
Maksutulot	14 589	12 844	13 403
Tuet ja avustukset	1 721	1 426	815
Vuokratulot	1 121	648	1 063
Muut toimintatulot	4 550	4 025	4 235
Toimintatulot yhteensä	32 596	30 329	30 525
Valmistus omaan käyttöön	3 349	1 610	1 610
Toimintamenot			
Henkilöstömenot	-18 431	-18 990	-20 288
Palvelujen ostot	-36 424	-35 756	-36 871
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 224	-1 983	-1 931
Avustukset	-511	-244	-244
Vuokramenot	-10 772	-16 299	-18 321
Muut toimintamenot	-390	-43	-53
Toimintamenot yhteensä	-65 403	-71 706	-76 098
Toimintakate	-32 807	-41 377	-45 573
Rahoitustulot ja -menot	16	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	-39 171	-40 360	-52 000
Tilikauden tulos	-71 962	-81 737	-97 573
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	701	700	700
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-71 261	-81 037	-96 873

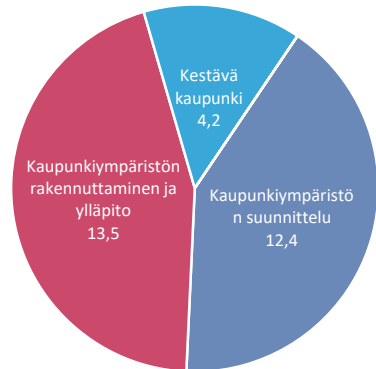
Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2021	Muutettu TA 2022	TA 2023
Investointimenot	-69 656	-72 130	-55 400
Rahoitusosuudet	3 049	0	3 450
Nettoinvestoinnit	-66 607	-72 130	-51 950

SITOVAT ERÄT

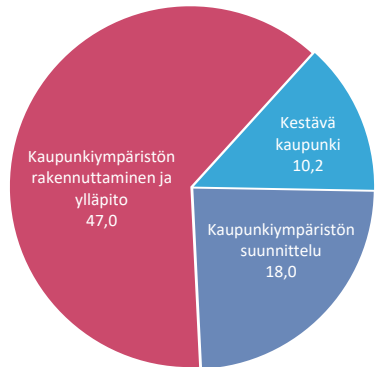
Käyttötalous (1 000 euroa)	Toimintatulot	Toimintamenot	Toimintakate
Yhdyskuntalautakunta, toimintakate (pl. erikseen sitovat erät)	30 525	-74 868	-44 343
Viiden tähden keskusta	0	-330	-330
Hiedanranta	0	-400	-400
Hiilineutraaleja tekoja	0	-500	-500

Investoinnit (1 000 euroa)	Investointimenot	Rahoitusosuudet	Nettoinvestoinnit
Yhdyskuntalautakunta, nettoinvestoinnit (pl. erikseen sitovat erät)	-49 960	3 450	-46 510
Viiden tähden keskusta, nettoinvestoinnit	-4 640	0	-4 640
Hiedanranta, nettoinvestoinnit	-800	0	-800

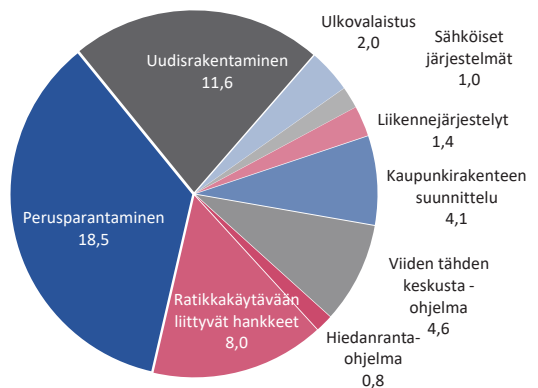
TOIMINTATULOT, 30,1 M€

TOIMINTAMENOT, 75,2 M€

INVESTOINNIT, 52,0 M€

Kaupunkiympäristön suunnittelu

Palvelukokonaisuuteen kuuluvat yleiskaavoitus, asemakaavoitus, liikennejärjestelmän suunnittelu, viheralueet ja hulevedet, rakennusvalvonta ja kiinteistönmuodostus.

Kaupunkisuunnittelussa luodaan fyysisen ympäristön osalta edellytykset palveluiden, asumisen ja elinkeinon rakentamiselle sekä näitä palvelevan yhdyskuntatekniikan, liikennejärjestelmän ja viheralueiden toteuttamiselle tasapainoisen ja kestävä ydyskuntarakenteen tavoitteiden mukaisesti.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Kaupungin kasvun jatkuessa vahvana kaupunkisuunnittelun avulla pitää varmistaa yhdyskuntarakenteen laadukas,

tasapainoinen ja kestävä kehitys kaupungissa. Kaavoituksen painopisteitä ja resurssien suuntaamista tehdään strategian, pormestariohjelman ja palvelusuunnitelman perusteella. Kaupunkiympäristön laatu korostuu erityisesti ihmisten hyvinvoinnin ja kaupungin pitovoiman kehittämisessä. Ilmastomuutokseen varautuminen ja luonnon monimuotoisuuden lisääminen sovitetaan laadukkaaseen kaupunkiympäristöön, mikä edellyttää kokeiluja ja uusia ratkaisuja. Edistetään kestävä kaupunkiliikkumisen suunnitelmassa (SUMP) määriteltyjä toimenpiteitä ja laaditaan keskustaa koskeva liikennejärjestelmäsuunnitelma osana käynnissä olevaa yleiskaavatyötä.

Hiedanrannan asemakaavoitus jatkuu muun muassa tehtaan, asuin-

kortteleiden ja liikennejärjestelyjen osalta yleissuunnitelman mukaisesti. Viinikanlahden alueen asemakaava laaditaan kansainvälisen ideakilpailun voittaneen ehdotuksen pohjalta. Laka-laivaan, yleiskaavan mukaiseen uuteen aluekeskukseen, suunnitellaan uutta monipuolista palvelukeskittymää ja asuinkortteleita.

Maankäytön hallinnan kokonaisprosessin digitalisaatio ja asiakaspalvelun laadun kehittäminen. Valmistaudutaan maankäyttö- ja rakentamislain digipykälien, RYTJ-lain ja rakentamislain voimaantuloon sekä siihen liittyvään tietomallipohjaiseen kaavoituksen ja rakennuslupakäsittelyyn. Asiakaspalvelun ja kaupunkilaisten kanssa käytävän vuoropuhelun laadun kehittämisen digitalisaatiota hyödyntämällä.

Käyttötalous, 1 000 euroa	Muutettu TA 2022	TA 2023
Toimintatulot	12 380	12 409
Toimintamenot *)	-16 995	-18 020
Toimintakate	-4 615	-5 611

*) Sisältyy vyörytysosuudet (Paikkatieto sekä Hallinto- ja talouspalvelut)

Investoinnit, 1 000 euroa	Muutettu TA 2022	TA 2023
Investointimenot	-1 880	-2 100

Kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja ylläpito

Palvelukokonaisuuteen kuuluvat katu- ja yleisten alueiden toteutussuunnittelu ja rakennuttaminen, kunnossapidon järjestäminen ja satamapalvelut. Kadut, aukiot, viheralueet ja satamat rakennetaan vuosisuunnitelman investointiohjelman mukaisesti. Tehtävänä on rakennuttaa kaava- ja viheralueohjelmia sekä peruskorjauksia toteuttavan investointiohjelman kohteet mahdollisimman edullisesti ja laadukkaasti hyödyntämällä tehokkaasti sekä kaupungin omia että yksityisiä palveluntuottajia. Yleisten alueiden rakentamisinvestoinnit teetetään hanketohtaisilla urakkasopimuksilla. Pal-

veluryhmän rakennuttaminen palvelee myös muiden palvelualueiden infra-rakentamisen johtamista. Palvelukokonaisuuteen kuuluvat lisäksi katutila- valvonta, pysäköinnin valvonta, eräät ajoneuvoihin liittyvät viranomaistehtävät sekä joukkoliikenteen lipuntarkastus.

Toimintaperiaatteina ovat olleet toiminnan turvallisuus, palvelun laatu, liikenteen sujuvuus sekä taloudellisuus. Toimintatapoja on kehitetty digitaalisten työmenetelmien avulla useissa palveluissa. Talousarviovuoden tavoitteena on kunnossapidon ja erityisesti puhtaanapidon tehostaminen.

Rakentamisen volyymi pienenee aikaisempiin vuosiin verrattuna. Lisäksi monissa yhteishankkeissa onkin toteutusaikataulussa epävarmuutta.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Raitiotien rakentaminen keskittyy Lieksan suuntaan. Raitiotie on tärkeä osa Tampereen liikennejärjestelmää, mikä vaikuttaa kaikkiin kadunpidon tehtäviin. Kustannustaso on monissa rakentamisen ja ylläpidon tehtävissä noussut merkittävästi, mikä heikentää edellytyksiä laadun ja toiminnan volyymin säilyttämisessä.

Käyttötalous, 1 000 euroa	Muutettu TA 2022	TA 2023
Toimintatulot	13 306	13 456
Toimintamenot *)	-44 071	-47 019
Toimintakate	-30 764	-33 562

*) Sisältyy vyörytysosuudet (Paikkatieto sekä Hallinto- ja talouspalvelut)

Investoinnit, 1 000 euroa	Muutettu TA 2022	TA 2023
Investointimenot	-70 250	-53 300
Rahoitusosuudet	0	3 450

Kestävä kaupunki

Palvelukokonaisuuteen kuuluvat ilmasto- ja ympäristöpolitiikan, jätehuollon, ympäristönsuojelun ja ympäristöterveyden yksiköt. Tehtävinä ovat muun muassa Tampereen kaupungin ympäristö- ja ilmastopolitiikan linjausten valmistelu, toteutus ja johtaminen sekä niihin liittyvien toimintatapojen kehittäminen, päätösvalmistelu ja seuranta. Palvelukokonaisuus vastaa ympäristönsuojelun, jätehuollon ja ympäristöterveyden viranomaistehtävistä.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Kestävä kaupunki -palvelukokonaisuuden tulevaisuutta leimaa ympäristösektorin merkityksen kasvu kaikilla elämäntiloilla ruuasta rakentamiseen, jätteistä kiertotalouteen. Viranomaispalveluissa muutos näkyy etenkin

asiakaspalvelun tarpeen kasvuna sekä jatkuvana lainsäädännön ja muun regulaation uudistuksena ja laajentumisena. Kattava jätelain uudistus astui voimaan 2021. Sen toimeenpääntö asetukseineen ja määräyksineen tapahtuu portaittain. Vuonna 2023 erityisen suurta työmäärää edellyttää erilliskeräys, erityisesti biojätteen erilliskeräyksen pakollisuus 1.9.2023 alkaen Tampereen kaupunkiseudun keskustaajamissa.

Ympäristöterveyden painopiste on ennaltaehkäisevissä palveluissa ja niihin liittyvissä tarkastuksissa. Terveystoimien regulaatio muuttuu niin ikään. Vuonna 2023 esimerkiksi juomavesidirektiivin kansallinen implementointi tuo lisätehtäviä. Elintarvikelain muutoksen myötä on alkanut valvonnan vuosittainen perusmaksu (150 €/vuosi) ja hallinnollinen sanktio-

mahdollisuus. Eläinlääkintähuoltolain merkittävä uudistus on Eduskunnassa hyväksyttävänä 9/22 ja sen tuomat muutokset ovat tulossa.

Ympäristönsuojeluyksikössä luonnon monimuotoisuusohjelman toteutus on alkanut kärkenään vieraslajien torjunta. Luonnonsuojeluohjelman päivitys alkaa. Ympäristönsuojelun asiakasprosessien digitalisaatiota vauhditetaan 2023.

Meluntorjuntasuunnitelman valmistelu aloitetaan v. 2023. Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan yksikössä Hiili-neutraaleja tekoja -kehitysohjelma on alkanut ja kiertotalousohjelman toteutus alkaa. Kaupungin hankintojen hiili- ja luontojalanjälki selvitetään tutkimushankkeessa. Kaupungin ilmasto- ja ympäristöpolitiikka päivitetään. Ekosysteempipalveluiden arvotusta ja ekosysteemitilinpitoa kehitetään.

Käyttötalous, 1 000 euroa	Muutettu TA 2022	TA 2023
Toimintatulot	4 169	4 187
Toimintamenot *)	-9 831	-10 198
Toimintakate	-5 662	-6 011

*) Sisältyy vyörytysosuudet (Paikkatieto sekä Hallinto- ja talouspalvelut)

JOUKKOLIIKENNELAUTAKUNTA

Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta toimii Tampereen, Nokian, Oriveden, Ylöjärven ja Kangasalan kaupunkien sekä Lempäälän, Pirkkalan ja Vesilahden kuntien yhteisenä seudullisena joukkoliikenteen viranomaisena Tampereen kaupunginvaltuuston ja -hallituksen alaisuudessa. Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan tehtävänä on järjestää joukkoliikenne Tampereen kaupunkiseudulla yhteistoimintana kaupunkiseudun kuntien kanssa. Yhteistoiminnan tavoitteena on toteuttaa kuntarajat ylittävää yhteistyötä joukkoliikenteen järjestämisessä sekä kehittää ja koordinoita seudullista joukkoliikennettä niin, että palvelutaso paranee ja palvelut tuotetaan asiakaslähtöisesti ja edullisesti.

Toimintaympäristön muutokset

Tampereen seudun joukkoliikenteessä toteutettiin vuonna 2021 historiallisen suuret muutokset. Ratikkaliikenne käynnistyi ja suuri linjastouudistus toteutui samassa yhteydessä. Muutokset on otettu hyvin vastaan ja vuoden 2022 liikennetarjontaan on tehty pientä hienosäätöä asiakaspalautteen pohjalta. Lähivuodet joukkoliikenteessä jatketaan

ainakin liikennetarjonnan osalta suhteellisen vähäisin muutoksin valmistautuen samalla Ratikan toisen osan avaamiseen Lentävänniemeeseen 2024–2025. Vuoden 2023 merkittävin muutos onkin Ratikan reitin jatkuminen lännessä Santalahteen radan valmistuessa elokuussa.

Talousarviossa suurin muutos tulee bussiliikenteen kustannustason merkittävästä noususta johtuen. Energian hinta lähti reippaaseen nousuun jo 2021 vuoden lopulla ja helmikuussa 2022 alkanut Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan kiihdytti nousua. Elokuusta 2021 elokuuhun 2022 bussiliikenteen vuotuinen hie-
man yli 60 milj. euron kustannustaso on noussut yli 10 prosenttia eli noin 6,5 milj. euroa. Nousu johtuu pääosin energian hinnan noususta. Loppuvuoden 2022 aikana kustannustaso nousee vielä muun muassa palkkakustannusten ja inflaation vaikutuksesta. Talousarvion lähtökohtana on kuitenkin, että vuoden 2023 kustannuskehitys on erittäin maltillinen.

Talousarvio sisältää 5 prosentin hintojen korotuksen, joka tehdään 1.5.2023 alkaen (aiempi suunnitelma 1.1. alkaen), jos alv-muutos toteutuu. Korotuksen toteutuksesta ja kohdentumisesta eri lipputuotteille päätetään loppuvuoden 2022 aikana, kun valtion tukitoimenpiteistä on päätös. Talousarvio sisältää palveluli-

säyksenä ratikkaliikenteen laajenemisen Santalahteen ja M-junaliikenteen elokuussa 2022 toteutuneiden lisävuorojen oston.

Toiminnan tavoitteet

Vuoden 2023 talousarvio ja sen sisältämät vuosittaiset sitovat toiminnan tavoitteet perustuvat Tampereen strategiaan 2030 ja sen pohjana olevaan Anna-Kaisa Iksen pormestariohjelmaan. Joukkoliikennelautakunnan tavoitteena on kasvattaa joukkoliikenteen matkustajamäärää 5 prosenttia vuoteen 2022 verrattuna. Lisäksi työntekijäkokemuksen parantaminen on asetettu tavoitteeksi kaikille lautakunnille. Muilta osin strategian sisällöt ja toiminnan tavoitteet tarkentuvat toimenpiteiksi lautakunnan vuosisuunnitelmassa.

Tuottavuus

Tuottavuuden kehityksen seurantaa jatketaan aikaisemmalta pohjalta. Vuoden 2023 tuottavuuden näkökulmasta tärkeimpänä teemana on koronapandemian jälkeen lisätä myyntiä eli lipputulaja. Erityistä huomiota kiinnitetään edelleen tapahtumiin liittyvään joukkoliikennematkustukseen.

Nro Talousarvion toiminnan tavoite 2023

- 22 Joukkoliikenteen matkustajamäärä on kasvanut 5 % edelliseen vuoteen verrattuna
39 Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna

Tuottavuusmittarit	TP 2020	TP 2021	Enn 2022	TA 2023
Päämittarit				
Nettokustannukset, euroa/asukas	-74	-112	-117	-116
Käyttökustannukset, euroa/asukas	-285	-332	-364	-390
Työvoimakustannukset, euroa/asukas	-5	-5	-6	-6
Palveluhankinnat, euroa/asukas	-271	-289	-305	-317
Selittävät mittarit				
Työntekijäkokemus, QWL (max 100)	71,5	68,4	76,9	60,0
Sairauspoissaolot, %	4,3 %	3,9 %	3,6 %	3,6 %
Tilatehokkuus, htm2/henkilötyövuosi	32,4	31,3	18,2	16,3

Talous

Joukkoliikenteen toimintakate heikkenee talousarvioesityksessä 3,7 milj. euroa. Tulojen kasvu on 2,8 milj. euroa sisältäen lipun hintojen noston 1,9 milj. euroa sekä Kela- ja valtiontuen kasvua 0,9 milj. euroa. Menot lisääntyvät 6,5 milj. euroa johtuen erityisesti kustannustason 6,7 milj. euron noususta. M-junaliikenteen lisävuorot ja ratikkaliikenteen laajeneminen Santalahteen lisäävät menoja yhteensä 1,5 milj. euroa ja vastaavasti TKL:n eläkemenojen pientyminen ja ratikan hallintovastikkeen uudelleenkehittäminen yhdyskunta- ja joukkoliikennelausuntien välillä pienentävät menoja yhteensä 1,9 milj. euroa.

JOUKKOLIIKENNELAUTAKUNTA

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2021	Muutettu TA 2022	TA 2023
Toimintatulot			
Myyntitulot	40 090	55 624	57 474
Maksutuotot	14	200	200
Tuet ja avustukset	12 847	5 048	5 948
Muut toimintatulot	581	900	900
Toimintatulot yhteensä	53 532	61 772	64 522
Valmistus omaan käyttöön			
Toimintamenot			
Henkilöstömenot	-1 214	-1 371	-1 482
Palvelujen ostot	-70 545	-71 310	-79 336
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-416	-11	-11
Vuokramenot	-8 747	-12 938	-12 621
Muut toimintamenot	-50	-55	-55
Toimintamenot yhteensä	-80 971	-85 685	-93 504
Toimintakate	-27 439	-23 913	-28 982
Poistot ja arvonalentumiset	-124	-150	-400
Tilikauden tulos	-27 563	-24 063	-29 382

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2021	Muutettu TA 2022	TA 2023
Investointimenot	-275	-500	-500

SITOVAT ERÄT

Käyttötalous (1 000 euroa)	Toimintatulot	Toimintamenot	Toimintakate
Joukkoliikennelausunta, toimintakate	64 522	-93 504	-28 982

Investoinnit (1 000 euroa)	Investointimenot	Rahoitusosuudet	Nettoinvestoinnit
Joukkoliikennelausunta, nettoinvestoinnit	-500	0	-500

Joukkoliikenne

Joukkoliikenteen palveluryhmä vastaa Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan toimialaan kuuluvien asioiden valmistelusta ja toimeenpanosta. Joukkoliikenteen palveluryhmässä suunnitellaan joukkoliikenteen linjasto ja liikennöinti koko kaupunkiseudulla. Joukkoliikenne hankkii liikennepalvelut kilpailuttamalla tai omalta tuotannolta tilaamalla. Palveluryhmä vastaa joukkoliikennettä tukevien järjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä yhteistyössä tietohallinnon kanssa. Palveluryhmä vastaa tariffisuunnittelusta, lippujen myynnistä ja myyntiverkoista

sekä joukkoliikenteen tiedotuksesta ja markkinoinnista.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Tampereen seudun joukkoliikenteessä toteutettiin vuonna 2021 historiallisen suuret muutokset. Ratikkaliikenne käynnistyi ja suuri linjastouudistustoteutuisamassayhteydessä. Muutokset on otettu hyvin vastaan ja vuoden 2022 liikennetarjontaan on tehty pientä hienosäätöä asiakaspalautteen pohjalta. Vuonna 2023 bussiliikenteen tarjontaa ei merkittävästi lisätä ja muutokset ovat muutoin

kin maltillisia pääosissa seutua lukuun ottamatta Nokaa, jossa otetaan käyttöön uudistettu linjasto. Vuoden 2023 toinen merkittävä muutos on ratikkaliikenteen laajeneminen Santalahteen radan valmistuessa elokuussa 2023.

Toiminnan pääpaino on koronapandemian johdosta vähentyneen joukkoliikennematkustuksen nostamisessa vuoden 2021 palvelutasolisäykset huomioon ottaen reilusti pandemiasta edeltävälle tasolle. Vuoden 2023 aikana suunnitellaan ja valmistaudutaan ratikkaliikenteen jatkamiseen Lentävänniemeeseen ja sen myötä toteutettaviin läntisen linjaston uudistuksiin.

Käyttötalous, 1 000 euroa	Muutettu TA 2022	TA 2023
Toimintatulot	61 772	64 522
Toimintamenot *)	-86 021	-93 865
Toimintakate	-24 249	-29 343

*) Sisältyy vyörytysosuudet (Paikkatieto sekä Hallinto- ja talouspalvelut)

Investoinnit, 1 000 euroa	Muutettu TA 2022	TA 2023
Investointimenot	-500	-500

KONSERNIHALLINTO

Konsernihallinto ohjaa, valvoo ja tukee koko kaupunkikonsernin toimintaa.

Konsernihallinnon tehtävänä on varmistaa, että kaupunkikonsernin yksiköt toteuttavat kaupunkistrategiaa ja toimivat koko konsernin kannalta parhaalla mahdollisella tavalla. Konsernihallinnon tehtävä ulottuu kaupungin perusorganisaation lisäksi yhteisöihin ja säätiöihin, joissa kaupunki on omistajana tai joissa kaupungilla on määräysvalta.

Konsernihallinnossa toimivat pormestarin suorassa alaisuudessa konsernijohtaja, apulaispormestarit ja pormestarin esikunta sekä konsernijohtajan suorassa alaisuudessa palvelualueiden johtajat esikuntineen ja kuusi koko kaupungin toimintaa ja sen kehittämistä ohjaavaa ja tukevaa konserniyksikköä: hallinto, henkilöstö, strategia ja kehittäminen, tietohallinto, omistajaohjaus ja talous. Konsernijohdajan alaisuudessa toimii myös sisäinen tarkastus.

Lisäksi konsernihallinnon talousarvio sisältää tarkastuslautakunnan ja päätöksentekoon liittyvät toimielimet eli kaupunginvaltuuston ja -hallituksen sekä lautakunnat. Tarkastuslautakunta, tarkastustoimi ja tilintarkastaja muodostavat yhdessä ulkoisen tarkastuksen, joka on riippumaton kaupungin johdosta ja muusta organisaatiosta.

Sote-uudistus

Kaupunki on projektoinut sote-uudistuksen siirtoon ja liikkeenluovutukseen liittyvät tehtävät. Tavoitteena on sujuva ja hallittu siirto 1.1.2023 sekä jatkuvuuden turvaaminen. Projekti toteutetaan ajalla 20.9.2021-31.3.2023 ja se on jaettu laajuutensa vuoksi osaprojekteihin. Kuusi osaprojektia valmistelee ja koordinoi siirtoja, yhdyspinta-osaprojekti puolestaan keskittyy kaupungin ja hyvinvointialueen yhdyspinnoille syntyvien tehtävien koordinointiin. Projektin omistaja on konsernijohtaja Juha Yli-Rajala ja ohjausryhmänä toimii konserni-

hallinnon johtoryhmä. Projekti sijoittuu hallinnollisesti konsernihallinnon talousyksikköön. Projektikokonaisuuden alkuvuoden tehtäviin kuuluvat soten ja pelastustoimen järjestämisvastuun siirtoon liittyvien jälkitöiden valmistelu ja koordinointi sekä loppuraportin laadinta.

Siirtoja-projektin kustannusarvio osaprojekteineen vuodelle 2023 on 0,2 milj. euroa. Sote-uudistus vaikuttaa konsernihallinnon toimintakatetta parantavasti noin 1,1 milj. euroa.

Toiminnan tavoitteet

Vuoden 2023 talousarvio ja sen sisältämät vuosittaiset sitovat toiminnan tavoitteet perustuvat Tampereen strategiaan 2030 ja sen pohjana olevaan Anna-Kaisa Iksen pormestariohjelmaan. Konsernihallinnolle kohdistuu vuonna 2023 yhteensä 11 toiminnan tavoitetta. Strategian sisällöt ja toiminnan tavoitteet tarkentuvat toimenpiteiksi konsernihallinnon vuosisuunnitelmassa.

Nro Talousarvion toiminnan tavoite 2023

9	Hyvinvointialueen käynnistymistä on tuettu ja yhdyspintojen ¹ toimivuus varmistettu
34	Tilikauden tulos on vähintään 0
35	Investointien tulorahoitus-% on 57
36	Vuosien 2024-2026 taloussuunnitelman laadinnassa on huomioitu talous- ja tuottavuusohjelmaan sisällytettyjen toimenpiteiden valmistelu ja toteutus
37	Esimiesarvioinnin kaupunkitasoinen keskiarvo on vähintään 3
38	Henkilöstön työhyvinvointi on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna
39	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna
40	Hakijakokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna
41	Kaupungin asiakkaista 57 % kokee, että palvelu ylittää odotukset ²
42	Asiointi digitaalisessa kanavassa on mahdollista 35 % kaupungin palveluja
43	Hankintatoiminta on uudelleen organisoitu ja hankintapalvelu on käynnistynyt

¹ Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, hyvinvointikeskustoiminta, järjestöyhteistyö, oppilas- ja opiskeluhoito, perhekeskustoiminta, työllisyyspalvelut, maahanmuutto ja kotoutuminen, maankäyttö ja palveluverkko

² Mittaustavasta riippuen vaihtoehtoiset asiakaskokemusta mittaavat kysymykset ovat suosittelemiseen tai onnistumiseen liittyviä: Kuinka todennäköisesti suosittelet meiltä saamaasi palvelua ystävällesi? tai Kuinka onnistuimme tänään?

Tuottavuuden parantaminen

Tuottavuuden parantamisen toimenpidekokonaisuudet konsernihallinnossa vuodelle 2023 ovat:

- Toiminnan ja palveluprosessin uudistaminen, sisältäen mm. Pirkanmaan hyvinvointialueen käynnistymiseen sopeuttamisen, tiedonhallintalain toimeenpanon kaupunkiorganisaatiossa sekä useita järjestelmien uusimisia ja käyttöönottoja.

- Hankintojen tehostaminen toteuttamalla hankintojen kehittämisen ja digitalisoinnin kehittämissuunnitelmaa (2020–2023) yhteistyössä palvelualueiden kanssa.
- Toimintatapojen uudistaminen digitalisaation avulla sekä muut toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi.

ICT-kehittäminen

ICT-kehittämiseen käytetään vuonna 2023 yhteensä 8,8 milj. euroa. Käyttötalouden osuus on 3,6 milj. euroa, investointien 5,2 milj. euroa. Sitovuus-

taso on käyttötalouden ja investointien yhteismäärä.

ICT-kehittämismäärärahalla uudistetaan ICT-toimintaympäristöä vastaamaan sitä hyödyntävien yksiköiden tarpeita edistään kaupungin toiminnan digitalisointia. ICT-kehittäminen pohjautuu tietohallinnon, palvelualueiden ja muiden sidosryhmien kolmelle seuraavalle vuodelle laatimaan digi-tiekarttaan. Kehittäminen on luokiteltu kolmeen kokonaisuuteen: jatkuva, hyötyperusteinen, organisaatio- ja lainsäädännön muutoksista aiheutuva digikehittäminen. Käytännön kehittämis-toimenpiteet toteutetaan projekteina, pienkehittämisenä tai kokeiluina kaupungin kehittämismallin mukaisesti.

Talous

Konsernihallinnon toimintatulot ja -menot muuttuvat merkittävästi sote-uudistuksen myötä. Merkittävimmät talousvaikutukset koskevat ICT-palveluita. Tavoitteena on realisoida digitalisaatiosta saatavia kustannushyötyjä viemällä ne osaksi palvelujen yksikkökustannustarkastelua.

Konsernihallinnon suunniteltu henkilötyövuosien määrä on 313,5 vuonna 2023. Hyvinvointialueen palvelukseen siirtyvät vakanssit vähentävät konsernihallinnosta 51 henkilötyövuotta (htv). Hallintoyksikön hankintapalvelujen uudet vakanssit lisäävät 10,5 htv:tta, strategia- ja kehittämisyksikön lisäys 1 htv ja palvelualueiden esikuntien tarve 1 htv.

Vuonna 2023 varaudutaan eduskuntavaaleihin.

Vuonna 2023 investoinneissa on varauduttu uuden arkistorakennuksen ensikertaiseen kalustamiseen (0,1 milj. euroa).

KONSERNIHALLINTO

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2021	Muutettu TA 2022	TA 2023
Toimintatulot			
Myyntitulot	26 159	28 893	17 773
Maksutulot	17	0	0
Tuet ja avustukset	728	118	96
Muut toimintatulot	310	508	508
Toimintatulot yhteensä	27 214	29 519	18 377
Valmistus omaan käyttöön	1 536	2 157	0
Toimintamenot			
Henkilöstömenot	-23 374	-25 449	-23 696
Palvelujen ostot	-30 851	-35 608	-23 643
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-376	-431	-410
Avustukset	-187	-298	-302
Vuokramenot	-2 970	-2 887	-2 863
Muut toimintamenot	-265	-909	-812
Toimintamenot yhteensä	-56 487	-63 425	-51 726
Toimintakate	-29 273	-33 906	-33 349
Rahoitustulot ja -menot	-11	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	-713	-1 000	-1 500
Tilikauden tulos	-29 997	-34 906	-34 849

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2021	Muutettu TA 2022	TA 2023
Investointimenot	-4 398	-9 170	-5 300
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 174	137	0

Sitovat erät (1 000 euroa)	Toiminta- tulot	Toiminta- menot	Toiminta- kate	Investointi- menot	Netto- investoin- nit	Toimintakate ja nettoinvestoin- nit
ICT-kehittäminen, toimintakate + nettoinvestoinnit	91	-3 691	-3 600	-5 200	-5 200	-8 800
Tarkastuslautakunta, toimintakate ja nettoinvestoinnit		-403	-403		0	
Keskusvaalilautakunta, toimintakate ja nettoinvestoinnit	450	-1 072	-622		0	
Konsernihallinto, toimintakate ja nettoinvestoinnit	17 836	-46 560	-28 724	-100	-100	

YHTEISET ERÄT

Kaupungin yhteisiin eriin on koottu kaupunkitasoisia yhteistoiminta-osaavuuksia, kuten Kuntaliiton, Pirkanmaan liiton ja Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymän maksusuodet sekä varaukset erinäisiin avustuksiin ja jäsenmaksuihin. Myös kunnan osuus verotuskustannuksista maksetaan Yhteisistä eristä.

Yhteisissä erissä on myös varaukset kaupungin työntekijöiden työmatkaliikenteen tukeen sekä liikunta- ja kulttuurietuudesta aiheutuviin kustannuksiin.

Suurtapahtuma-avustuksiin ja järjestelykustannuksiin on varattu 3,3 milj. euroa (2022: 2,4 milj. euroa). Merkittävimmät suunnitellut suurtaapahtumat vuonna 2023 ovat jääkiekon MM-kisat, European Masters Games, E-gaming Major-turnaus sekä Painin U23 MM-kisat.

Ammatillisen koulutuksen yksikköhintarahoitusta (valtionosuus) osoitetaan täysimääräisenä koulutuksen järjestäjä Tredulle. Lisäksi toisen asteen koulutukselle osoitetaan rahoitusta muun muassa nuorten hyvinvoinnin tukemiseen ja syksyllä 2022 alkaneen tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) kehittämiseen sekä perusasteen ja toisen asteen nivelvaiheen vahvistamiseen 0,7 milj. euroa. Talousarvioon arvioitu rahoituksen suuruus on yhteensä 99,756 milj. euroa.

Yhteisten erien toimintamenot pienenevät noin 23 milj. euroa hyvinvointialueelle siirtyvien tehtävien osalta. Merkittävin näistä eristä on pelastustoimen maksuosuus (2022: 19,0 milj. euroa).

Toisaalta vuonna 2023 on varauduttu hyvinvointialueelle siirrettävien toimintojen luottotappioihin ja perintäkuluihin 1,0 milj. eurolla. Myös muut siirrettyjen, yhtiöitettyjen tai muuten kokonaan päätyneiden toimintojen pääosin odottamattomat tuotot tai kulut kirjataan pääsääntöisesti Yhteisiin eriin.

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2021	Muutettu TA 2022	TA 2023
Toimintatulot			
Myyntitulot	422	550	625
Tuet ja avustukset	-67	0	0
Muut toimintatulot	850	841	260
Toimintatulot yhteensä	1 205	1 391	885
Toimintamenot			
Henkilöstömenot	-3 105	-3 443	0
Palvelujen ostot	-122 392	-125 923	-107 837
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-158	-28	-28
Avustukset	-1 043	-2 307	-3 109
Vuokramenot	-200	-173	-173
Muut toimintamenot	-145	-155	-1 155
Toimintamenot yhteensä	-127 044	-132 029	-112 302
Toimintakate	-125 839	-130 638	-111 417
Tilikauden tulos	-125 839	-130 638	-111 417

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2021	Muutettu TA 2022	TA 2023
Investointimenot	-18 086	-3 700	-4 400
Nettoinvestoinnit	-18 086	-3 700	-4 400
Pysyvien vastaavien luovutustulot	1 000	500	500

SITOVAT ERÄT

Käyttötalous (1 000 euroa)	Toimintatulot	Toimintamenot	Toimintakate
Yhteiset erät	885	-112 302	-111 417

Investoinnit (1 000 euroa)	Investointimenot	Rahoitusosuudet	Nettoinvestoinnit
Yhteiset erät	-4 400	0	-4 400

Investoinnit

Osakkeisiin ja osuuksiin on varattu yhteensä 1,6 milj. euroa kaupungin hallituksen käyttöön erillisten päätösten mukaan. Yhteisissä erissä on lisäksi 0,3 milj. euron varaus sijoitukseen Suomi-rata Oy:öön sekä 2,5

milj. euron varaus sijoituksesta Sara Hildénin taidemuseon kiinteistöyhtiöön. Pysyvien vastaavien luovutustulot sisältävät arvion Finnparkin 0,5 milj. euron pääoman palautuksesta (svop).

VAHINKORAHASTO

Vahinkorahasto on Tampereen kaupungin perustama riskirahasto. Rahastoa käsitellään erillisenä taseyksikkönä ja siitä tehdään vuosittain tilinpäätös.

Rahastosta korvataan kaupungille aiheutuneita kertaluonteisia vahinkoja ja vastuita, joita ei vakuutuksin ole katettu. Rahastosta voidaan korvata myös vakuutuksesta korvattavien vahinkojen omavastuuosan ja kaupungin toimintayksikön omavastuu-

osan välinen kustannus sekä vakuutuskorvauksen ylittävä vahinko-osa. Korvauspiiriin kuuluu myös leasing-rahoituksella hankittu erikseen vakuuttamaton omaisuus.

Rahastosta voidaan erityisistä syistä korvata myös kaupungin työntekijöiden ja luottamushenkilöiden omaisuudelle aiheutuneita ilkivaltaan tai varkauteen liittyviä vahinkoja silloin, kun vahinko on tapahtunut kaupungin työ- tai luottamustehtävien hoidon

yhteydessä eikä muu vakuutus korvaa vahinkoa. Tällöin korvauksenhakijan on kyettävä osoittamaan vahingon ja työtehtävien välinen yhteys.

Tuloslaskelmassa on menoina esitetty arvio korvausten määrästä vuonna 2023. Vahinkorahaston pääoma karttuu erillisestä esityksestä vain kaupungin tuloksen niin salliessa. Vahinkorahaston pääoma 31.12.2021 oli 19 641 323,28 euroa ja taseen loppusumma 20 397 119,16 euroa.

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2021	Muutettu TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Liiketoiminnan muut tuotot	14	0	0	0	0	0
Materiaalit ja palvelut						
Palvelujen ostot	-6	0	0	0	0	0
Liiketoiminnan muut kulut	41	-475	-475	-475	-475	-475
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä ja varauksia	50	-475	-475	-475	-475	-475
Rahastojen vähennys (+)	-50	475	475	475	475	475
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	0	0	0	0	0	0

Rahoituslaskelma (1 000 euroa)	TP 2021	Muutettu TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Toiminnan rahavirta						
Liikeliiketoiminta (-alijäämä)	50	-475	-475	-475	-475	-475
Tulosrahoituksen korjauserät	-242	0	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-193	-475	-475	-475	-475	-475
Rahoituksen rahavirta						
Vaikutus maksuvalmiuteen	-193	-475	-475	-475	-475	-475
Muut maksuvalmiuden muutokset	193	475	475	475	475	475
Vaikutus rahavaroihin	0	0	0	0	0	0

LIKELAITOKSET

Kaupunginvaltuusto asettaa liikelaitoksille strategiaan perustuvat toiminnan ja talouden tavoitteet. Tavoitteet esitetään liikelaitoskohtaisissa tarkasteluissa. Liikelaitoksen johtokunta päättää toiminnan kehittämisestä asetettujen tavoitteiden rajoissa sekä seuraa ja raportoi tavoitteiden saavuttamista. Liikelaitoksille asetettujen toiminnan tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan Tampereen toiminnan ja talouden katsauksissa, tilinpäätöksessä ja konsernin toimintakertomuksessa.

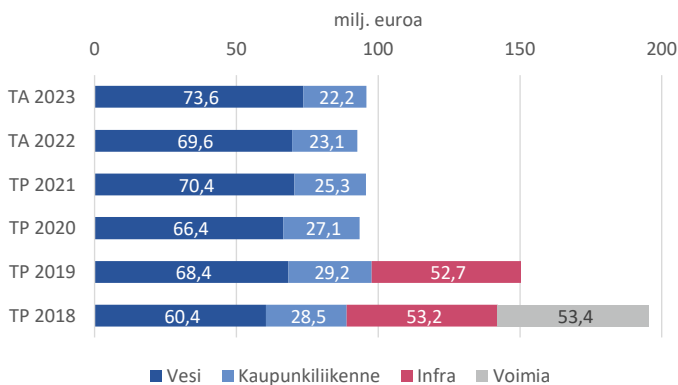
Liikelaitosten tulee strategiassaan ja käytännön toiminnassaan huomioida kaupungin kokonaisuus ja toimia osaltaan strategiassa esitettyjen strategisten painopisteiden toteuttamisen edellyttämin tavoin.

Tampereen kaupungin liikelaitoksia vuonna 2023 ovat Tampereen Vesi Liikelaitos ja Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos. Liikelaitokset toimivat kuntalain 9 luvussa säädetyn mukaisesti ja noudattavat kaupungin hallinto- ja johtosääntöjä. Pormestariohjelman

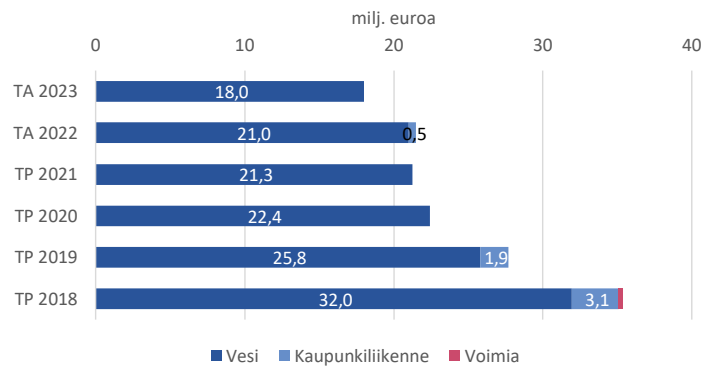
mukaisesti Tampereen Vesi Liikelaitoksen yhtiöittämistä selvitetään ja periaatepäätös mahdollisesta yhtiöittämisestä on tarkoitus tuoda vuoden 2022 puolella konsernijaostoon, josta asia mahdollisesti etenee edelleen valtuustolle.

Tampereen kaupungin kahden liikelaitoksen budjetoitu liikeylijäämä on yhteensä noin 28,8 miljoonaa euroa, josta vastaa kokonaan Tampereen Vesi Liikelaitos. Kaupunkiliikenteen ylijäämätavoite on nolla.

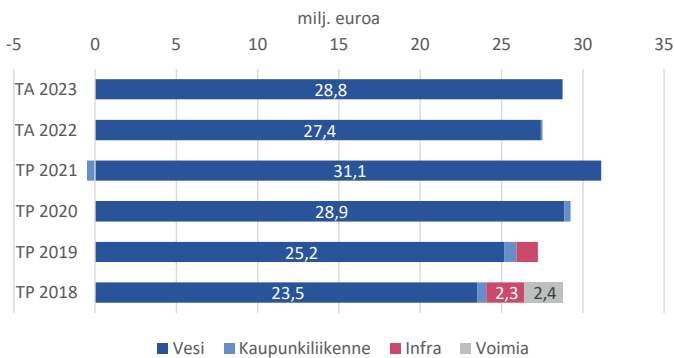
LIKEVAIHTO

INVESTOINTIMENOT

LIKEYLIJÄÄMÄ

Tampereen Vesi Liikelaitos

Tampereen Vesi Liikelaitos tuottaa toiminta-alueensa vesihuoltopalvelut liiketaloudellisin periaattein kaupunkistrategian ja johtokunnan vuosille 2020–2024 hyväksymän Tampereen Veden strategian mukaisesti.

Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi

Vesijohtoveden laatu ja toimitusvarmuus säilytetään korkealla tasolla jatkamalla vesihuoltoverkostojen järjestelmällistä saneerausta, tehostamalla vedenkäsittelylaitosten puhdistusprosesseja sekä lisäämällä ja päivittämällä automaatiota. Kaupin ja Ruskon vedenpuhdistuslaitosten toisiaan tukeva käyttö optimoidaan. Huoltovarmuus- ja turvallisuusnäkökohdat huomioidaan korostetusti mm. kemikaali- ja tarvikehankinnoissa, häiriötilanteiden toiminnan kuten sähkönsaannin varmistamisessa, järjestelmien kyberturvallisuudessa sekä toimitilojen fyysisessä turvallisuudessa.

Henkilöstön sairauspoissaolojen vähentämiseen tähdätään työhyvinvoinnin ja työsuojelun johtamista parantamalla. Esimerkiksi työhyvinvoinnin ja työsuojelun johtamisen osaamista kehitetään koulutuksella ja ohjeistuksilla.

Henkilöstön työhyvinvointia pidetään yllä koulutuksella, aktiivisella työtoiminnalla ja avoimella työyhteisöviestinnällä sekä osallistumista lisäämällä.

Säännöllisesti toteutettavien asiakastytyväsystutkimusten avulla saadaan tietoa asiakaspalvelun laatuun vaikuttavista tekijöistä ja voidaan suunnitella toimenpiteitä kohdentavasti. Tavoitteena on pitää asiakaspalvelun laatu korkealla vertaamalla muihin vesilaitoksiin.

Tampereen Veden omistajan asettama liikeyliäämätavoite vuodelle 2023 on 28,773 miljoonaa euroa. Menokehitys pidetään maltillisena. Menokehityksen kasvu katetaan tuottavuutta parantamalla ja liikevaihtoa kasvattamalla. Suunnitellut investoinnit talousarviovuonna ovat 18,0 miljoonaa euroa ja samoin suunnitelmavuosina. Suurin osa investointivaroista käytetään vesijohto- ja viemäriverkostojen rakentamiseen.

Tuottavuuden parantaminen

Tampereen Vesi Liikelaitos parantaa tuottavuutta hyödyntämällä jätevesiverkoston analytiikkapalveluita. Vuotovesimoduulin keskeinen tavoite on tutkimus- ja saneeraustoimenpiteiden vaikuttavuuden kasvattaminen. Jäteve-

den erilaisten komponenttien erotteulla pyritään tunnistamaan alueelliset erityispiirteet eli vuotavuuden lähde. Analytiikan hyödyntäminen tehostaa myös häiriötilanteiden havaitsemista jätevedenpumppaamoiden toiminnassa.

Energiatohokkuuden parantaminen on Tampereen Vedellä jatkuvaa toimintaa. Ruskon ja Kaupinjojan vedentuotantolaitosten yhtäaikaisten käytön optimointiin liittyvä mallinnus on menossa ja vuonna 2023 kaikkien laitosten ja paineenkorotusosien operointia optimoidaan erilaisissa kulutus- ja tuotantotilanteissa mallinnuksen avulla. Elinkaaritarkastelut energiankulutuksen ja päästöjen minimoimiseksi otetaan käyttöön sekä verkosto- että laitosinvestointihankkeissa.

Asiakaspalvelussa toimintaa tehostetaan ottamalla käyttöön sähköisiä palveluita. Siirrytään sopimusten postittamisesta ja vastauskuorista sähköiseen allekirjoittamiseen, pyritään löytämään sähköiset vaihtoehdot vesilukemien ilmoittamiseksi ilman postitettavia lukemalappuja sekä siirrytään sopimusten sähköiseen arkistointiin. Toimilla haetaan sekä taloudellisia säästöjä mutta myös merkittäviä työaika säästöjä asiakaspalvelussa.

TAMPEREEN VESI LIIKELAITOKSEN TOIMINNAN TAVOITTEET

Toiminnan tavoite 2023

Sairauspoissaolo-%: tavoite on alle 4,5 % ja vakavien tapaturmien määrä laskee.

Vesijohtoveden laatu ja toimitusvarmuus säilyvät korkealla tasolla.

Vesijohtoverkoston pitkän tähtäimen toimintavarmuudesta huolehditaan.

Asiakaspalvelussa ja toiminnassa hyödynnetään digitaalisia ratkaisuja.

Asiakastytyväsystutkimus on noussut verrattuna edellisen asiakastytyväsystutkimuksen mittaukseen.

Mittari

Sairauspoissaolojen ja 3 pv tai enemmän työkyvyttömyyttä aiheuttaneiden tapaturmien määrän kehitys aiempaan verrattuna.

Häiriötilanteiden määrän kehitys/verkoston pituus. Häiriömäärän tulee laskea suhteessa verkoston pituuteen.

Verkoston keskimääräinen uusiutumisaika on alle 95 v.

Toimenpiteet ja toteutustilanne

Asiakastytyväsystutkimus on noussut verrattuna edelliseen Innolinkin vuonna 2021 suorittamaan tutkimukseen. (Innolink parittomina vuosina)

TAMPEREEN VESI LIIKELAITOS

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2021	Muutettu TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Liikevaihto	70 443	69 574	73 574	73 574	73 574	73 574
Valmistus omaan käyttöön	3 703	2 000	3 500	3 500	3 500	3 500
Liiketoiminnan muut tuotot	47	32	47	47	47	47
Materiaalit ja palvelut						
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-8 732	-8 345	-10 334	-10 334	-10 334	-10 334
Palvelujen ostot	-9 901	-10 329	-10 290	-10 291	-10 291	-10 291
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-6 952	-7 533	-7 457	-7 457	-7 457	-7 457
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	-1 602	-1 733	-1 563	-1 578	-1 578	-1 578
Muut henkilösivukulut	-268	-289	-288	-288	-288	-288
Poistot ja arvonalentumiset	-13 849	-14 000	-15 300	-15 300	-15 300	-15 300
Liiketoiminnan muut kulut	-1 771	-1 956	-3 116	-3 116	-3 116	-3 116
Liikelylijäämä (-alijäämä)	31 118	27 421	28 773	28 757	28 757	28 757
Rahoitustuotot ja -kulut						
Muut rahoitustuotot	5	0	0	0	0	0
Korvaus peruspääomasta	-10 500	-14 700	-14 700	-14 700	-14 700	-14 700
Muut rahoituskulut	-1	0	0	0	0	0
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	20 622	12 721	14 073	14 057	14 057	14 057
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	896	896	896	896	896	896
Tuloverot	-126	-85	-90	-90	-90	-90
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	21 392	13 532	14 879	14 863	14 863	14 863

Rahoituslaskelma (1 000 euroa)	TP 2021	Muutettu TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Liikelylijäämä (-alijäämä)	31 118	27 421	28 773	28 757	28 757	28 757
Poistot ja arvonalentumiset	13 849	14 000	15 300	15 300	15 300	15 300
Rahoitustuotot ja -kulut	-10 496	-14 700	-14 700	-14 700	-14 700	-14 700
Tuloverot	-126	-85	-90	-90	-90	-90
Muut tulorahoituksen korjauserät	-43	0	0	0	0	0
Toiminnan rahavirta yhteensä	34 302	26 636	29 283	29 267	29 267	29 267
Investointimenot	-21 269	-21 000	-18 000	-18 000	-18 000	-18 000
Investointien rahavirta yhteensä	-21 269	-21 000	-18 000	-18 000	-18 000	-18 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	13 033	5 636	11 283	11 267	11 267	11 267
Rahoituksen rahavirta						
Vaikutus maksuvalmiuteen	13 033	5 636	11 283	11 267	11 267	11 267
Muut maksuvalmiuden muutokset	-13 033	-5 636	-11 283	-11 267	-11 267	-11 267
Vaikutus rahavaroihin	0	0	0	0	0	0

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2021	Muutettu TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	-21 269	-21 000	-18 000	-18 000	-18 000	-18 000
Nettoinvestoinnit	-21 269	-21 000	-18 000	-18 000	-18 000	-18 000

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen toiminta-ajatuksena on yhteistyössä joukkoliikenteen tilaajan kanssa tuottaa korkealuokkaisia paikallisia joukkoliikennepalveluja kestävän kehityksen mukaisesti, joustavasti, taloudellisesti ja turvallisesti.

Toiminnan ja talouden tavoitteet

Ensimmäisenä toiminnallisena tavoitteena on TKL:lle vuodelle 2023 esitetty sairauspoissaolojen laskuun tähtäävät ja toteutettujen psykososiaalisten kuormitustekijöiden selvitysten mukai-

set toiminnot. Toisena tavoitteena on puhtaan energian käyttövaatimukset huomioivan, ja yhteistyössä kaupunkikonsernin eri toimijoiden kanssa toteutettavan, TKL:n varikkotoimintojen suunnittelu- ja toteutusratkaisun edistyminen toteutusvaiheeseen. Kolmantena tavoitteena esitetään toimintaa allianssimallin mukaisesti siten, että toiminnassa korostuu oman tuotannon toiminnan pitkäjänteinen suunnittelu, asiakastytyvyisyys sekä kokonaistaloudellisuus.

Talouden tavoitteet konkretisoituvat toiminnan tulosta koskevassa tulosta-

voitteessa, joka vuodelle 2023 on tuotantosopimuksen mukaisesti voittoa tai tappiota tuottamaton.

Tulevien vuosien osalta on taloussuunnitelmassa varauduttu vuosina 2024-2026 tapahtuviin laajempiin kalustoon kohdistuviin korvausinvestointeihin. Vuoden 2022 lopulla käynnistetyn sähköbussien hankinnan ensimmäisten bussien odotetaan tulevan käyttöön keväällä 2024. Vuodelle 2023 ei investointeihin ole varattu määrärahaa.

TAMPEREEN KAUPUNKILIIKENNE LIIKELAITOKSEN TOIMINNAN TAVOITTEET

Toiminnan tavoite 2023	Mittari
Psykososiaalisten kuormitustekijöiden selvitysten mukaiset toiminnot tähdäten sairauspoissaolojen laskuun	Työterveyden selvitysten mukaisten suositusten toteuttaminen ja sairauspoissaolojen määrän kehitys
Puhtaan energian käyttövaatimukset huomioiva TKL:n varikkotoimintojen suunnittelu- ja toteutusratkaisu on edennyt yhteistyössä kaupunkikonsernin eri toimijoiden kanssa päätöksentekovaiheesta toteutusvaiheeseen siten, että edellytykset laajamittaiseen sähköiseen operointiin on mahdollista 2024	Toimenpiteet ja toteutustilanne
Liikelaitos toimii allianssimallin mukaisesti siten, että yhteistyössä korostuu oman tuotannon toiminnan pitkäjänteinen suunnittelu, asiakastytyvyisyys sekä kokonaistaloudellisuus	Asiakastytyvyisyyden kehittyminen ja allianssimallin kautta saavutetut taloudelliset hyödyt (euromääräinen arvio koko kaupungin tasolla)

Toimenpiteet toiminnan ja talouden tavoitteiden saavuttamiseksi

Koronavuosien aikana kääntyivät sairauspoissaolot selvään nousuun. Epidemiaan liittyvien poissaolojen ohella ovat kasvaneet myös mielenterveyden ongelmat. Henkistä jaksamista ovat koetelleet vuoden 2022 aikana epävarmemmaksi muuttunut maailmantilanne, voimistunut inflaatio sekä kunnallisenkin alan kohtaamat työtaistelutoimenpiteet. Tilanteen tunnistamisen myötä on TKL aloittanut yhdessä työterveyden kanssa psykososiaalisten kuormitustekijöiden selvittämisen ja niihin puuttumisen.

Varikkoratkaisun edistämiseksi on yhdessä kaupungin eri toimijoiden sekä

ulkoisen konsultin avulla haettu toiminnan kannalta tarkoituksenmukaisinta ratkaisua. Kaluston laadun ylläpito vaatii korvausinvestointeja, joiden toteuttamisen edellytyksenä on sähköisen liikenteen operoinnin mahdollistavat varikkotilat. Tavoitteena on liikennöinnin aloittaminen ensimmäisillä uusilla sähköbusseilla vuoden 2024 alkupuolella nykyiseltä Nekalan varikolta ja sähköisen kaluston määrän laajentaminen vuosina 2025-2026 uusien varikkotilojen valmistumisen myötä.

Tilaajan (Nysse) ja TKL:n välinen tuotantosopimus lähtee kustannusneutraaliteetista. Oman tuotannon tavoitteena ei ole tuottaa voittoa ja toisaalta tilaajan maksamien tuotantohintojen tulee kattaa tuotannosta aiheutuvat kustan-

nukset. Tavoitteita valvoo kuukausittain kokoontuva tilaajan ja tuottajan johdon muodostama allianssimallinen johtoryhmä. Asetettujen tavoitteiden mukaisiin suorituksiin kannustetaan myös henkilöstöä erillisen kannustejärjestelmän kautta.

Tuottavuuden parantaminen

Koronapandemian mukaisten sopeutusten ja raitiotien aloittamisen myötä oman tuotannon volyymi linja-autoliikenteessä on laskenut merkittävästi. Vuonna 2023 on suunniteltu operoivaksi noin 6,9 milj. linjakilometriä, mikä on runsaat 4 % kuluva vuoden 2022 ennustetta vähemmän. Tilaus linjatuntien ja autopäivien osalta laskee vielä huomattavasti enemmän.

Laskevan suoritevolyymin aiheuttamiin yksikkökustannusten haasteisiin vastataan uuden allianssityyppisen tuotantosopimuksen mahdollistaman tehokkaamman suunnittelu yhteistyön ohella myös kaluston huoltotoimintoihin tehtyjen uudelleenjärjestelyjen ja toteutettu-

jen palvelujen kilpailutusten avulla. Niin ikään linja-autojen vakuutukset on kilpailutettu uudelleen. Vuoden 2021 kesästä lukien TKL on tuottanut uutena palvelumuotona joukkoliikenteen tilaajalle koko seudun kattavan Nyssen bussiliikenteen ohjauskeskuksen palvelut.

TAMPEREEN KAUPUNKILIIKENNE LIIKELAITOS

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2021	Muutettu TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Liikevaihto	25 279	23 100	22 200	22 000	22 200	23 000
Liiketoiminnan muut tuotot	312	300	200	200	200	200
Materiaalit ja palvelut						
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-4 817	-4 366	-5 450	-5 000	-5 000	-5 500
Palvelujen ostot	-1 834	-1 585	-1 400	-1 400	-1 500	-1 500
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-11 813	-10 495	-10 560	-10 500	-10 500	-10 450
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	-4 044	-3 920	-2 240	-2 200	-2 200	-2 200
Muut henkilösivukulut	-458	-416	-400	-440	-440	-450
Poistot ja arvonalentumiset	-2 095	-1 950	-1 770	-1 560	-1 260	-1 100
Liiketoiminnan muut kulut	-1 008	-568	-580	-1 100	-1 500	-2 000
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-478	100	0	0	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-478	100	0	0	0	0

Rahoituslaskelma (1 000 euroa)	TP 2021	Muutettu TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-478	100	0	0	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	2 095	1 950	1 770	1 560	1 260	1 100
Muut tulorahoituksen korjaukset	-26	-100	-20	0	0	0
Toiminnan rahavirta yhteensä	1 591	1 950	1 750	1 560	1 260	1 100
Investointimenot	0	-500	0	-5 000	-5 000	-5 000
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustulot	26	100	20	0	0	0
Investointien rahavirta yhteensä	26	-400	20	-5 000	-5 000	-5 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 617	1 550	1 770	-3 440	-3 740	-3 900
Rahoituksen rahavirta						
Vaikutus maksuvalmiuteen	1 617	1 550	1 770	-3 440	-3 740	-3 900
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 616	-1 550	-1 770	3 440	3 740	3 900
Vaikutus rahavaroihin	1	0	0	0	0	0

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2021	Muutettu TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	0	-500	0	-5 000	-5 000	-5 000
Nettoinvestoinnit	0	-500	0	-5 000	-5 000	-5 000
Pysyvien vastaavien luovutustulot	26	100	20	0	0	0

LASKELMAT

Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelma
Verotulot
Valtionosuudet
Korkotulot ja -menot
Muut rahoitustulot ja -menot

Investointiosa

Rahoituslaskelmaosa

Rahoituslaskelma
Antolainauksen muutokset
Lainakannan muutokset

TULOSLASKELMA

Talousarvion laskelmaosan tuloslaskelmassa osoitetaan, kuinka kunnan tulorahoitus riittää palvelutoiminnan menoihin, korkoihin ja muihin rahoitusmenoihin sekä taloudellisen käyttöön mukaisiin suunnitelman mukaisiin poistoihin. Tuloslaskelmassa lasketaan yhteen talousarvion käyttötaloulosan toimintatulot ja -menot.

Tuloslaskelmaosan välituloksina esitetään seuraavat tiedot:

- Toimintakate kertoo, paljonko toimintamenoista jää katettavaksi verotuloilla, valtionosuuksilla ja rahoitustuloilla.
- Vuosikate ilmoittaa paljonko tulorahoituksesta jää investointien, lainanlyhennysten ja muiden pitkävaikutteisten menojen kattamiseen.
- Tilikauden tulos kertoo tilikauden tulojen ja menojen erotuksen.
- Tilikauden yli- tai alijäämä sisältää niin sanotut tuloksenkäsittelyerät eli poistoeron, varausten ja rahastojen muutokset. Tilikauden yli- tai alijäämä lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa.

Talousarvion 2023 tuloslaskelma

Vuoden 2023 talousarvion toimintatulojen ja -menojen erotuksena muodostuva toimintakate on 592,1 milj. euroa negatiivinen. Toimintakate pienenee

vuoden 2022 ennusteeseen verrattuna 58 % (noin 819 milj. euroa). Sote-uudistuksessa talousarviosta poistuu nettokustannuksia ja verorahoitusta suunnilleen yhtä paljon eli noin 0,9 miljardia euroa. Maankäyttösopimuskorvauksia ja pysyvien vastaavien luovutusvoittoja arvioidaan kertyvän 47 milj. euroa vuotta 2022 vähemmän.

Toimintakatteen jälkeen tuloslaskelmassa esitetään verotulot, valtionosuudet sekä rahoitustulot ja -menot. Verorahoitus (verotulot+valtionosuudet) vähenee vuoden 2022 ennusteeseen verrattuna 856,6 milj. euroa eli 55 %. Verotuloja arvioidaan kertyvän sote-uudistuksen vuoksi 547 milj. euroa ja valtionosuuksia 309,6 milj. euroa vuotta 2022 vähemmän.

Edellä mainittujen erien jälkeen muodostuva vuosikate on 126,9 milj. euroa.

Vuoden 2023 poistojen määräksi arvioidaan 126,9 milj. euroa. Korkean investointitason vuoksi poistojen määrä on kasvamassa vuosittain. Vuosikate kattaa poistoista 100 prosenttia.

Tilikausi päättyy 0-tulokseen.

Taloussuunnitelmakauden tuloslaskelma

Vuosien 2024–2026 talouden suunnitteluun sisältyy poikkeuksellisen paljon

epävarmuustekijöitä erityisesti valtionosuuksien kehityksen osalta. Taloussuunnitelmakauden tuloslaskelmat ovat alijäämäiset, mutta taloustilanteen tasapainottamiseksi laaditulla talous- ja tuottavuusohjelmalla tavoitellaan talouden tasapainoa taloussuunnittelukauden loppuun mennessä.

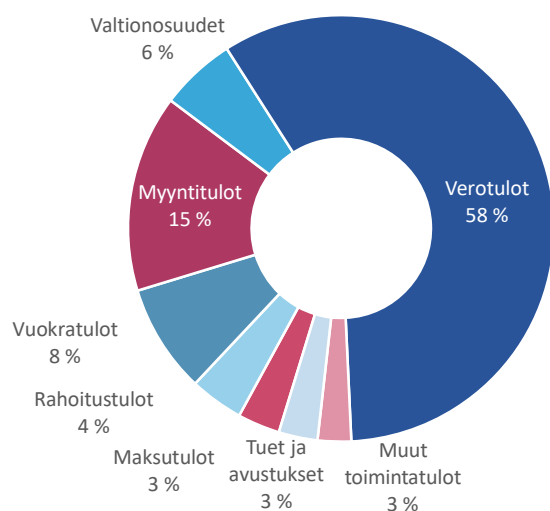
Nettomenot putoavat vuonna 2023 arviolta noin 63 prosenttia. Seuraavina vuosina toimintakatteen arvioidaan perusuralla kasvavan keskimäärin 2,5 prosenttia. Talous- ja tuottavuusohjelman toimenpiteillä tavoitellaan noin 1,1 prosentin toimintojen tehostumista, jolloin toimintakatteen keskimääräinen vuotuinen kasvu on 1,4 prosenttia.

Taloussuunnittelukaudella valmisteellaan talous- ja tuottavuusohjelmaan sisältyviä toimenpiteitä talouden tasapainottamiseksi. Kaupungin järjestämien laajojen palvelujen määrää, laatua ja palveluverkkoa mitoitetaan ja tarvittaessa sopeutetaan käytettävissä oleviin tuloihin. Lähtökohtana toiminnan ja talouden suunnittelussa on, että pidättäydytään laajentamasta palvelujen määrää tai laatua kaupungin omilla päätöksillä. Liiallisen velkaantumisen estämiseksi taloussuunnitelmakaudella nostetaan tulorahoituksen tasoa suhteessa investointeihin.

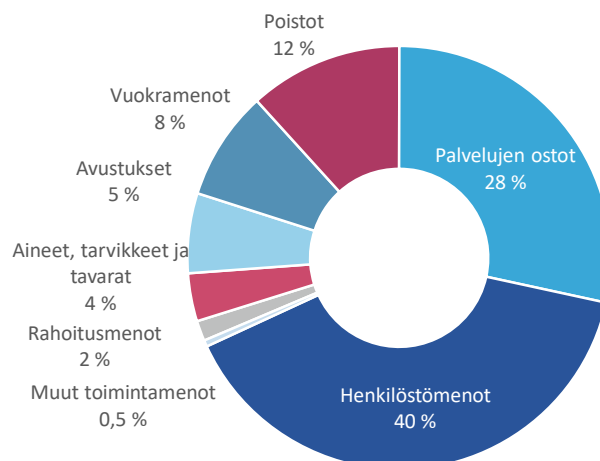
TULOSLASKELMA 2023

1 000 euroa	Kaupunki ilman liikelaitoksia ja rahastoja	Liikelaitokset ja rahastot	Yhteensä, sisäiset erät mukana	Yhteensä, sisäiset erät vähennetty
Toimintatulot				
Myyntitulot	204 836	95 760	300 596	161 949
Maksutulot	35 224	0	35 224	35 024
Tuet ja avustukset	31 583	132	31 715	31 715
Vuokratulot	199 281	5	199 286	89 137
Muut toimintatulot	27 689	110	27 799	27 488
	498 613	96 007	594 620	345 313
Valmistus omaan käyttöön	1 610	3 500	5 110	5 110
Toimintamenot				
Henkilöstömenot	-408 650	-22 495	-431 145	-431 145
Palvelujen ostot	-436 651	-11 689	-448 340	-309 381
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-25 036	-15 784	-40 820	-40 620
Avustukset	-65 978	0	-65 978	-65 978
Vuokramenot	-197 059	-3 443	-200 503	-90 354
Muut toimintamenot	-4 259	-818	-5 077	-5 077
	-1 137 633	-54 229	-1 191 862	-942 555
Toimintakate	-637 410	45 278	-592 132	-592 132
Verotulot	630 000	0	630 000	630 000
Valtionosuudet	61 896	0	61 896	61 896
Rahoitustulot ja -menot				
Korkotulot	5 591	0	5 591	5 466
Muut rahoitustulot	68 165	0	68 165	38 465
Korkomenot	-16 760	0	-16 760	-16 635
Korvaus peruspääomasta	0	-14 700	-14 700	0
Muut rahoitusmenot	-15 113	0	-15 113	-113
Vuosikate	96 369	30 578	126 947	126 947
Poistot ja arvonalentumiset	-109 877	-17 070	-126 947	-126 947
Tilikauden tulos	-13 508	13 508	0	0

TULOT

MENOT

TULOSLASKELMA 2021-2026

1 000 euroa	TP 2021	Alkup. TA 2022	TP 2022 Enn*	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot							
Myyntitulot	221 049	238 121	238 855	161 949	163 674	165 417	167 179
Maksutulot	99 092	84 510	97 647	35 024	35 394	35 705	36 085
Tuet ja avustukset	84 986	36 362	52 643	31 715	32 053	32 394	32 825
Vuokratulot	80 619	82 315	85 050	89 137	90 086	91 045	92 015
Muut toimintatulot	76 150	61 956	67 592	27 488	27 781	28 077	28 376
	561 897	503 265	541 787	345 313	348 987	352 638	356 479
Valmistus omaan käyttöön	8 588	3 610	5 767	5 110	5 176	5 244	5 312
Toimintamenot							
Henkilöstömenot	-665 737	-696 528	-690 940	-431 145	-436 750	-442 428	-448 179
Palvelujen ostot	-949 845	-951 135	-986 661	-309 381	-313 402	-317 477	-321 604
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-67 402	-59 225	-61 806	-40 620	-41 148	-41 683	-42 225
Avustukset	-105 051	-98 886	-102 715	-65 978	-66 836	-67 705	-68 585
Vuokramenot	-90 770	-110 389	-111 409	-90 354	-91 529	-92 719	-93 924
Muut toimintamenot	-7 678	-6 530	-5 236	-5 077	-5 143	-5 209	-5 277
	-1 886 482	-1 922 693	-1 958 766	-942 555	-954 808	-967 220	-979 794
Toimintakate	-1 315 997	-1 415 818	-1 411 212	-592 132	-600 644	-609 339	-618 003
Verotulot	1 117 483	1 115 800	1 177 000	630 000	615 500	630 000	643 500
Valtionosuudet	360 780	366 636	371 518	61 896	81 547	76 163	82 221
Rahoitustulot ja -menot							
Korkotulot	6 601	5 907	6 000	5 466	4 858	4 944	5 041
Muut rahoitustulot	29 905	28 532	28 345	38 465	26 823	26 715	26 552
Korkomenot	-16 753	-17 309	-15 620	-16 635	-18 919	-22 105	-24 628
Muut rahoitusmenot	-600	-116	-946	-113	-113	-113	-113
Vuosikate	181 418	83 632	155 086	126 947	109 052	106 265	114 570
Poistot ja arvonalentumiset	-106 710	-110 269	-120 647	-126 947	-133 417	-135 502	-132 811
Tilikauden tulos	74 709	-26 637	34 439	0	-24 365	-29 236	-18 240
Poistoeron muutos	1 710	1 596	1 596	1 596			
Rahastojen muutos	-50	475	475	475			
Tilikauden yli- tai alijäämä	76 369	-24 566	36 510	2 071			

*Ennuste 8/2022.

Verotulot

Kuntalain 111 §:n mukaan viimeistään talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on päätettävä kunnan tuloveroprosentista, kiinteistöveroprosenteista sekä muiden verojen perusteista. Kunnan tuloveroprosenttia ei voida muuttaa poikkeuksellisesti vuodelle 2023 sote-uudistuksen myötä. Kunnalle suoritettavat verot muodostuvat kunnan tuloverosta, osuudesta yhteisöveron tuottoon ja kiinteistöverosta.

Kuntien verotulot

2021

Kuntien tilinpäätösten mukaiset verotulot olivat noin 26,8 mrd. euroa. Kuntien verotulot kasvoivat noin 1,6 mrd. euroa (6,7 %) edellisestä vuodesta. Kunnallisverotulot kasvoivat 484 milj. euroa (2,4 %). Kuntien yhteisöverotilitykset kasvoivat 893 milj. euroa (45,4 %). Kiinteistöverotulot kasvoivat verohallinnon uuden kiinteistöveron joustavan valmistumisen myötä 225 milj. euroa (12,9 %). Yhteensä kunnallisveroja kertyi 20,7 mrd. euroa, yhteisöveroja 2,86 mrd. euroa ja kiinteistöveroja 1,97 mrd. euroa.

2022

Kuntien arvioidaan saavan verotuloja yhteensä noin 26,8 mrd. euroa. Kunnallisveron tilitysten arvioidaan kasvavan 4,8 %. Kuntien saamien yhteisöverotilitysten arvioidaan kasvavan 3,2 %. Kiinteistöveron tilitykset nousevat 7,5 %. Kaikkiaan kuntien verotulojen arvioidaan kasvavan noin 1222 milj. euroa.

Vuonna 2022 arvioidaan kunnallisveroja kertyvän 21,69 mrd. euroa, yhteisöveroja 2,95 mrd. euroa ja kiinteistö-

veroja 2,12 mrd. euroa. Kunnallisveron tilitysten yhteismäärä on kasvanut kuluun vuoden tammi-syyskuussa 3,8 %, yhteisöverotilitykset 12,8 % ja kiinteistöverotilitykset 10,3 %.

2023

Sote-uudistuksen myötä kuntien verotulojen arvioidaan vähenevän ensi vuonna 47 prosenttia vuodesta 2022. Kuntien verotulojen kokonaismääräksi arvioidaan 14,1 mrd. euroa. Kunnallisverotuloja arvioidaan kertyvän 9,97 mrd. euroa, yhteisöveroja 2,05 mrd. euroa ja kiinteistöveroja noin 2,08 mrd. euroa.

Kuntien verotulokertymä jää vuonna 2023 poikkeuksellisesti normaalia korkeammalle tasolle, sillä osa aiempien vuosien kunnallis- ja yhteisöverotuloista tilittyy vuodelle 2023 vanhojen kunnallisveroprosenttien ja yhteisöverotulojen jako-osuuksien mukaisesti.

Tampereen verotulot

Kunnan tulovero

Vuoden 2023 talousarvio on laadittu sote-uudistuksen myötä leikatun 7,61 tuloveroprosentin mukaan. Kunnat eivät voi muuttaa veroprosenttiaan vuo-

delle 2023, vaan kaikkien kuntien on määrättävä vuoden 2023 tuloveroprosentiksi vuoden 2022 tuloveroprosentti vähennettynä 12,64 prosenttiyksiköllä. Vuoden 2023 verotuloarviota tehtäessä käytettävissä on ollut ennakkotieto vuoden 2021 tulokehityksestä, jonka mukaan ansiotulot kasvoivat koko maassa 3,6 % ja Tampereella 5,9 %. Tampereen ansiotulojen arvioidaan kasvavan 5,0 % vuonna 2022 ja 4,6 % vuonna 2023.

Vuonna 2022 kunnallisverotilitysten kumulatiivinen muutos Tampereella on syyskuun tilityksen jälkeen 4,8 % ja koko maassa 3,8 %. Tampereen kunnallisverotilitysten arvioidaan kasvavan vuonna 2022 noin 6,3 %.

Osuus yhteisöveron tuotosta

Yhteisövero on kertymässä vuonna 2022 noin 127 milj. euroa. Kaupungin yhteisöveron jako-osuus vuodelle 2023 määräytyy verovuosien 2021 ja 2020 perusteella ja tieto osuudesta saadaan tammikuussa 2023. Talousarviovaiheessa on arvioitu kaupungin yhteisövero-osuuden pysyvän ennallaan. Tampereen nykyisellä jako-osuudella yhteisöverotuloja arvioidaan tilitettävän 90 milj. euroa vuonna 2023.

Verotulot (1 000 euroa)	TP 2021	Alkup. TA 2022	TP Enn 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Kunnallisvero	896 752	933 800	953 000	441 500	430 000	439 500	450 000
- veroprosentti	20,25	20,25	20,25	7,61	7,61	7,61	7,61
Osuus yhteisöveron tuotosta	127 461	87 000	127 000	90 000	86 000	90 000	92 000
Kiinteistövero	93 270	95 000	97 000	98 500	99 500	100 500	101 500
Yhteensä	1 117 483	1 115 800	1 177 000	630 000	615 500	630 000	643 500

Kiinteistövero

Kiinteistövero on kiinteistöveroprosentin mukainen osuus kiinteistön arvosta. Kiinteistöverolain 11 §:n mukaan kunnanvaltuusto määrittää kunnan kiinteistöveroprosenttien suuruuden laissa säädettyjen vaihteluvälien rajoissa vuosittain etukäteen samalla, kun se vahvistaa varainhoitovuoden tuloveroprosentin. Kiinteistöveroprosentit määrätään prosentin sadasosan tarkkuudella.

Kiinteistöveron tuotto on vuonna 2022 noin 97 milj. euroa ja kiinteistöveron tuotoksi arvioidaan 98,5 milj. euroa vuonna 2023. Kiinteistöveroprosentteihin ei tule muutoksia vuodelle 2023.

Valtiovarainministeriön valmisteleman kiinteistöverouudistuksen täytäntöönpano siirtyy päätettäväksi seuraavalla hallituskaudella. Kiinteistöverotusta on tarkoitus uudistaa niin, että verotusarvot vastaisivat paremmin alueen hintatasoa ja rakentamiskus-

tannuksia. Koska kiinteistöjen verotusarvot valtaosin nousisivat, kuntien kiinteistöveroprosenttien ala- ja ylärajaa on vastaavasti tarkoitus alentaa. Uudistuksen tavoitteena ei ole nostaa tai laskea kiinteistöveroa, mutta verorasitus jakautuisi osin uudella tavalla eri kiinteistöjen kesken.

Taloussuunnitelma 2023–2026

Tampereen verotulokehityksessä tahtuu suuria heilahteluja taloussuunnitelmakaudella sote-uudistuksen vaikutuksesta. Vuonna 2023 verotulojen arvioidaan vähenevän sote-uudistuksen yhteydessä vähennettävien verotulojen vuoksi 46,5 % ja vuonna 2024 verotulojen arvioidaan vähenevän 2,3 %, sillä vuonna 2024 kunnille kertyy kunnallis- ja yhteisöverotuloa enää lähinnä uusien pienempien kunnallisveroprosenttien ja yhteisöverotulojen jako-osuuksien mukaisesti. Vuonna 2025 verotulojen arvioidaan kasvavan

2,4 % ja vuonna 2026 kasvu olisi 2,1 %, jos yleinen talouskehitys toteutuu arvioidusti ja työllisyysaste paranee odotetusti. Vuonna 2022 verotulot ovat kasvavassa 5,3 %.

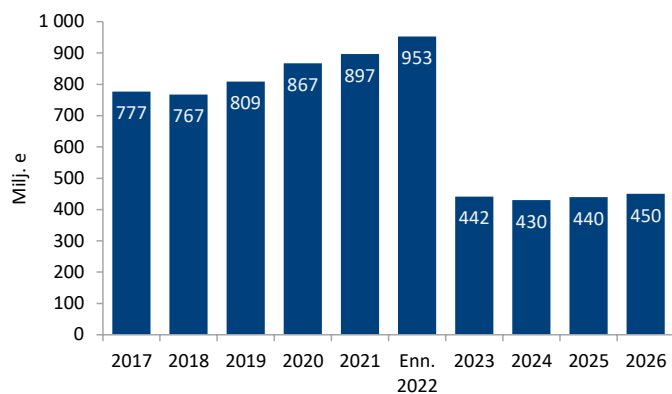
Kunnallisveron ja yhteisöveron kehitys heilahtelee merkittävästi sote-uudistuksen vaikutuksesta ja taloussuunnitelmakauden verotulojen arviointi onkin erittäin ongelmallista. Kaikilta kunnilta siirretään kunnallisveroa 12,64 prosenttiyksikköä hyvinvointialueille sote-tehtävien rahoitukseen ns. sote-valtionosuuksien lisäksi.

Vuonna 2023 kunnallisveron tuoton arvioidaan laskevan 54 prosenttia ja yhteisöverotulojen noin 29 %, kun sote-uudistuksen myötä kuntien osuutta kunnallisverosta ja yhteisöverosta pienennetään merkittävästi. Kiinteistöveron arvioidaan suunnitelmakaudella kasvavan vuosittain 1,0 %.

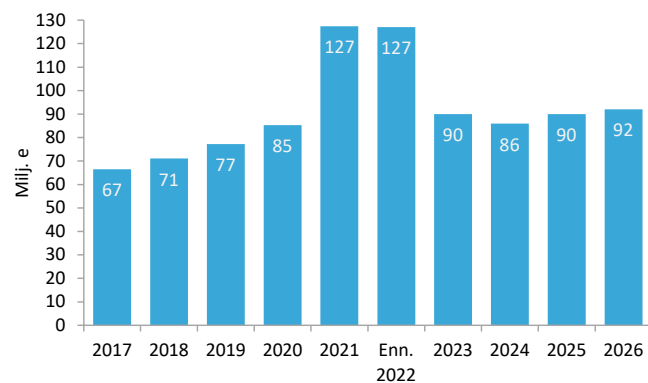
KIINTEISTÖVEROPROSENTIT

	Vaihteluvälit (Kiinteistö veroL)	TAMPERE	
		2022	2023
Yleinen	0,93–2,00	1,25	1,25
Vakituiset asuinrakennukset	0,41–0,90	0,65	0,65
Muut kuin vakituiset asuinrakennukset	0,93–2,00	1,10	1,10
Voimalaitokset	enint. 3,10	3,00	3,00
Yleishyödylliset yhteisöt	0,00–1,80	0,40	0,40
Rakentamattomat rakennuspaikat	2,00–6,00	5,00	5,00

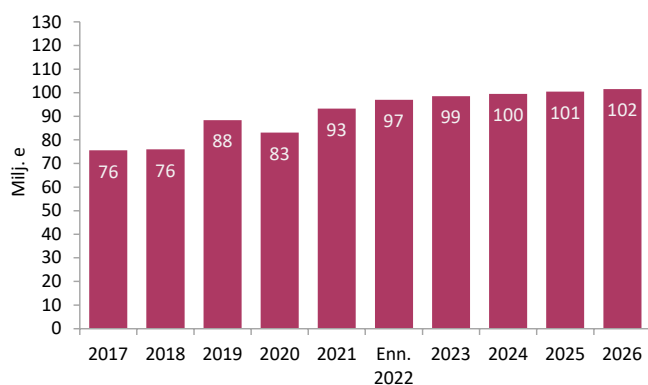
KUNNALLISVERON KEHITYS

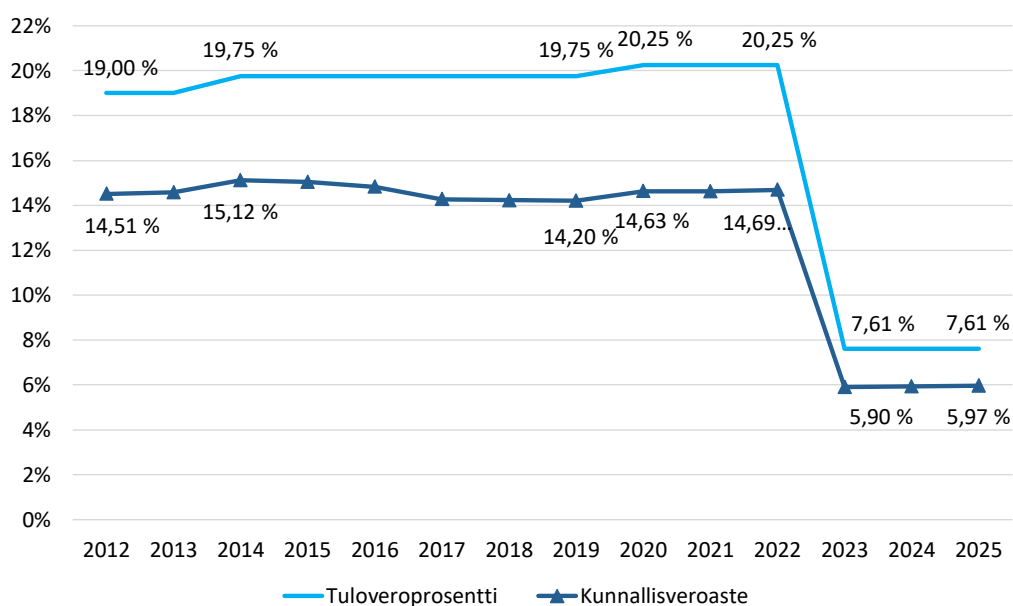
YHTEISÖVERON KEHITYS

KIINTEISTÖVERON KEHITYS

TAMPEREEN TULOVEROPOSENTTI JA EFEKTIIVINEN VEROASTE

VALTIONOSUUDET

Vuonna 2023 tapahtuu kautta aikojen suurin muutos kuntien valtionosuusjärjestelmässä, kun hyvinvointialueet aloittavat toimintansa ja kuntien valtionosuuksia siirretään merkittävästi hyvinvointialueille. Suurin osa valtionosuuksista määräytyy jatkossakin ikärakenteen mukaan, mutta painopiste muuttuu olennaisesti. Nykyisessä järjestelmässä suurimmat valtionosuudet ovat tulleet yli 84-vuotiaista ja jatkossa suurimmat valtionosuudet kohdistuvat ikäryhmään 13–15-vuotiaat. Kuntien valtionosuusjärjestelmään jää kuitenkin erä, jotka eivät perustu tulevaisuuden kunnan tehtäviin, vaan menneisyyden kunnan sote-kustannuksiin.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuudet vähenevät 7,1 mrd. euroa vuodesta 2022. Kuntien valtionavut ovat noin 5,4 mrd. euroa vuonna 2023. Laskennalliset valtionosuudet ovat noin 4,0 mrd. euroa, kuntien veromenetysten korvaukset noin 0,9 mrd. euroa ja muut valtionavut noin 0,5 mrd. euroa. Valtionapujen taso alenee huomattavasti suhteessa vuoden 2022 varsinaiseen talousarvioon sote-uudistuksen seurauksena. Kunnan peruspalvelujen valtionosuuk-

sia ja veromenetysten korvauksia siirretään hyvinvointialueiden rahoitukseen, ja lisäksi sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan valtionavustukset kohdistuvat jatkossa pääosin hyvinvointialueille.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuusprosentti laskee 1,50 prosenttiyksiköllä 23,59 prosentista 22,09 prosenttiin vuonna 2023. Valtionosuusprosentin laskua selittää pääosin vuonna 2023 käyttöön otettavat uudet hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, asukasmäärän kasvun ja syrjäisyyden lisäosat, joiden rahoitus toteutetaan valtionosuusjärjestelmän sisällä valtionosuusprosenttia pienentämällä.

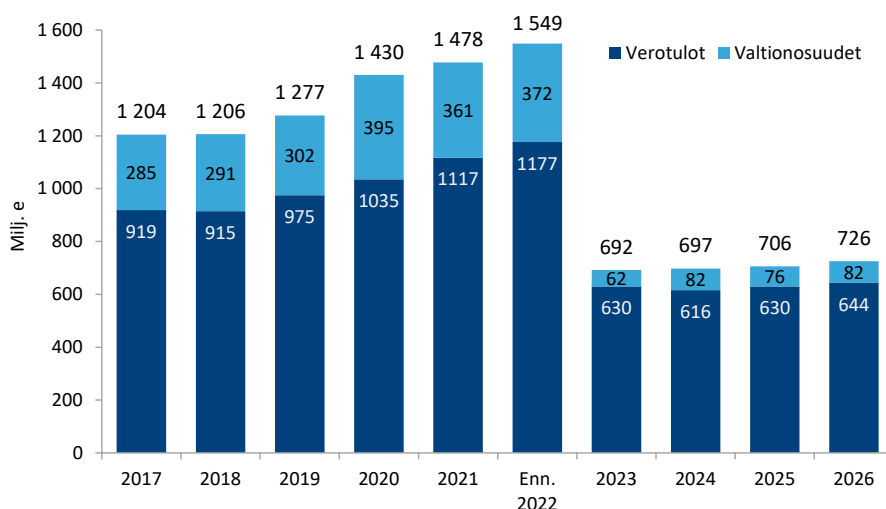
Valtion toimenpiteiden yhteisvaikutus kuntatalouteen vuonna 2023 verrattuna vuoden 2022 varsinaiseen talousarvioon on lähellä neutraalia. Hallitusohjelman mukaiset tehtävien ja velvoitteiden lisäykset on tehty pääosin jo aikaisempina vuosina ja osa määräaikaista lisäyksistä valtionavustuksiin päättyy vuoden 2022 lopussa. Kuntien uusiin ja laajeneviin tehtäviin osoitetaan täysi valtionosuus ja valtion päättämät veroperustemuutokset kompensoidaan kunnille.

Taloussuunnitelma 2023–2026

Vuoden 2023 talousarviossa Tampereen valtionosuuksien kokonaismäärä romahtaa sote-uudistuksen myötä noin 310 milj. eurolla, mutta myös kaupungin menot putoavat paljon vuodesta 2022. Vuonna 2023 valtionosuuksia arvioidaan kertyvän 61,9 milj. euroa. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet ovat tästä 74 milj. euroa, veromenetysten kompensatio 35 milj. euroa ja peruspalvelujen valtionosuus -47,1 milj. euroa sote-uudistukseen liittyvien tasauserien jälkeen.

Taloussuunnitelmavuosien 2024–2026 valtionosuuksien arviointia ei voida luotettavasti tehdä ennen kuin tiedetään, miten kuntien vuoden 2022 toteutuneet sosiaali- ja terveydenhuollon menot toteutuvat suhteessa vuoden 2022 talousarvioon. Jos menot osoittautuvat vuoden 2022 tilinpäätöksessä suuremmiksi kuin vuoden 2022 talousarviossa ja verotulojen kasvu ei kata erotusta, kunnilta leikataan valtionosuuksia hyvinvointialueiden tarpeiden kattamiseksi. On hyvin mahdollista, että kunnilta leikataan valtionosuuksia

VERORAHOITUKSEN KEHITYS

enemmän, mitä syksyllä 2022 on arvioitu. Tarkempaa tietoa vuosien 2024 ja 2025 valtionosuuksista saadaan vuoden 2023 aikana.

Arvio vuosille 2024 ja 2025 on, että valtionosuuksien taso (ilman TE-uudistuksen vaikutusta) on matalampi kuin vuonna 2023. Arvio perustuu oletta-
maan, että kunnista hyvinvointialueille

siirtyvät kustannukset tulevat olemaan kuntien tilinpäätöksissä 2022 suuremmat kuin talousarvioissa ja siirtyvien tulojen kasvu ei kata tuota muutosta. Tällöin erotus katetaan leikkaamalla kuntien valtionosuuksia.

Valtionosuuksien näin muuttuva taso on pysyvä. Kuitenkin vuosina 2024 ja 2025 leikataan vielä erikseen vuoden

2023 mahdollinen ns. liikaa maksettu valtionosuus. Tarkkojen ennakkolaskelmien tai arvioiden tekeminen syksyllä 2022 on mahdotonta. Käsitys tarkentuu sitä mukaan, kun tieto vuoden 2022 sosiaali- ja terveydenhuoltokustannusten ja verotulojen kehityksestä tarkentuu, mikä tapahtuu lopullisesti vasta syksyllä 2023.

Valtionosuudet (1 000 euroa)	TP 2021	Alkup. TA 2022	TP Enn 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	186 308	179 284	179 548	-47 104	-28 660	-36 151	-31 386
josta muutosrajoitin	-	-	-	-43 400	-43 400	-43 400	-43 400
josta siirtymätasaus	-	-	-	-15 845	-12 000	-9 000	-5 000
Veromenetysten kompensatio	100 498	112 024	115 881	35 000	35 707	37 314	38 107
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	73 974	75 328	76 089	74 000	74 500	75 000	75 500
Yhteensä	360 780	366 636	371 518	61 896	81 547	76 163	82 221

Peruspalvelujen valtionosuus 2023 erittely	1 000 euroa	euroa/asukas	määrä
Laskennalliset kustannukset yhteensä	359 785	1 473	
Ikärakenne (31.12.2021)		1 230	244 223
0-5-vuotiaat	97 589	8 011	12 182
6-vuotiaat	18 452	8 500	2 171
7-12-vuotiaat	94 101	7 072	13 307
13-15-vuotiaat	77 093	12 129	6 356
Yli 16-vuotiaat	13 153	63	210 207
Muut			
Työttömyyden perusteella	18 595		
Vieraskielisyyden perusteella	34 944		
Asukastiheyden perusteella	389		
Koulutustaustan perusteella	5 469		
Kunnan omarahoitusosuus	-332 138	-1 360	
Välisumma - Valtion osuus laskennallisesta kustannuksesta	27 647	113	
Lisäosat			
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen	4 952		
Asukasmäärän kasvun perusteella	3 076		
Työpaikkaomavaraisuuden perusteella	3 752		
Valtionosuuteen tehtävät vähennykset			
Perustoimeentulotuen vähennys	-24 149		
Kumulatiivinen verotuloihin perustuvan tasauksen muutoksen neutralisointi (vuodesta 2023 alkaen)	-5 966		
Muut vähennykset	-1 421		
Sote-uudistukseen liittyvä muutosrajoitin	-43 400		
Sote-uudistukseen liittyvä siirtymätasaus (vuonna 2023)	-15 845		
Välisumma - Valtionosuus ennen tulopohjan tasausta	-51 355		
Verotuloihin perustuva valtionosuuden taseaus	4 251		
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	-47 104		

KORKOTULOT JA -MENOT

Talouden näkymät ensi vuoteen ovat hiipuneet pitkin kuluvaan vuoteen. Kasvu Euroopassa uhkaa erityisesti energiakriisin vuoksi jäädä vaatimattomaksi ja samaan aikaan Euroopan Keskuspankki taistelee kiivaaksi yltynyttä inflaatiota vastaan nousevilla koroilla. Nollakorkoaika jäi nopeasti taakse.

Keskuspankkien rahapolitiikka ja julkisen sektorin finanssipolitiikka ovat menneinä vuosina tukeneet taloutta huikkeilla summilla. Tämän seurauksena velan määrä ympäri maailman on kasvanut voimakkaasti. Nyt voimakkaassa nousussa olevat korot tulevat lisäämään kaikkien velallisten menoja. Ongelmallista on, että hiipuva talous puoltaisi korkotason pitämistä matalana, mutta villi inflaatio pakottaa korkojen nostoon. Samaa aikaan Euroopan Keskuspankki jatkaa arvopaperiostoja markkinoilta sijoittamalla uudelleen erääntyvien arvopapereiden pääoman. Tämä hillitsee osaltaan pitkien korkojen nousua ja tällä hetkellä korkokäyrä on-

kin hyvin tasainen, toisin sanoen lyhyiden ja pitkien korkojen erotus on pieni.

Ensi vuoden talousarvio on laadittu tämän hetken markkinaennusteiden mukaisen korkotason varaan. Ennusteet muuttuvat nyt nopeasti ja epävarmuus ensi vuoden koroista on melko suuri. Lyhyiden markkinakorkojen arvioidaan nousevan jopa 3,5 %:iin ensi vuonna. Lyhyillä euribor-koroilla on vaikutusta erityisesti kaupungin korkomenojen puolella, sillä suuri osa kaupungin korkotuloista perustuu kiinteäkorkoihin saamisiin.

Korkotulot

Ulkoisten korkotulojen arvioidaan olevan ensi vuonna noin 5,5 milj. euroa ja ne koostuvat käytännössä kokonaan antolainoista saatavista koroista. Näistä merkittävimmät ovat Tampereen Sähkölaitos Oy:n vaihtovelkakirjalainastaan maksama korko. Tämä laina erääntyy helmikuussa 2023 eikä sen jatkosta ole vielä tehty päätöstä. Kor-

kotuloissa on arvioitu lainan jatkuvan, mutta selvästi nykyistä alhaisemmalla korolla, mistä syystä antolainojen korkotulot on arvioitu noin 0,7 milj. euroa tämän vuotisia pienemmiksi. Muita merkittäviä korkotuloja kaupunki saa KOY Tampereen Monitoimiareenalta noin 1,5 milj. euroa sekä konsernin vuokra-asuntoyhteisöjen lainoistaan maksama noin 0,5 miljoonan euron suuruinen korko.

Sisäiset korkotulot koostuvat asunto- ja kiinteistölautakunnalta perittävistä kiinteistörahoituksen korkosuojauskuiluista.

Sijoitusten korkotuottoja kaupunki saa tällä hetkellä käytännössä vain talletuksista. Koska on epävarmaa, voidaan talletuksia ensi vuonna tehdä ja missä määrin, ei näitä tuloja ole talousarvioon huomioitu lainkaan. Vuonna 2021 tehdyn pankkipalveluiden kilpailutuksen jälkeen pankit eivät nykyisellä sopimuskaudella maksa mitään korkoa tilivaroille.

Korkotulojen erittely (1 000 euroa)	TP2021	TA 2022	TP Enn 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Sisäiset korkotulot	2 434	2 321	1 849	125	171	287	274
Sisäiset erät yhteensä	2 434	2 321	1 849	125	171	287	274
Antolainat	6 060	5 817	6 208	5 467	4 858	4 944	5 041
Sijoitukset	159	90	305	0	0	0	0
Muut korkotulot	422	0	19	0	0	0	0
Ulkoiset erät yhteensä	6 641	5 907	6 532	5 467	4 858	4 944	5 041
Yhteensä	9 075	8 228	8 381	5 592	5 028	5 231	5 315

Korkomenot

Kaupungin ulkoiset korkomenot tulevat ensi vuonna kasvamaan hieman korkotason nousun vuoksi. Menojen kasvu jää kuitenkin suhteellisesti markkina-korkojen nousua alhaisemmaksi, sillä tehtyjen suojausten johdosta korkojen nousu lyö läpi vain noin 40 %:n painolla. Korollisen vieraan pääoman keskihinnan arvioidaan pysyvän kohtuullisena; noin 1,5 % keskimääräiselle laina- ja leasingpääomalle laskettuna.

Kaupunki käyttää vaihtuvakorkoisten lainojen korkoriskien hallintaan erilaisia koronvaihtosopimuksia, joilla tyypillisesti osa korkomenoista on vaihdettu kiinteiksi. Tällä valtuuston

hyväksymien rahoitusperiaatteiden ja lainanotto-suunnitelmien mukaisella toimintatavalla tavoitellaan korkomenojen pienempää vaihtelua ja parempaa ennustettavuutta. Koronvaihtosopimusten maksettavien kiinteiden korkojen vaihteluväli on -0,04 % - 3,8 % ja niiden keskiarvo on hieman yli 2,0 %. Sopimukset ovat pitkäaikaisia ja kaupunki hyötyy niistä, mikäli markkina-korot ovat sopimuskoron yläpuolella. Lainojen suojausaste on hieman alle 60 %, minkä vuoksi tulevat korkotason muutokset vaikuttavat kaupungin korkomenoihin runsaan 40 %:n painolla.

Muihin korkomenoihin on kirjattu varaus nousevien korkojen varalle sekä konsernitiliin liittyneille tytäryhteisöille maksettava talletuskorko. Vuonna 2021 kilpailutettujen pankkipalveluiden uuden sopimuksen myötä pankki ei maksa konsernitilillä oleville varoille korkoa lainkaan eikä hyvityskoron maksamisesta tytäryhtiöille ole vielä tehty päätöstä.

Suunnitelmajaksolla vuosina 2024 - 26 korkomenojen arvioidaan kasvavan selvästi, sillä korkotaso on markkina-ennusteiden mukaan nousussa ja lainamäärän arvioidaan kasvavan jälleen 2024 alkaen.

Korkomenojen erittely (1 000 euroa)	TP2021	TA 2022	TP Enn 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Sisäiset korkomenot	-2 434	-2 321	-1 849	-125	-171	-287	-274
Sisäiset erät yhteensä	-2 434	-2 321	-1 849	-125	-171	-287	-274
Rahalaitokset	-16 476	-17 209	-15 369	-15 128	-17 319	-20 505	-23 028
Lahjoitusrahastot	-96	-100	-95	-100	-100	-100	-100
Muut korkomenot	-221	0	0	-1 408	-1 500	-1 500	-1 500
Ulkoiset erät yhteensä	-16 794	-17 309	-15 463	-16 635	-18 919	-22 105	-24 628
Yhteensä	-19 228	-19 630	-17 312	-16 760	-19 089	-22 392	-24 902

MUUT RAHOITUSTULOT JA -MENOT

Rahoitustulot

Muiden rahoitustulojen sisäiset erät koostuvat liikelaitosten maksamista peruspääomakorvauksista; Tampereen Vesi liikelaitos 14,7 milj. euroa ja Tampereen Kaupunkiliikenne liikelaitos nolla euroa. Lisäksi asunto- ja kiinteistölautakunnalle kohdistetaan vuodesta 2021 alkaen pääomakustannuksena rahoituskulu, joka on 2,7 % talonrakennusinvestointien tasearvosta. Vuonna 2022 tämä sisäinen rahoitustuotto on yhteensä arviolta 15,0 milj. euroa.

Ulkoisten rahoitustulojen arvioidaan kasvavan yhteensä lähes kymmenellä miljoonalla eurolla. Tämä selittyy osinkotulojen voimakkaalla kasvulla, sillä Tampereen Palvelukiinteistöt Oy:n odotetaan maksavan poikkeuksellisen korkean osingon vuoden 2022 erinomaisesta tuloksesta. Muita merkittäviä osinkotuloja odotetaan Tampereen Sähkölaitos Oy:ltä ja Pirkanmaan Jätehuolto Oy:ltä. Osinkotulot ovat kuitenkin riippuvaisia yhtiöiden lii-

ketoiminnan menestyksestä ja osin ulkoisista olosuhteista, siten osinkojen määrään sisältyy aina epävarmuutta.

Ulkoisista rahoitustuloista poistuu Pirkanmaan sairaanhoitopiirin 1,4 milj. euron suuruinen korvaus peruspääomasta.

Muihin rahoitustuloihin kirjataan kaupungin myöntämistä takauksista saatava provisiotulo. Muihin rahoitustuloihin kirjataan myös mahdolliset sijoitusten arvonalennusten oikaisut.

Muiden rahoitustulojen erittely (1 000 euroa)	TP2021	TA 2022	TP Enn 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Liikelaitosten peruspääomakorvaukset							
Tampereen Vesi Liikelaitos	10 500	14 700	14 700	14 700	14 700	14 700	14 700
Muut sisäiset rahoitustulot	15 150	16 240	16 240	15 000	15 000	15 000	15 000
Sisäiset erät yhteensä	25 650	30 940	30 940	29 700	29 700	29 700	29 700
Kuntayhtymien peruspääomakorot ja ylijäämänpalautus	1 445	1 445	1 445	0	0	0	0
Rahoitusarvopapereiden myyntivoitot	2 730	0	0	0	0	0	0
Verotilityskorot	39	0	14	0	0	0	0
Osinkotulot	24 755	26 326	26 139	37 527	25 950	25 950	25 950
Muut rahoitustulot	936	761	953	939	873	765	602
Ulkoiset erät yhteensä	29 905	28 532	28 552	38 466	26 823	26 715	26 552
Yhteensä	55 555	59 472	59 492	68 166	56 523	56 415	56 252

Rahoitusmenot

Muihin rahoitusmenoihin kirjataan mm. sijoitusomaisuuden myyntitappiot ja arvonalennukset sekä lainojen ja omaisuuden hoidosta aiheutuneet menot.

Merkittäviä myyntitappioita tai arvonalennuksia ei odoteta tuleville vuosille.

Muiden rahoitusmenojen erittely (1 000 euroa)	TP2021	TA 2022	TP Enn 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Korvaus peruspääomasta	-10 500	-14 700	-14 700	-14 700	-14 700	-14 700	-14 700
Muut sisäiset rahoitusmenot	-15 150	-16 240	-16 240	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000
Sisäiset erät yhteensä	-25 650	-30 940	-30 940	-29 700	-29 700	-29 700	-29 700
Verotilitysten korkomenot	-5	0	-29	0	0	0	0
Viivästyskorkomenot	250	0	-27	0	0	0	0
Muut rahoitusmenot	-845	-116	-120	-113	-113	-113	-113
Ulkoiset erät yhteensä	-600	-116	-176	-113	-113	-113	-113
Yhteensä	-26 250	-31 056	-31 116	-29 813	-29 813	-29 813	-29 813

INVESTOINNIT

Investointilaskelmat sisältävät investointisuunnitelmat talousarvio- sekä taloussuunnitelmavuosille. Investointiluku on kooste edellä Käyttötalouso- ja investoinnit yksiköittäin -osassa esitetyistä investoinneista ja tekstissä mainituista eristä saa lisätietoa yksikökohtaisista kirjan osioista. Kooste investoinneista vuosille 2023-2032 esitetään liitteenä kirjan lopussa. Koosteessa on esitetty talousarviovuoden 2023 lisäksi taloussuunnitelmavuodet 2024-2026, sekä alustavat suunnitelmat vuosille 2027-2032. Investointien sitovuustasot on esitetty talousarvion alkuosan luvussa Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta.

Kaupungin nettoinvestoinnit vuoden 2023 talousarviossa ovat 222,2 milj. euroa. Investointien yhteenlaskettu rahavirta (nettoinvestoinnit vähennettynä pysyvien vastaavien myyntituloilla) on 192,3 milj. euroa. Investointien ja vuosikatteen välistä suhdetta kuvaava investointien tulorahoitusprosentti on 57.

Investointitasoa on laskettu, mutta se on korkea talousarviovuonna 2023 ja pysyy korkeana taloussuunnitelmavuosina 2024-2026. Vuonna 2024 net-

toinvestointitaso nousee 232,2 milj. euroon, ja nousee edelleen taloussuunnitelmavuonna 2025 247,5 milj. euroon ja pysyy 244,8 milj. euron tasolla vuonna 2026. Investointien koosteen on sisällytetty taloussuunnitelma- vuodelle myös muulla rahoitusmallilla toteutettavaksi suunniteltuja kohteita.

Investointikustannusten optimoinnin kehittäminen

Investointiprosessia uudistetaan vuoden 2023 aikana. Tavoitteena on parempi kustannusten hallinta tarpeen määrittelystä alkaen. Hallintosääntöä muutetaan niin, että yli 10 miljoonan euron talonrakennushankkeiden tarveselvitykset käsitellään kaupungin hallituksessa, joka hyväksyy myös kaupungin palvelumallin. Kaupungin strateginen palvelumallityö määrittelee palveluita järjestävien palvelutoimialojen palveluverkon. Palveluverkot laaditaan osin eri aikoihin ja osin myös toisistaan irrallisena.

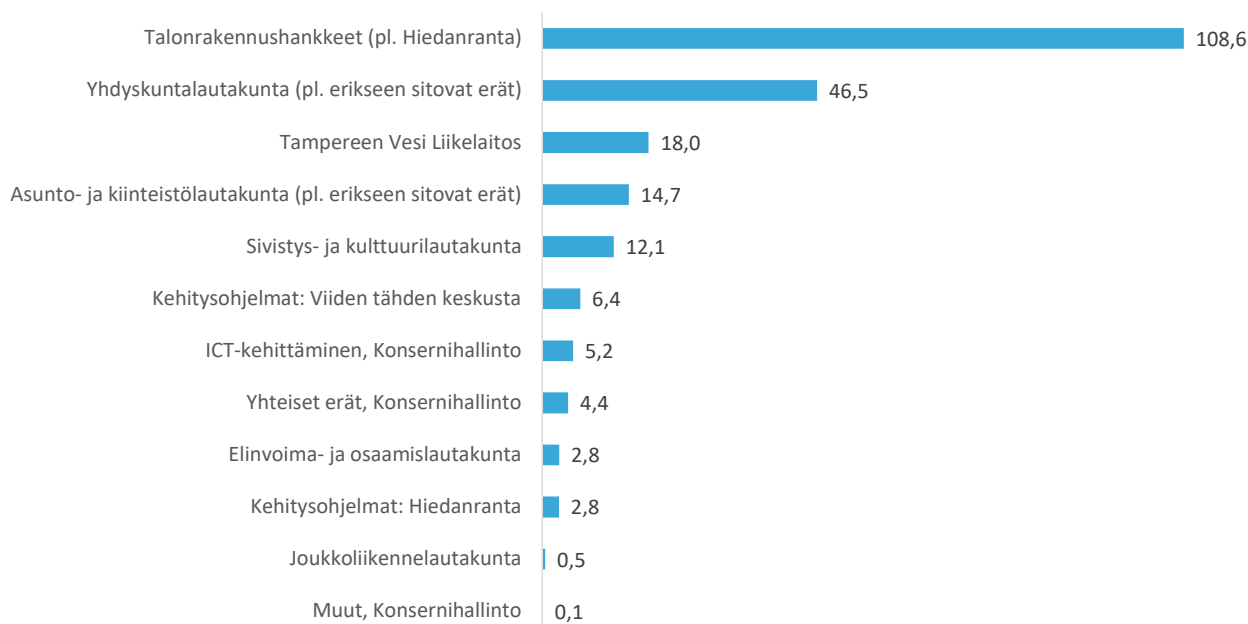
Palvelumallityöhön pohjautuvat palveluverkkoselvitykset laaditaan kaupunkitasoisesti ja selvitetään toiminnalliset yhteistyömahdollisuudet

tilojen käytössä palveluita järjestävien toimialojen kesken. Selvitys laaditaan rinnan PALM (palvelut, asuminen, liikenne ja maankäyttö sekä niihin liittyvät investoinnit ja niiden ajoitus) -työn kanssa.

Selvitykseen liitetään arvioidut kustannukset palveluverkosta tarkasteltavalta ajanjaksolta. Työ edellyttää lisäresurssia mm. toiminnallisten yhteistyömahdollisuuksien selvittämiseen ja palveluverkon taloudellisten kustannusvaikutusten selvittämiseen tarkastelujaksolla.

Myös tarveselvityksissä paneudutaan kustannustehokkuuden parantamiseen. Niissä selvitetään mahdollisuutta vakioida tilatyyppejä kustannusten optimoimiseksi ja talonrakennusprosessien tehostamiseksi. Tarkastelu aloitetaan varhaiskasvatukseen uusien yksiköiden tilaohjelmien vakioinnilla eri kokoluokan päiväkotitiloissa ja selvitetään mahdollisuudet tilojen vakiointiin ja/tai konseptointiin. Vakiointityö liitetään osaksi talonrakennushankkeiden suunnitteluohjetta, jolla talonrakennushankkeita kaupungissa toteutetaan.

NETTOINVESTOINNIT TOIMIJOITTAIN 2023 (MILJ. EUROA)

Talousarviovuosi 2023

Vuonna 2023 suurimmat investointikokonaisuudet ovat asunto- ja kiinteistö-
lautakunnan talonrakennushanke-
konaisuus ja yhdyskuntalautakunnan
investoinnit.

Vuonna 2023 talonrakennushankkeiden kokonaisuus on merkittävin investointirahojen käyttökohde ja niiden kokonaisbudjetti on 109,6 milj. euroa. Budjetti jakaantuu uudis- ja lisärakentamiseen sekä korjaushankkeisiin siten, että korjaushankkeet ovat noin 45 % ja uudis- ja lisärakentaminen noin 55 % talonrakennushankkeiden budjetista. Kokonaisbudjetista käytetään noin 66,6 milj. euroa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen rakennuksiin. Muista talonrakennushankkeiden määrärahoista käytetään muun muassa noin 29,1 milj. euroa kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden rakennuksiin.

Vuonna 2023 yhdyskuntalautakunnan alaiset nettoinvestoinnit ovat 46,5 milj. euroa. Suurin osa budjetista käytetään olemassa olevan yhdyskuntarakenteen perusparantamiseen sekä uuden rakentamiseen, jotka ovat yhteensä noin 27,3 milj. euroa. Budjetista käytetään varoja myös erikoisrakentamiseen, liikennejärjestelyihin sekä sähköisten järjestelmien ja ulkovalaistuksen

LED-vaihtoihin. Raitiotiehen liittyviin hankkeisiin on varattu 8,0 milj. euroa.

Talonrakennushankkeet ja yhdyskuntarakentaminen ovat yhteensä 159,6 milj. euroa eli noin 70 % kaupungin kokonaisinvestoinneista.

Vuonna 2023 kolmanneksi suurin investointikokonaisuus on Tampereen Vedellä, jonka investointibudjetti on 18,0 milj. euro ja se jakaantuu perusparantamiseen (10,3 milj. euroa) ja uudistuotantoon (7,8 milj. euroa). Muita isoja investointeja toteuttavia toimijoita ovat asunto- ja kiinteistö-
lautakunnan maan esirakentaminen ja tonttimaan hankinta 14,7 milj. eurolla, sivistys- ja kulttuurilautakunta 12,1 milj. eurolla sekä konsernihallinto 9,7 milj. eurolla. Konsernihallinnon investoinneista 2,5 milj. euroa on varattu sijoitettavaksi Sara Hildénin taidemuseon kiinteistöyhtiöön, ICT-kehittämiseen 5,2 milj. euroa sekä 1,9 milj. euroa osakkeisiin ja 0,1 milj. euroa ensikertaiseen kalustamiseen.

Kehitysohjelmat

Kehitysohjelmien investointibudjetti vuonna 2022 on yhteensä 9,2 milj. euroa. Budjetti jakautuu 6,4 milj. euron Viiden Tähtien keskustan kehitysohjelmaan ja 2,8 milj. euron Hiedanrannan kehitysohjelmaan. Kehitysohjelmien

investointirahat käytetään maan esirakentamiseen ja kaupunkiympäristön rakentamiseen. Investoinneissa ei ole mukana 0-kuitua, koska se kuuluu käytötalouteen.

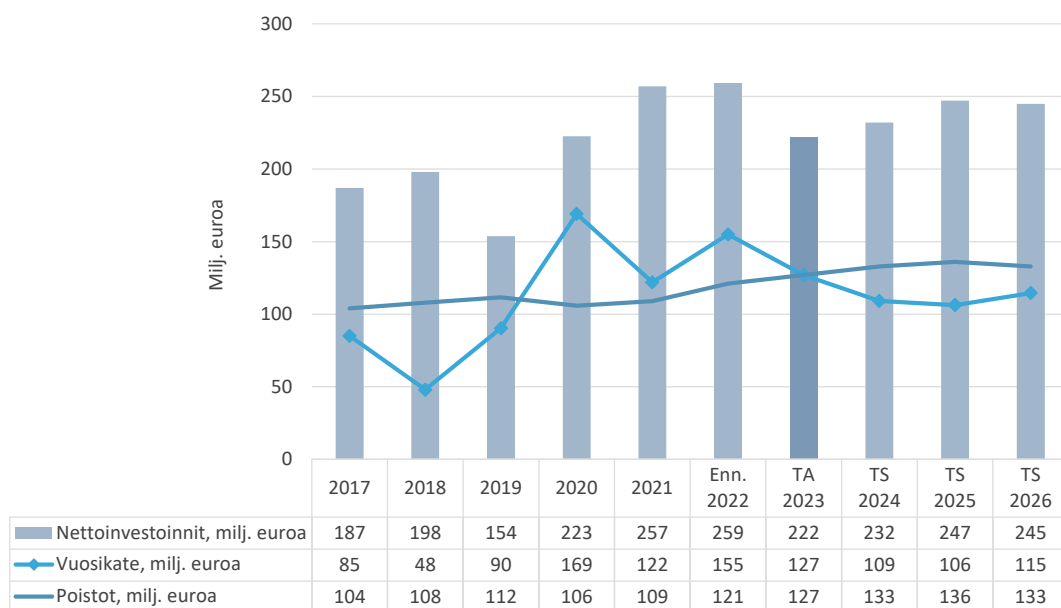
Taloussuunnitelmavuodet

Vuosina 2024-2026 investointibudjetti pysyy suurena. Vuonna 2023 nettoinvestointien arvioidaan olevan noin 222 milj. euroa, ja investointitaso nousee taloussuunnitelmavuotena 2024 yli 230 milj. euroon ja vuonna 2025 yli 245 milj. euron. Vuonna 2024 investointitaso laskee hieman alle 245 milj. euron.

Investointeja tulee arvioida suhteessa vuosikatteeseen ja investointien tulorahoitusprosenttiin, joka vaihtelee 43 % ja 57 % välillä talousarvio- ja taloussuunnitelmavuosien aikana.

Suurimmat investointitoimijat säilyvät taloussuunnitelmakaudella samoina. Talonrakennushankkeiden budjetti nousee kuitenkin merkittävästi taloussuunnitelmakauden lopussa vuoden 2023 tasosta ja kaupunkiympäristön rakentamisen investoinnit pienyvät hieman taloussuunnitelmavuosina. Kehitysohjelmien investointien kokonaisuus nousee merkittävästi taloussuunnitelmavuosina, kun Viiden tähden keskusta -kehitysohjelman investointitaso nousee ja Hiedanranta-kehitys-

NETTOINVESTOINNIT, VUOSIKATE JA POISTOT

ohjelman investointitaso vaihtelee hie-
man. Asunto- ja kiinteistölautakunnan
maan esirakentamisen ja tonttimaan
hankinnan investointitaso laskee ta-
loussuunnitelmavuosina, kuten myös
Sivistys- ja kulttuurilautakunnan inves-
tointitaso. Kaupunkiliikenne -liikelaitok-
sella ei ole investointeja vuonna 2023,
mutta niitä suunnitellaan taloussuun-
nitelmavuosille. Konsernihallinnon ICT-
kehittämiseen varattu investointitaso
pysyy samalla tasolla taloussuunnitel-
mavuosilla. ICT-investointien sitovuus-
taso on käyttötalouden ja investointien

yhteismäärä. Muut toimijat tavoittele-
vat samanlaista investointitasoa kuin
talousarviovuonna 2023.

Taloussuunnitelmakaudella varaudu-
taan osallistumaan ensin Tampereen
teatterin ja sitten Työvänteatterin in-
vestointihankkeisiin.

Omaisuu- den myynti ja rahoitusosuudet

Investointien rahavirtaan vaikuttavia
myyntituloja saadaan omaisuutta myy-
mällä. Vuonna 2023 omaisuutta arvioi-
daan myytävän noin 29,9 milj. eurolla.

Summa sisältää 27,2 milj. euroa maan-
myyntituloja ja 2,3 milj. euroa yksittäis-
ten rakennuskohteiden myyntiä sekä
kaluston myyntiä. Summaan lasketaan
myös Finnpark Oy:n maksama SVOP-
rahaston palautus 0,5 milj. euroa. Ta-
loussuunnitelmavuosille arvioidaan
samantasoista myyntituloja verrattuna
vuoden 2023 tasoon. Vuonna 2023 ra-
hoitusosuudeksi arvioidaan 1,0 milj. eu-
roa useampiin Asunto- ja kiinteistölau-
takunnan talonrakennushankkeiden
kohteisiin sekä 3,45 milj.euroa Yhdys-
kuntalautakunnan investointeihin.

1 000 euroa	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Bruttoinvestoinnit (investointimenot)	226 641	232 196	247 462	244 847
Nettoinvestoinnit (investoinnit - rahoitusosuudet)	222 191	232 196	247 462	244 847
Investointien rahavirta (nettoinvestoinnit - omaisuuden myyntitulot)	192 271	202 296	217 562	214 947
Vuosikate	126 947	109 052	106 266	114 571
Investointien tulorahoitusprosentti	57%	47%	43%	47%

INVESTOINNIT (1 000 euroa)		TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Sivistyspalvelujen palvelualue					
Sivistys- ja kulttuurilautakunta	Nettoinvestoinnit	12 100	8 200	7 300	8 000
Elinvoiman ja kilpailukyvn palvelualue					
Elinvoima- ja osaamislautakunta					
Elinvoima- ja osaamislautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	Nettoinvestoinnit	1 240	100	1 100	100
Ammatillinen koulutus	Nettoinvestoinnit	1 600	1 600	1 600	1 600
Asunto- ja kiinteistölautakunta					
Talonrakennushankkeet (pl. Hiedanranta)	Nettoinvestoinnit	108 641	107 226	119 242	113 579
Maa- ja vesialueet	Nettoinvestoinnit	14 660	11 550	5 700	4 000
Viiden tähden keskusta	Nettoinvestoinnit	1 800	4 600	2 000	4 765
Hiedanranta	Nettoinvestoinnit	2 000	3 500	200	3 000
Kaupunkiympäristön palvelualue					
Yhdyskuntalautakunta					
Yhdyskuntalautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	Nettoinvestoinnit	46 510	49 000	49 000	49 000
Viiden tähden keskusta	Nettoinvestoinnit	4 640	14 920	27 620	26 403
Hiedanranta	Nettoinvestoinnit	800	200	1 200	1 500
Joukkoliikennelautakunta	Nettoinvestoinnit	500	500	500	500
Konsernihallinto					
Yhteiset erät	Nettoinvestoinnit	4 400	1 900	2 400	2 800
Muut	Nettoinvestoinnit	100			
ICT-kehittäminen	Nettoinvestoinnit	5 200	5 500	6 200	6 200
Liikelaitokset					
Tampereen Vesi Liikelaitos	Nettoinvestoinnit	18 000	18 000	18 000	18 000
Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos	Nettoinvestoinnit	0	5 000	5 000	5 000
Nettoinvestoinnit yhteensä		222 191	231 796	247 062	244 447

RAHOITUSLASKELMA

Talousarvion laskelmaosan rahoituslaskelmaan kootaan käyttötalous-, tuloslaskelma- ja investointiosan tulojen ja menojen aiheuttama rahavirta (toiminnan ja investointien rahavirta). Lisäksi rahoitusosaan merkitään kaupungin antolainauksen, lainakannan ja mahdolliset oman pääoman muutokset sekä arvio merkittävistä muutoksista muissa maksuvalmiuden erissä (rahoituksen rahavirta).

Rahoituslaskelma on rahavirtalaskelman luonteinen, sen lopussa esitetään toiminnan ja investointien sekä rahoituksen rahavirtojen vaikutus kaupungin rahavaroihin eli sitä, miten kaupungin rahavarat muuttuvat toiminnan johdosta tilikauden aikana. Välituloksena esitetään Vaikutus maksuvalmiuteen.

Talousarvion 2023 rahoituslaskelma

Rahoituslaskelmassa varsinaisen toiminnan tuloista ja menoista kertyvä tulorahoitus on talousarviovuonna 106 milj. euroa. Investointien aiheuttama rahoitustarve eli investoinnit vähennettynä niihin saaduilla rahoitusosuuksilla ja myyntituloilla on 192,3 milj. euroa. Tulorahoitus ei riitä investointien kattamiseen ja toiminnan ja investointien rahavirta muodostuu yhteensä 86,2 milj. euroa negatiiviseksi.

Uutta korollista pitkäaikaista lainaa rahoituslaitoksilta arvioidaan nostettavan 68,6 milj. euroa. Kaupungin lainoja lyhennetään maksuohjelmien mukaisesti 68,6 milj. eurolla, joten korollinen pitkäaikainen laina rahoituslaitoksilta

ei kasva ensi vuonna. Asukaskohtaisen lainamäärän arvioidaan olevan vuoden 2023 lopussa 3 728 euroa.

Kaikkiaan talousarvion vaikutus kaupungin rahavaroihin on 86,2 milj. euroa negatiivinen. Talousarvion toteutuessa kaikilta osiltaan kaupungin rahavarat ja erät muut maksuvalmiuteen vaikuttavat erät pienenevät kyseisellä summalla. Erittäin hyvän maksuvalmiustilanteen vuoksi voidaan kassavaroja käyttää normaalia enemmän.

Taloussuunnitelmakauden rahoituslaskelma

Kaupungin investointitaso pysyy koko taloussuunnitelmakauden korkeana. Vuosien 2023–2026 investointisuunnitelma on yhteensä noin 950 milj. euroa, josta talonrakennushankkeiden osuus on 450 milj. euroa. Investointien valmistelussa on painotettu sisäilma-ongelmaisten rakennusten peruskorjausta ja uudisrakentamista sekä kaupungin kasvuun vastaamista. Erilaisiin perusparannushankkeisiin osoitetaan lähes 390 milj. euroa. Kaupungin kasvuun ja olemassa olevan infran kunnossapitoon varaudutaan neljän vuoden aikana 197 milj. eurolla. Viiden tähden keskustan kehitysohjelmaan hankkeisiin arvioidaan kohdistuvan noin 100 milj. euron investoinnit.

Suurten investointitarpeiden vuoksi kaupungin lainamäärä on taloussuunnittelukaudella kasvamassa 350 milj. eurolla. Kaupungin lainamäärä on kasvamassa taloussuunnitelma-kaudella noin 1,3 miljardiin euroon.

Lainamäärän kasvu tulee kuitenkin todennäköisyydellä jäämään pienemmäksi, sillä kaikki investoinnit eivät toteudu suunnitellussa aikataulussa, joitain omistuksia järjestellään uudelleen investointien rahoittamiseksi ja jotain omaisuutta voidaan myydä sekä investointeja toteutetaan vaihtoehtoisilla rahoitusmalleilla. Lisäksi laaditun tasapainotus- ja tuottavuusohjelman toimenpiteillä tavoitellaan taloussuunnitelmassa arvioitua parempaa vuosikatetta. Vuoden 2026 lopussa asukaskohtaisen lainamäärä olisi nousemassa ilman talouden tasapainotus- ja tuottavuusohjelmaa noin 5 000 euroon, mutta ohjelman avulla lainamäärän kasvua hidastetaan.

Investointien tulorahoitustavoite pyritään taloussuunnitelmakaudella nostamaan noin 70 prosenttiin taloussuunnitelman keskimääräisestä 49 prosentin tasosta. Taloussuunnitelmakaudelle suunniteltu vuotuinen noin 238 milj. euron keskimääräinen investointitaso edellyttäisi noin 165 milj. euron vuosikatetta. Vuoden 2023 talousarviossa vuosikate on 126,9 milj. euroa.

Tulevien vuosien investointien aiheuttamaa suurta lisärahoitustarvetta voidaan kattaa osittain myös omistuksien uudelleenjärjestelyillä ja omaisuuden myynnillä sekä vaihtoehtoisilla rahoitusmalleilla. Omaisuuden myynnistä saatavia tuloja tulee ensisijaisesti kohdistaa suunniteltujen investointien omarahoitusosuuden vahvistamiseen ja velanottotarpeen vähentämiseen.

NETTOINVESTOINNIT INVESTOINTIEN
TULORAHJOITUS

222,2 milj. €
TA 2023

57 %
TA 2023

LAINAKANTA

932 milj. €
(enn. 31.12.2023)

LAINAMÄÄRÄ/AS.

3 728 €
(enn. 31.12.2023)

RAHOITUSLASKELMA 2023

1 000 euroa	Kaupunki ilman liike- laitoksia ja rahastoja	Liikelaitokset ja rahastot	Yhteensä, sisäiset erät mukana	Yhteensä, sisäiset erät vähennetty
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	96 369	30 578	126 947	126 947
Tulorahoituksen korjauserät	-20 900	-20	-20 920	-20 920
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-208 641	-18 000	-226 641	-226 641
Rahoitusosuudet investointimenoihin	4 450	0	4 450	4 450
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	29 900	20	29 920	29 920
Toiminnan ja investointien rahavirta	-98 822	12 578	-86 244	-86 244
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset	-100	0	-100	-100
Antolainasaamisten vähennykset	152	0	152	152
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	68 832	0	68 832	68 832
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-68 832	0	-68 832	-68 832
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	0
Vaikutus maksuvalmiuteen	-98 770	12 578	-86 192	-86 192
Muut maksuvalmiuden muutokset	12 578	-12 578	0	0
Vaikutus rahavaroihin	-86 192	0	-86 192	-86 192

RAHOITUSLASKELMA 2021-2026

1 000 euroa	TP 2021	Alkup. TA 2022	TP 2022 Enn*	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Toiminnan rahavirta							
Vuosikate	181 418	83 632	155 086	126 947	109 052	106 266	114 571
Tulorahoituksen korjauserät	-66 451	-53 946	-59 330	-20 920	-19 900	-19 900	-19 900
	114 967	29 686	95 755	106 027	89 152	86 366	94 671
Investointien rahavirta							
Investointimenot	-232 874	-234 994	-259 019	-226 641	-232 196	-247 462	-244 847
Rahoitusosuudet investointimenoihin	5 112	355	368	4 450	0	0	0
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustulot	102 478	68 950	119 992	29 920	29 900	29 900	29 900
	-125 283	-165 689	-138 659	-192 271	-202 296	-217 562	-214 947
Toiminnan ja investointien rahavirta	-10 316	-136 003	-42 903	-86 244	-113 144	-131 196	-120 276
Rahoituksen rahavirta							
Antolainauksen muutokset							
Antolainasaamisten lisäykset	-2 543	-1 700	-1 700	-100	-100	-100	-100
Antolainasaamisten vähennykset	3 917	507	507	152	116	120	123
Lainakannan muutokset							
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	5 384	140 000	0	68 832	170 093	159 737	157 428
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-21 289	-25 734	-25 734	-68 832	-63 308	-35 381	-35 439
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-7 816	-3	66 746	0	0	0	0
Vaikutus maksuvalmiuteen	-32 663	-22 933	-3 084	-86 192	-6 343	-6 820	1 736
Muut maksuvalmiuden muutokset	111	0	0	0	0	0	0
Vaikutus rahavaroihin	-32 551	-22 933	-3 084	-86 192	-6 343	-6 820	1 736
Rahavarat 31.12.	280 406	241 290	277 322	191 131	184 788	177 968	179 704
Rahavarat 1.1.	312 958	264 223	280 406	277 322	191 131	184 788	177 968

*Ennuste 8/2022.

ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET

Antolainojen nettomäärään ei odoteta mainittavia muutoksia vuoden 2023 aikana.

Antolainojen lisäyksiä on budjetoitu 0,1 milj. euroa Sivistys- ja kulttuurilautakunnan myöntämiin lainoihin Tampere Filharmonian muusikoiden soitinhankintoihin sekä kuvataiteilijoille myönnettäviin lainoihin. Sosiaaliseen luototukseen ei ole budjetoitu lisäyksiä enää lainkaan, sillä toiminta siirtyy osaksi Pirkanmaan Hyvinvointialuetta.

Antolainojen lyhennykset kohdistuvat konsernin asuntoyhteisöjen lainoihin sekä jäljellä oleviin asunto- ja sosiaalisen luototuksen lainoihin. Merkittävimmät antolainasaamiset kaupungilla on Tampereen Sähkölaitos Oy:ltä 70,0 milj. euroa, KOY Tampereen Monitoimiareenalta noin 27,0 milj. euroa sekä Tampereen Vuokratalosäätiöltä noin 10,1 milj. euroa.

Tytäryhteisöjen pitkäaikainen lainarahoitus otetaan pääsääntöisesti suo-

raan rahalaitoksilta ja kaupunki takaa lainoja valtuuston tapauskohtaisilla päätöksillä. Taulukon antolainoihin eivät sisälly myöskään tytäryhtiöille konsernitilin kautta myönnetty lyhytaikaiset luotot. KKOy Virastotalon laajennus- ja saneeraus on alkamassa ja konsernin pääomien käytön kannalta voi olla perusteltua myöntää yhtiölle rakennusaikainen rahoitus konsernitilin luottolimitin muodossa.

Antolainat (1 000 euroa)	TP2021	TA 2022	TP Enn 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Konserniyhteisöt ja muut	107 678	109 356	107 869	107 840	107 847	107 849	107 845
Vähennykset	-3 796	-472	-468	-129	-93	-98	-103
Lisäykset	2 543	1 700	660	100	100	100	100
Asuntolainat	145	138	119	96	73	51	31
Vähennykset	-98	-35	-26	-23	-23	-22	-20
Antolainat yhteensä	107 823	109 494	107 989	107 937	107 920	107 900	107 877
Sosiaalinen luototus	429	613	429	289	169	89	49
Vähennykset	-154	-120	-160	-140	-120	-80	-40
Lisäykset	230	250	160	0	0	0	0

LAINAKANNAN MUUTOKSET

Ensi vuonna kaupungin korollisen velan ei arvioida kasvavan lainkaan. Tämän odotetaan olevan merkittävistä investoinneista huolimatta mahdollista, jos kaupungin kiinteistöomaisuuden myynnit toteutuvat suunnitellusti riittävällä tavalla.

Rahalaitoksilta olevat pitkäaikaiset lainat lyhenevät vuonna 2023 mak-suohjelmien mukaisesti 68,8 milj. eurolla ja uutta velkaa arvioidaan nostettavan vain saman verran, eli pitkäaikainen lainakanta säilyisi ennallaan. Konsernitilin kautta tytäryhteisöille olevan lyhytaikaisen velan

arvioidaan säilyvän myös ennallaan. Pitkäaikaista velkaa edustavat rahalaitoslainat ovat talousarviossa sitovia.

Taloussuunnitelmakaudella 2024–26 velkaantumisen arvioidaan jälleen jatkuvan tasolla noin 110–125 milj. euroa vuosittain. Jakson lopulla korollista velkaa arvioidaan olevan noin 1,29 miljardia euroa ja asukaskohtainen lainamäärä nousee yli 4 900 euroon.

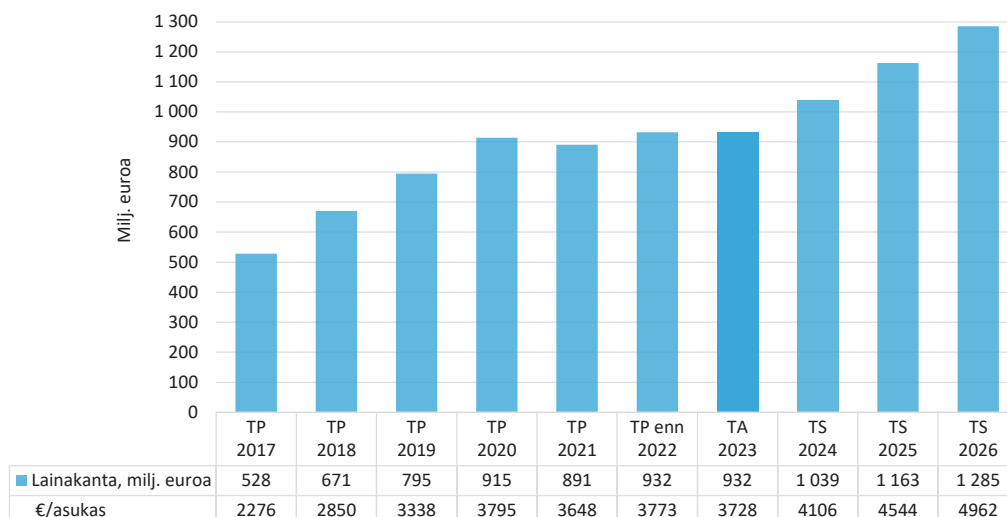
Korollisen tasevelan lisäksi kaupungilla on velkaa vastaavia rahoitusleasing-sopimuksia, jotka esitetään

vain taseen liitetiedoissa. Näiden määrä oli vuoden 2021 tilinpäätöksessä 103,4 milj. euroa.

Parhaillaan rakennetaan raitiotieverkoston kakkosvaihetta länteen Tampereen Raitiotie Oy:n toimesta. Yhtiö omistaa sekä raideinfran että kaluston ja yhtiö myös rahoittaa hankkeen. Tästä syystä raitiotiehankkeen velat eivät näy kaupungin luvuissa. Samalla konseptilla toimii myös Tampereen Seudun Keskuspuhdistamo Oy, jonka seudullinen puhdistamoinvestointi ja sen rahoittamiseksi otetut lainat näkyvät yhtiön taseessa.

Lainat (1 000 euroa)	TP 2021	TA 2022	TP Enn 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Pitkäaikaiset lainat							
Rahalaitoksille	677 754	856 637	652 020	652 020	758 805	883 161	1 005 150
Lyhennykset	-21 289	-25 734	-25 734	-68 832	-63 308	-35 381	-35 439
Nostot	5 384	140 000	0	68 832	170 093	159 737	157 428
Lyhytaikaiset lainat							
Henkilöstökassalle	3	0	0	0	0	0	0
Tytäryhteisöille	213 251	221 068	280 000	280 000	280 000	280 000	280 000
Lainat yhteensä	891 008	1 077 704	932 020	932 020	1 038 805	1 163 161	1 285 150
Lainat euroa/asukas	3 648	4 363	3 773	3 728	4 106	4 544	4 962
Asukasmäärä	244 223	247 000	247 000	250 000	253 000	256 000	259 000

LAINAMÄÄRÄN KEHITYS

LIITTEET

Konsernin toiminta ja talous

Investoinnit kohteittain 2023–2032

Täydentäviä tietoja

Kaupunginvaltuustossa 14.11.2022 tehdyt muutokset
talousarvioon

KONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

Kuntalain 14 §:n mukaan valtuusto päättää omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Valtuuston asettamat tavoitteet ohjaavat kunnan edustajia tytäryhteisöjen toimielimissä, mutta eivät kuitenkaan sido oikeudellisesti tytäryhteisöjä. Tavoiteasettelu on luonteeltaan välillistä, pääomistajan tahdonilmaisua.

Talousarviossa asetetaan merkittävälle tytäryhtiölle vuoden 2023 toiminnan ja talouden tavoitteet. Yhtiöiden toiminnasta raportoidaan Tampereen toiminnan ja talouden katsauksissa, tilinpäätöksissä sekä tytäryhtiöitä käsittelevässä vuosiraportissa.

Tampereen kaupungin omistajapolitiikan päämäärän mukaan Tampere on aktiivinen, vaativa ja selkeä omistaja, joka varmistaa omien omistustensa tehokkaan hyödyntämisen kaupunkilaisen hyväksi. Konsernin toimintaa oh-

jaavat omistajaohjauksen periaatteet sekä tytäryhteisöjä koskevat Tampereen kaupungin konserniohje ja Hyvä hallinto- ja johtamistapa -ohje.

Vastuu konserniohjauksesta

Kunta tytäryhtiöineen muodostaa kuntakonsernin, jonka ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä vastaa konsernijohto. Tampereen kaupungin konsernijohtoon kuuluvat kaupungin hallitus, konsernijaosto, pormestari ja konsernijohtaja. Kaupunginhallituksen konsernijaosto vastaa omistajaohjauksen täytäntöönpanosta ja mm. yhtiökohtaisista omistajastrategioista sekä hallitusten jäsenten valinnasta. Viranhaltijaorganisaatiossa omistajaohjaus kuuluu konsernijohtajan alaisuudessa toimivalle omistajaohjausyksikölle.

Oheessa on kuvattu Tampere-konserni omistajaohjauksen näkökulmasta.

Konserniin kuuluvat peruskaupunki pitäen sisällään liikelaitokset, tytäryhtiöt ja säätiöt, osakkuusyhteisöt ja kuntayhtymät.

Konsernirakenteen muutokset

Konsernirakenne on ollut melko vakaa viime aikoina. Mainittavin viimeaikainen muutos on ollut Tuomi Logistiikka Oy:n omistusosuuden lasku alle 50 %:n. Yhtiö ei enää heinäkuusta 2022 alkaen ole ollut tytäryhtiöasemassa. Kaupunginhallituksen konsernijaosto on osaltaan myös hyväksynyt sekä Kotilinnasäätiön että Työvalmennussäätiö Sykkeen sääntömuutosesitykset, joissa kaupungin osuus hallituksen jäsenten nimeämisessä laskee alle puoleen kokonaisuudesta. Mikäli nämä sääntömuutokset tulevat voimaan, irtoavat myös molemmat säätiöt kaupunkikonsernista.

TAMPEREEN KAUPUNKI	
	Tytäryhtiöt
Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos	- Tampereen Sähkölaitos -konserni 100 % - Pirkanmaan Jätehuolto Oy 49,69 % (äänistä 65,33 %) - Ekokumppanit Oy 90,57 % - Tampereen kaupunkiseudun elinkeino- ja kehitysyhtiö Business Tampere Oy 60,44 % - Pirkanmaan Voimia Oy 82,00 % - Tampereen Sarka Oy 100 % - Tampere-talo Oy 100 % - Tampereen Särkänniemi Oy 100 % - Oy Runoilijan Tie 72,58 % - Tampereen Messu- ja Urheilukeskus Oy 66,00 % - Finnpark Oy 100 % - Vilusen Rinne Oy 100 % - Tampereen Vuokra-asunnot Oy 100 % - Pirkan Opiskelija-asunnot Oy 100 % - Tampereen Palvelukiinteistöt Oy 100 % - Tredu-Kiinteistöt Oy 66,46 % - Tampereen Seudun Keskuspuhdistamo Oy 71,20 % - Tullinkulman Työterveys Oy 75,19 % - Tampereen Raitiotie Oy 99,85 % - Tampereen Tilapalvelut Oy 98,00 % - Tampereen Infra Oy 98,00 % - Hiedanrannan Kehitys Oy 100 % - Suomen Hopealinja Oy 100 %
Tampereen Vesi Liikelaitos	
Kuntayhtymät:	
- Pirkanmaan Liitto 45,58 % - Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä 62,45 %	
Merkittävimmät osakkuusyhteisöt:	
- Tuomi Logistiikka Oy 44,24 % - KOY Tampereen Monitoimiareena 40,00 % - Tuotekehitys Oy Tamlink 24,00 % - YH Kodit Oy 21,86 % - Monetra Oy 21,00 % - Monetra Pirkanmaa Oy 20,89 % - Vuores Palvelu Oy 8,20 %	
Säätiöt:	
- Tammenlehväsäätiö - Tampereen Vuokratalosäätiö	

Muita hyvin pieniä omistussuusi- en muutoksia on tapahtunut useassa tukipalveluyhtiöissä. Osakkuusyhtiö Coxa Oy:n osakkeista kaupunki on luopunut kokonaan.

Omistajaohjaus valmistelee parhailaan Tampereen Vesi Liikelaitoksen kanssa sen yhtiöittämisselvitystä ja päätöksentekoon asia tulee vielä vuoden 2022 puolella.

Konsernin talous

Tytäryhtiöistä valtaosa selvisi koronapandemian taloudellisista vaikutuksista hyvin pienellä. Hankalin tilanne oli matkailuun ja vapaa-aikaan liittyviä palveluita tarjoavilla yhtiöillä, jotka nekin ovat vuoden 2022 aikana toipumassa hyvää vauhtia.

Talousraportoinnissa mukana olevat 12 merkittävää tytäryhtiötä ovat laati- neet alustavan arvionsa ensi vuoden avainlukuistaan. Näitä ei välttämättä ole käsitelty vielä yhtiöiden hallituksis- sa, sillä yhtiöiden budjetointiprosessi tapahtuu tyypillisesti kaupunkia myö- hemmin.

Taulukossa mainittujen yhtiöiden kasvunäkymät vuoteen 2023 ovat yh- teen laskien positiiviset; liikevaihtoen- nuste kasvaa yli 100 milj. eurolla, joskin kolmella yhtiöllä volyymimuutoksen arvioidaan olevan negatiivinen. Sen sijaan konserniyhtiöiden yhteenlas- ketun nettotuloksen odotetaan laske- van selvästi. Arvioitu yhteenlaskettu nettotulos 33,3 milj. euroa on selväs- ti vähemmän kuin kuluvan vuoden

tulosennuste. Merkittävin tuloksen lasku on tulossa Tampereen Sähkölai- tos -konsernilla, jonka nettotuloksen arvioidaan puolittuvan. Erittäin han- kalasta markkinatilanteesta johtuen ennusteeseen sisältyy huomattavaa epävarmuutta. Myös Tampereen Vuokra-asunnot Oy:n ja Tampereen Palvelukiinteistöt Oy:n tuloksiin enna- koidaan suuria pudotusta, sillä yhti- öiden 2022 tuloksiin sisältyvät suuret myyntivoitot.

Yhteenlasketun lainamäärän enna- koidaan pysyvän muuttumattomana; lähes kaikki yhtiöt Tampereen Raitiotie Oy:tä lukuun ottamatta ovat lyhentä- mässä lainojaan.

TULOSTAULU 12 MERKITTÄVIMMÄN TYTÄRYHTEISÖN TALOUSARVIOIDEN TUNNUSLUVUISTA VUONNA 2023

Yhteisön nimi (1 000 euroa)	Omistus- osuus %	Liike- vaihto	Liike- vaihdon muutos	Liike- voitto	Netto- tulos	Korollinen vieras pääoma	Lainojen muutos	Henkilöstö
Tampereen Sähkölaitos -konserni	100,0	467 300	112 700	40 000	23 600	239 000	-7 000	390
Tampereen Tilapalvelut Oy	98,0	162 825	5 752	994	750	0	0	240
Pirkanmaan Voimia Oy	82,0	97 000	30 000	776	621	0	0	1 000
Tampereen Infra Oy	98,0	46 754	-1 131	733	537	0	0	300
Pirkanmaan Jätehuolto Oy	49,7	49 500	4 300	1 300	200	1 700	1 700	100
Tampereen Raitiotie Oy	99,9	29 360	1 590	5 492	0	365 444	27 245	19
Finnpark Oy	100,0	28 000	500	5 700	3 500	65 000	-4 900	75
Tullinkulman Työterveys Oy	75,2	24 800	-100	300	230	117	116	255
Tampereen Vuokra-asunnot Oy	100,0	23 259	729	3 438	2 097	82 177	-4 583	19
Tampereen Särkänniemi Oy	100,0	22 631	1 031	4 189	1 000	12 680	-1 880	280
Tampere-talo Oy	100,0	15 000	950	100	100	0	0	52
Tampereen Palvelukiinteistöt Oy	100,0	5 000	-39 000	1 000	700	0	-10 800	3

Omistussuus = kaupungin suora tai välillinen omistussuus 31.8.2022
 Nettotulos = liiketulos + rahoitustuotot - rahoituskulut - välittömät verot

Konserniyhteisöjen investoinnit vuonna 2023

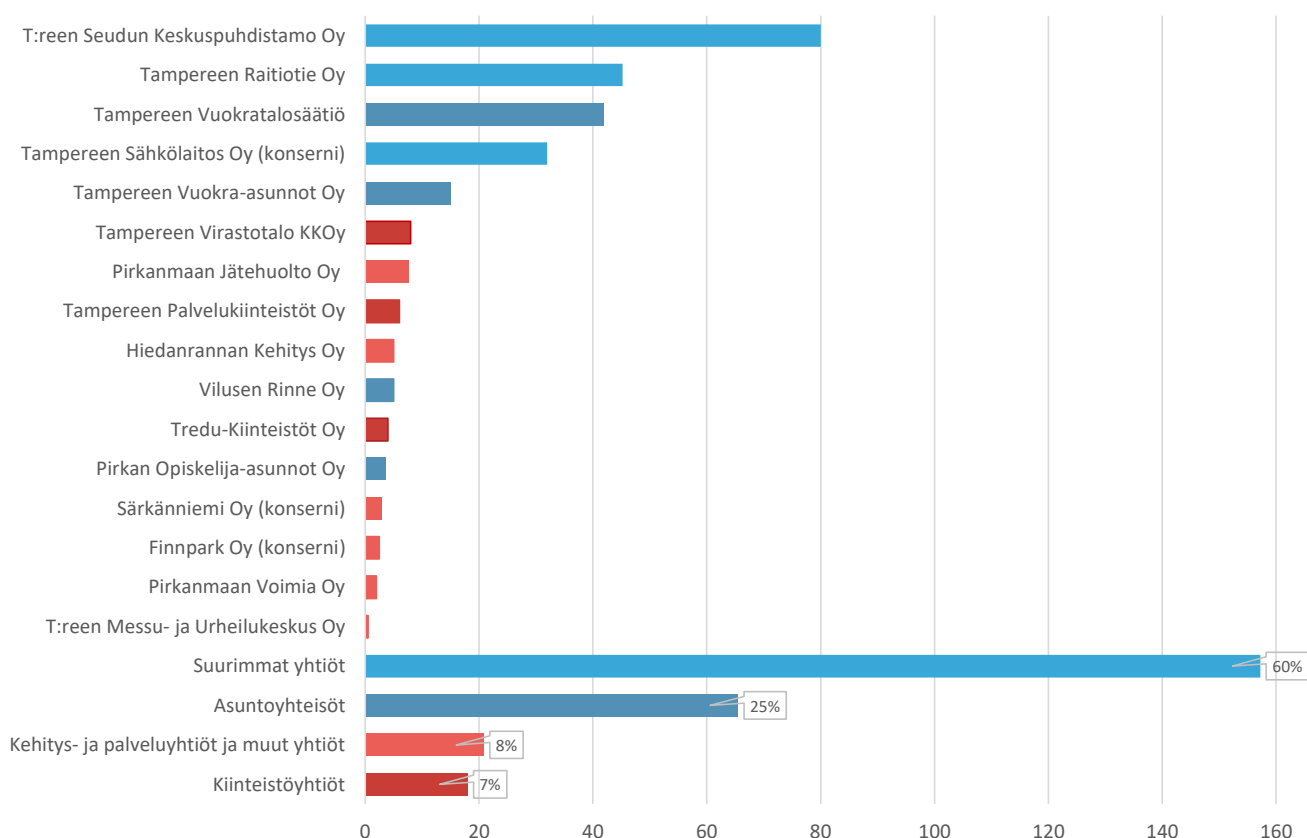
Tampereen kaupunkikonserni investoi merkittävästi myös konserniyhteisöjensä kautta. Oheisessa kuvaajassa on esitetty vuoden 2023 yhteensä yli 0,5 milj. euron investoinnit merkittävimmiltä yhteisöiltä kerättyjen tietojen perusteella. Ne on esitetty täysimääräisinä huomioimatta Tampere-konsernin suhteellista osuutta investoinneista ja luvuista ei ole eliminoitu konsernin sisäisiä investointeja.

Merkittävimpien konserniyhteisöjen investoinnit ovat vuonna 2023 noin 262 milj. euroa ja kaupungin noin 227 milj. euroa. Koko konsernin investointitaso on noin 489 milj. euroa. Tarkat investointibudjetit yhtiöiden osalta päätehtään toimijoiden omissa päätöksenteoelimityksissä vasta loppuvuonna 2022.

Konserniyhteisöjen investoinneista suurin osa (60 %) kohdistuu kaupunkiympäristön kehittämiseen ja energiaan

erikoistuneisiin yhtiöihin. Konsernin asuntoyhteisöjen osuus investoinneista on 25 %. Merkittävimpiä investointeja tekevät Tampereen Raitiotie Oy, Tampereen Sähkölaitos -konserni sekä Tampereen Seudun Keskuspuhdistamo Oy. Suurimpia yksittäisiä investointeja ovat Tampereen Raitiotie Oy:n raitiotiejärjestelmän investoinnit ja Tampereen Seudun Keskuspuhdistamo Oy:n Sulka-vooren keskuspuhdistamo.

MERKITTÄVIMPIEN KONSERNIYHTIEISÖJEN INVESTOINNIT 2023 (MILJ. EUROA) JA JAKAUTUMINEN

Tytäryhtiöiden tavoitteet 2023

Tampereen kaupungin omistajaohjausyksikkö ja kaupungin palvelualueiden johto valmistelevat yhdessä tytäryhtiöiden omistajatavoitteet. Konsernijaosto hyväksyi tytäryhtiöiden omistajatavoitteet 27.9.2022 jatkovalmistelun pohjaksi. Valtuuston päättämät tavoitteet ohjaavat kunnan edustajia tytäryhtiöiden toimielimissä. Tavoitteet eivät kuitenkaan oikeudellisesti sido tytäryhtiöitä, vaan tavoiteasettelu on luonteeltaan välillistä, pääomistajan tahdon esiintuomista.

Tytäryhtiöiden tavoitteet koskevat koko taloussuunnittelukauden mittaista ajanjaksoa. Tällä tavoitellaan pitkäaikaisempaa ohjausta ja mittaristoa, joka suuntaa paremmin tytäryhtiöiden strategisia valintoja. Tytäryhtiöille on asetettu sekä talouden että toiminnan tavoitteita. Vuodelle 2023 tavoitteita ei ole asetettu täysin samoille yhtiöille kuin aiemmin, yhtiökohtaisten tavoitteiden määrää on tarkennettu ja tavoitteista on pyritty tekemään edelleen entistä konkreettisempia ja mitattavampia. Tytäryhtiötavoitteita asetetaan

13 suurimmalle yhtiölle tai muutoin omistajaintressin kannalta merkittävälle yhtiöille. Tavoitteita ei muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta aseteta yhtiöille, jotka saavat käytännössä koko liikevaihtonsa kaupungin kanssa solmitusta palvelusopimuksesta. Näissä tapauksissa tavoitteet tulevat palvelusopimuksista.

Kaupunkiympäristön palvelualueelle sijoittuva Kestävä kaupunki -palveluryhmä vastaa kaupungin ilmastotavoitteisiin ja ympäristövastuuseen liittyvistä asioiden valmistelusta, seurannasta ja raportoinnista. Kaikille kaupungin tytäryhtiöille (ja säätiöille) on asetettu kaupunkistrategian tavoitteita tukeva yhteinen ilmastotavoite: yhtiöt asettavat itselleen hiilineutraalisuus tiekarttansa välitavoitteen vuodelle 2025 ja listaavat ne toimenpiteet, jotka yhtiö tekee sen saavuttamiseksi. Tämä tavoite raportoidaan osana kaupungin Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekarttaa.

Kestävän kehityksen kaupunkitasois- ta kokonaisuutta koordinoi ja kehittää strategia- ja kehittämisyksikkö. Kaikille

tytäryhtiöille (ja säätiöille) on asetettu kaupunkistrategian tavoitteita tukeva yhteinen kestävä kehityksen tavoite: Yhtiöt kehittävät toimintaansa kestävä kehityksen mukaisesti. Yhtiöt arvioivat ja tunnistavat vuoden 2023 aikana toimintaansa liittyvät YK:n kestävä kehityksen tavoitteet. Tämä tavoite raportoidaan osana talousarvion tavoitteita.

Energiamarkkinat ja erityisesti talven mahdollinen sähköpula ja siihen varautuminen ovat herättäneet paljon keskustelua, ja kaupunki on omistajana kuullut Tampereen Sähkölaitos Oy:tä asiaan liittyen. Tampereen Sähkölaitos Oy:llä on erittäin kattava varautumissuunnitelma häiriöiden ja muiden ongelmatilanteiden varalle. Kaupunki on omistajana pyytänyt Tampereen Sähkölaitos Oy:tä kehittämään edelleen aktiivisesti varautumistaan mahdollisiin häiriö- ja ongelmatilanteisiin. Valtakunnallisesti sähkön riittävyydestä vastaa Fingrid Oyj, joka ohjeistaa ongelmatilanteissa Tampereen sähkölaitos Oy:tä sähkönjakelussa.

Kaupunkiympäristön palvelualueelle liittyvät yhtiöt

Tampereen Sähkölaitos -konserni

- Toimiala: energialiiketoiminta

Tavoite	Tavoitteen mittari (euroa, %, skaala yms.)	Tavoitteen läh- tötaso / toteuma 2021	Ennuste 2022	Mittarin tavoitetaso			
				2023	2024	2025	2026
Maksettu osinko 50 % konsernin nettotuloksesta tai vähintään 20 milj. euroa	% / EUR	20,0 mEUR	20,0 mEUR	20,0 mEUR	20,0 mEUR	20,0 mEUR	20,0 mEUR
Omistaja-arvo kehittyy positiivisesti	Osakekannan arvo lisätynä maksetuilla osingoilla (kasvu-%)	-3,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Uusiutuva energia koko energiatuotannosta % (vesivoima, tuulivoima, bioenergia, jäte-energia)	%	46	>40	>40	>40	>55	>60

Finnpark-konserni

- Toimiala: maksullisen pysäköinnin järjestäminen sekä pysäköinti- ja liikekiinteistöjen rakennuttaminen, kehittäminen, hallinta ja vuokraus

Tavoite	Tavoitteen mittari (euroa, %, skaala yms.)	Tavoit- teen läh- tötaso / toteuma 2021	Mittarin tavoitetaso				
			Ennuste 2022	2023	2024	2025	2026
Maksettu osinko on vähintään 0,5 milj. euroa	% / EUR	0	0,5mEUR	0,5mEUR	0,5mEUR	0,5mEUR	0,5mEUR
Omistaja-arvo kehittyy positiivisesti	Osakekannan arvo lisättyinä maksetulla voitonjaolla (kasvu-%)	n/a	1,0	5,0	5,0	5,0	5,0

Pirkanmaan Jätehuolto Oy

- Toimiala: jätteenkäsittely, muu jäte- ja ympäristöhuoltotoiminta sekä tähän liittyvien tuotteiden kauppa

Tavoite	Tavoitteen mittari (euroa, %, skaala yms.)	Tavoit- teen läh- tötaso / toteuma 2021	Mittarin tavoitetaso				
			Ennuste 2022	2023	2024	2025	2026
Kuntavastuullisen palvelun hinnat ovat edullisimmassa kolmanneksessa suurista kaupungeista.	Sijoitus 12 suurimman kaupungissa joukossa, min	1/12	1/12	1-4/12	1-4/12	1-4/12	1-4/12
Yhtiön maksama osinko	Maksettu osinko milj. euroa	1,8	1,7	1,2	0,7	0,7	0,7
Vieraan pääoman osuuden lisääminen investoinneissa.	Vieraan pääoman osuus -%	0	50	60	60	60	60

Tampereen Infra Oy

- Toimiala: Yhtiön toimialana on rakennusala, sisältäen yhdyskuntatekniikan paikkatietopalvelut, kunnossapito- ja rakentamispalvelut sekä kuljetus- ja korjaamopalvelut.

Tavoite	Tavoitteen mittari (euroa, %, skaala yms.)	Tavoit- teen läh- tötaso / toteuma 2021	Mittarin tavoitetaso				
			Ennuste 2022	2023	2024	2025	2026
Liikevoitto-%	Liikevoitto-%	0,70	-0,10	0-2	0-2	0-2	0-2
Asiakkaiden kokema kustannustehokkuus	Skaala 1-5 (1 erittäin hyvä, 5 erittäin huono)	2,4	< 2,2	< 2,2	< 2,1	< 2,1	< 2,0
Asiakkaiden nettosuositteleeindeksi	Skaala -100 - 100	39	> 45	> 45	> 45	> 45	> 45

Tampereen Raitiotie Oy

- Toimiala: paikallisliikenne

			Mittarin tavoitetaso				
Tavoite	Tavoitteen mittari (euroa, %, skaala yms.)	Tavoitteen lähtötaso / toteuma 2021	Ennuste 2022	2023	2024	2025	2026
Toiminnan tavoitteet:							
Raitioliikenteen luotettavuus vähintään 99,8% (ajetut lähdöt vs. suunnitellut lähdöt) => tarkoittaa noin yhtä ajamatonta lähtöä per päivä. Päivässä keskimäärin 530 lähtöä.	Järjestelmästä joh- tuvat ajamattomat vuorot -%.		99,69 % (6.10.2022)	99,8 %	99,8 %	99,8 %	99,8 %
Asiakastyytyväisyyden keskiarvo parempi kuin 4,26	Nyssen asiakastyyty- väisyyskysely		4,53 (6.10.2022)	>4,26	>4,26	>4,26	>4,26
Yhtiö on edistänyt toimillaan raitiotien jatkorakentamiseen (Pirkkala & Linnainmaa) tähtäävää suunnittelua; valmistelun osalta päätoisesitykset viety kuntien päätöksenteko- prosessiin.	Kyllä/Ei	N/A	Kyllä	kyllä/ei	kyllä/ei	kyllä/ei	kyllä/ei

Elinvoiman ja kilpailukyvyn palvelualueeseen liittyvät yhtiöt

Tampereen Särkänniemi Oy

- Toimiala: matkailun edistäminen Tampereella ja siihen liittyvä liiketoiminta sisältäen huvipuisto- ja ravitsemustoiminnan; lisäksi kokonaisuuteen kuuluu Tampereen kaupungin hallinnoima Sara Hildénin taidemuseo.

Tavoite	Mittari	Lähtötaso / toteuma 2021	Mittarin tavoitetaso				
			E 2022	2023	2024	2025	2026
Maksettu osinko on vähintään vuositavoitteen mukainen (maksetaan tavoitevuonna)	Maksetun osingon määrä, m€	0,0	0,1	0,3	0,5	0,6	0,7
Omistaja-arvo kehittyy positiivisesti	Osakekannan arvo + maksetut osingot, %	ei	kyllä	yli 5 % vrt. vuosi 2022	yli 5 % vrt. vuosi 2023	yli 5 % vrt. vuosi 2024	yli 5 % vrt. vuosi 2025

Tampere-talo Oy

- Toimiala: Tampere-talon hallinta ja vuokraus musiikki-, kongressi-, juhla- ja näyttelytapahtumille ja niihin liittyvän palvelun ja laitteiden vuokraus, sekä ohjelma- ja ravintolatoiminta.

Mittarin tavoitetaso

Tavoite	Mittari	Lähtötaso / toteuma 2021	E 2022	2023	2024	2025	2026
Yhtiön nettotulos on positiivinen	Tilikauden nettotulos, €	492 000	38 000	+	+	+	+
Myyntitulojen osuus kokonaistuloista kasvaa	Liikevaihto / liiketoiminnan muut tuotot (vertailuvuosi 2019, 68 %)	Lähtötasona vuoden 2019 toteuma	67 %	Myyntitulojen kasvu-% > 0,1	Myyntitulojen kasvu-% > 2,0	Myyntitulojen kasvu-% > 2,0	Myyntitulojen kasvu-% > 2,0
Toiminnan tavoitteet:							
Kävijämäärä palautuu ja ylittää vuoden 2019 tason (674 317). Vuonna 2022 muodostetaan lähtötaso kokonaiskävijämäärän osalta	Toteutunut kävijämäärä (päiväkävijät ja talon ulkopuoliset kävijät yhteensä)	204 701	400 000	675 000	675000 + talon ulkop. kävijät	700000 + talon ulkop. kävijät	700000 + talon ulkop. kävijät
Tampere-talo Oy:n liiketoiminnan kehittämisessä hyödynnetään Tampereen keskustan vahvan ja kehittyvän tapahtumapaikka- ja elämysinfrastruktuurin mahdollisuuksia sekä Kannen ja Tullin alueiden vahvaa kehitystä osaksi Tampereen ydinkeskustaa.	Tehdyt toimenpiteet	n.a.	Lähtötason arviointi	Tavoitteen mukainen liiketoiminnan kehittyminen on edellistä vuotta korkeammalla tasolla			

Pirkan Opiskelija-asunnot Oy

- Toimiala: asuntojen rakennuttaminen, hallinta ja vuokraus opiskelijoille

Mittarin tavoitetaso

Tavoite	Mittari	Lähtötaso / toteuma 2021	E 2022	2023	2024	2025	2026
Asuntojen taloudellinen käyttöaste on korkea	Toteutunut käyttöaste, %	95,6	95,7	95,5	95,5	95,5	95,5
Toiminta on kannattavaa	Sipo-%	7,2	1,1	1,4	1,8	2	2,2
Vakavaraisuus kasvaa vuosittain	Omavaraisuusaste-%	12,2	12,7	12,5	13	13,5	14
Kiinteistöjen korjausvelan määrä on hallinnassa	Korjausvelan määrä / rakennuskannan arvo, enintään %	1,3	1,5	1,4	1,4	1,5	1,5
Toiminnan tavoitteet:							
Asuntokannan kasvattaminen MAL-sopimuksen mukaisesti	Valmistuneet uudet asunnot keskimäärin, kpl	55	Vuonna 2022 ei valmistu uusia asuntoja.	60	60	60	60

Mittarin tavoitetaso

Tampereen Vuokra-asunnot Oy

- Toimiala: asuntojen vuokraus ja hallinta Tampereen kaupungissa

Tavoite	Mittari	Lähtötaso / toteuma 2021	E 2022	2023	2024	2025	2026
Asuntojen taloudellinen käyttöaste on korkea	Käyttöaste, %	99,4	99	98,5	98,5	98,5	98,5
Toiminta on kannattavaa	Sipo-%	11,0	11,0	4,5	4,7	4,9	5,1
Maksettu osinko on Ara-säännösten mahdollistama enimmäismäärä	Maksetun osingon määrä, m€	0,6	0,6	0,57	0,57	0,57	0,57
Omistaja-arvo kehittyy positiivisesti	Vapaiden kiinteistöjen markkina-arvo laskettuna nettotuottomenetelmällä (vuokratulot-kiinteistöjen kustannukset)/ tuottovaateella (5 %)	126,3	126,0	138,4 milj. €	129,0	132,0	135,0
Toiminnan tavoitteet:							
Asuntokannan kasvattaminen MAL-sopimuksen mukaisesti	Valmistuneet uudet asunnot keskimäärin, kpl	138	45	100	100	100	100

Hyvinvoinnin palvelualueelle liittyvät yhtiöt

Tullinkulman Työterveys Oy

- Toimiala: työterveyshuoltopalvelut

Tavoite	Tavoitteen mittari	Lähtötaso / toteuma 2021	E 2022	2023	2024	2025	2026
Toiminta on kannattavaa.	Konsernin nettotulos-%, euroa	0,8 (188 724 euroa)	0	0,8-1	1-1,5	1-1,5	1-1,5
Toiminnan tavoitteet:							
Työterveyshuollon palveluiden ja resurssoinnin painopiste on ennaltaehkäisevässä työterveyshuollossa. Tavoitteena on, että ennaltaehkäisevän työterveyshuollon osuus palveluista on vähintään 60 %, ja työterveyspalvelusteiden sairaanhoidon palveluiden osuus alle 40 %.	Ennaltaehkäisevän osuus, %	Kela1=44% ja Kela2=56%. Ilman koronaa Kela1=51% ja Kela2=49%	Kela1=44% ja Kela2=56%. Ilman koronaa Kela1=52% ja Kela2=48%	Vähintään 60%	Vähintään 60%	Vähintään 60%	Vähintään 60%
Etäpalvelut ovat helppokäyttöisiä ja saavutettavia. Etäpalveluiden tarjonnan tulee tukea ennaltaehkäisevän työterveyshuollon vahvistamisen tavoitetta.	Toteutuneiden etäpalveluiden %-osuus kaikista palveluista. Raportoidaan, miten etäpalveluiden tarjonta tukee ennaltaehkäisevän työterveyshuollon vahvistamisen tavoitetta.	46	46	Yli 40 %	Yli 40 %	Yli 40 %	Yli 40 %
Kaupungin työterveyshuollon kustannukset ovat kilpailukykyiset ja Kela 0-luokan kustannukset ovat alle 320 000 e.	Bruttokustannus €/hlö (kelakorvattaviin henkilöstömääriin suhteutettu kustannus ennen Kelan korvauksia)	759 eur/ hlö ja Kela 0 kustannukset 990 000 euroa. Ilman koronatest. 617 eur/ hlö ja Kela 0 yht. 261 000 euroa.	774 eur/ hlö ja Kela 0 kustannukset 700 000 euroa. Ilman koronatest. 636 eur/ hlö ja Kela 0 yht. 256 780 euroa.	Max 525 €/hlö, Kela 0 alle 320000 €	Max 525 €/hlö, Kela 0 alle 320000 €	Max 525 €/hlö, Kela 0 alle 320000 €	Max 525 €/hlö, Kela 0 alle 320000 €

Pirkanmaan Voimia Oy

- Toimiala: yhtiö tuottaa ja järjestää omistajilleen Tampereen kaupungille ja PSHP:lle / Pirhalle ateria- ja puhtaanapitopalveluita sekä näihin palveluihin liittyviä muita tuki- ja asiantuntijapalveluja.

Tavoite	Tavoitteen mittari	Lähtötaso/ toteuma 2021	Mittarin tavoitetaso				
			E 2022	2023	2024	2025	2026
Toiminta on kannattavaa. Tehokkuus kanavoidaan asiakashintoihin. Yhtiö tuottaa voittoa vain sen verran, että jatkuvuus ja kehittäminen turvataan. Toiminnan tavoitteet:	Nettotulos-% liikevaihdosta	0,66 (408000 euroa)	-0,88 (-577 000)	0,0-0,8	0,8	0,8	0,8
Yhtiön tuottavuus kehittyy toimialaa paremmin ja hinnat ovat kilpailukykyisiä.	Voimian hintakorimittari, indeksiarvot (erillinen laskentamalli)	Yhtiö nosti hintojaan vuodelle 2021 keskim. +1 %, hinnanaleuksia ei tehty. Voimian hinta-korimittari: Voimian myyntihinnan nousu jäi alle kustannus-hintaindeksien nousun.	Yhtiö ei alun perin esittänyt vuodelle 2022 hinnankorotuksia, mutta elintarvikeraaka-aineiden hinnannousu ja palkkaratkaisut johtivat siihen, että yhtiö korotti ateriapalveluiden hintoja keskim. 3,6 % 1.9. alk. Yleistä kustannuskehitystä alhaisempi kustannuskehitys.	Yleistä kustannuskehitystä alhaisempi kustannuskehitys.	Yleistä kustannuskehitystä alhaisempi kustannuskehitys.	Yleistä kustannuskehitystä alhaisempi kustannuskehitys.	Yleistä kustannuskehitystä alhaisempi kustannuskehitys.
Asiakastyytyväisyys paranee palveluntuottajasta huolimatta.	Asiakastyytyväisyysmittauksen tulokset (mitataan joka vuosi), tilaaja-asiakkaan suosittelemuus NPS = net promotion score (tilaajakumppanikysely toteutetaan joka toinen vuosi, seuraava 2022). Voimia toteuttaa kyselyt ostopalveluna.	Tyytyväisten osuus ateriapalveluissa nousi vuoden 2020 72 prosentista vuoden 2021 73 prosenttiin. Tyytyväisten osuus puhtauspalveluissa nousi vuoden 2020 39 prosentista vuoden 2021 41 prosenttiin.	Asiakastyytyväisyysmittauksen vuosittaiset tulokset (syksy 2022). Tilaaja-asiakkaan suosittelemuus mitataan vuonna 2022. Ensimmäinen NPS-mittaus tehtiin vuonna 2020.	Parempi kuin edellisenä vuotena.	Parempi kuin edellisenä vuotena.	Parempi kuin edellisenä vuotena.	Parempi kuin edellisenä vuotena.

Tampereen Tilapalvelut Oy

- Toimiala: yhtiö tuottaa omistajalleen Tampereen kaupungille rakennusten ja tilojen rakennuttamispalveluja, isännöinti-, huolto- ja kunnossapitotoimintaa sekä niihin liittyvää suunnittelua, konsultointia ja palvelujen myyntiä.

Mittarin tavoitetaso:

Tavoite	Mittari	Lähtötaso / toteuma 2021	E 2022	2023	2024	2025	2026
Liiketoiminta on tehokasta ja hinnat ovat kilpailukykyisiä.	Hintojen kehitys on 2% alle alan kustannusindeksin. Kustannusindeksi = palkkatasoindeksi 50, talonrakennusindeksi 25, ylläpitoindeksi 25.	Kiinteistöjen ylläpidon kustannusindeksi kasvoi 4,3 % (17.12.2021), työvoimakustannusindeksi 4,2 % (9.12.2021) ja rakennuskustannusindeksi kasvoi 10,2 %. Yhdistetty kustannusindeksi kasvoi 5,75 %. Kustannusindeksin kasvua ei huomioitu hinnoittelussa.	Hinnat max. 98 % alan kustannusindeksistä.	Hinnat max. 98 % alan kustannusindeksistä.	Hinnat max. 98 % alan kustannusindeksistä.	Hinnat max. 98 % alan kustannusindeksistä.	Hinnat max. 98 % alan kustannusindeksistä.
Toiminta on kannattavaa.	Nettotulos-% liikevaihdosta.	0,7 (1,05 Me)	0,45 (0,7 Me)	0,3-0,5	0,3-0,5	0,3-0,5	0,3-0,5
Korkea asiakastyytyväisyys.	Asiakastyytyväisyys-indeksi yli 4,0 (asteikko 1-5)	4,3. Asiakastyytyväisyys parani edellisestä vuodesta.	Mittaus syksyllä.	Yli 4,0	Yli 4,0	Yli 4,0	Yli 4,0

Tampereen Palvelukiinteistöt Oy

- Toimiala: kiinteistöjen vuokraus, kehittäminen ja hallinta

Mittarin tavoitetaso

Tavoite	Mittari	Lähtötaso / toteuma 2021	E 2022	2023	2024	2025	2026
Maksettu osinko on 50 % kiinteistörealisointien nettomyyntivoitoista.	Osingon osuus nettomyyntivoitosta, %	53%	45%	50%	50%	50%	50%
Yhtiön omavaraisuusaste	Omavaraisuus-%	20,9	84	50	50	50	50
Toiminnan tavoitteet:							
Pääoman kiertoa tehostetaan kiinteistösalkutuksen mukaisesti.	Toteutuneet myynnit, kpl	1	8	1	1	1	1

INVESTOINNIT KOHTEITTAIN 2023–2032

Investoinnit kohdeselitys	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	Arv. 2027	Arv. 2028	Arv. 2029	Arv. 2030	Arv. 2031	Arv. 2032	YHTEENSÄ 2023-2032
BRUTTOINVESTOINNIT (investoinnit täytenä)	226 641	232 196	247 462	244 847	307 803	300 292	237 482	170 650	148 500	133 390	2 249 263
UUDISRAKENTAMINEN	98 989	83 822	89 689	109 268	155 649	116 537	90 387	42 600	37 100	32 740	856 781
PERUSPARANNUSHANKKEET	84 462	107 124	115 223	92 929	108 354	140 005	101 945	83 100	68 950	58 300	960 392
MUUT	43 190	41 250	42 550	42 650	43 800	43 750	45 150	44 950	42 450	42 350	432 090
NETTOINVESTOINNIT (investoinnit - rahoitusosuudet)	222 191	232 196	247 462	244 847	307 803	300 292	237 482	170 650	148 500	133 390	2 244 813
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA (nettoinvestoinnit - omaisuuden myyntitulot)	192 271	202 296	217 562	214 947	289 303	281 792	218 982	152 150	130 000	114 890	2 014 193
Rahoitusosuudet	4 450										4 450
Asunto- ja kiinteistölautakunta, talonrakentaminen	1 000										1 000
Yhdyskuntalautakunta	3 450										3 450
Omaisuuden myynti (luovutustulo)	29 920	29 900	29 900	29 900	18 500	18 500	18 500	18 500	18 500	18 500	230 620
Asunto- ja kiinteistölautakunta, maaomaisuus	27 170	28 400	28 400	28 400	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	202 370
Asunto- ja kiinteistölautakunta, talonrakentaminen	2 230	1 000	1 000	1 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	23 230
Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos	20										20
SVOP-palautus Finnpark	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	5 000
INVESTOINNIT (BRUTTO)											
KIIINTEÄ MAAOMAISSUUS	14 660	11 550	5 700	4 000	9 400	9 400	9 400	9 400	9 400	9 400	92 310
Tonttimaan hankinta	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	35 000
Maanhankinta	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	5 000
Asemakaava-alueet	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	30 000
Maan esirakentaminen, täyttötöyt, rakentamiskelpoiseksi saattaminen	11 160	8 050	2 200	500	5 900	5 900	5 900	5 900	5 900	5 900	57 310
Maan esirakentaminen PALM	10 660	7 550	1 700	0	3 900	3 900	3 900	3 900	3 900	3 900	43 310
Purkukustannukset	500	500	500	500	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	14 000

Investoinnit kohdeselitys	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	Arv. 2027	Arv. 2028	Arv. 2029	Arv. 2030	Arv. 2031	Arv. 2032	Kustan- nusarvio
RAKENNUKSET	109 641	107 226	119 242	113 579	150 066	143 667	92 282	56 150	42 100	37 250	971 203
Uudis- ja lisärakennukset	60 079	33 192	33 039	48 100	68 662	30 612	17 287	0	100	5 900	
Tammelan stadion	14 780										34 000
Etelä-Hervannan koulun, päiväkodin ja suun terveydenhuollon uudisrakennus	10 600										33 960
Messukylän (uusi) päiväkot	7 332										8 260
Ikurin päiväkot ja koulu (puurakenteinen)	5 910										10 700
Kaupin pesäpallostadionin oheistilat	4 501										4 501
Eteläpuiston päiväkot ja koulu ja PMO sali	7 500	2 049									10 049
Tasanteen uusi päiväkot (puurakenteinen)	5 506	2 364									8 070
Lamminpään koulun rakennus 2 uudisrakennus	3 200	6 954									10 454
Kalevan liikuntapuiston huoltorakennus	50	1 450									1 500
Ahvenisjärven (ent. Pohjois-Hervannan) koulun uudisrakennus	500	12 935	14 570								28 305
Tahmelan uusi päiväkot	200	2 456	3 044								5 700
Kaupin jalkapallo-olosuhteiden parantaminen (katsomo ja oheistilat)		4 084									4 084
Koivistonkylän päiväkot		200	1 700	3 000							4 900
Peltolammin hyvinvointikeskus uudisrakennus		400	7 425	14 850	7 625						30 300
Takahuhti B koulu, v11-4 perusparannus ja päiväkodin laajennus		300	5 000	5 500	9 000						19 800
Kanjonin päiväkot ja koulu			300	5 350	5 350						11 000
Kalkun päiväkot ja koulu			200	2 600	2 600						5 400
Järvensivun koulu ja päiväkot perusparannus ja laajennus			100	2 900	3 000						6 000
Kaukajärven koulu, päiväkot, nuorisotilat ja kirjasto perusparannus ja laajennus			400	12 000	12 000	5 395					29 795
Tampereen Taidemuseon laajennus			300	1 000	8 787	8 917	7 787				27 291
TKL Varikko - itäinen tukikohta				200	2 800						3 000
Viinikanlahden päiväkot ja koulu				300	4 200	4 500					9 000
Uusi palloilu- ja liikuntahalli (korvaa Pyyntikin palloiluhallin)				200	7 300	7 500					15 000
Hiedanrannan liikuntahalli ja nuorisotilat				200	6 000	3 800					10 000
Hiedanrannan päiväkot ja koulu						500	9 500				10 000
Kaupin päiväkot (Kaupin entisen sairaalan alue)									100	5 900	6 000

Investoinnit kohdeselitys	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	Arv. 2027	Arv. 2028	Arv. 2029	Arv. 2030	Arv. 2031	Arv. 2032	Kustan- nusarvio
Korjaushankkeet	49 512	73 984	86 153	65 429	81 354	113 005	74 945	56 100	41 950	31 300	
Pyynikintie 2 perusparannus	6 700										23 960
Messukylän koulu / puurakennukset 2 ja 1 ja kivirakennus perusparannus	3 735										7 975
Hervannan jäähallin oheistilojen perusparannus	1 949										2 049
Hyhkyn koulun rakennusten 1 ja 2 perusparannus	1 450										7 800
Härmälän koulun perusparannus ja kirjasto	6 378	7 904									14 481
Hervannan vapaa-aikakeskuksen V-rakennuksen perusparannus	2 500	8 540									11 440
Lyseon Lukion perusparannus	5 500	11 000	3 337								20 237
Nekalan koulun sisäilmakorjaus ja muutos kulttuurin tiloiksi	400	9 450	2 300								12 250
Tammelan koulun, rakennus 2 uuden osan sisäilma-perusparannus	400	2 000	10 406	7 604							20 410
Hatanpään Jukolan perusparannus ja muutostyöt	200	2 440	4 240								6 880
Kissanmaan koulun perusparannus		7 350	5 960								13 510
Tullikamari perusparannus		3 500	7 110								10 810
Rauhaniemen sauna		100	1 100								1 200
De Gamlas Hem ja Kurila (PMO), perusparannus		100	3 500	1 900							5 500
Lamminpään koulun rakennus 1 perusparannus		300	3 500	1 434							5 234
Hatanpään koulun perusparannus		200	9 400	9 400							19 000
Harjun koulun rakennusten A, B ja C perusparannus		100	2 800	700							3 600
Kämmenniemen koulun perusparannus		200	6 000	6 300							12 500
Kauppahalli		300	4 000	5 000	1 700						11 000
Aleksanterin koulun perusparannus		200	2 000	1 100	4 450	4 450					12 200
Tesoman uimahallin perusparannus			200	2 000	2 000						4 200
Kokoelmakeskus, perusparannus			300	8 091	4 794	4 600					17 885
Tammelan koulun perusparannus, rakennus 1			200	400	5 000	6 395					11 995
Hakametsän Sport-Campuksen kehittäminen				100	7 600	7 600					15 400
Rolikkahalli				300	4 700	5 000					10 000
Pyynikin koulun perusparannus				200	4 600	4 600					9 400
Koiviston koulun perusparannus (kivikoulu ja tiilikoulu)				200	8 000	3 600					11 800
Raholan koulun perusparannus				200	5 300	5 300					10 800
Tampereen stadion (Ratina)				500	9 000	9 000	8 500				27 000
Tampereen Taidemuseon perusparannus				200	1 410	3 010	1 925				6 644
Taidekeskus Mäntinranta					100	1 400					1 500
Kämmenniemen koulu, Terälahden koulutalon perusparannus					100	2 800					2 900
Kaupin johtokeskus					200	4 300					4 500
Kaukajärven soutu- ja melontastadion					2 000	2 000					4 000
Saukonpuiston päiväkotijoukko ja koulu perusparannus ja laajennus					100	4 900	5 000				10 000

[illegible]

Investoinnit kohdeselitys	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	Arv. 2027	Arv. 2028	Arv. 2029	Arv. 2030	Arv. 2031	Arv. 2032	Yhteensä
KADUT, LIIKENNEVÄYLÄT, PUISTOT	49 960	49 000	49 000	49 000	43 000	45 000	37 000	34 000	33 000	32 000	420 960
Uudisrakentaminen yhteensä	15 010	15 860	19 930	21 500	16 000	18 000	10 000	7 000	6 000	5 000	134 300
Uudet alueet	15 010	15 860	19 930	21 500	16 000	18 000	10 000	7 000	6 000	5 000	134 300
Asuin- ja yritysalueiden rakentaminen (PALM)	15 010	15 860	19 930	21 500	16 000	18 000	10 000	7 000	6 000	5 000	134 300
Perusparantaminen yhteensä	34 950	33 140	29 070	27 500	27 000	27 000	27 000	27 000	27 000	27 000	286 660
Ratikkakäytävään liittyvät hankkeet	8 000	5 000	2 000	500							15 500
Ratikkakäytävän rinnakkaishankkeet, osa 2A ja 2B	8 000	5 000	2 000	500							15 500
Perusparantaminen ja järjestelmän toimivuus	12 300	15 200	14 230	14 160	14 160	14 160	14 160	14 160	14 160	14 160	140 850
Katujen perusparantaminen											
Liikenteen toimivuus	4 000	5 500	4 530	4 530	4 530	4 530	4 530	4 530	4 530	4 530	45 740
Tekninen perusparantaminen	2 600	3 500	3 500	3 430	3 430	3 430	3 430	3 430	3 430	3 430	33 610
Viheralueiden perusparantaminen	1 200	2 100	2 100	2 100	2 100	2 100	2 100	2 100	2 100	2 100	20 100
Hulevesijärjestelmien perusparantaminen	3 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	26 000
Siltojen perusparantaminen	1 000	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	15 400
Kestävän liikummisen edistäminen	5 400	4 740	4 740	4 740	4 740	4 740	4 740	4 740	4 740	4 740	48 060
Kävely, pyöräily ja esteettömyys	4 000	3 340	3 340	3 340	3 340	3 340	3 340	3 340	3 340	3 340	34 060
Liikenteen rauhoittaminen ja 30 km/h:ssa aluenopeusalueet	900	900	900	900	900	900	900	900	900	900	9 000
Joukkoliikenne (liityntäpysäköinti)	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	5 000
Erikoisrakenteet	5 150	4 700	4 600	4 600	4 600	4 600	4 600	4 600	4 600	4 600	46 650
Satamat	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	5 000
Ulkovalaistuksen perusparantaminen (katu + ulkoliikunta, sis LED-vaihdot)	2 000	2 000	1 900	1 900	1 900	1 900	1 900	1 900	1 900	1 900	19 200
Muut sähköiset järjestelmät	1 000	600	600	600	600	600	600	600	600	600	6 400
Liikennetelematiikka	1 400	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	15 800
Ympäristörakenteet	250										
Muut	4 100	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	35 600
Suunnittelu (uudisrakentaminen ja perusparantaminen)	4 100	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	35 600

Investoinnit kohdeselitys	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	Arv. 2027	Arv. 2028	Arv. 2029	Arv. 2030	Arv. 2031	Arv. 2032	Yhteensä
KEHITYSOHJELMAT	9 240	23 220	31 020	35 668	61 587	58 525	53 700	26 200	21 600	12 440	333 200
Viiden tähden keskusta	6 440	19 520	29 620	31 168	52 487	49 725	45 500	19 000	18 000	10 000	281 460
Särkänniemi, Mustalahti, Onkiniemi	270	2 860	4 530	3 670	3 000	1 675					16 005
Keskustan kehittämisohjelman toimenpiteet	1 700	1 700	2 050	2 050	2 000	2 000	2 000	3 200	8 200	8 200	33 100
Ratinan suvanto	1 000			1 000	3 000	2 000	1 000				8 000
Viinikanlahti	1 500	1 500	5 800	6 000	9 000	9 200	10 000	5 000	5 000		53 000
Ranta-Tampella	400	300	300	300							1 300
Hakametsä Sport Campus	800	2 800	2 000	1 600	1 400						8 600
Asemakeskus: Itsenäisyydenkadun AKS ja Ratapihankadun silta	770	4 000	4 390	3 970	1 000						14 130
Asemakeskus: P-Hämpin laajennus, asemakeskuksen huoltotila				500	4 000	2 000					6 500
Asemakeskus: Erkkilän ratasilta		3 100									3 100
Asemakeskus I			3 210	1 713	10 287	6 500	2 500				24 210
Asemakeskus II							5 300	6 800	1 800	1 800	15 700
Veturitali		500									500
Kansi ja Areena: yleiset alueet (käyttöoikeusurakka)		1 000	1 000	1 565							3 565
Tammerkosken rannat, sillat ja rantaraitit		1 760	1 140	2 600	1 000						6 500
Tampereen valtatie ratasiltojen uusiminen			2 700	4 000							6 700
Tulli, tullikamarinaukio			2 500	1 500							4 000
Tampereen taidemuseo ympäristöineen				700	1 400	950	700				3 750
Tammelan torin alue					400	1 400					1 800
Näsikallion eritasoliittymä					10 000	20 000	20 000				50 000
Eteläpuisto					6 000	4 000	4 000	4 000	3 000		21 000
Hiedanranta	2 800	3 700	1 400	4 500	9 100	8 800	8 200	7 200	3 600	2 440	51 740

Investoinnit kohdeselitys	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	Arv. 2027	Arv. 2028	Arv. 2029	Arv. 2030	Arv. 2031	Arv. 2032	Yhteensä
Sivistys- ja kulttuurilautakunta	12 100	8 200	7 300	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000	83 600
Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palveluryhmä	1 300	1 500	600	400	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	11 600
Perusopetuksen palveluryhmä	2 760	2 400	2 900	3 400	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	25 460
Kulttuurin palveluryhmä	740	700	600	700	700	700	700	700	700	700	6 940
Liikunnan ja nuorison palveluryhmä	7 300	3 600	3 200	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	38 600
Konsernihallinnon investoinnit	9 700	7 400	8 600	9 000	9 250	9 200	10 600	10 400	7 900	7 800	89 850
Osakkeet ja osuudet kohdentamaton	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	16 000
Sijoitus Suomi-rata Oy 11,128 M€	300	300	800	1 200	1 450	1 400	2 800	2 600	100		10 950
Sijoitus Sara Hildénin taidemuseon kiinteistöyhtiöön	2 500										2 500
Muut	100										100
ICT (sitovuustaso käyttötalous+investoinnit)	5 200	5 500	6 200	6 200	6 200	6 200	6 200	6 200	6 200	6 200	60 300
Toisen asteen koulutus	2 840	2 100	3 100	2 100	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	22 140
Ammatillinen koulutus	1 600	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	19 600
Lukiokoulutus	1 240	100	1 100	100							2 540
LIIKELAITOKSET	18 000	23 000	23 000	23 000	24 000	24 000	24 000	24 000	24 000	24 000	231 000
Tampereen Vesi	18 000	18 000	18 000	18 000	24 000	24 000	24 000	24 000	24 000	24 000	216 000
Perusparantaminen	10 250	7 200	7 200	7 200	9 600	9 600	9 600	9 600	9 600	9 600	89 450
Uudistuotanto	7 750	10 800	10 800	10 800	14 400	14 400	14 400	14 400	14 400	14 400	126 550
Tampereen Kaupunkiliikenne		5 000	5 000	5 000							15 000

Investoinnit kohdeselitys	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	Arv. 2027	Arv. 2028	Arv. 2029	Arv. 2030	Arv. 2031	Arv. 2032	
Leasinghankkeet, vuokraus tai muu rahoitusmalli; kokonaisarvo yli 50 000€	10 405	21 195	57 035	3 000	8 562	34 100					Valmistu- misvuosi
Lamminrahkan yhtenäiskoulu 1.vaihe (yhteishanke Kangasala)	10 405										2023
Kisapuiston uusi päiväkoti (vanhan Kisapuiston koulun ja päiväkodin paikalle)		9 657									2024
Ojalan päiväkoti ja koulu (puurakenteinen)		11 338									2024
TKL-Varikko - läntinen tukikohta		200	6 800								2025
Virastotalon laajennus ja perusparannus			50 235								2025
Sara Hildénin taidemuseo				3 000							2026
Lamminrahkan yhtenäiskoulu 2.vaihe (yhteishanke Kangasala)					3 634						2027
Peltolammin hyvinvointikeskus (koulun liikuntatilat ja kirjastoauton tilat)					4 928						2027
Hiedanrannan hyvinvointikeskus (koulu ja päiväkoti)						34 100					2028

TÄYDENTÄVIÄ TIETOJA

Kaupunki ja liikelaitokset	2017	2018	2019	2020	2021	Alkup. TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Asukasmäärä 31.12.	231 853	235 239	238 140	241 009	244 223	247 000	250 000	253 000	256 000	259 000
Tuloveroprosentti	19,75	19,75	19,75	20,25	20,25	20,25	7,61	7,61	7,61	7,61
Kiinteistöveroprosentit										
- yleinen	1,15	1,15	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25
- vakituinen asuinrakennus	0,55	0,55	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65
- muut kuin vakituinen asuinrakennus	1,00	1,00	1,10	1,10	1,10	1,10	1,10	1,10	1,10	1,10
- yleishyödyllinen yhteisö	0,30	0,30	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40
- rakentamaton rakennuspaikka	4,00	4,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00
- voimalaitokset	1,40	1,40	1,50	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00
Koiravero, euroa/koira	34	ei mää- rätty	-	-	-	-	-	-	-	-
Toimintakate, milj. euroa	-1 137,7	-1 179,9	-1 211,9	-1 285,9	-1 316,0	-1 415,8	-592,1	-600,6	-609,3	-618,0
Verotulot, milj. euroa	919,0	941,5	974,6	1 035,3	1 117,5	1 115,8	630,0	615,5	630,0	643,5
Valtionosuudet, milj. euroa	285,1	291,1	302,0	394,6	360,8	366,6	61,9	81,5	76,2	82,2
Vuosikate, milj. euroa	85,1	48,0	90,4	169,4	181,4	83,6	126,9	109,1	106,3	114,6
Poistot, milj. euroa	-103,9	-108,3	-111,5	-105,9	-106,7	-110,3	-126,9	-133,4	-135,5	-132,8
Vuosikate, % poistoista	82	44	81	160	170	76	100	82	78	86
Tulos, milj. euroa	-10,7	-58,8	-20,1	63,8	74,7	-26,6	0,0	-24,4	-29,2	-18,2
Nettoinvestoinnit, milj. euroa	195,0	183,5	153,9	222,6	227,8	234,6	222,2	232,2	247,5	244,8
Investointien tulorahoitus, %	44	26	59	76	80	36	57	47	43	47
Lainakanta 31.12., milj. euroa	527,7	670,5	794,8	914,7	891,0	1 077,7	932,0	1 038,8	1 163,2	1 285,2
Lainat, euroa/asukas	2 276	2 850	3 338	3 795	3 648	4 363	3 728	4 106	4 544	4 962
Nettomenot, euroa/asukas	4 907	5 016	5 089	5 335	5 389	5 732	2 369	2 374	2 380	2 386
Verotulot, euroa/asukas	3 964	4 002	4 092	4 296	4 576	4 517	2 520	2 433	2 461	2 485
Valtionosuudet, euroa/asukas	1 230	1 237	1 268	1 637	1 477	1 484	248	322	298	317
Vuosikate, euroa/asukas	367	204	379	703	743	339	508	431	415	442
Työnantajamaksut										
JuEL-maksu (palkkaperusteinen), %	17,05	16,75	16,91	17,15	17,32	17,43	16,97			
Sairausvakuutusmaksu, %	1,08	0,86	0,77	1,34	1,53	1,42	1,45			
Työttömyysvakuutusmaksu, %	3,30	2,60	2,05	1,70	1,90	1,90	1,90			
Tapaturmavakuutusmaksu, %	0,35	0,35	0,35	0,3	0,30	0,30	0,35			
Taloudellinen tuki, %	0,050	0,050	0,035	0,035	0,035	0,035	0,033			
Vakuutuskassan kannatusmaksu, %	0,150	0,150	0,125	0,125	0,125	0,125	0,125			

KAUPUNGINVALTUUSTOSSA 14.11.2022 TEHDYT MUUTOKSET TALOUSARVIOON

Valtuusto päätti seuraavista tekstimuutoksista talousarvioon:

KÄYTTÖTALOUSOSA JA INVESTOINNIT YKSIKÖITTÄIN

Sivu 60, Sivistys- ja kulttuurilautakunta, Perusopetus

Tekstilisäys:

"Vahvistetaan alueellista tasa-arvoa huomioimalla myönteisen erityiskohtelun alueelliset tarpeet."

Sivu 61, Sivistys- ja kulttuurilautakunta, Kulttuuri

Tekstilisäys:

"Edistetään suunnitelmallisesti hyvinvointia ja terveyttä yhteistyössä Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa, huomioiden myös ikääntyvän väestön ja omaishoitajien tarpeet."

Sivu 62, Sivistys- ja kulttuurilautakunta, Liikunta ja nuoriso

Tekstilisäys:

"Erityisuimakortin hinnoittelussa huomioidaan pienituloisuus."

Sivu 62, Sivistys- ja kulttuurilautakunta, Liikunta ja nuoriso

Tekstilisäys:

"Ikääntyvän väestön liikuntamahdollisuuksia kehitetään toimintakyvyn ylläpitämiseksi ja terveyden edistämiseksi huomioiden myös omaishoitajat."

Sivu 62, Sivistys- ja kulttuurilautakunta, Liikunta ja nuoriso

Tekstilisäys:

"Lähiöohjelman ja Me-talon toiminnan päättyessä Peltolampi-Multisilta -alueen asukastoiminnalle osoitetaan toimintojen jatkuvuuden turvaavat tilat yhteistyössä kaupungin ja alueen toimijoiden kanssa."

Sivu 74, Asunto- ja kiinteistölautakunta, Kiinteistöt, tilat ja asuntopoliittika

Tekstilisäys:

"Kaupunki edistää ikäihmisten monipuolisia asumisvaihtoehtoja ja yhteisöllistä asumista."

Sivu 85, Yhdyskuntalautakunta

Tekstilisäys:

"Valtuuston edellyttämä Aitolahden ja Teiskon haja-asutusalueen rantoja koskeva selvitys mahdollisista loma-asuntojen käyttötarkoituksen muutoksista vapaa-ajan käytöstä pysyvään asumiseen toteutetaan kuluva valtuustokauden aikana."

Lisäksi valtuusto hyväksyi seuraavan toivomusponnen:

"Tampereen kaupungin on huolehdittava siitä, että joukkoliikenteen hintataso, hinnoittelun yhdenvertaisuus, palvelutaso ja linjasto ovat jatkossakin sellaisia, että joukkoliikenne pysyy käyttäjilleen vetovoimaisena ja sen kulkutapaosuus kasvaisi nykyisestä. Tampereen kaupungin on huolehdittava siitä, että joukkoliikenteen hinnoittelua kehitetään koko Tampereen alueella yhdenvertaisemmaksi. Samalla joukkoliikenteen vetovoima osaltaan tukisi Tampereen kaupungin ilmastotavoitteiden saavuttamista."